

Avatud Kooli õppekava

I ja II kooliaste

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Kooli eripära ja väärtused ning õppe- ja kasvatusesmärgid.....	6
1.1. Reaal- ja loodusteadused Avatud Koolis	10
1.2. Keelekümblus Avatud Koolis	10
1.3. Projektõpe Avatud Koolis	12
1.4. Sotsiaalse ja emotsionaalse arengu toetamine Avatud Koolis	13
2. Kooli struktuur ja juhtimine	15
3. Õppe ja kasvatus korraldus.....	16
3.1. Tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti	18
3.2. Kesksete teemade ja lõimingu rakendamine	21
4. Õpilaste arengu ja õppimise toetamise ning hindamise korraldus	23
5. Tuge vajavate õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord	25
6. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ning nõustamise korraldus.....	28
7. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.....	30
8. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord	31
LISA 1 Avatud Kooli digipädevuste mudel.....	32
LISA 2 I ja II kooliastme projektid	41
LISA 3 Keelte ainekava.....	43
LISA 4 Matemaatika ainekava.....	132
LISA 5 Loodusõpetuse ainekava.....	178
LISA 6 Sotsiaalainete ainekava.....	239
LISA 7 Loovainete ainekava	280
LISA 8 Muusika ainekava.....	330

LISA 9 Liikumise ainekava 357

Sissejuhatus

Avatud Kool on üldhariduslik erakool, mis tegutseb vastavalt põhikooli riiklikule õppekavale. Avatud Kooli õppekava (edaspidi õppekava) on hariduse eesmärkide teostamise plaan ehk milleks, mida, kuidas ja millise aja jooksul Avatud Koolis õpitakse ja õpetatakse.

Avatud Kooli õppekava koostamisel on lähtutud

- põhikooli riiklikust õppekavast (edaspidi RÕK),
- põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest,
- erakooliseadusest,
- rahvusvahelistest haridusuuringutest,
- rahvusvahelistest õppekavadest (nt International Baccalaureate Diploma Programme¹),
- kooli arengukavast,
- kooli kolme osapoole – õpilaste, õpetajate ja vanemate – vahelistest kokkulepetest.

Õppekava koosneb üldosast ja lisadest. Üldosas esitatakse kooli väärtused ja eripära, kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid, õppekorraldus, õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, õpilaste arengu ja õppimise toetamise ja hindamise korraldus, hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord, õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus ning õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.

¹ International Baccalaureate Diploma Programme (IB DP), <http://www.ibo.org/>

Lisades esitatakse Avatud Kooli digipädevuse mudel, I ja II kooliastme projektide teemad ning ainevaldkondade õppeainete ainekavad, mis sisaldavad õppeainete õpitulemuste ja õppesisu kirjeldusi klassiti.

Käesolev õppekava on koostatud **esimesele ja teisele kooliastmele**.

1. Kooli eripära ja väärtused ning õppe- ja kasvatuseesmärgid

Unistame avatud Eestist, kus elavad julged ja hoolivad inimesed ning kus austatakse vabadust, isikupära ja pidevat õppimist.

Meie **missiooniks** on luua uuenduslik koolimudel, kus iga laps saab areneda teadmisi väärtustavaks ja tasakaalus isiksuseks ning meie ühiskond muutuda avatumaks ja tugevamaks. Avatud Kooli kultuuri iseloomustavad **neli põhiväärtust**, mida jagavad meie kooli õpetajad, õpilased ja lapsevanemad.

Me hoolime endast, kaaslastest ja maailmast. Suhtume austusega nii meiega sarnastesse kui ka meist erinevatesse inimestesse ja arvamustesse.

Me julgeme seada kõrgeid eesmärke, julgeme eksida ja uuesti alustada. Julgeme oma arvamuse välja öelda, julgeme sekkuda, kui näeme ebaõiglust.

Me pühendume sellele, mida ette võtame. Keskendumine ja pingutus aitavad meil aina paremaks saada.

Me tähistame väikeseid ja suuri saavutusi. Me õpime rõõmuga ja jagame oma kogemusi üksteise ja maailmaga.

Avatud Kool on **kogukonnakool**, mis on mõeldud Põhja-Tallinnas ja laiemalt Tallinnas elavatele peredele, kes soovivad, et nende lapsed saaksid väga hea, tänapäevase hariduse. Oleme avatud kõigile, kes soovivad just meie kooli õppevormis (märksõnad: kolm keelt väga heal tasemel, sügavad teadmised reaali- ja loodusteadustes, head sotsiaalsed ja emotsionaalsed oskused, kahe-suunaline

keelekümbel, projektõpe) õppida. Avatud Kooli kogukonna moodustavad meie koolis õppivad õpilased koos oma peredega, kooli kollektiiv ja koostööpartnerid (organisatsioonid, ettevõtted, vabatahtlikud jne).

Kogukonnakool tähendab meie jaoks seda, et **õpilaskond moodustab läbilõike kohalikust kogukonnast:**

- keele- ja kultuuritausta poolest: kodus eesti keelt rääkivad pered, vene keelt rääkivad pered, muid keeli rääkivad pered;
- sotsiaalmajandusliku tausta poolest: madalama, keskmise ja kõrgema sissetulekuga pered.

Rahvusvaheline kogemus näitab, et kool saab toetada kogukonna sidusust ning paremat teineteisemõistmist erinevate ühiskonnagruppide vahel. Sellisel koolimudelil on positiivne mõju kõigile lastele. Erineva taustaga lapsed õpivad ja tegutsevad koos ning õpivad nii üksteist paremini mõistma. Kõigi suhtes on kõrged ootused, sealhulgas ka akadeemilises mõttes.

Kogukonnakool tähendab ka seda, et **õppimine toimub tihedas koostöös kogukonnaga:**

- Õppimine toimub koostöös **peredega**. Lapsevanemad toetavad igakülgset oma lapse arengut ja õppimist ning iseseisvaks inimeseks kujunemist.
- Õppimine toimub muuhulgas väljaspool kooli, koostöös erinevate **ekspertidega**. Meie jaoks on oluline kaasata õppetegevusse eksperte (nt kohalikest ettevõtetest, kodanikuühendustest, linnavalitsusest või ülikoolidest), kellel on oma valdkonna süvateadmised. Õpilasel aitab see luua seoseid õppeainete vahel ja ka maailmaga, mis jääb kooliseintest väljapoole.

Töötame Avatud Koolis **viie võtmepädevuse** arengu toetamise nimel.

Avatud Kooli lõpetaja on					
VÕTME- PÄDEVUSED	Iseseisev mõtleja	Isikupärane looja	Aktiivne õppija	Avatud kaaslane	Tasakaalus isiksus
	*keskendub mõnuga ja pikalt, kuulab tähelepanelikult;	*esineb ja esitleb oma töid enesekindlalt, selgelt ja kaasahaaravalt;	*on uudishimulik, teadmistejanuline ja initsiatiivikas;	*loob julgelt kontakti uute kaaslastega;	*on enda ja teiste tunnetest teadlik ning oskab neid väljendada;
	*mõtleb ja tegutseb iseseisvalt;	*pakub üllatavaid, raamist välja ja loovaid lahendusi.	*planeerib ja tegutseb eesmärgipäraselt;	*suhtleb rõõmuga erinevate kaaslastega, sõltumata enda/kaaslase keeleoskusest;	*väljendab ja lahendab erimeelsusi konstruktiivselt;
	*naudib keeruliste lahenduskäikudega probleemidele vastuste otsimist;		*omab teadmisi ja kasutab aktiivselt erinevaid õpistrateegiaid;	*on tähelepanelik suhtleja - kuulab, märkab, toetab;	*seisab enda ja teiste vajaduste eest;
	*loob seoseid, analüüsib sügavalt ka abstraktseid teemasid ja teeb uusi järeldusi;		*töötab aktiivselt kaasa, võttes vajadusel ka liidrirolli;	*töötab tulemuslikult nii paaris kui ka rühmas, kaasab teisi.	*on mitmekülgsete huvidega, naudib nii vaimset kui füüsilist tegevust.
	*hindab teavet kriitiliselt.		*väärtustab tagasisidet ja õpib oma vigadest.		

Viie võtmepädevuse defineerimisel oleme lähtunud:

- RÕKis sõnastatud üldpädevustest,

- Christopher Petersoni ja Martin Seligmani koostatud vooruste ja positiivsete isikuomaduste liigitusest²,
- Üle-Euroopalises uuringus välja toodud oskustest, mida tööandjad kõige enam hindavad.³

Avatud Kooli viis võtmepädevust ning nende arendamine iseendas **on olulised ka õpetajate ja kõigi teiste kooli töötajate jaoks.**

Viie võtmepädevuse arengu toetamiseks ühendame Avatud Koolis üldõppe suunaga aineõppe ehk **baasõppe** ja **projektõppe** ning rakendame **kahe-suunalise keelekümbluse** mudelit. **Avatud Kooli õpilased omandavad** põhikooli lõpuks kolm keelt väga heal tasemel, sügavad teadmised reaali- ja loodusteadustes ning head sotsiaalsed ja emotsionaalsed oskused.

Avatud Kooli mudel	
MIDA?	KUIDAS?
Mida õpilased Avatud Koolis õpivad? Mida omandavad?	Kuidas õpilased Avatud Koolis õpivad?
<ul style="list-style-type: none"> • Avatud Kooli võtmepädevused ja väärtused • 3 keelt väga heal tasemel • sügavad teadmised reaali- ja loodusteadustes • head sotsiaalsed ja emotsionaalsed oskused 	<ul style="list-style-type: none"> • kahe-suunaline keelekümblus • baasõpe • projektõpe

² Peterson, M., Seligman, E. P. Character Strengths and Virtues: A Handbook and Classification. Oxford University Press, 2004.

³ Mourshed, M., Patel, J., Suder, K. 2014. Education to Employment: Getting Europe's Youth into Work.
<http://mckinseysociety.com>

1.1. Reaal- ja loodusteadused Avatud Koolis

Töötame Avatud Koolis selle nimel, et igal õpilasel oleks võimalus omandada sügavad teadmised reaal- ja loodusteadustes. Selleks oleme suurendanud nii I kui ka II kooliastmes matemaatika ja loodusõpetuse mahtu. Baasõppes süveneme matemaatika ja loodusõpetuse baasteadmistesse ning -oskustesse. Projektõppes teeme koostööd erialaekspertidega, et reaal- ja loodusteaduste projektid oleksid ambitsioonikad, elulised ja põnevad, aitaksid õpilastel näha ning kogeda, kuidas reaal- ja loodusteadused on seotud igapäevase eluga. I kooliastmes on aastas 4 projekti, millest 1-3 on reaal- ja loodusteaduste fookusega. II kooliastmes on aastas 5 projekti, millest 3 on reaal- ja loodusteaduste fookusega.

Selleks et toetada mõtestatult õpilaste digipädevuste arengut, oleme koostöös erialaekspertidega koostanud Avatud Kooli digipädevuste mudeli (vt LISA 1 Avatud Kooli digipädevuste mudel), kus on välja toodud digipädevuste oodatav tase klassiti ehk õpitulemused ning vajalikud vahendid ja keskkonnad, mis on seotud õpieesmärkide saavutamiseks vajalikud. Iga õppeaasta alguses lepivad õpetajad kokku, millal ja kuidas (baasõppes või projektõppes) tagavad nad digipädevuste mudelis välja toodud õpitulemuste saavutamise.

1.2. Keelekümblus Avatud Koolis

Meie sihiks on, et kõik Avatud Kooli õpilased omandavad põhikooli lõpuks 3 keelt väga heal tasemel. Selleks rakendame alates 1. klassist **kahesuunalist keelekümblust (eesti ja vene keel) ning õpetame ka inglise keelt lähtudes keelekümbluse põhimõtetest ja LAK-õppe meetoditest**⁴. Kahesuunalise keelekümblusprogrammi puhul on oluline, et lapsed klassis on erineva koduse keelega. Eesti

⁴ Mehisto, P., Marsh, D., Martin, M. J. F., Võlli, K., Asser, H. (2010). Lõimitud aine- ja keeleõpe. <http://kke.innove.ee/abiks-opetajale/abimaterjalid/lak-oppe-kasiraamat>

ja vene koduse keelega õpilased õpivad koos ühtse grupina kogu päeva või enamiku päeva vältel lõimitud aine- ja keeleõppe põhimõtetest lähtudes, seega omandavad erinevaid keeli tähenduslikus kontekstis igapäevasuhtluses ja aineteadmistega seostatult. Iga aine õpe toimub koos õppekeelt emakeelena kõneleva(te) õpetaja(te)ga. Keelekümbluse meetodil omandavad kõik õpilased põhikooli lõpuks eesti, vene ja inglise keeles väga hea taseme nii rääkimises, kuulamises, lugemises kui ka kirjutamises. I ja II kooliastmes toimub suurem osa õppest eesti ja vene keeles ning inglise keele osakaal on väiksem. III kooliastmes suureneb ka inglisekeelse õppe osakaal.

Kahesuunalise keelekümbluse põhimõtted Avatud Koolis:

- **eesti ja vene emakeelega õpilased õpivad koos ühes** klassis ning toetavad teineteist õppeprotsessis – mõlema keele kandjaid on klassis umbes 50% (sh. kakskeelsete õpilaste osakaal klassis võib olla kuni $\frac{1}{3}$);
- **mitu fookust** – keelt ja ainet õpitakse lõimitult; keelt õpitakse/õpetatakse kõikides tegevustes ja kõikides valdkondades;
- **õppetöö toimub mõlemas keeles** – I ja II kooliastmes on osa koolipäevast eesti keeles ja osa koolipäevast vene keeles;
- **ei tõlgita**: üks õpetaja – üks keel;
- **õppekeelt vahetades liigutakse valdkonna sisuga edasi** – ühe õpetaja jagatud teadmisi kinnistatakse ka teise õpetajaga teises keeles, kuid erinevate tegevuste abil; olemasolevatele teadmistele ja oskustele tuginedes liigutakse õppekeelt vahetades ainevaldkonna õppesisuga edasi.
- **diferentseerimine** – õpetaja diferentseerib õppetööd klassiruumis nii, et meetodid ja tunni tempo vastaksid erineva keeletasemega õpilaste vajadustele.
- **turvaline ja rikastav õpikeskkond** – igapäevased rutiintegevused ja kõnemallid; ainesisu ja keel tehakse nähtavaks seinal jm;
- **autentsus ja allikalähedus** – õpilaste huvidega arvestamine, õppetegevuse seostamine õpilaste igapäevaelu kogemustega, kontakti loomine teiste sihtkeeles kõnelejatega;

- **aktiivne õppimine** – õpilased räägivad rohkem kui õpetaja, õpilased seavad endale õpieesmärke; edendatakse õpilaste koostööd, õpetaja on suunaja ja võimaluste looja;
- **koostöö** – erineva emakeelega õpetajad, kes õpetavad sama klassi, töötavad meeskonnana ja planeerivad õppeprotsessi koostöös, lapsevanemad kaasatakse õpilasi toetama, õppeprotsessi kaasatakse ka kohalik kogukond ja erialaekspertid.

1.3. Projektõppe Avatud Koolis

Projektõppe raames viime läbi projekte, mis lähtuvad Avatud Kooli **neljast kesksest teemast** ning kus uurime põhjalikult mõnda küsimust või lahendame reaalselt probleemi. Projekte luues lähtume *Buck Institute for Education*’i **projektõppe kuldstandardist**⁵.

Tulemusliku projekti olulised kriteeriumid:

- selged eesmärgid – iga projekt hõlmab vähemalt kahe aine õpitulemusi, projekti käigus toetatakse õpilaste võtmepädevuste arengut;
- keerukas probleem või uurimisküsimus;
- pikaajaline uurimus (üks projekt kestab 5–7 nädalat);
- autentsus – projekti probleemipüstitus, kasutatavad meetodid/tööriistad/lahendused või projekti mõju on seotud reaalse eluga;
- õpilased teevad projekti käigus sisulisi valikuid;
- refleksioon, tagasiside andmine ja vastuvõtmine toimub läbivalt;
- projekti tulemi avalik esitlemine.

⁵ Buck Institute for Education (2015). Gold Standard PBL: Essential Project Design Elements. https://www.bie.org/blog/gold_standard_pbl_essential_project_design_elements

Projektõppe ühe vormina rakendame Avatud Koolis kogukonnaõpet (Service-Learning). Kogukonnaõppe projektid on projektid, mis teenivad kogukondlikke hüvesid, seeläbi arendades õpilaste personaalseid ja akadeemilisi oskusi. Teadusuuringud näitavad, et kogukonnaõppel on positiivne mõju õpilaste sotsiaalse, personaalse ja ühiskondliku vastutustunde arenemisele; täisväärtuslike suhete kujunemisele ning empaatiavõime ja hoolivuse kujunemisele⁶. Õppeaastas on igal klassil vähemalt üks projekt kogukonnaõppe projekt.

I ja II kooliastme projektide teemad: “LISA 2 I ja II kooliastme projektid”

1.4. Sotsiaalse ja emotsionaalse arengu toetamine Avatud Koolis

Lisaks tugevatele aineteadmistele ja suurepärasele keeleoskusele on Avatud Koolis oluline elus hästi hakkama saamiseks vajalike oskuste, hoiakute ja harjumuste kujunemine. Praktiliste eluoskuste, nagu koostööoskused, empaatia, aga ka iseendast arusaamine, oma tunnete mõistmine, iseenda kehtestamine, tagasiside andmine ja vastuvõtmine, kriitiline mõtlemine, tervislike valikute tegemine nt toitumises ja liikumises, on samuti Avatud Kooli õppekava osa ning nende oskuste ja hoiakute arendamine on tegevuste kogum, mis toimub nii tundides kui ka väljaspool klassiruumi. Koolipäeva komponendid – hommikuring ja päeva lõpetamine, pikk vahetund õues, lugemismaterjalid ja tegevused projektides ning kõikvõimalikud õppekäigud – toetavad õpilaste sotsiaalset ja emotsionaalset arengut.

Õpilaste sotsiaalse ja emotsionaalse arengu toetamiseks rakendame Avatud Koolis Samm-sammult programmi, VEPA metoodikat ja KÕP-süsteemi (kontaktõpetaja süsteemi).

⁶ Celio, C. I., Durlak, J., Dymnicki, A. (2011). A Meta-analysis of the Impact of Service-Learning on Students.

Samm-sammult (*Second Step*) on programm õpilaste sotsiaalsete ja emotsionaalsete teadmiste, oskuste ja hoiakute arendamiseks ja kujundamiseks. Samm-sammult õppetunnid käsitlevad õppimiseks vajalikke oskusi, empaatiat, emotsioonidega toimetulekut, suhtlemisoskust ja probleemide lahendamist. Samm-sammult kasutab eesmärkide saavutamiseks nelja strateegiat: täidesaatvate funktsioonide ehk tähelepanu, pidurdusprotsesside, töömälu, ümberlülituvuse jm arendamiseks mõeldud mängud, nädala teemaga seotud tegevused, kordamisülesanded ja koduga koostöös läbiviidavad tegevused. Õpetajaid julgustatakse suunama lapsi omandatud oskusi ja teadmisi kasutama ning hoiakuid teadvustama õppetöös igapäevaselt.

VEPA⁷ on kogum meetoditest, mida õpetaja kasutab õpitegevuste ajal. Metoodika eesmärk on positiivse ja õppimisele suunatud õhkkonna loomine klassis ning õpilaste positiivse käitumise tunnustamine. VEPA metoodika koosneb tõendus põhjustest töövahenditest ja märguannetest, mille kasutamine suurendab õpilaste oskusi oma käitumise ja emotsioonide kontrollimiseks.

KÕP-süsteem. Igal klassiõpetajal on kuni 16 kontaktõpilast. Õpilased jaotatakse kontaktõpetajate gruppidesse vastavalt nende kodusele keelele (eesti või vene keel). **Kontaktõpetaja roll on:**

- luua oma kontaktõpilaste ja nende peredega koostöine suhe;
- koondada ja hoida tervikpilti oma kontaktõpilaste arengust ja toimetulekust koolis.

Kord nädalas toimuvad KÕP-tunnid. KÕP-tundide peamine eesmärk on toetada õpilaste sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. **KÕP-tundides:**

- toetab õpetaja koostöiste ja hoolivate suhete kujunemist ja säilimist grupis/klassis;
- aitab õpetaja õpilastel sihikindlalt arendada oma sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi;
- viib õpetaja läbi Samm-sammult programmi tegevusi;
- käsitleb õpetaja parasjagu grupis/koolis olulisi teemasid.

⁷ <http://vepa.ee/>

2. Kooli struktuur ja juhtimine

Avatud Kool on üldhariduslik erakool, mis alustas 2017. aasta sügisel algkoolina ning kasvab 9-klassiliseks põhikooliks. Koolis on maksimaalselt 2 paralleelklassi ja klassis kuni 30 õpilast. Eesmärgiks on luua klassikomplektid, kus on võrdselt eesti ning vene koduse keelega õpilasi. Kahesuunalise keelekümbluse tõhusaks toimimiseks on samuti oluline, et kakskeelsete õpilaste osakaal klassis ei ületaks 1/3. Klassi avamiseks peab ühe koduse keelega õpilaste arv moodustama vähemalt 1/3 klassi koosseisust.

Kooli juhtorganid on hoolekogu ning juhtkond, mida juhib kooli direktor. Direktori peamisteks ülesanneteks on vastutada õppe- ja kasvatustegevuse korralduse ja tulemuslikkuse eest, arendada ja täiustada kooli kontseptsiooni ning esindada kooli avalikkuse ees.

Kooli juhtkonda kuuluvad lisaks direktorile arendusjuht, õppejuht ja teised juhtimisvastutusega ning direktori otsealluvusse kuuluvad ametid. Kooli juhtkonna koosseisu komplekteerib direktor.

Kooli hoolekogu on kooli kollegiaalne otsustuskogu, kuhu kuuluvad lapsevanemate esindajad, õpetajate esindajad, juhtkond ja kooli pidaja esindajad. Hoolekogu ülesandeks on kooli üldstrateegia määramine, õppekava ning arengukava heakskiitmine ning ettepanekute tegemine kooli töö paremaks korraldamiseks.

Õpilaste peredel on võimalus Avatud Kooli õppe- ja kasvatuspõhimõtete, meetodite ja põhiväärtustega tutvuda perepäevadel, Avatud Kooli huvikooli huviringides, linnalaagrites ja Avatud Kooli vanematekoolis. Avatud Kooli vastuvõtt toimub lapsevanema avalduse alusel. Avalduse täitmisele järgnev vestlus kooli meeskonnaliikmetega, et anda perekonnale võimalus põhjalikult Avatud Kooli kontseptsiooniga tutvuda ja otsustada, kas Avatud Kool võiks nende lapsele sobida. Kui soovijaid on rohkem kui kohti, on kohtade täitmisel eelisõigus peredel, kelle laps või lapsed juba õpivad Avatud Koolis, ning ülejäänud vabade kohtade jagamine toimub loosi teel.

3. Õppe ja kasvatuse korraldus

Õppeaastas on **35 õppenädalat**, kokku **175 koolipäeva**, mis on jaotatud **viieks perioodiks ehk viiendikuks**. Kooliaasta algab 1. septembril. Kooliaastas on mitu vaheaega, vaheaegade täpsed ajad määratakse eelmise õppeaasta 1. aprilliks.

Avatud Koolis toimub õppetöö lähtudes **kahesuunalise kümluse põhimõtetest** ning ühendades üldõppe suunaga aineõpetust ehk **baasõpet ja projektõpet**.

I kooliastmes koosneb koolipäev **baasõppe tundidest**, kus tegeletakse süvendatult keelte, matemaatika ning loodusõpetusega, ja **projektõppe tundidest**. Loodusõpetust, inimeseõpetust, matemaatikat ja keeli õpetatakse lõimitult projektõppevormis. Igasse projekti on võimalusel lõimitud ka kunsti- ja tööõpetust. Projektid kestavad 5-7 nädalat ning lähtuvad kooli kesksetest teemadest. Projektõpe annab õpilastele võimaluse tegeleda teemadega põhjalikult, luues seoseid ja andes süsteemseid teadmisi. Tähtis on õpilaste aktiivsus õppeprotsessis ning õpetatava seotus igapäevaeluga. Baasõppe tundide ja projektõppe kõrval õpetatakse Avatud Koolis lõimitult kunsti ja tööõpetust (**loovustund**) ning eraldi ainetena **muusikat** ja **kehalist kasvatust**. Kord nädalas on õpilastel kontaktõpetaja tund (**KÕP tund**), kus tegeletakse sotsiaalse ja emotsionaalse arengu teemadega, arutatakse päevakajalisi küsimusi või käsitletakse muid olulisi õppetöö teemasid.

II kooliastmes koosneb koolipäev **baasõppe tundidest** ja **projektõppe tundidest**. Baasõppe tundides keskendudakse matemaatikale, keelele ja kirjandusele, loodusõpetusele ja ühiskonnaõpetusele. Loodusõpetust, ajalugu, inimeseõpetust, matemaatikat, keeli ja kirjandust õpetatakse lõimitult projektõppevormis. Projektidesse on võimalusel lõimitud ka kunsti ja tehnoloogiaõpetust. Baasõppe tundide ja projektõppe kõrval õpetatakse Avatud Koolis **loovusaineid** (kunst, tehnoloogiaõpetus, käsitöö/kodundus) ning eraldi **muusikat** ja **kehalist kasvatust**. Kord nädalas on õpilastel kontaktõpetaja tund (**KÕP tund**), kus tegeletakse sotsiaalse ja emotsionaalse arengu teemadega, arutatakse päevakajalisi küsimusi või käsitletakse muid olulisi õppetöö teemasid.

Avatud Kooli õpilased alustavad 1. klassist kahe keele - **eesti ja vene keele** - õppimist **keelekümbelse põhimõtteid järgides**. See tähendab, et erineva emakeelega õpilased õpivad koos ning I ja II kooliastmes toimub osa päeva õppetööst **eesti** ja osa **vene keeles**. Kolmas keel ehk **inglise keel** lisandub 2. klassis. Inglise keele osakaal on I ja II kooliastmes eesti ja vene keele omast väiksem. Inglisekeelse õppe osakaal tõuseb III kooliastmes. **Terve põhikooli lõikes toimub 60% õppest eesti keeles, 25% õppest vene keeles ja 15% õppest inglise keeles.**

Õppekeel	I kooliaste	II kooliaste	Põhikool
Eesti keel	55%	60%	60%
Vene keel	40%	35%	25%
Inglise keel	5%	5%	15%

Koolipäeva ülesehituses on arvestatud **kogupäevakooli** põhimõtteid. **Avatud Kool avatakse hommikul kell 8.00, koolipäev algab kell 8.50 ja tunnid algavad kell 9.00.** Enne tundide algust kooli jõudvad õpilased võtavad vastu valveõpetajad.

I kooliastmes on igal hommikul **hommikuring**, kus elatakse sisse koolipäeva, vaadatakse üle algava päeva eesmärgid. Koolipäev on üles ehitatud nii, et **kahe pikema õppetsükli vahel on 60-minutiline paus**, mille jooksul käivad õpilased **õues** ning **söövad lõunat**. Ühte õppetsükklisse planeerivad õpetajad mitmekesiseid õppetegevusi ja -meetodeid ning teevad vastavalt õpilaste vajadustele ja tegevuste iseloomule puhkepause (kokku kuni 30 min). Õppetöö lõpeb **päeva kokkuvõttega**, millele järgnevad **pikapäevarühm ja huviringid**.

II kooliastmes koosneb koolipäev **3 pikemast õppetsüklist**. Õppetsüklike vahel on 30-minutilised puhkepausid, mille jooksul käivad õpilased **õues** ning **söövad lõunat**. Õppetöö lõpeb **päeva kokkuvõttega**, millele järgnevad **huviringid**.

Õppetunnid (baasõppe tunnid ja projektõppe tunnid) toimuvad koolis või väljaspool kooli ekskursiooni või õppekäiguna. Õpetajad planeerivad baas- ja projektõppe tunnid ning ekskursioonid ja õppekäigud õppeaasta alguses; lisavad need oma töökavadesse, arvestusega, et need ei ületaks lubatud nädalakoormust ja toimuksid õppeaasta sees.

3.1. Tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti

Avatud Kooli nädala tunnikoormused on:

- 1. klassis 20 tundi,
- 2. klassis 23 tundi,
- 3. klassis 25 tundi,
- 4. klassis 25 tundi,
- 5. klassis on 28 tundi,
- 6. klassis on 30 tundi.

Avatud Kooli I kooliastme tunnijaotusplaan

				Avatud Kool								
				1. klass			2. klass			3. klass		
Aine	RÕK	Reserv	AK	EST	V	ING	EST	V	ING	EST	V	ING
Keeled	22	4	26									
-eesti keel				4			5			5		
-vene keel					3			3			3	
-inglise keel									1			2
Matemaatika	10	2	12	2	2		3	1		3	1	
Loodusõpetus	3	1	4	0,5	0,5			1		1	1	
Inimeseõpetus	2	1	3	0,5	0,5		1				1	
Loovustund (kunst ja tööõpetus)	9		9	1	2			3		1	2	
Muusika	6		6	2			2				2	
Liikumine	8		8	2			3			3		
Reserv	8											
KOKKU	68		68	12	8	0	13	9	1	13	10	2
				20			23			25		

Avatud Kooli II kooliastme tunnijaotusplaan

				Avatud Kool								
				4. klass			5. klass			6. klass		
Aine	RÕK	Reserv	AK	EST	V	ING	EST	V	ING	EST	V	ING
Keeled	23	4	27									
-eesti keel				5			3			3		
-vene keel					4			3			3	
-inglise keel						2			2			2
Kirjandus	4		4				1	1		1	1	
Matemaatika	13	4	17	3	2		3	2	1	3	2	1
Loodusõpetus	7	2	9	1	1		2	1		2	2	
Ajalugu	3		3				1			1	1	
Inimeseõpetus	2		2	1				1				
Ühiskonnaõpetus	1		1							1		
Loovusained (kunst, tehnol, käsitöö ja kodundus)	8		8		2		1	2		1	2	
Muusika	4		4	2			1			1		
Liikumine	8		8	2			3			3		
Reserv	10											
KOKKU	83		83	14	9	2	15	10	3	16	11	3
				25			28			30		

- Avatud Kooli õppekava toetavad lisaks tundidele hommikuring ja päeva kokkuvõte ning päeva teises osas toimuvad ringitegevused, õpiabitunnid ja pikapäevarühm.
- EST - eestikeelne õpe; V - venekeelne õpe; ING - inglisekeelne õpe.

3.2. Kesksete teemade ja lõimingu rakendamine

Kesksete teemad on vahendiks võtme- ja valdkonnapädevuste saavutamiseks ning õppeainete ja ainevaldkondade omavaheliseks lõiminguks. Kesksete teemad on aineülesed ja toetavad õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

Avatud Kooli nelja keskse teema loomisel oleme lähtunud RÕKi läbivatest teemadest, IB õppekava kesksetest küsimustest ja Howard Gardneri kesksetest küsimustest. Kesksete teemasid käsitletakse igal kooliaastal kogu põhikooli vältel.

Avatud Kooli neli keskset teemat:

- **Inimeseks olemine** - identiteet, uskumused, väärtused, füüsiline, vaimne ja spirituaalne tervis, suhted, perekonnad, sõbrad, kogukonnad, kultuurid, õigused, kohustused, mis tähendab olla inimene.
Keskne teema sisaldab järgmisi RÕKi läbivaid teemasid: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine ning tervis ja ohutus.
- **Aeg ja ruum** - kus me asume ajas, igäihe isiklik ajalugu, kodu, teekonnad, avastused, inimkonna migratsioon, sidemed inimeste ja tsivilisatsioonide vahel, kohalik ja globaalne vaatenurk.
Keskne teema sisaldab järgmisi RÕKi läbivaid teemasid: kultuuriline identiteet, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, väärtused ja kõlblus.

- **Loodus ja tehnoloogia** - loodus ja loodusseadused, füüsilise ja bioloogilise maailma seosed inimühiskondadega, teaduslike printsiipide mõistmine, teaduse ja tehnoloogia mõju ühiskonnale ja loodusele.

Keskne teema sisaldab järgmisi RÕKi läbivaid teemasid: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon.

- **Kogukond, ühiskond ja globaalne areng** - kuidas erinevad inimkogukonnad ja organisatsioonid toimivad, mis on nende eesmärgid, kuidas otsuseid tehakse, mis on majandustegevuse mõju inimkonnale ja keskkonnale. Maakeral on piiratud ressursid, millised on meie õigused ja kohustused nende jagamisel teiste inimeste ja elusolenditega, suhted kogukondade sees ja vahel, võrdsed võimalused, rahu ja konfliktide lahendamine.

Keskne teema sisaldab järgmisi RÕKi läbivaid teemasid: kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, väärtused ja kõlblus, teabekeskond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.

Kesksete teemade õpe realiseerub eelkõige:

- õpikeskkonna korralduses kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujunemisel, arvestades kesksete teemade sisu ja eesmäärke;
- projektõppe tundides, kus on lõimitud omavahel loodusõpetus, ajalugu, inimeseõpetus, matemaatika, keeled ja kirjandus ning võimalusel ka kunsti, tehnoloogiaõpetust, käsitööd/kodundust;
- klassivälises õppetegevuses (kaasates eksperte ja kogukonda), huviringide tegevuses ning osaledes erinevates koolivälistes projektides;
- kolmandas kooliastmes teostatavas loovtöös;
- kesksed teemad on vahendiks võtmepädevuste saavutamisel.

Õppeainete vahelise sidususe saavutamiseks kirjeldatakse ainetevahelist lõimingut ja projektõpet täpsemalt ainekavades.

4. Õpilaste arengu ja õppimise toetamise ning hindamise korraldus

Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja –viise. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.

Hindamise eesmärgid on:

- toetada õppija arengut;
- anda tagasisidet õppija õppeedukuse kohta;
- innustada ja suunata õppijat sihikindlalt õppima;
- suunata enesehinnangu kujunemist; suunata ja toetada õppijat edasise haridustee valikul;
- suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- toetada kujundava hindamise ja enesehindamise põhimõtteid kasutades võtmepädevust „tasakaalus isiksus“ (sh RÕKis välja toodud enesemääratluspädevust);
- anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

Avatud Koolis rakendatakse **kujundava hindamise põhimõtteid**. Kujundav hindamine on õppe kestel toimuv suulises või kirjalikus vormis hindamine, mille käigus õpetaja või õpilane analüüsib õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist. Kujundava hindamise abil saab õppija tagasisidet oma arengu, seniste tulemuste ja vajakajäämist ning võtmepädevuste arengu kohta.

Õpetaja ülesanne on innustada ja suunata õpilast edasisel õppimisel ning kavandada koostöös õpilastega nii iga perioodi alguses kui ka perioodi kestel jooksvalt edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning

sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut. Üks kujundava hindamise liik – enesehindamine – toimub pidevalt õppeprotsessi käigus vaba vestluse vormis ning kokkulepitud vormis kirjaliku eneseanalüüsina.

Iga projekti lõpus saab õpilane projekti raporti, mis koosneb projekt õpitulemuste maatriksist ja õpetaja sõnalisest arengukirjeldusest. Et näha eesti, vene ja inglise keele ning akadeemiliste oskuste taset, tehakse igal perioodil kokkuvõtvaid töid. Õpilased saavad kaks korda aastas tunnistuse, mis koosneb poolaasta õpitulemuste maatriksist, õpetaja koostatud sõnalisest arengukirjeldusest ja õpilase eneseanalüüsist. Vähemalt kord aastas toimub õpilaste projektide ja/või õpimappide esitlemine vanematele.

5. Tuge vajavate õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord

Tuge vajav õpilane on õpilane, kelle eriline andekus, õpiraskused, terviserike, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppest eemal viibimine või õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas (õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid ja muu selline) või taotletavates õpitulemustes. Nende muudatuste tegemisse kaasatakse õpilase vanemad. Tuge vajava õpilase õppe korraldamisel lähtutakse kaasava õppe põhimõtetest, mille kohaselt üldjuhul õpib tuge vajav õpilane tavaklassis. Vajadusel avatakse väikeklass neile õpilastele, kellel siiski koos teistega õppimine raskusi valmistab.

Avatud Koolis peame väga oluliseks iga õpilase võimetekohast arengut. Avatud Koolis märgatakse iga lapse individuaalseid vajadusi ja kaardistatakse vajalikud koostöövõimalused tugisüsteemi spetsialistide, klassijuhataja ja/või teiste õpetajatega. Valitakse sobivad õppemeetodid ning vajadusel korraldatakse diferentseeritud õpet. Tuge vajavate õpilaste paremaks kaasamiseks on klassis lisaks õpetajale ka abiõpetaja. Mõnes aines või õppetegevuses edasijõudnumaid õpilasi kaasatakse õppeprotsessis teiste õpilaste juhendamisse ja neile luuakse võimalused oma annete paremaks arendamiseks. Õpilase nõustamise ja õpiabi osutamise eesmärgil toimuvad vajadusel koolis õpilaste arenguestlused, ainealased konsultatsioonid, õpiabi rühmad, pikapäevarühmad.

Kõikide õpilaste arengu jälgimisel, toetamisel ja individuaalsete vajaduste märkamisel on suur roll eripedagoogil. Avatud Koolis osaleb eripedagoog aktiivselt õppeprotsessis koos õpetajatega. Oluline osa eripedagoogi tööst on õpilaste jälgimine klassiruumis, õppe- või käitumiskeskuste võimalikult varajane märkamine. Varajane märkamine ja asjakohane sekkumine ennetavad erivajaduse süvenemist ja teiste raskuste lisandumist. Eripedagoog tutvub aasta jooksul väiksemates rühmades kõikide õpilastega. Kui õppetöö muutub väljakutsevamaks (näiteks uus teema matemaatikas või töö tekstidega), jälgib eripedagoog, kuidas lapsed uusi oskusi omandavad ja millised väljakutsed tekivad. Seejärel keskendub ta tööle nende lastega, kes vajavad materjali omandamiseks lisaabi. Eripedagoog teeb tihedat koostööd õpetajatega, nõustab ning toetab neid. Tugimeeskonna liikmeteks on ka psühholoog,

sotsiaalpedagoog ja võimalusel logopeed. Tuge vajava õpilase õppe ja arengu toetamiseks vajalikku koostööd tugispetsialistide, andekate õpilaste ja õpetajate vahel korraldab haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordinaator.

Kool saab pakkuda tuge vajavate õpilaste abistamiseks kolme liiki tuge:

Üldine tugi: Õpilase probleemide esmane märkaja koolis on õpetaja. Õpilase esmane toetamine toimub õppetunnis. Õpetaja poolt pakutavad tugiteenused:

- eripärast lähtuvalt individuaalne juhendamine ja sobiv õppevara, võimaldades õpilasel kogeda eduelamust ja säilitada õpimotivatsiooni;
- diferentseeritud õpetamine (nt erineva raskusastmega ülesanded, lisavahendi kasutamise võimalus õpilasele, rohkem aega teadmiste ja oskuste omandamiseks jm);
- abiõpetaja on toeks tuge vajavatele õpilastele;
- õpiabitunnid individuaalselt või rühmas (tunni eesmärk on pakkuda õpilasele regulaarset organiseeritud tegevust mingis konkreetses õppeaines väljaspool õppetunde, kasutades õppematerjali selgitamisel erimetoodikat. Tunde viib läbi eripedagoog);
- tugispetsialisti teenus, sh psühholoogiline, sotsiaalpedagoogiline ja eripedagoogiline;
- konsultatsiooni- ja järeleaitamistunnid, mille eesmärk on pakkuda õpilasele täiendavat abi või toetada õpilast, kellel on tekkinud ajutisi raskusi õpitulemuste saavutamisel (nt pikem puudumine haiguse tõttu või kodustel põhjustel). Tunde viib läbi õpilase õpetaja;
- individuaalse õppekava rakendamine;
- individuaalse käitumise tugikava rakendamine (õpilase jaoks koostatud kirjalik kokkulepe, mis loob talle tingimused käitumuslike probleemide ületamiseks ja sotsiaalsete oskuste arendamiseks);
- vanema nõusolekul õpilase üleviimine tuge vajavate õpilaste õppe paremaks korraldamiseks moodustatud rühma.

Kui kooli tagatud üldine tugi ei anna õpilase arenguks soovitud tulemusi, siis võib rakendada koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel tõhustatud tuge või erituge. Sellisel juhul on õpilane käsitletav haridusliku erivajadusega õpilasena.

Tõhustatud tuge rakendatakse õpilasele, kes oma püsiva õpiraskuse, psüühika- ja käitumishäire või muu terviseseisundi või puude tõttu vajab vähemalt üht järgmistest teenustest:

- pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset õppekava ühes, mitmes või kõikides ainetes;
- pidevat tugispetsialistide teenust ja osajaga õpet individuaalselt või rühmas;
- pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset tuge klassis toimuva õppetöö ajal;
- õpet eriklassis.

Erituge rakendatakse õpilasele, kes tulenevalt tema raskest ja püsivast psüühikahäirest, intellekti- või meelepuudest või liitpuudest vajab:

- puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodikat, -vahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialistide teenust lõimituna sotsiaal- või tervishoiuteenustega või mõlemaga;
- osajaga õpet individuaalselt või rühmas või pidevat individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis.

6. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ning nõustamise korraldus

Avatud Kool peab väga oluliseks tihedat koostööd lastevanematega. Lastevanemaid teavitatakse koolitöö korraldusest ja hindamis põhimõtetest iga kooliaasta algul. Õpilane ja lapsevanem saavad tagasisidet õpilase arengu ja koolis toimetuleku kohta vestlustes kontaktõpetajaga (vajadusel ka teiste õpetajatega), toimuvate arenguvestluste ning Stuudiumi vahendusel. Õppe- ja kasvatustegevuse korralduse kohta saab teavet kooli kodulehelt, klassitundides ning lastevanemate koosolekutelt. Lastevanemate teadlikkuse tõstmiseks toimuvad regulaarsed Avatud Kooli vanematekooli seminarid ja koolitused. Vajadusel leitakse võimalused erivajadusega õpilase vanemate nõustamiseks.

Peamisteks koostöövormideks peredega on:

- üldkoosolekud;
- lastevanemate koosolekud;
- õpetaja ja lapsevanema vaheline vahetu igapäevane suhtlemine;
- suhtlus Stuudiumi kaudu või e-kirja teel;
- arenguvestlused;
- osalemine kooli sündmustel;
- osalemine Avatud Kooli vanematekooli seminaridel ja koolitustel;
- osalemine kooli nõukogu töös;
- osalemine vanematekogu töös;
- osalemine õppeprotsessis (nt avatud tunnid, külalistunnid, projektide juhendamine).

Lapsevanemad on alati oodatud soovi korral tunde vaatama ja külalistunde andma, leppides eelnevalt õpetajaga kokku tunnivaatluse aja/külalistunni aja ja eesmärgid. Lapsevanemad on kaasatud õppeprotsessi, tehes õpilastega koos Samm-sammult programmi koduseid harjutusi ning võimalusel juhendades õpilasi projektide tegemisel.

7. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

Avatud Kooli toimimise üks aluseid on õpetajate vaheline tihe koostöö. Õppetööd planeeritakse ja tööplaan koostatakse sama klassi eesti- ja venekeelsete õpetajate poolt koostöös.

Õpetaja töökava on dokument, mille alusel planeeritakse igale klassile teemade käsitlemist nädalase täpsusega, ainetevahelist lõimingut ning hindamist. Töökava koostamise aluseks on vastava valdkonna ainekavad. Õpetaja töökavas täpsustatakse kooli õppekava üldosas ja ainekavas esitatut, arvestades konkreetseid õpilasi, kasutatavat õppekirjandust ja –materjale, õpitavaid teemasid ja õppesisu. Õpetajad teevad aasta töökava ühiselt enne õppeaasta algust. Tööplaanid vaadatakse üle ja kohandatakse regulaarselt igal nädalal ja põhjalikumalt enne iga uut perioodi, et tagada paindlik ja õpilaste vajadustest lähtuv tegevusplaan.

Õpetajad teevad igapäevaselt tihedat koostööd omavahel ja juhtkonnaga.

- Klassi ühelt õpetajal teisele üle andes jagavad õpetajad üksteisega igapäevaselt vajalikku õppetöö ja õpilastega seotud informatsiooni.
- Kord nädalas toimuvad ühe klassi õpetajate koostöökoosolekud, kus vaadatakse üle nädala tegevusplaan ning arutatakse parajasti olulisi teemasid.
- Kord nädalas on Avatud Kooli meeskonnaaeg, mis koosneb infominutitest ning koolitusest või töökoosolekust, kus arutatakse õppetööga seotud küsimusi ning planeeritakse tulevasi sündmusi.
- Juhtkonnaliikmed toetavad õpetajaid tunnivaatluste, tagasisidevestluste ning üks-ühele kohtumistega.
- Kord kuus käib iga õpetaja mõnda oma kolleegi tundi vaatlemas ning viib vaatluse järgselt läbi tagasisidevestluse.

8. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Avatud Kooli **õppekava on elav dokument**, mida vaadatakse iga-aastaselt üle ning arendatakse vastavalt vajadusele edasi, võttes aluseks RÕKi, rahvusvahelised haridusuuringud ja õppekavad, kooli arengukava, kooli kogemuse ja ressursid, kooli kolme osapoole – õpilaste, õpetajate ja vanemate – vahelised kokkulepped.

Õppekava koostamisel ja arendamisel osalevad kõik õpetajad. Lisaks kaasame valdkonna eksperte. Kooli juhtkond koostöös õpetajatega jälgib ainekavade sobivust ning vajadusel algatab nende uuendamise või täiendamise. Muudatused kooli õppekavas kinnitab koolipidaja ning enne kinnitamist esitatakse õppekava arvamuse avaldamiseks kooli hoolekogule ja õppenõukogule.

Kooli õppekava uuendamisel ja täiendamisel lähtume järgmistest **põhimõtetest**:

- **Peegeldab reaalsust.** Õppekava peegeldab reaalsust, reaalselt maailma. Suured ideed on seostatud last ümbritseva maailmaga.
- **Inspireeriv.** Õppesisu on inspireeriv, huvitav, eluline.
- **Keskendub olulisele.** Õppekava loomisel keskendume olulisele, kesksetele ideedele.
- **Pedagoogiliselt loogiline ja tõenduspõhine.** Lähtume nii lapse kognitiivsest, emotsionaalsest, sotsiaalsest ja füüsilisest arengust kui ka aine(valdkonna) omandamise loogikast.
- **Teostatav.** Õppekava on teostatav ehk selge, arusaadav, praktiline. Teame, kuidas ideid rakendada ja mille põhjal tulemust hindame. Õppekava on kirjeldav ja mõju on nähtav.
- **Elav.** Õppekava on elav, täiendatav, uuenev. Õpilased ja õpetajad teevad valikuid koos.

LISA 1 Avatud Kooli digipädevuste mudel

Tabelis on toodud Avatud Kooli läbivate digipädevuste ülevaade. Õppeaasta alguses lepivad õpetajad kokku, millises aines/projektis nad õpitulemusi käsitlevad. Läbivaid digipädevusi ainekavadesse ei jaotata. Detailsemad juhised lisatakse kooli „Digijuhendisse“.

Avatud Koolis on läbivaid digipädevusi neli ja need koonduvad märksõnade alla: uurimine, suhtlemine, loomine, turvalisus.

Need on tuletatud Avatud Kooli ainekavadest ja HITSA õpilaste digipädevusmudelist.

I kooliaste				
LÄBIV DIGI-PÄDEVUS	ÕPPESISU	Õpitulemused 1. kl	Õpitulemused 2. kl	Õpitulemused 3. kl
Uurimine	Teabe otsimine ja sirvimine	Oskab õpetaja juhendamisel märksõna järgi infot otsida.	Oskab märksõna järgi infot otsida ja sobivat digitaalset sisu valida. Oskab kasutada lihtsamat seletavat digisõnaraamatud õpetaja abiga.	Suudab iseseisvalt uurida ja leida digitaalseid materjale etteantud teemal.
	Teabe hindamine	Oskab kogutud teavet korrastada: juhendamise abil vaatlusinfo tabelisse kanda ja selle vormistada	Oskab kogutud teavet korrastada: vaatlusinfo tabelisse kanda, seda etteantud tunnuste alusel rühmitada. Oskab juhendamise abi eristada olulist teavet	Oskab kogutud teavet korrastada ja kriitiliselt hinnata: oskab vaatlusinfo tabelisse kanda, seda etteantud tunnuste alusel rühmitada, moodustada järjestatud loendeid.
	Teabe salvestamine ja taasesitamine	Oskab juhendamisel salvestada faili kooli infosüsteemis kokkulepitud kohta.	Oskab juhendamisel salvestada faili kooli infosüsteemis kokkulepitud kohta.	Oskab salvestada faili kooli infosüsteemis kokkulepitud kohta. GoogleDrive, kausta loomine, ümbernimetamine, jagamine, üles laadimine, kustutamine
	Autorile viitamine	Oskab juhendamisel leida digitaalse materjali allikalingi ja sellele oma töös viidata.	Oskab juhendamisel eristada autoriõigusega kaitstud sisu ja allikale viidata.	Oskab eristada autoriõigusega kaitstud eritüübilist sisu (sh pilt, video, animatsioon) ja autorile viidata. Juhendamisel lisada sobiva litsentsi (Copywrite, Creative Commons).
UURIMINE (vahendid ja keskkonnad)		Google Search, Google Sheets, Google Drive (kooli kaust)	Google Search, Google Sheets, Google Drive (kooli kaust) Seletav sõnaraamat veebis	Google Search, Google Sheets, Google Drive (kooli kaust) Seletav sõnaraamat veebis. Autoriõiguste litsentsid: Copywrite, Creative Commons.
Lisaks				

LÄBIV DIGI-PÄDEVUS	ÕPPESISU	Õpitulemused 1. kl	Õpitulemused 2. kl	Õpitulemused 3. kl
Suhtlemine	Suhtlemine digivahenditega	Juhendamise abil koostab e-kirja.	Oskab koostada teate, e-kirja. Juhendamisel postitab ja kommenteerib blogi (Wordpress).	Koostab teate, e-kirja ja juhendamise abil loob grupi listi, lisab faile, teab mahu piiranguid. Postitab ja kommenteerib blogi (Wordpress). Juhendamise abil kasutab Studium'i
	Teabe asukohta ja sisu jagamine – õpilane jagab teistega leitud teabe asukohta ja sisu ning järgib intellektuaalse omandi kaitse häid tavasid.	Jagab juhendamisel teistega digitaalseid materjale.	Jagab teistega digitaalseid materjale.	Jagab teistega digitaalseid materjale.
	Koostöö digitehnoloogia toel – õpilane kasutab digivahendeid meeskonnatööks ning ressursside, digitaalsete materjalide ja teadmiste koostamiseks.	Juhendamisel lisab lihtsamat sisu ühiskasutatavasse failidesse (Google Docs ja Slides) ja lisada kommentaare	Lisab sisu ühiskasutatavasse failidesse (Google Docs ja Slides) ja lisadab kommentaare. Juhendamisel määrab failile piirangud ja jagab faili linki.	Lisab sisu ühiskasutatavasse failidesse (Google Docs ja Slides) ja lisadab kommentaare. Haldab faili õiguste piirangud ja loob teemakohaseid kaustu.
	Netikett – õpilane praktiseerib digisuhtluses käitumisnorme ja häid tavasid	Rakendab kooli Netiketi reegleid (<i>eraldi juhis</i>)	Rakendab kooli Netiketi reegleid (<i>eraldi juhis</i>)	Rakendab kooli Netiketi reegleid (<i>eraldi juhis</i>)
	Digitaalse identiteedi haldamine – õpilane kujundab ja haldab oma digitaalset identiteeti ning jälgib oma digitaalset jalajälge.	Loob juhendamisel kasutajakonto.	Kasutajakonto loomisel oskab juhendamisel valida sobiva digitaalse identiteedi.	Kasutajakonto loomisel valib sobiva digitaalse identiteedi.
SUHTLEMINE (vahendid ja keskkonnad)	e-kiri (kooli kontoga), Jagatud dokumendid Google Drive'is (Docs, Sheets, Slides, Forms) Nutiseade (kooli)	e-kiri (kooli kontoga), Jagatud dokumendid Google Drive'is (Docs, Sheets, Slides, Forms), blogi Wordpressis, Nutiseade (kooli)	e-kiri (kooli kontoga), Jagatud dokumendid Google Drive'is (Docs, Sheets, Slides, Forms), blogi Wordpressis, Nutiseade (kooli)	
Lisaks				

LÄBIV DIGI-PÄDEVUS	ÕPPESISU	Õpitulemused 1. kl	Õpitulemused 2. kl	Õpitulemused 3. kl
Looming	Digitaalne sisuloome – õpilane loob ise, muudab ja arendab eri formaatides enda ning teiste loodud digitaalset sisu.	Oskab juhendamisel koostada digitaalselt loovtööd: lisada teksti, pilti. Loob digitaalselt joonistuse (pintsli, kustutuskummi ja värvipoti vahendid, digitaalne värvimine)	Oskab juhendamisel koostada digitaalselt loovtööd: lisada ja töödelda teksti, lisada pilti, videot, koostada lihtsamat animatsiooni. Oskab nutiseadmega pilti teha ja kasutada lihtsamaid pilditöötluste võtteid.	Oskab juhendamisel koostada digitaalselt loovtööd: lisada ja töödelda teksti, pilti, videot, koostada lihtsamat animatsiooni. Oskab nutiseadmes pildi lihtsamat töötlust teha ja filmida.
	Uue teadmise loomine – õpilane muudab ja lõimib olemasolevat digitaalset materjali, et luua uut teadmist.		Oskab juhendamisel teha enda ja teiste loodud digitaalsetes materjalides (nt tekstidokument, esitus) vajaduse korral muudatusi.	Oskab teha enda ja teiste loodud digitaalsetes materjalides (nt tekstidokument, esitus) vajaduse korral muudatusi.
	Autoriõigus ja litsentsid – õpilane järgib digitaalses sisuloomes ning teiste loodud sisu kasutades intellektuaalomandi põhimõtteid.	Oskab juhendamise abil leida digitaalse sisu autori. On teadlik, et kõik pildid, videod jms digitaalne sisu Internetis ei ole vabalt kasutatav.	Oskab juhendamise abil leida digitaalse sisu autori. On teadlik, et kõik pildid, videod jms digitaalne sisu Internetis ei ole vabalt kasutatav. Juhendamisel oskab autorilt luba küsida.	On teadlik, et kõik pildid, videod jms digitaalne sisu Internetis ei ole alati vabalt kasutatav. Juhendamisel oskab autorilt luba küsida.
	Esitus - oma sõnumi edastamine digivahenditega	Juhendamise abil koostab Google Slides esitluse kasutades lihtsamat tekstitöötlust (värv, suurus jms).	Juhendamise abil koostab Google Slides esitluse kasutades tekstitöötlust ja pildimaterjali. Juhendamisel koostab visuaalse loo (LEGO Story Visualizer).	Koostab Google Slides esitluse kasutades tekstitöötlust ja pildimaterjali, juhendamise abil lisab ja töötleb pilti ja lisab video.
	Programmeerimine (ja robotika) – õpilane koostab programmeerimiskeelega lihtsamaid programme.	Oskab seostada mudeleid reaalse maailmaga; valdab õpitud robotika sõnavara; oskab selgitada roboti loogikat ja keskkonna tajumist; loob funktsionaalse andureid kasutava ja liigutava mudeli. LEGO WeDo (põhi- ja lisamudelite ehitamine, programmeerimise algõpe)	Valdab õpitud robotika sõnavara; oskab selgitada roboti loogikat ja keskkonna tajumist; kohaldab standardroboti ja programmide missioonimati läbilahendamiseks. LEGO EV3 põhiandurite ja programmeerimise algõpe	On töötanud läbi roboti disaini paketi; valdab mehhatroonika algsõnavara; oskab selgitada roboti loogika ja keskkonna tajumist; disainib, ehitab ja programmeerib liikuva ja keskkonnale reageeriva roboti. LEGO EV3 kõikide andurite ja programmeerimise algõpe.
LOOMING (vahendid ja keskkonnad)	Google Drive'is (Docs, Slides) Proge- robo: LEGO WeDo	Google Drive'is (Docs, Slides), Wordpress Blogi LEGO EV3	Google Drive'is (Docs, Slides), Wordpress Blogi LEGO EV3	
Lisaks	Joonistamine: Drawing for Children for Windows, Proge- robo: Bee-bot	Joonistamine: Drawing for Children for Windows, jutustuse loomine ja animeerimine: LEGO Story Visualizer, Scratch; Proge- robo: Ozobot	jutustuse loomine ja animeerimine: LEGO Story Visualizer, Scratch; Pilditöötlusprogramm Paint.net, Esitus: Emaze, Powtoon Proge- robo: Ozobot, Scratch, MakeyMakey, Pildistamine nutiseadmega	

LÄBIV DIGI-PÄDEVUS	ÕPPESISU	Õpitulemused 1. kl	Õpitulemused 2. kl	Õpitulemused 3. kl
Turvalisus	Seadmete kaitsmine – õpilane rakendab ohutus- ja turvameetmeid, et vältida füüsilisi ning virtuaalseid riske.	Kasutab digivahendeid heaperemehelikult. Juhendamisel oskab vältida kasutamisega seonduvaid riske. Küsib abi.	Kasutab digivahendeid heaperemehelikult. Juhendamisel oskab vältida kasutamisega seonduvaid riske. Küsib abi.	Kasutab digivahendeid heaperemehelikult. Juhendamisel oskab vältida kasutamisega seonduvaid riske. Küsib abi ja teavitab kahtlastest juhtumitest.
	Isikuandmete kaitsmine – õpilane arvestab digitegevustes teiste inimeste privaatsust ja ühiseid kasutustingimusi ning kaitseb oma isikuandmeid ja ennast veebipettuste, ohtude ning küberkiusamise eest.	Oskab näiteid tuua, milliseid andmeid ei tohi enda ja teiste kohta avalikus keskkonnas avaldada.	Oskab põhjendada, milliseid andmeid ei tohi enda ja teiste kohta avalikus keskkonnas avaldada. Oskab juhendamisel luua kontole sobiva kasutajanime ja turvalise parooli.	Oskab põhjendada, milliseid andmeid ei tohi enda ja teiste kohta avalikus keskkonnas avaldada. Oskab luua kontole sobiva kasutajanime ja turvalise parooli.
	Tervise kaitsmine – õpilane väldib digitehnoloogia ja digitaalse teabe kasutamisest tulenevaid terviseriske.	Oskab valida õige istumisasendi, ja teab seadme kasutamise eakohaseid piiranguid.	Oskab valida õige istumisasendi, ja teab seadme kasutamise eakohaseid piiranguid. Juhendamisel kohandab seadme nägemist säästvalt ja valguse järgi	Oskab valida õige istumisasendi, ja teab seadme kasutamise eakohaseid piiranguid. Kohandab seadme nägemist säästvalt ja valguse järgi
	Tehniliste probleemide lahendamine – õpilane teeb veaotsinguga kindlaks tehnilised probleemid ning leiab võimalikud lahendused (veaotsingust kuni komplekssemate probleemideni).	Tuvastab ja lahendab juhendamisel lihtsamaid probleeme, mis tekivad, kui digivahendid, programmid või rakendused ei tööta.	Tuvastab ja lahendab juhendamisel lihtsamaid probleeme, mis tekivad, kui digivahendid, programmid või rakendused ei tööta.	Tuvastab ja lahendab iseseisvalt või juhendi järgi lihtsamaid probleeme, mis tekivad, kui digivahendid, programmid või rakendused ei tööta.
TURVALISUS (vahendid ja keskkonnad)				
Lisaks		https://laps.targaltinternetis.ee	https://laps.targaltinternetis.ee	https://laps.targaltinternetis.ee

II kooliaste

LÄBIV DIGI-PÄDEVUS	ÕPPESISU	Õpitulemused 4. kl	Õpitulemused 5. kl	Õpitulemused 6. kl
Uurimine	Teabe otsimine ja sirvimine	Oskab leida erinevatest teabeallikatest vajalikku teavet, rakendades erinevaid teabeotsingumeetodeid: märksõnaotsing, järjestamine, filtreerimine, sildipilv.	Oskab leida erinevatest teabeallikatest vajalikku teavet, rakendades erinevaid teabeotsingumeetodeid: märksõnaotsing, järjestamine, filtreerimine, sildipilv.	Oskab leida erinevatest teabeallikatest vajalikku teavet, rakendades erinevaid teabeotsingumeetodeid: märksõnaotsing, järjestamine, filtreerimine, sildipilv.
	Teabe hindamine	Oskab internetist leitud erinevas formaadis digitaalset materjali (tekst, pilt, video) kopeerida tekstifaili või esitlusse ning töötleb seda õpetaja juhendamisel.	Oskab internetist leitud erinevas formaadis digitaalset materjali kopeerida tekstifaili või esitlusse ning töötleb seda etteantud nõuete kohaselt. Mõistab teabe kriitilise hindamise vajalikkust, hindab teabeallikate objektiivsust ning leiab vajaduse korral sama teema kohta alternatiivset vaatenurka esindavaid allikaid. Teeb vahet faktil ja arvamusel.	Oskab erinevas formaadis digitaalset materjali kasutada tekstifailis või esitluses ning töötleb seda etteantud nõuete kohaselt. Mõistab teabe kriitilise hindamise vajalikkust, hindab teabeallikate objektiivsust ning leiab vajaduse korral sama teema kohta alternatiivset vaatenurka esindavaid allikaid. Teeb vahet faktil ja arvamusel.
	Teabe salvestamine ja taasesitamine	Oskab juhendamisel teabeallikatest leitud digitaalset materjali korrektselt viidata. Salvestab tehtud tööd kokkulepitud formaadis, ettenähtud kohta, leiab ja avab salvestatud faili uuesti, salvestab selle teise nime all, kopeerib faile ühest kohast teise ning võrdleb faili suurust vaba ruumiga andmekandjal. Kasutab operatsioonisüsteemi graafilist kasutajaliidest (muudab akende suurust, töötab mitmes aknas, muudab vaateid, sordib faile, otsib vajalikku).	Oskab teabeallikatest leitud digitaalset materjali korrektselt viidata. Salvestab tehtud tööd kokkulepitud formaadis, ettenähtud kohta (sh veebikeskkonda), leiab ja avab salvestatud faili uuesti, salvestab selle teise nime all, kopeerib faile ühest kohast teise ning võrdleb faili suurust vaba ruumiga andmekandjal. Kasutab operatsioonisüsteemi graafilist kasutajaliidest (muudab akende suurust, töötab mitmes aknas, muudab vaateid, sordib faile, otsib vajalikku).	Oskab juhendamisel teabeallikatest leitud digitaalset materjali korrektselt viidata, hoidub plagiaadist. Salvestab tehtud tööd kokkulepitud formaadis, ettenähtud kohta (sh veebikeskkonda), leiab ja avab salvestatud faili uuesti, salvestab selle teise nime all, kopeerib faile ühest kohast teise ning võrdleb faili suurust vaba ruumiga andmekandjal. Kasutab vilunult operatsioonisüsteemi graafilist kasutajaliidest (muudab akende suurust, töötab mitmes aknas, muudab vaateid, sordib faile, otsib vajalikku).
	Autorile viitamine	Oskab juhendamise abil valida autoriõiguse ja intellektuaalomandi kaitse tavadest lähtuvalt sobivat sisu (Copywrite, Creative Commons), autorile viidata ja muudatuste tegemiseks vajadusel autorilt luba küsida.	Oskab valida autoriõiguse ja intellektuaalomandi kaitse tavadest lähtuvalt sobivat sisu (Copywrite, Creative Commons), autorile viidata ja vajadusel luba küsida.	Oskab valida autoriõiguse ja intellektuaalomandi kaitse tavadest lähtuvalt sobivat sisu (Copywrite, Creative Commons), autorile viidata ja vajadusel luba küsida.
UURIMINE (vahendid ja keskkonnad)		Google Search, Google Sheets, Google Docs, Google Drive (kooli kaust) Seletav sõnaraamat veebis. Autoriõiguste litsentsid: Copywrite, Creative Commons.	Google Search, Google Sheets, Google Drive (kooli kaust). Autoriõiguste litsentsid: Copywrite, Creative Commons.	Google Search, Google Sheets, Google Drive (kooli kaust). Autoriõiguste litsentsid: Copywrite, Creative Commons.
Lisaks				

LÄBIV DIGI-PÄDEVUS	ÕPPESISU	Õpitulemused 4. kl	Õpitulemused 5. kl	Õpitulemused 6. kl
Suhtlemine	Suhtlemine digivahenditega	Kasutab Studiumi igapäevaselt. Postitab erinevat sisu ja kommenteerib blogi (Wordpress).	Kasutab Studiumi igapäevaselt. Postitab erinevat sisu ja kommenteerib blogi (Wordpress) lähtudes kokkulepitud kriteeriumitest.	Kasutab Studiumi igapäevaselt. Postitab erinevat sisu ja kommenteerib blogi (Wordpress) lähtudes kokkulepitud kriteeriumitest.
	Teabe asukohta ja sisu jagamine – õpilane jagab teistega leitud teabe asukohta ja sisu ning järgib intellektuaalse omandi kaitse häid tavasid.	Jagab juhendamisel veebikeskkondades erinevat teavet. Järgib veebilehele kommentaare lisades, veebifoorumi ja postiloendi vahendusel toimivas arutelus osaledes nii tunnustatud suhtlusnorme kui ka selle keskkonna nõudeid.	Jagab veebikeskkondades erinevat teavet. Järgib veebilehele kommentaare lisades, veebifoorumi ja postiloendi vahendusel toimivas arutelus osaledes nii tunnustatud suhtlusnorme kui ka selle keskkonna nõudeid.	Jagab veebikeskkondades erinevat teavet. Järgib veebilehele kommentaare lisades, veebifoorumi ja postiloendi vahendusel toimivas arutelus osaledes nii tunnustatud suhtlusnorme kui ka selle keskkonna nõudeid.
	Kodanikuaktiivsus veebis – õpilane on kaasatud ning kaasab teisi ühiskonnaelu tegevustesse, kasutades IKT vahendeid ja võimalusi.	Õpilane kasutab eesmärgipäraselt kooli õppeinfosüsteemi Studium ja e- õppekeskkonda Google Drive'is	Õpilane kasutab eesmärgipäraselt kooli õppeinfosüsteemi Studium ja e- õppekeskkonda Google Drive'is Loob küsitluse (N: Google Forms)	Õpilane kasutab eesmärgipäraselt kooli õppeinfosüsteemi Studium ja e- õppekeskkonda Google Drive'is Loob juhendamisel sündmuse registreerimise vormi (Google Forms, Typeform) ja teavitab andmete kogumise eesmärgist. Kaasab digivahendite abil esitluse kuulajaskonda (Mentimeter).
	Koostöö digitehnoloogia toel – õpilane kasutab digivahendeid meeskonnatöök, ressursside, digitaalsete materjalide ja teadmiste koosloomeks.	Teeb teistega kaugtöö vormis koostööd, rakendades mõne projekti üleselt meeskonnatöök ettenähtud digivahendeid ja veebikeskkondi (N: Google Drive, Wordpressi blogi)	Teeb teistega kaugtöö vormis koostööd, rakendades mõne projekti üleselt meeskonnatöök ettenähtud digivahendeid ja veebikeskkondi (N: Google Drive, Wordpressi blogi)	Teeb teistega kaugtöö vormis koostööd, rakendades mõne projekti üleselt meeskonnatöök ettenähtud digivahendeid ja veebikeskkondi (N: Google Drive, Wordpressi blogi)
	Netikett – õpilane praktiseerib digisuhtluses käitumisnorme ja häid tavasid	Rakendab kooli Netiketi reegleid (<i>eraldi juhised</i>)	Rakendab kooli Netiketi reegleid (<i>eraldi juhised</i>)	Rakendab kooli Netiketi reegleid (<i>eraldi juhised</i>)
	Digitaalsete identiteedi haldamine – õpilane kujundab ja haldab oma digitaalset identiteeti ning jälgib oma digitaalset jalajälge.	Juhendamisel kujundab, haldab ja kaitseb (arvestab tagajärgi) oma digitaalset identiteeti ning digitaalset jalajälge; sh kasutades mitmeastmelist või -faktorilist isikutuvastust ja paroolitaastemeetodeid.	Kujundab, haldab ja kaitseb (arvestab tagajärgi) oma digitaalset identiteeti ning digitaalset jalajälge; selgitab oma sotsiaalmeedia vms konto privaatsuseadete häälestamise vajadust. Ei kasuta teiste inimeste identiteeti.	Kujundab, haldab ja kaitseb (arvestab tagajärgi) oma digitaalset identiteeti ning digitaalset jalajälge; selgitab oma sotsiaalmeedia vms konto privaatsuseadete häälestamise vajadust. Ei kasuta teiste inimeste identiteeti.
SUHTLEMINE (vahendid ja keskkonnad)	Studium, e-kiri (kooli kontoga), Jagatud dokumendid Google Drive'is (Docs, Sheets, Slides, Forms), blogi Wordpressis, YouTube, kooli nutiseade või VOSK	Studium, e-kiri (kooli kontoga), Jagatud dokumendid Google Drive'is (Docs, Sheets, Slides, Forms), blogi Wordpressis, YouTube, kooli nutiseade või VOSK	Studium, e-kiri (kooli kontoga), Jagatud dokumendid Google Drive'is (Docs, Sheets, Slides, Forms), blogi Wordpressis, YouTube, kooli nutiseade või VOSK	
Lisaks	Video jagamine: Vimeo,		Skype, Messenger; Esitluse kiire tagasiside saamise/kaasamise vahendid: Mentimeter	

LÄBIV DIGI-PÄDEVUS	ÕPPESISU	Õpitulemused 4. kl	Õpitulemused 5. kl	Õpitulemused 6. kl
Looming	Digitaalne sisuloome – õpilane loob ise, muudab ja arendab eri formaatides enda ning teiste loodud digitaalset sisu.	Juhendamisel loob, vormindab, salvestab ning vajaduse korral prindib kokkulepitud formaatides digitaalseid materjale (sh referaat, plakat, kuulutus, esitlus), järgides etteantud kriteeriume; Kopeerib fotosid, videoid ja helisalvestisi andmekandjale (nii füüsilisele kui ka virtuaalsele). Reflekteerib oma õpikogemust sobivas digikeskkonnas.	Loob, vormindab, salvestab ning vajaduse korral prindib kokkulepitud formaatides digitaalseid materjale (sh referaat, plakat, kuulutus, esitlus), järgides etteantud kriteeriume; Kopeerib fotosid, videoid ja helisalvestisi andmekandjale (nii füüsilisele kui ka virtuaalsele). Reflekteerib oma õpikogemust sobivas digikeskkonnas.	Loob, vormindab, töötleb, salvestab ning vajaduse korral prindib kokkulepitud formaatides digitaalseid materjale (sh referaat, plakat, kuulutus, esitlus), järgides etteantud kriteeriume; Kopeerib fotosid, videoid ja helisalvestisi andmekandjale (nii füüsilisele kui ka virtuaalsele). Reflekteerib oma õpikogemust sobivas digikeskkonnas.
	Uue teadmise loomine – õpilane muudab ja lõimib olemasolevat digitaalset materjali, et luua uut teadmist.	Juhendamisel kasutab uute teadmiste loomiseks olemasolevat digitaalset avatud õppevara. Täiendab teiste tehtud digitaalseid muudatusettepanekuid (nt kommentaarid, muutuste jälitamine jne) arvestades oma materjale.	Kasutab uute teadmiste loomiseks olemasolevat digitaalset avatud õppevara, vajadusel küsib abi. Täiendab teiste tehtud digitaalseid muudatusettepanekuid (nt kommentaarid, muutuste jälitamine jne) arvestades oma materjale.	Kasutab uute teadmiste loomiseks olemasolevat digitaalset avatud õppevara; Täiendab teiste tehtud digitaalseid muudatusettepanekuid (nt kommentaarid, muutuste jälitamine jne) arvestades oma materjale.
	Autoriõigus ja litsentsid – õpilane järgib digitaalses sisuloomes ning teiste loodud sisu kasutades intellektuaalomandi põhimõtteid.	Oskab juhendamise abil leida digitaalse sisu autori ja litsentsitingimused (Creative Commons). On teadlik, et kõik pildid, videod jms digitaalne sisu Internetis ei ole vabalt kasutatav. Juhendamisel oskab autorilt luba küsida ja oma loomingule sobivat litsentsi lisada (Creative Commons).	Oskab juhendamise abil leida digitaalse sisu autori ja litsentsitingimused (Creative Commons). On teadlik, et kõik pildid, videod jms digitaalne sisu Internetis ei ole vabalt kasutatav. Juhendamisel oskab autorilt luba küsida ja oma loomingule sobivat litsentsi lisada (Creative Commons).	Oskab leida digitaalse sisu autori ja litsentsitingimused (Creative Commons, Copywrite). On teadlik, et kõik pildid, videod jms digitaalne sisu Internetis ei ole vabalt kasutatav. Juhendamisel oskab autorilt luba küsida ja oma loomingule sobivat litsentsi lisada (Creative Commons).
	Esitlus - oma sõnumi edastamine digivahenditega	Oskab juhendamisel oma sõnumit edasi anda erinevate visuaalsete vahenditega kasutades juhendaja poolt valitud esitlusprogramme.	Oskab oma sõnumit edasi anda erinevate visuaalsete vahenditega kasutades juhendaja poolt valitud esitlusprogramme.	Oskab oma sõnumit edasi anda erinevate visuaalsete vahenditega kasutades erinevaid esitlusprogramme. Vajadusel küsib abi või otsib lahenduse juhendist.
	Programmeerimine (ja robotika) – õpilane koostab programmeerimiskeelega lihtsamaid programme.	Koostab juhendamisel visuaalse programmeerimiskeelega roboti juhtimistarkvara, brauseris toimiva interaktiivse mängu või mobiilirakenduse.	Koostab juhendamisel visuaalse programmeerimiskeelega roboti juhtimistarkvara, brauseris toimiva interaktiivse mängu või mobiilirakenduse.	Koostab visuaalse programmeerimiskeelega roboti juhtimistarkvara, brauseris toimiva interaktiivse mängu või mobiilirakenduse.
LOOMING (vahendid ja keskkonnad)	Google Drive'is (Docs, Slides), Pilditöötlusprogramm Paint.net, Animatsioon või mäng: Scratch, Litsentsitingimused Creative Commons ja Copywrite.	Google Drive'is (Docs, Slides), Wordpress Blogi; Pilditöötlusprogramm Paint.net, Animatsioon või mäng: Scratch, Learning Apps, Kahoot Litsentsitingimused Creative Commons ja Copywrite.	Google Drive'is (Docs, Slides), Wordpress Blogi; Pilditöötlusprogramm Paint.net, Animatsioon või mäng: Scratch, Learning Apps, Kahoot Litsentsitingimused Creative Commons ja Copywrite.	

Lisaks		Kahoot Esitlus: Emaze, Powtoon Proge-robo: MSW LOGO	Pilditöötlus/poster/infograafika/esitlus: Canva; Helitöötlus: Audacity, Videotöötlus: OpenShot Muusikavalik: http://dig.ccmixer.org , http://freemusicarchive.org Proge-robo: Micro:bit	Esitlus: Canva, Prezi; Ekraanisalvestus: Screencast-O-Matic; Helitöötlus: Audacity, Videotöötlus: OpenShot; Animatsioon: Vyond (end. Go Animate); Muusikavalik: http://dig.ccmixer.org , http://freemusicarchive.org Proge-robo: Micro:bit; 3D printer
--------	--	---	--	---

LÄBIV DIGI-PÄDEVUS	ÕPPESISU	Õpitulemused 4. kl	Õpitulemused 5. kl	Õpitulemused 6. kl
Turvalisus	Seadmete kaitsmine – õpilane rakendab ohutus- ja turvameetmeid, et vältida füüsilisi ning virtuaalseid riske.	Rakendab turvameetmeid oma arvuti ja nutiseadme kaitseks (nt viiruse- ja pahavaratõrje, jälitusrakendused jne) Tuvastab ja lahendab iseseisvalt lihtsamaid probleeme tõrkuvate digiseadmete või rakendustega.	Rakendab turvameetmeid oma arvuti ja nutiseadme kaitseks (nt viiruse- ja pahavaratõrje, jälitusrakendused jne). Ühendab ja ühildab juhendamisel turvaliselt digivahendite külge erinevaid lisaseadmeid (nt mälupulk, hiir, printer, väline kõvaketas) Tuvastab ja lahendab iseseisvalt lihtsamaid probleeme tõrkuvate digiseadmete või rakendustega.	Rakendab turvameetmeid oma arvuti ja nutiseadme kaitseks (nt viiruse- ja pahavaratõrje, jälitusrakendused jne). Ühendab ja ühildab juhendamisel turvaliselt digivahendite külge erinevaid lisaseadmeid (nt mälupulk, hiir, printer, väline kõvaketas) Tuvastab ja lahendab iseseisvalt lihtsamaid probleeme tõrkuvate digiseadmete või rakendustega.
	Isikuandmete kaitsmine – õpilane arvestab digitegevustes teiste inimeste privaatsust ja ühiseid kasutustingimusi ning kaitseb oma isikuandmeid ja ennast veebipettuste, ohtude ning küberkiusamise eest.	Rakendab tugevaid paroole, kaitsmaks enda digitaalset identiteeti väärkasutuse eest privaatses ja avalikus keskkonnas; oskab eristada delikaatset teavet ja ei avalda seda enda ja teiste kohta avalikus keskkonnas. Selgitab ebaeetilise digisuhtluse võimalikke tagajärgi ning hindab kriitiliselt veebisuhtluse sisu ja turvalisust. Kirjeldab küberkiusamise olemust, kuidas seda märgata ja vastavas olukorras käituda	Rakendab tugevaid paroole, kaitsmaks enda digitaalset identiteeti väärkasutuse eest privaatses ja avalikus keskkonnas; ei avalda delikaatset teavet enda ja teiste kohta avalikus keskkonnas. Hindab kriitiliselt veebisuhtluse sisu ja turvalisust, selgitab ebaeetilise digisuhtluse võimalikke tagajärgi ning oskab vajadusel abi saamiseks pöörduda.	Rakendab tugevaid paroole, kaitsmaks enda digitaalset identiteeti väärkasutuse eest privaatses ja avalikus keskkonnas; ei avalda delikaatset teavet enda ja teiste kohta avalikus keskkonnas. Hindab kriitiliselt veebisuhtluse sisu ja turvalisust, selgitab ebaeetilise digisuhtluse võimalikke tagajärgi ning oskab vajadusel abi saamiseks pöörduda.
	Tervise kaitsmine – õpilane väldib digitehnoloogia ja digitaalse teabe kasutamisest tulenevaid terviseriske.	Kirjeldab ja väldib digivahendi kasutamisest tekkida võivaid ohte tervisele (sõltuvus, liigese- ja rühivead, nägemise halvenemine), teeb vastavaid võimlemisharjutusi (silmadele, randmetele jne)	Kirjeldab ja väldib digivahendi kasutamisest tekkida võivaid ohte tervisele (sõltuvus, liigese- ja rühivead, nägemise halvenemine), teeb vastavaid võimlemisharjutusi (silmadele, randmetele jne)	Kirjeldab ja väldib digivahendi kasutamisest tekkida võivaid ohte tervisele (sõltuvus, liigese- ja rühivead, nägemise halvenemine), teeb vastavaid võimlemisharjutusi (silmadele, randmetele jne)
	Tehniliste probleemide lahendamine – õpilane teeb veaotsinguga kindlaks tehnilised probleemid ning leiab võimalikud lahendused (veaotsingust kuni komplekssemate probleemideni).	Selgitab eakohaselt põhiliste töövahendite (arvuti, tahvel) tööpõhimõteteid ja korrektset hooldust. Valib juhendamisel sobivad seaded. Teeb juhendamisel veaotsinguga kindlaks tehnilised probleemid ja leiab võimaliku lahenduse.	Selgitab eakohaselt põhiliste töövahendite (arvuti, tahvel, telefon, fotoaparaat) tööpõhimõteteid ja korrektset hooldust. Valib juhendamisel sobivad seaded. Teeb veaotsinguga kindlaks tehnilised probleemid ja leiab võimaliku lahenduse.	Selgitab eakohaselt põhiliste töövahendite (arvuti, tahvel, telefon, fotoaparaat) tööpõhimõteteid ja korrektset hooldust. Valib juhendamisel sobivad seaded. Teeb veaotsinguga kindlaks tehnilised probleemid ja leiab võimaliku lahenduse.
TURVALISUS (vahendid ja keskkonnad)				
Lisaks		Nastix ja turvaline internet	https://noor.targaltinternetis.ee	https://noor.targaltinternetis.ee

LISA 2 I ja II kooliastme projektid

Avatud kooli neljast kesksest teemast lähtuvad projektid I kooliastmes:

KESKNE TEEMA	Inimeseks olemine	Aeg ja ruum	Loodus ja tehnoloogia	Kogukond, ühiskond ja globaalne areng
1.klass	Mina ja minu pere Kes ma olen? Kes on mu pereliikmed? Miks ma nendest hoolin?	Minu kodukant ja kodulinn Milline on minu ohutu koolitee?	Meie loomad Millised loomad elavad kodudes ja tänavatel?	Vajalikud tööd Miks on erinevad ametid olulised?
2.klass	Minu suhted Mida ma oma sõprade juures hindan? Kuidas sõpru ja lähedasi hoida? Kuidas olla hea sõber?	Minu pere ajalugu Milline oli minu perekond 100 aastat tagasi?	Suhtlemine Kuidas loomad, linnud ja taimed suhtlevad?	Minu supervõime: õpioskused Milliseid oskusi ma pean arendama oma unistuste ameti jaoks?
3.klass	Minu keha Mida toit minu kehale teeb?	Meedia ja digiohutus Kuidas mitte langeda Minecrafti libaversiooni lõksu?	Insenerid Kuidas insenerid probleeme lahendavad?	Eesti keskkonnakaitse Kuidas kaitsta elu maal ja vees?

Avatud kooli neljast kesksest teemast lähtuvad projektid II kooliastmes:

KESKNE TEEMA	Inimeseks olemine	Aeg ja ruum	Loodus ja tehnoloogia		Kogukond, ühiskond ja globaalne areng
4. klass	Tervislikud valikud = pikem elu YOLO! Mida saame koolis ära, et olla terve?	Mina kui kirjanik Millest kirjutaksin kui oleksin kirjanik?	Marsi asustamine Kuidas luua Marsile eluks vajalikud tingimused?	Meie kodu planeet Maa Kuidas saan kaitsta oma lähedasi looduskatastroofi või õnnetuse korral?	Ettevõtlus Kuidas saada rikkaks?
5. klass	Järgmine samm - murdeiga Kuidas on võimalik murdeea möllus jääda iseendaks?	Ajalooallikad Mis see üldse on - ajalooallikas?	Veekogu salapärase elu Kuidas on võimalik vees elada?	Elukeskkond ja pinnavormid Kuhu projekteeriksin oma unistuste kodu?	Etnoloogia Kus näeme rahvuslikke mustreid ja mida need meile jutustavad?
6. klass	Vana-Kreeka ja Vana-Rooma Milline oli 12-aastase lapse elu antiikajal?	Idamaade ajalugu Kas dinosaurused ja vaaraod olid päriselt olemas?	Läänemeri Mida saan mina teha, et Läänemere saastus ei suureneks ja minu lapsed saaksid ka seda merd nautida?	Kooliaed Kuidas saame ise mulda teha? Mida vajame viljaka aia rajamiseks?	Meie ökoloogiline jalajälg Kuidas saab minu pere vähendada oma ökoloogilist jalajälge?

LISA 3 Keelte ainekava

Ainevaldkond “Keeled”

1. Üldalused

1.1. Ainevaldkonna õppeained ja nende maht

Ainevaldkonda kuuluvad eesti keel, vene keel, kirjandus ja inglise keel. Eesti ja vene keelt õpitakse alates 1. klassist baasõppe tundides ehk ainetundides ning LAK-õppe meetodil projektõppe tundides, muusika ja liikumise ning loovainete/tehnoloogia tundides. Kirjandust õpitakse alates 5. klassist eraldi aiena. Alates 2. klassist lisandub inglise keele tund. I kooliastmes toimub 55% õppes eesti keeles, 45% vene keeles ja 5% inglise keeles. II kooliastmes toimub 60% õppes eesti keeles, 35% vene keeles ja 5% inglise keeles.

I kooliaste - 26 nädalatundi (lisatunniressursist 4 tundi)

Ainevaldkonna õppemaht klassiti:

1. klassis 4 eesti keele ja 3 vene keele tundi nädalas.
2. klassis 5 eesti keele, 3 vene keele ja 1 inglise keele tundi nädalas.
3. klassis 5 eesti keele, 3 vene keele ja 2 inglise keele tundi nädalas

II kooliaste - 27 nädalatundi (lisatunniressursist 4 tundi)

Ainevaldkonna õppemaht klassiti:

4. klassis 5 eesti keele, 4 vene keele, 2 inglise keele tundi nädalas.
5. klassis 3 eesti keele, 3 vene keele, 2 kirjanduse ja 2 inglise keele tundi nädalas.

6. klassis 3 eesti keele, 3 vene keele, 2 kirjanduse ja 2 inglise keele tundi nädalas.

1.2. Ainevaldkonna kirjeldus

Keele valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldus. Keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeainetes. Keeled avardavad inimese tunnetusvõimalusi ning suutlikkust mõista ja väärtustada mitmekultuurilist maailma, arendavad erinevate keeleliste ja mittekeeleliste vahenditega süsteemset mõtlemist ning eneseväljendusvõimalusi. Keeled arendavad kultuuriteadlikku suhtlusvõimet, andes teadmisi eri maade ja eri keeli kõnelevate rahvaste kohta.

Ainevaldkonna õppeained toetavad eeskätt õpilase emakeele-, võõrkeele- ja kirjanduspädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut, kuid ka tema identiteedi ja enesetunnetuse kujunemist ning kultuurilist ja sotsiaalset arengut. Ainevaldkonna õppeainetes omandatakse keele- ja kirjandusteadmisi ning erinevaid lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi. Teadmiste ning kogemuste alusel kujuneb õpilasest põhikooli lõpuks teadlik, aktiivne ja vastutustundlik lugeja, kirjutaja ning suhtleja.

Keeleõpe on allutatud kommunikatiivsetele vajadustele, lähtutakse õppijast ja tema suhtluseesmärkidest. Keeleõppes on tähtis eelkõige keele kasutamise oskus, mitte pelgalt keele struktuuri tundmine. Keeleline korrektsus kujuneb õpilasel pikaajalise töö tulemusena. Suhtluspädevust kujundatakse keele nelja osaoskuse – kuulamise, lugemise, rääkimise ja kirjutamise – arendamise kaudu, seepärast on ka õpitulemused esitatud osaoskuste kaupa. Neid osaoskusi õpetatakse lõimitult. Keeleõpe rikastab mõtlemist, arendab oskust end täpselt väljendada, luua tekste ning neist aru saada. Nendes valdkondades toetub võõrkeeleõpetus emakeeleõpetusele ja vastupidi.

Kõigi kolme keele õppimisel omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke osaoskusi, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada. Õpilane omandab keelelise suhtluse oskused ja vilumused, õpib oma mõtteid ning tundeid väljendama, kuulnud ja loetud analüüsima ning kogutud teavet üldistama. Tarbe- ja kirjanduslike tekstide lugemine ja käsitlemine tundides avardab õpilaste kultuuri- ja elukogemust, rikastab sõnavara, soodustab kirjandushuvi ning lugejavõimete ja isiksuse arengut. Keeleliste osaoskuste lõimimise tulemusel arenevad õpilaste mõtlemisvõime, suhtlusoskus ja enesetunnetus. Õpilased on võimelised eetiliselt, olusid ja partnerit arvestades suhtlema, teadlikumalt õppima ja tegutsema.

I kooliastmes (1.–3. klassis) arendatakse eesti- ja venekeelses õppes kõiki keelelisi osaoskusi (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine) ja õigekeelsust. Inglisekeelses õppes on I kooliastmes suurem rõhk kuulamisel ja kõnelemisel, mille kõrval arendatakse ka lugemise ja kirjutamise osaoskusi.

II kooliastmes (4.–6. klassis) arendatakse eesti- ja venekeelses õppes kõiki keelelisi osaoskusi (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine) ja õigekeelsust, võrreldes I kooliastmega pannakse suuremat rõhku lugemisele ja kirjutamisele. Inglisekeelses õppes on II kooliastmes kuulamise ja kõnelemise kõrval suurem rõhk ka lugemise ja kirjutamise osaoskuste arendamisel.

1.3. Võtmepädevuste kujundamine ainevaldkonnas

Iseseisev mõtleja – oskab mõelda, on tark ja teaduslik, uurib.

Keele- ja kirjandustundides arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, erinevatest allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist. Oskust iseseisvalt mõelda, uurida, otsida süsteemselt lahendusi toetatakse nii erinevatest tekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega.

Isikupärane looja – loob ja väljendab.

Õpilast kui isikupärast loojat kujundavad keeleõppes rakendatavad aktiivõppemeetodid: rühmatööd, dilemmaprobleemide lahendamine, loovate lahenduste otsimine, oma töö tulemuste loov esitlemine. Arendatakse kirjalikku ja suulist eneseväljendusoskust, luuakse tekste ning õpitakse neist aru saama.

Aktiivne õppija – on tegus, initsiatiivikas, uudishimulik, teadmistejanuline, väärtustab tagasisidet.

Keelteoskus annab inimesele julguse ja enesekindluse. Toimetulek mitmekeelsest kümblusest tulenevates erinevates keelekeskkondades (eesti-, vene- ja inglisekeelne õpe) avardab õppija võimalusi viia ellu oma ideid ja eesmärke ning loob eeldused koostööks teiste ea- ja mõttekaaslastega. Eri laadi ülesannete kaudu, enda ja kaaslaste töid analüüsisid, arendatakse tagasiside andmise ja selle vastuvõtmise oskust, tagasisidest õppimise valmidust ja oskust.

Avatud kaaslane – hoolib ja teeb koostööd.

Keeleõppes kasutatava paaris- ja rühmatöö käigus kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust välja ütleva, kaaslaste ideid tunnustama ja teistega arvestama, ühiseid seisukohti otsima. Eri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust suhelda eetiliselt ja olusid arvestades nii suuliselt kui ka kirjalikult, nii vahetult kui ka veebikeskkonnas. Kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskust, suhtluspartneri ja tema suulise ja kirjaliku kõne mõistmist, suhtluspartneriga arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust. Õppetegevuse ja õppetekstide kaudu pannakse alus õpilaste diskuteerimis- ja väitlemis- ning tänapäevasele kirjaliku suhtlemise oskusele.

Tasakaalus isiksus – teadlikkus ja enesejuhtimine.

Tekstide üle arutledes kujundatakse õpilastes positiivset minapilti. Õpiolukordades luuakse võimalused suhestuda käsitletavate teemadega, loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilaste eripärad ja anded, vormitakse maailmavaade. Iseendaga ja inimsuhetega

seonduvat saab keeletunnis käsitleda arutluste, rollimängude ning muude õpitegevuste kaudu, mis aitavad õpilastel jõuda iseenda sügavama mõistmiseni. Oma tugevate ja nõrkade külgede hindamine on tihedalt seotud õpipädevuse arenguga.

1.4. Ainevaldkonna õppeainete lõiming teiste ainevaldkondadega

Ainevaldkonna õppeained toetavad teiste valdkonnapädevuste saavutamist, sest keeleõppes arendavad õpilased oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes oma sõnavara ning avardavad maailmapilti.

Matemaatika õpetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab keele baasõppe tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Ka matemaatikat õppides töötatakse tekstiga õppesisu või -ülesande mõistmise nimel ning jälgitakse elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töödes.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane õpib õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti/vene keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Tekstide lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Tekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaalaineid õppides omandatud teadmised kirjandusteostes/tekstides kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keele baasõppe tundides õpitakse õigekirja norme, mille järgimist nõutakse ka teiste ainevaldkondade kirjalikes töödes. Arutlusoskust ning

info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning neid arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Loovainete õpet toetab eeskätt kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega, mis soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi. Tööõpetuse ja tehnoloogiaõpetuse õpet toetab õppe- ja teabetekstide kaudu kujundatav oskust hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevat võimalust ja ohte, kasutada eetilisel nüüdisaegset tehnoloogiat oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel ning järgida tehnilisi vahendeid kasutades ohutus- ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

Muusika õpet toetab töö eri liiki tekstidega (nt luuletused), nende ilmeka lugemine, sisu mõistmine ja analüüsimine. Teoste/tekstide käsitlemise illustreerimine muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest.

Liikumise õpet toetab erinevate tekstide ja teemade valiku kaudu saadav elukogemus. Plakateid ja esitlusi koostades kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut. Väitlustes propageeritakse tervislikku eluviisi ning dramatiseeringutes ja rollimängudes saab läbi mängida mitmesuguseid elulisi olukordi.

1.5. Kesksete teemade rakendamine ainevaldkonnas

Inimeseks olemine. Rollimängude, tekstide käsitlemise, arutelude ja loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi. Arendatakse suutlikkust kujundada oma arvamust, väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, lahendada probleeme. Õppetegevus võimaldab õpilasel kujundada eneseanalüüsiks vajalikku sõnavara, et analüüsida oma huvisid, võimeid, nii ainealaseid kui ka teisi oskusi ja teadmisi.

Aeg ja ruum. Teemakohaste tekstide varal, arutelude, rollimängude, loovtööde kaudu käsitletakse oma perekonna ja kodukandi ajalugu, uuritakse inimeste ja tsivilisatsiooni arengu seoseid.

Loodus ja tehnoloogia. Teemakohaste tekstide varal, probleemülesannete lahendamise ning suuliste ja kirjalike arutluste kaudu toetatakse õpilaste kujunemist sotsiaalselt aktiivseteks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks.

Kogukond, ühiskond ja globaalne areng. Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsis, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, kujundatakse julgust astuda välja taunimisväärsete tegude ja hoiakute vastu. Keele ja kirjanduse kui rahvuskultuuri kandjate toel kujuneb õpilastes arusaam endast, teadmised oma juurtest, keelte erikujudest. Emakeele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast. Eri liiki tekstide käsitlemise kaudu suunatakse õpilasi märkama ühiskonna ja maailma probleeme ning neile lahendusi otsima. Projektides osalemine aitab kasvatada aktiivset ja hoolivat ellusuhtumist.

1.6. Hindamise alused

Ainekava õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust. Ainekavas on kirjeldatud õpitulemused õppeaines kooliastmete kaupa kahel tasandil: üldised õpitulemused õpetamise eesmärkidena ja õpitulemused osaoskuste raames. Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riiklikust õppekava üldosast ja Avatud Kooli õppekava üldosast. Hindamine toimub vastavalt Avatud Koolis kehtivale hindamisjuhendile. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Kujundav hindamine annab infot töö protsessi ja tulemuse kohta, selle eesmärk on toetada õpilase arengut ja õpimotivatsiooni.

- Õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ja konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja arenguruumi kohta.
- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.
- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle, oma panusele, tugevustele ja arenguruumile.

Õpitulemuste hindamise moodused on mitmekesised, sobivad oodatavate õpitulemuste saavutatuse väljaselgitamiseks ja toetavad edasise õppe kavandamist. Õpilane teab, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid – neist teavitamise kord on sätestatud Avatud Kooli õppekava üldosas.

I kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist,
- 2) lugemist, s.o lugemistehnikat, teksti mõistmist ja vabalugemist,
- 3) kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja kirjalikku tekstiloomet.

II kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist,
- 2) lugemist, s.o lugemistehnikat, teksti mõistmist ja analüüsimist,
- 3) kirjutamist, s.o õigekirja ja kirjalikku tekstiloomet.

1.7. Füüsiline õppekeskkond

- 1) Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivaltp ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud), rühmatöoks ning ümarlauavestlusteks.
- 2) Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja vahendeid.
- 3) Tunde peetakse vajaduse korral väljaspool kooli.

IKT rakendamine

- 1) Õpikutele lisatud CD-plaatide kasutamine,
- 2) Internetikeskkondade ja internetiressurside kasutamine nt <https://ekoolikott.ee/>, <https://getkahoot.com/>, www.miksike.ee, <https://koolielu.ee/>, www.solnet.ee, www.lukoshko.net, <http://www.wordle.net/> jne
- 3) Videote näitamine tundides.
- 4) Infootsingud internetist otsimootoritega nt www.google.com.

2. Ainekavad

2.1. Eesti keel

2.1.1. Eesti keele õppeaine kirjeldus

Avatud Koolis on eesti keele oskus nii õppekavas sätestatu omandamise alus kui ka õppekava eesmärk. Eesti keelt õpitakse alates 1. klassist baasõppe tundides ning LAK-õppe meetodil projektõppe tundides, muusika ja liikumise ning loovainete tundides. Õpilased omandavad teadmisi ja oskusi, mis võimaldavad neil toime tulla eakohaste suuliste ja kirjalike tekstidega. Eesti keele õpieesmärke taotletakse mitme õppevaldkonna kaudu.

Eesti keelt õppides omandatakse keele- ja kirjandusteadmisi ning saadakse erinevaid lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi. Eesti keele õppimine toetab ka õpilaste identiteedi ja enesehinnangu kujunemist ning kultuurilist ja sotsiaalset arengut.

1.– 4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärke. 5. ja 6. klassis õpitakse kirjandust lisaks keeletundidesse lõimituna ka eraldi õppeainena. Avatud Koolis õpetatakse eesti keelt lähtudes kaheksa-aastase keelekümbeluse põhimõtetest ja LAK-õppe meetodidest. Erineva koduse keelega õpilased õpivad eesti keelt koos ning omandavad I ja II kooliastme lõpuks nõutavad õpieesmärgid vähemalt rahuldaval tasemel. Õpetaja diferentseerib õppetööd klassiruumis nii, et meetodid ja tunni tempo vastaksid erineva keeletasemega õpilaste vajadustele. Eesti keele tundides toetatakse nii eesti keelt emakeelena kui ka eesti keelt sihtkeelena õppivate õpilaste arengut. Õppeprotsessis töötavad erineva koduse keelega lapsed koos ja toetavad üksteise õppimist.

I kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi kolmes õppevaldkonnas: suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine), lugemine ja kirjutamine. Suuline keelekasutus hõlmab eneseväljendust argiolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja

edasiandmist. Lugemise õpetamisel kujundatakse oskust töötada tekstiga eakohaste juhiste alusel. Kirjutamise õpetusega kujundatakse õigekirjaoskus õpitud keelendite piires ja suutlikkus end eesmärgipäraselt kirjalikult väljendada.

II kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus; teksti vastuvõtt; tekstiloomes; õigekeelsus ja keelehoole. Suuline ja kirjalik suhtlus hõlmab keelekasutust erinevates suhtlusolukordades nii suuliselt kui ka kirjalikus tekstis. Teksti vastuvõtmisel õpitakse erinevaid trükiseid, visuaalseid ja audititiivseid infokandjaid lugema, kuulama, vaatama ja analüüsima. Tekstiloomes kujundatakse oskust esitada oma mõtteid läbimõeldult, selgelt ja põhjendatult nii suuliselt kui ka kirjalikult. Õigekeelsus ja keelehoole on aluseks, et mõista erinevate tekstide sisu ja ennast korrektselt suuliselt ja kirjalikult väljendada.

Eesti keele õpetamise põhimõtted

- 1) Eesti keelt õpetatakse lähtudes **kahesuunalise keelekümbeluse põhimõtetest ja LAK-õppe meetodidest.**
- 2) Õpe toimub **baasõppe tundides, projektõppe tundides, muusika ja liikumise ning loovainete tundides.** Toetatakse lõimingut teiste õppeainetega ja kesksete teemadega.
- 3) Õpilane on õpetaja **võrdväärne partner**, õpetaja tähtsustab õpilaste eelteadmisi ja huvisid, suunab neid oma potentsiaali avastama ja rakendama. Õppe keskmes on õpilased, kelle **individuaalsusega on iga tunni planeerimisel arvestatud.**
- 4) Kasutatakse **diferentseeritud õppeülesandeid**, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni.
- 5) Toetatakse õpilaste **teadmiste, oskuste ja hoiakute** arengut, sealjuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel.
- 6) Arvestatakse õpilaste **võimeid ja suutlikkust, kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas.**
- 7) Kasutatakse **mitmekülgselt õppemeetodite valikut** rõhuasetusega aktiivõppemeetoditel.
- 8) Õpilastele võimaldatakse **õppida üksi ja koos teistega** (paaris- ja rühmatööd), et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks.

- 9) **Iseseisva õppe ajal** on õpilastel võimalus omas tempos ülesandeid lahendada ning saada õpetajatelt selle kohta tagasisidet.
- 10) **Koostöise õppimise vormis** on õpilastel lisaks eesti keele osaoskuste õppimisele võimalus arendada oma sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi, koostööoskusi ja eneseväljendusoskust.
- 11) Kasutatakse **nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial** põhinevaid mitmekesiseid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid.
- 12) Võimaldatakse siduda õpet **koolivälise eluga** (kohtuda erinevate spetsialistidega, kaasata vanemaid jne), et kogu ainekäsitus oleks võimalikult **elulähedane** ja õpilased saaksid võimalikult palju keelepraktikat.

2.1.2. Eesti keele õppe- ja kasvatuseesmärgid

I kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust. 3. klassi lõpetaja:

- 1) saab õpitud temaatika piires aru lauseist ja sageli kasutatavaist väljendeist;
- 2) mõistab olulist õpitud temaatika piires;
- 3) tuleb teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades toime õpitavat keelt emakeelena kõnelejaga;
- 4) mõistab suulisi ja kirjalikke küsimusi ning vastab nendele, kasutades kõnes ja kirjas sobivaid lühivastuseid ning terviklauseid;
- 5) kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
- 6) oskab sihipäraselt vaadelda ja nähtut kirjeldada ning märkab erinevusi ja sarnasusi;
- 7) kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit ja olukorda;
- 8) jutustab endast ja lähiümbruses toimunust;
- 9) kuulab mõtestatult eakohast teksti;
- 10) loeb õpitud teksti selgelt, ladusalt ja õigesti ning saab sellest aru, mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti;
- 11) loeb eakohast ilu- ja aimekirjandust;

- 12) kirjutab õpitud keelendite piires õigesti;
- 13) jutustab ja kirjutab küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnade või kava abil;
- 14) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas; töötab tekstiga õpetaja juhiste alusel;
- 15) seab endale õpiesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Eesti keelt emakeelena ja eesti keelt sihtkeelena õppivate õpilaste keeletase 3. klassi lõpuks osaoskuste lõikes

Eesti keel	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Emakeel	Emakeel	emakeel	emakeel	emakeel
Sihtkeel	B.1.1	B.1.1	B1.1	B.1.1

Suuline keelekasutus 3. klassi lõpetaja:

- 1) vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ja lühivastuseid;
- 2) annab küsimustele toetudes arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu;
- 3) avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta, märkab erinevusi ja sarnasusi ning kirjeldab neid;
- 4) leiab väljendumiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu;
- 5) oskab suhtlusolukordades küsida, paluda, selgitada, keelduda, vabandust paluda, tänada;
- 6) mõtleb loole alguse ja lõpu;
- 7) esitab peast luuletuse või lühiteksti.

Lugemine 3. klassi lõpetaja:

- 1) loeb nii häälega kui ka endamisi ladusalt ja teksti mõistes;

- 2) loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
- 3) töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;
- 4) vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;
- 5) eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku ja keeldu;
- 6) tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna ja kirja;
- 7) mõistab tabeleid, diagramme, skeeme ja tingmärke;
- 8) on lugenud läbi vähemalt 10 eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatutest;
- 9) teab nimetada mõnd lastekirjanikku.

Kirjutamine. 3. klassi lõpetaja:

- 1) kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
- 2) kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti maha, paigutab teksti korrektselt paberile ning vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;
- 3) eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset;
- 4) eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid;
- 5) märgib kirjas õigesti häälikuid ja kaashäälikuühendit, käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ning tunnuseid;
- 6) kirjutab õigesti asesõnu;
- 7) kirjutab õige sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse;
- 8) kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;
- 9) piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- 10) kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ning kontrollib kirjutatut näidise põhjal (30–40 sõna);

- 11) koostab kutse, õnnitluse, teate ning kirjutab eakohase pikkusega ümberjutustusi ja teisi loovtöid küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava abil;
- 12) teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat seletavat sõnaraamatut ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses.

II kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust. 6. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb õpitud tekstiliike ning nende kasutamise võimalusi;
- 2) oskab teha kuuldust ja loetust kokkuvõtet nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 3) oskab koostada õppetööks ja eluks vajalikke tekste ning neid korrektselt vormistada;
- 4) tunneb esinemise ettevalmistuse põhiastmeid ja esineb suuliselt;
- 5) suhtleb eesmärgipäraselt ja valib kontekstile vastava suhtluskanali, kuulab eesmärgistatult;
- 6) tunneb eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- 7) oskab kasutada ÕSi ja interaktiivseid õigekeelsusallikaid.

Eesti keelt emakeelena ja eesti keelt sihtkeelena õppivate õpilaste keeletase 6. klassi lõpuks osaoskuste lõikes

Eesti keel	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Emakeel	emakeel	emakeel	emakeel	emakeel
Sihtkeel	B.1.2	B.1.2	B.1.2	B.1.2

Suuline ja kirjalik suhtlus 6. klassi lõpetaja:

- 1) oskab juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali valida;
- 2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamust;

- 3) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
- 4) oskab oma seisukohta põhjendada ja vajaduse korral sellest taganeda;
- 5) oskab teha kuuldu ja loetu kohta nii suulist kui ka kirjalikku kokkuvõtet.

Teksti vastuvõtt 6. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi;
- 2) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutabelisi ning huvivaldkondade tekste;
- 3) võrdleb tekste, esitab küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte;
- 4) kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid.

Tekstiloom 6. klassi lõpetaja:

- 1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet;
- 2) koostab ning peab lühikese ettekande;
- 3) tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe;
- 4) jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult;
- 5) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande;
- 6) avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 7) kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju;
- 8) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
- 9) kasutab tekste luues ja seostades omandatud keele- ja tekstimõisteid.

Õigekeelsus ja keelehoole 6. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- 2) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid, ja lihtsamaid liitlauseid;
- 3) oskab kasutada veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks;
- 4) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsid ja hinnates.

2.1.3. Eesti keele õpitulemused ja õppesisu 1. klassis

1. klassis õpitakse eesti keelt 4 tundi nädalas. Õpe toimub baasainete tundides ja projektõppe tundides. Lisaks õpitakse eesti keelt LAK-õppe meetodil ka muusika ja liikumise ning loovainete tundides. 1. klassis on 50% baas- ja projektõppest eesti keeles.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Suuline keelekasutus (kuulamine ja kõnelemine)	Õpilane: <ol style="list-style-type: none">1) eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi;2) toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi;3) kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuulatud lause, jutu sisu;4) teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid;5) väljendab end suhtlusolukordades	Kuulamine. Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel. Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine. Kõnelemine. Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale. Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel.

	<p>arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab;</p> <p>6) jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust;</p> <p>7) koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu,</p> <p>8) esitab luuletust peast.</p>	<p>Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.</p> <p>Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.</p> <p>Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine.</p> <p>Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine.</p> <p>Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus.</p> <p>Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil.</p> <p>Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.</p> <p>Eri meeoluga luuletuste (aastajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.</p>
<p>Lugemine</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) tunneb häälik-tähelist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt;</p> <p>2) mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu;</p> <p>3) vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud;</p> <p>4) mõtleb jutule alguse või lõpu;</p>	<p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.</p> <p>Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.</p> <p>Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.</p> <p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.</p> <p>Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine</p>

	<p>5) on lugenud vähemalt 3 lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...).</p>	<p>pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaeste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine.</p> <p>Luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.</p> <p>Tekstiliikide eritamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus.</p> <p>Kirjandustekstid: liisusalm, jutustus, näidend, muistend. Loetud raamatu tutvustamine ja soovimine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.</p>
<p>Kirjutamine</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse; 2) kirjutab tahvlilt ära; 3) täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga; 4) koostab näidise järgi kutse; 5) eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset; 6) kirjutab omasõnade algusesse k, p, t; 7) kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid; 	<p>Kirjatehnika. Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähete kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähete õppimine. Suurte kirjatähete õppimine (vajadusel 2.klassis). Tähtede seostamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvlilt, õpikust.</p> <p>Kirjalik tekstiloom. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus (kujundamine näidise järgi). Jutu kirjutamine pilditäiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi). Lünkumberjutustuse kirjutamine.</p> <p>Õigekeelsus. Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine. Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku</p>

	<p>8) teab, et lause lõpeb punktiga;</p> <p>9) teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte;</p> <p>10) kirjutab õigesti oma nime;</p> <p>11) alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga;</p> <p>12) kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes;</p> <p>13) kirjutab õigesti sõnade lõppu -d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kellela? milleta?);</p> <p>14) kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena).</p>	<p>pikkusega tutvumine õpitud sõnades. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. i ja j ning h sõna alguses seoses tähtede õppimisega. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, kohanimedes. Liitsõna vaatlus (moodustamine). Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (20–25 sõna lihtlausetena).</p>
--	---	--

2.1.4. Eesti keele õpitulemused ja õppesisu 2. klassis

2. klassis õpitakse eesti keelt 5 tundi nädalas. Õpe toimub baasõppe tundides ja projektõppe tundides. Lisaks õpitakse eesti keelt LAK-õppe meetodil ka muusika ja liikumise ning loovainete tundides. 2. klassis on 52% õppes eesti keeles.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Suuline	Õpilane:	Kuulamine. Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk suluta

keelekasutus (kuulamine ja kõnelemine)	<ol style="list-style-type: none"> 1) eristab täis- ja suluta hääliku pikkus; 2) kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil; 3) koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil; 4) kasutab kõnes terviklauseid; 5) teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu; 6) väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust; 7) annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu; 8) koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu; 9) vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel; 10) esitab luuletust peast. 	<p>kaashäälikul. Õpetaja ja kaaslaste suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel. Kaaslaste ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kohta (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).</p> <p>Kõnelemine. Sõnatäheenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks.</p> <p>Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule.</p> <p>Hääl- ja intonatsiooniharjutused.</p> <p>Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus.</p> <p>Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.</p> <p>Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud.</p> <p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine. Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.</p> <p>Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil. Mõtete väljendamine terviklausestena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.</p> <p>Eri meeleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine</p>
Lugemine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, 	<p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi, sobiva intonatsiooni kasutamine.</p>

	<p>ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu;</p> <p>2) mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu;</p> <p>3) vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele;</p> <p>4) leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel;</p> <p>5) tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna;</p> <p>6) kasutab lihtsamat seletavat sõnaraamatud õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi;</p> <p>7) on lugenud vähemalt 3 lasteraamatut, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi.</p>	<p>Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaihendite lugema õppimine.</p> <p>Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.</p> <p>Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, seletav sõnaraamat) mõistev lugemine.</p> <p>Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.</p> <p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.</p> <p>Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusemärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes.</p> <p>Teksti sisu aimamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel.</p> <p>Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine.</p> <p>Õpiku sõnastiku kasutamine.</p> <p>Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.</p> <p>Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga.</p> <p>Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu).</p> <p>Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaiste iseloomustamine.</p> <p>Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.</p> <p>Tekstiliiikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna. jutustus, näidend, muistend.</p> <p>Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine.</p>
--	---	--

		Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.
Kirjutamine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid; 2) kirjutab tahvlilt või õpikust ära; 3) täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga; 4) koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate; 5) kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil; 6) eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikühendit; 7) kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse; 8) märgib kirjas õigesti täishäälikuid; 9) teab peast võõrtähtedega tähestikku; 10) alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga; 11) kasutab suurt algustähte inimeste ja 	<p>Kirjatehnika. Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine. Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel. Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.</p> <p>Kirjalik tekstiloome. Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga. Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel.</p> <p>Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu.</p> <p>Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine.</p> <p>Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine.</p> <p>Õigekeelsus. Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri; k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses.</p> <p>Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.</p> <p>Lauseliik ja lõpumärk (jutustav e väit- ja küsilause).</p> <p>Koma kasutamine liitlause kirjutamisel et, sest, aga, kuid puhul. Suur algustäht oma kooli ja tuttavates kohanimedes. Sõnade lõpu õigekiri –d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kellela? milleta?). ma, sa, ta, me, te, nad õigekiri.</p> <p>Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (20–25 sõna lihtlausekena).</p>

	loomade nimedes, tuttavates kohanimedes; 12) kirjutab õigesti sõnade lõppu -d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kelleleta? milleta?); 13) kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena).	
--	--	--

2.1.5. Eesti keele õpitulemused ja õppesisu 3. klassis

3. klassis õpitakse eesti keelt 5 tundi nädalas. Õpe toimub baasõppe tundides ja projektõppe tundides. Lisaks õpitakse eesti keelt LAK-õppe meetodil ka muusika ja liikumise ning loovainete tundides. 3. klassis on 52% õppest eesti keeles.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Suuline keelekasutus (kuulamine ja kõnelemine)	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; 2) väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid; 3) vaatleb sihipäraselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi 	Kuulamine. Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel. Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine. Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine.

	<p>ja sarnasusi;</p> <p>4) avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;</p> <p>5) annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi;</p> <p>6) jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu;</p> <p>7) leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu;</p> <p>8) esitab luuletust peast.</p>	<p>Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine.</p> <p>Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elus t, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele.</p> <p>Kõnelemine. Häälde- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälde jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseringus jm esituses.</p> <p>Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel.</p> <p>Suuline selgitus, kõnetus - ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine.</p> <p>Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms.</p> <p>Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtähendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine.</p> <p>Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine).</p> <p>Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine.</p>
--	---	---

		<p>Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil.</p> <p>Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks.</p> <p>Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) esitamine.</p> <p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.</p>
<p>Lugemine</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti; 2) loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga; 3) töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel; 4) vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta; 5) eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu; 6) tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja; 7) on lugenud läbi vähemalt 4 eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust; teab nimetada mõnd lastekirjanikku. 	<p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.</p> <p>Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo).</p> <p>Ladus ja automatiseerunud lugemine.</p> <p>Oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel.</p> <p>Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvlilt ja vihikust.</p> <p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine.</p> <p>Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite</p>

		<p>lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses. Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine.</p> <p>Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.</p> <p>Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.</p> <p>Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine.</p> <p>Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine.</p> <p>Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine.</p> <p>Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine.</p> <p>Loole alguse ja lõpu mõtlemine.</p> <p>Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine.</p> <p>Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine.</p> <p>Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.</p> <p>Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt.</p> <p>Tekstiliiikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri. Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.</p>
--	--	---

<p>Kirjutamine</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga; 2) kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt; 3) valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu; 4) märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördõnade õpitud lõppe ja tunnuseid; teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses; 5) kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed; 6) piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi; 7) kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna); 8) koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, 	<p>Kirjatehnika. Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine).</p> <p>Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust.</p> <p>Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine.</p> <p>Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine.</p> <p>Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.</p> <p>Õigekiri. Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri õpitud sõnades. k, p, t s-i ja h kõrval. i ja j õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). h sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses.</p> <p>Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes.</p> <p>Poolitamise harjutamine. Liitsõna.</p> <p>Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus.</p> <p>Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning sse-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus.</p> <p>Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus.</p> <p>Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me,</p>
---------------------------	---	--

	<p>joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.</p>	<p>te, nad, kes, kas, kus). Väit - (jutustav), küsi - ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30 –40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine. Sõnavara: lähedase ja vastandtähendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine. Tekstiloome. Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks. Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek tugisõnade või kava toel. Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel. Loovtöö kirjutamine (vabajutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus. Sündmusest ja loomast kirjutamine. Jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Kirja kirjutamine.</p>
--	--	--

2.1.6. Eesti keele õpitulemused ja õppesisu 4. klassis

4. klassis õpitakse eesti keelt 5 tundi nädalas. Õpe toimub baasõppe tundides ja projektõppe tundides. Lisaks õpitakse eesti keelt LAK-õppe meetodil ka muusika ja liikumise ning loovustunnis. 4. klassis on 56% õppes eesti keeles.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Suuline ja kirjalik suhtlus	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamust; 2) lahendab lihtsamaid ülesandeid paaris- ja rühmatöös; 3) oskab oma seisukohta põhjendada; 4) oskab teha kuuldu ja loetu kohta suulist kokkuvõtet; 5) suhtleb klassikaaslaste ja õpetajatega eakohastes situatsioonides eesmärgipäraselt, selgitab ja põhjendab oma arvamust; 6) kasutab telefonivestluse ajal sobivaid vormeleid. 	<p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, eakaaslastega suheldes, suulises kõnes.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldu kohta arvamuse esitamine. Küsimustele vastamine, esitlus ja tutvustus.</p> <p>Seisukoha põhjendamine paaristöö ajal. Kaaslase täiendamine ja parandamine.</p> <p>Telefonivestluse alustamine ja lõpetamine.</p>
Teksti vastuvõtt	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb õpitud tekstiliike ning nende kasutamise võimalusi; 2) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste; 3) võrdleb tekste, esitab küsimusi ja avaldab arvamust ning teeb tekstist lühikokkuvõtte; 4) kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid; 	<p>Trükised (raamat), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine.</p> <p>Visuaalselt esitatud info (foto) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.</p> <p>Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine.</p> <p>Reklaam: lastele mõeldud reklaam.</p> <p>Tarbe- ja õppetekstide (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart, saatekava jne) mõtestatud lugemine.</p> <p>Kirjandustekstid (4. klassis): kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, loomateemaline ilukirjanduslik ja aimejutt, seiklusjutt, näidend,</p>

	<p>5) oskab analüüsida lastele mõeldud reklaame (mida reklaamitakse, milliseid reklaamile omaseid tunnuseid selleks kasutatakse);</p> <p>6) loeb ja mõistab iseseisvalt töökäsku.</p>	<p>rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäänud.</p> <p>Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht ja aeg ning tegelased. Tegelaste käitumise motiivide analüüs.</p> <p>Kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid õppekirjandusse ja vabalugemiseks valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades järgmist teemavaldkonda:</p> <p><u>Väärtused ja kõlblus.</u> Enesehinnang. Ausus enese ja teiste vastu. Iseenda ning teiste vajadused ja huvid. Arusaamine heast ja halvast. Õiglus ja ebaõiglus. Kiiduväärne ja taunitav. Erinevus teistest. Minu hobid ja huvid. Minu tervis ja tulevik. Rikkuse ja vaesusega seotud probleemid. Kohustused ja vastutus. Üksiolek ja hirmud.</p>
<p>Tekstiloom</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) koostab ning peab lühikese ettekande; 2) tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe; 3) jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult; 4) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande; 5) avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt; 6) kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid; 7) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt; 8) kasutab tekste luues ja seostades 	<p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine suuliselt.</p> <p>Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega.</p> <p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Esemel, olendi ja inimese kirjeldamine.</p> <p>Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumistest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Minavormis jutustamine. Otsekõne jutustuses.</p> <p>Ettekande ettevalmistus etteantud teemal, selle esitamine klassile.</p>

	omandatud keele- ja tekstimõisteid.	
Õigekeelsus ja keelehoole	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; 2) teab, et erinevad keeled on omavahel seotud ja mis on eesti keele sugulaskeeled; 3) suhtub positiivselt ja lugupidamisega erinevatesse keeltesse ja kultuuridesse; 4) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid; 5) oskab kasutada veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks; 6) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsid ja hinnates. 	<p>Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Sugulaskeeled ja sugulasrahvad.</p> <p>Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend.</p> <p>Kaashäälikuühendi õigekiri. Tähed g, b, d s-tähe kõrval. Tähe h õigekiri. Tähtede i ja j õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). Liidete gi ja ki õigekiri. Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist).</p> <p>Kirjakeelne ja argikeelne sõnavara. Sünonüümid, antonüümid, homonüümid, nende kasutamine.</p> <p>Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad.</p> <p>Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, liht-, täis- ja enneminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ning mitmuses.</p> <p>Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis.</p> <p>Lause. Alus ja öeldis. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ning nende kasutamine.</p> <p>Otsekõne ja saatelause.</p> <p>Algustäheõigekiri: nimi. Isiku- ja kohanimed.</p> <p>Üte ja selle kirjavahemärgid.</p> <p>Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine.</p>

2.1.7. Eesti keele õpitulemused ja õppesisu 5. klassis

5. klassis õpitakse eesti keelt 3 tundi nädalas. Õpe toimub baasõppe tundides ja projektõppe tundides. Lisaks õpitakse eesti keelt LAK-õppe meetodil ka muusika ja liikumise, kunsti ning tehnoloogiaõpetuse tundides. 5. klassis on 54% õppes eesti keeles.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Suuline ja kirjalik suhtlus	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali valida; 2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamust; 3) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; 4) oskab oma seisukohta põhjendada ja vajaduse korral sellest taganeda; 5) oskab teha kuuldu ja loetu kohta nii suulist kui ka kirjalikku kokkuvõtet; 6) suhtleb klassikaaslaste, õpetajate ja teiste täiskasvanutega eakohastes situatsioonides eesmärgipäraselt, selgitab ja põhjendab oma arvamust; 7) oskab koostada e-kirja, väljendada end kirjalikus kõnes arusaadavalt ja eesmärgipäraselt. 	<p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu kohta arvamuse esitamine. Suuline arvamused ja vestlus etteantud teemal. Väite põhjendamine.</p> <p>Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ning kõnejärg.</p> <p>Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine.</p> <p>Virtuaalkeskkonnas suhtlemise eesmärgid, võimalused, ohud. E-kiri.</p>
Teksti vastuvõtt	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb õpitud tekstiliike ning nende kasutamise võimalusi; 2) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste; 3) loeb iseseisvalt kasutusjuhendit ning 	<p>Trükised (ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine.</p> <p>Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine, kuuldu konspekteerimine.</p> <p>Trükiajakirjandus: pressifoto, karikatuur, pildiallkiri.</p> <p>Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid.</p> <p>Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht ja aeg ning</p>

	<p>oskab selle mõtet oma sõnadega edasi anda;</p> <p>4) võrdleb tekste, esitab küsimusi ja avaldab arvamust ning teeb tekstist lühikokkuvõtte;</p> <p>5) loeb luuletust sobiva intonatsiooniga, kasutab pause, oskab luuletuse mõtet oma sõnadega edasi anda;</p> <p>6) kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid.</p>	<p>tegelased. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Luuletuse mõtestatud lugemine (meeleolu, laad).</p> <p>Kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid õppekirjandusse ja vabalugemiseks valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades järgmisi teemavaldkondi.</p> <p><u>Kodus ja koolis.</u> Perekond. Kodu turvalisus. Vägivald kodus. Armastus oma kodu ja koduste vastu. Suhted vanemate, kasuvanemate ning vanavanematega. Suhted õdede, vendade, teiste lähisugulastega. Poiste ja tüdrukute suhted. Sallivus teistsuguste inimeste suhtes. Abivajaja ja aitaja. Nohiklikkus ja tõrjutus. Piir oma ja võõra vahel. Piir lubatu ja lubamatu vahel.</p> <p><u>Mängiv inimene.</u> Ringmängud ja mängulust. Sõnamängud. Teatri võlumaailm. Leidlik probleemide lahendamine. Iluelamused. Loominguline koostöö. Mängult ja päriselt. Põhjendatud ja põhjendamata riskid.</p> <p><u>Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon.</u> Avastamisrõõm ja õpikogemused. Tänapäevased teabe otsimise ja edastamise võimalused. Internet kui silmaringi avardaja ning infoallikas. Internet kui ohuallikas. Käitumine suhtlusportaalides. Film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad.</p>
Tekstiloom	<p>Õpilane:</p> <p>1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet;</p> <p>2) tunneb kirjutamiseks valmistumise põhietappe;</p> <p>3) jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult;</p> <p>4) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab</p>	<p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.</p> <p>Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine ja avaldamine, tagasiside saamine.</p> <p>Lisateabe otsimine. Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamad võtted. Visuaalsed ja tekstilised infoallikad ning nende usaldusväärsus.</p> <p>Lühiettekanne ja esitlus internetist või teatmeteostest leitud info</p>

	<p>ja peab lühikese ettekande;</p> <p>5) avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;</p> <p>6) kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid (sh luuletus) ja kirju;</p> <p>7) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;</p> <p>8) kasutab tekste luues ja seostades omandatud keele- ja tekstimõisteid.</p>	<p>põhjal.</p> <p>Kiri, ümbriku vormistamine.</p> <p>Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine.</p> <p>Jutustuse ülesehitus. Ajalis- põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus.</p> <p>Luuletuse kirjutamine.</p>
<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;</p> <p>2) teab, mis erinevus on kirja-, argi- ja murdekeelel, kasutab kirja- ja argikeelt vastavalt kontekstile ja suhtlussituatsioonile;</p> <p>3) Märkab ja oskab oma sõnadega kirjeldada erinevate sõnade tähendusvälju, arvestab teksti loomisel sõnavaliku täpsuse olulisust;</p> <p>4) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;</p>	<p>Kirjakeel, argikeel ja murdekeel.</p> <p>Sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri.</p> <p>Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).</p> <p>Uudissõnad, murdesõnad, släng.</p> <p>Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides. Igapäevaste võõrsõnade asendamine omasõnadega ja vastupidi.</p> <p>Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund.</p> <p>Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad.</p> <p>Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ning tähendus. Õige käände valik olenevalt lause kontekstist. Ainsus ja mitmus.</p> <p>Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga, lik- ja ne-liiteliste omadussõnade käänamine ning õigekiri. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine.</p> <p>Omadussõnade tuletusliited. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (ne- ja line-liitelised omadussõnad).</p> <p>Lihtsamad lause laiendamise võimalused. Korduvate lauseliikmete</p>

	<p>5) oskab kasutada veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks;</p> <p>6) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekstide analüüsisid ja hinnates.</p>	<p>kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Ajaloosündmused. Ametinimetused ja üldnimetused. Perioodikaväljaanded. Teoste pealkirjad.</p>
--	--	--

2.1.8. Eesti keele õpitulemused ja õppesisu 6. klassis

6. klassis õpitakse eesti keelt 3 tundi nädalas. Õpe toimub baasõppe tundides ja projektõppe tundides. Lisaks õpitakse eesti keelt LAK-õppe meetodil ka muusika ja liikumise, kunsti ning tehnoloogiaõpetuse tundides. 6. klassis on 54% õppes eesti keeles.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali valida; 2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, avaldab arvamust ning põhjendab seda; 3) lahendab probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös, kuulab oma kaaslasi ning võtab seda ülesande lahendamise juures arvesse; 4) oskab oma seisukohta põhjendada ja vajaduse korral sellest taganeda; 5) oskab teha kuuldu ja loetu kohta nii 	<p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades suulises kõnes ning kirjalikus tekstis.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu kohta arvamuse esitamine. Suuline aramusavaldus ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine. Seisukoha põhjendamine erinevates eakohastes situatsioonides. Klassivestlus, diskussioon - kaaslase kuulamine, oma arvamuse esitamine ning ülesande püstitusest lähtuvalt parima lahenduse otsimine ning tehtud valiku põhjendamine.</p> <p>Virtuaalkeskonnas suhtlemise eesmärgid, võimalused, ohud, privaatsus ja avalikkus.</p>

	<p>suulist kui ka kirjalikku kokkuvõtet;</p> <p>6) oskab analüüsida virtuaalkeskkonnas suhtlemise plusse ja miinuseid ning põhjendada oma valikuid suhtluskanalite osas;</p> <p>7) austab enda ja teiste privaatsust nii päriselus kui virtuaalmaailmas.</p>	
Teksti vastuvõtt	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb õpitud tekstiliike ning nende kasutamise võimalusi; 2) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste; 3) oskab lugeda jooniste ja graafikute legende, teha joonistest ja graafikutest kokkuvõtteid; 4) võrdleb tekste, esitab küsimusi ja avaldab arvamust ning teeb tekstist lühikokkuvõtte; 5) kuulab ja vaatab erinevaid raadio- ja telesaateid, teeb neist kokkuvõtte ja analüüsib nende sisu; 6) nimetab reklaamile iseloomulikke tunnuseid, analüüsib erinevaid reklaame; 7) kasutab töös tekstidega õpitud 	<p>Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine.</p> <p>Visuaalselt esitatud info (joonise, graafiku) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.</p> <p>Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid.</p> <p>Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat.</p> <p>Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist ja hinnakirjast andmete kirjapanek ning seoste esiletoomine.</p> <p>Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht ja aeg ning tegelased. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Luuletuse mõtestatud lugemine (meeleolu, laad).</p> <p>Kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid õppekirjandusse ja vabalugemiseks valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades järgmisi teemavaldkondi.</p> <p><u>Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus.</u> Rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale. Matkamine kodukohas ning reisimine kauges maades. Kultuuride mitmekesisus. Erinevate rahvaste uskumused ja tavad. Käitumine eri kultuuriruumides. Külalislahkus. Lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse. Kultuuriinimesed kui</p>

	<p>keele- ja tekstimõisteid.</p>	<p>eesti rahvuskultuuri tutvustajad ja hoidjad. <u>Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng.</u> Minu osa looduse hoidmisel. Austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse. Hädasolija aitamine. Lemmikloomad ning vastutus nende eest. Aastaegade omanäolisus. <u>Kodanikuühiskond ja rahvussuhted.</u> Minu juured. Seos mineviku, oleviku ja tuleviku vahel. Traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse. Suhtumine keelde. Kodupaiga keel. Suhted teiste rahvustega</p>
Tekstiloomed	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet; 2) eristab olulist ebaolulisest ning oskab vastavalt sellele teha valikuid oma tekstide loomisel; 3) mõistab erinevates keskkondades (avalik ja privaatne) suhtlemise tavasid ja reegleid; 4) jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult; 5) avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; 6) kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid, sh kirjandit; 7) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt; 	<p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Oma vigade leidmine ja parandamine. Eri allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest. Fakt ja arvamus. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika. Oma elamustest ja juhtumistest jutustamine ning kirjutamine. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Arutlemine. Põhjuse ja tagajärje eristamine. Raamatust kokkuvõtte ning raamatu kohta lugemissoovituse kirjutamine.</p>

	8) kasutab tekste luues ja seostades omandatud keele- ja tekstimõisteid.	
Õigekeelsus ja keelehoole	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; 2) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid, ja lihtsamaid liitlauseid; 3) oskab arvsõnu vastavalt kontekstile korrektselt kasutada; 4) oskab kasutada veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks; 5) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsidest ja hinnates. 	<p>Kaashäälikuühendi õigekiri. Tähed g, b, d s-tähe kõrval. Tähe h õigekiri. Tähtede i ja j õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). Liidete gi ja ki õigekiri.</p> <p>Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel. Tähtede f ja š õigekiri. Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist).</p> <p>Liitsõna ja liitega sõna erinevused. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist).</p> <p>Käänamine. Käänded, nende küsimused ning tähendus. Õige käände valik olenevalt lause kontekstist.</p> <p>Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ning järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ning numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks.</p> <p>Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine. Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ning järel. Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi. Üte ja selle kirjavahemärgid.</p> <p>Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine.</p>

2.2. Vene keel

2.2.1. Vene keele õppeaine kirjeldus

Avatud Koolis on vene keele oskus nii õppekavas sätestatu omandamise alus kui ka õppekava eesmärk. Vene keelt õpitakse alates 1. klassist baasõppe tundides ehk ainetundides ning LAK-õppe meetodil projektõppe tundides, muusika ja liikumise ning loovainete tundides. Õpilased omandavad teadmisi ja oskusi, mis võimaldavad neil toime tulla eakohaste suuliste ja kirjalike tekstidega. Vene keele õpieesmärke taotletakse mitme õppevaldkonna kaudu.

Vene keelt õppides omandatakse keele- ja kirjandusteadmisi ning saadakse erinevaid lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi. Vene keele õppimine toetab ka õpilaste identiteedi ja enesehinnangu kujunemist ning kultuurilist ja sotsiaalset arengut.

1.– 3. klassis on vene keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärke. Avatud Koolis õpetatakse vene keelt lähtudes kaheasuunalise keelekümbluse põhimõtetest ja LAK-õppe meetoditest. Erineva koduse keelega õpilased õpivad vene keelt koos ning omandavad I ja II kooliastme lõpuks nõutavad õpieesmärgid vähemalt rahuldaval tasemel. Õpetaja diferentseerib õppetööd klassiruumis nii, et meetodid ja tunni tempo vastaksid erineva keeletasemega õpilaste vajadustele. Vene keele tundides toetatakse nii vene keelt emakeelena kui ka vene keelt sihtkeelena õppivate õpilaste arengut. Õppeprotsessis töötavad erineva koduse keelega lapsed koos ja toetavad üksteise õppimist.

I kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas keelelises valdkonnas (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine) ning õigekeelsust. I kooliastmes on vene keele õpe peamiselt praktiline. Õpilased omandavad algteadmised keelest ja kirjandusest, õpivad õigesti kõnelema, lugema, kirjutama ja tähelepanelikult kuulama, arendatakse õpilaste tähelepanuvõimet ja lugemishuvi.

II kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus; teksti vastuvõtt; tekstiloome; õigekeelsus ja keelehoole. Suuline ja kirjalik suhtlus hõlmab keelekasutust erinevates suhtlusolukordades nii suulisel kui ka kirjalikus tekstis. Teksti vastuvõtmisel õpitakse erinevaid trükiseid, visuaalseid ja audititiivseid infokandjaid lugema, kuulama, vaatama ja analüüsima. Tekstiloomes kujundatakse oskust esitada oma mõtteid läbimõeldult, selgelt ja põhjendatult nii suuliselt kui ka kirjalikult. Õigekeelsus ja keelehoole on aluseks, et mõista erinevate tekstide sisu ja ennast korrektselt suuliselt ja kirjalikult väljendada.

Vene keele õpetamise põhimõtted:

- 1) Vene keelt õpetatakse lähtudes **kahesuunalise keelekümluse põhimõtetest ja LAK-õppe meetodidest.**
- 2) Õpe toimub **baasõppe tundides, projektõppe tundides, muusika ja liikumise ning loovainete tundides.** Toetatakse lõimingu teiste õppeainetega ja kesksete teemadega.
- 3) Õpilane on õpetaja **võrdväärne partner**, õpetaja tähtsustab õpilaste eelteadmisi ja huvisid, suunab neid oma potentsiaali avastama ja rakendama. Õppe keskmeks on õpilased, kelle **individuaalsusega on iga tunni planeerimisel arvestatud.**
- 4) Kasutatakse **diferentseeritud õppeülesandeid**, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni.
- 5) Toetatakse õpilaste **teadmiste, oskuste ja hoiakute** arengut, sealjuures on põhiorhk hoiakute kujundamisel.
- 6) Arvestatakse õpilaste **võimeid ja suutlikkust, kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas.**
- 7) Kasutatakse **mitmekülgselt õppemeetodite valikut** rõhuasetusega aktiivõppemeetoditel.
- 8) Õpilastele võimaldatakse **õppida üksi ja koos teistega** (paaris- ja rühmatööd), et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks
- 9) **Iseseisva õppe ajal** on õpilastel võimalus omas tempos ülesandeid lahendada ning saada õpetajalt selle kohta tagasisidet.
- 10) **Koostöise õppimise vormis** on õpilastel lisaks vene keele osaoskuste õppimisele võimalus arendada oma sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi, koostööoskusi ja eneseväljendusoskust.

- 11) Kasutatakse **nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial** põhinevaid mitmekesiseid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid.
- 12) Võimaldatakse siduda õpet **koolivälise eluga** (kohtuda erinevate spetsialistidega, kaasata vanemaid jne), et kogu ainekäsitus oleks võimalikult **elulähedane** ja õpilased saaksid võimalikult palju keelepraktikat.

2.2.2. Vene keele õppe- ja kasvatuseesmärgid

I kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust. 3. klassi lõpetaja:

- 1) saab õpitud temaatika piires aru lauseist ja sageli kasutatavaist väljendeist;
- 2) mõistab olulist õpitud temaatika piires;
- 3) tuleb teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades toime õpitavat keelt emakeelena kõnelejaga;
- 4) mõistab suulisi ja kirjalikke küsimusi ning vastab nendele, kasutades kõnes ja kirjas sobivaid lühivastuseid ning terviklauseid;
- 5) kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
- 6) oskab sihipäraselt vaadelda ja nähtut kirjeldada ning märkab erinevusi ja sarnasusi;
- 7) kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit ja olukorda;
- 8) jutustab endast ja lähiümbruses toimunust;
- 9) kuulab mõtestatult eakohast teksti;
- 10) loeb õpitud teksti selgelt, ladusalt ja õigesti ning saab sellest aru, mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti;
- 11) loeb eakohast ilu- ja aimekirjandust;
- 12) kirjutab õpitud keelendite piires õigesti;
- 13) jutustab ja kirjutab küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnade või kava abil;
- 14) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas; töötab tekstiga õpetaja juhiste alusel;

15) seab endale õpieesmärged ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Vene keelt emakeelena ja vene keelt sihtkeelena õppivate õpilaste keeletase 3. klassi lõpuks osaoskuste lõikes

Vene keel	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Emakeel	emakeel	emakeel	emakeel	emakeel
Sihtkeel	A2.2	A2.2	A2.2	A2.2

Kuulamine. 3. klassi lõpetaja:

- 1) oskab määrata häälikute järgnevust sõnas ja sõna häälikulist koostist;
- 2) määrab foneetiliste sõnade piirid, liigendab sõna silpideks, eristab rõhulisi ja rõhutuid silpe;
- 3) liigatab lauseid suhtluseesmärgi (väit-, küsi- ja käsklauseid) ning tundevärvingu (hüüd- ja mittehüüdlauseid) põhjal, eristab lausetüüpe intonatsiooni järgi;
- 4) eristab kõnevorme (dialog, monoloog), kõnetüüpe (kirjeldus, jutustus) ning žanre (luuletus, jutustus, muinasjutt);
- 5) eristab stiililt ja žanrilt erinevaid suulisi tekste;
- 6) määrab audioteksti teema ja peamise mõtte, jätab meelde teksti sisu ning täidab õpetaja korraldusel tekstipõhiseid ülesandeid.

Suuline kõne. 3. klassi lõpetaja:

- 1) hääldab õigesti ja selgelt häälikuid ning häälikuühendeid sõnades;
- 2) teab peast vene tähestikku;
- 3) koostab ja hääldab õige intonatsiooniga väit-, küsi- ja käsklauseid;
- 4) vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ja lühivastuseid;

- 5) annab küsimustele toetudes arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu;
- 6) koostab lihtsaid jutustavaid ja kirjeldavaid tekste küsimuste, märksõnade ning lihtsa plaani abil;
- 7) oskab suhtlusolukordades küsida, paluda, selgitada, keelduda, vabandust paluda, tänada;
- 8) mõtleb loole alguse ja lõpu;
- 9) loeb peast luule- ja proosatekste.

Lugemine. 3. klassi lõpetaja:

- 1) loeb nii häälega kui ka endamisi ladusalt ja teksti mõistes;
- 2) töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;
- 3) eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku ja keeldu;
- 4) tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna ja kirja;
- 5) on lugenud eri žanris tekste ja kõneleb loetud tekstidest;
- 6) kasutab sihipäraselt raamatu tiitellehte ja viiteaparatuuri;
- 7) mõistab tabelleid, diagramme, skeeme ja tingmärke paberilt ning arvutist;
- 8) teab nimetada mõnda lastekirjanikku.

Kirjutamine. 3. klassi lõpetaja:

- 1) kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
- 2) kirjutab vajaliku info vihikusse, päevikusse ja tahvlile ning vormistab selle korrektselt;
- 3) kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;
- 4) piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- 5) kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavaid sõnu, lauseid ja lühemat teksti ning kontrollib kirjutatut näidise põhjal;

- 6) kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste ning vormistab need korrektselt;
- 7) oskab oma kirjalikke töid parandada.

II kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust. 6. klassi lõpetaja:

- 1) eristab kuulmise järgi žanrilt ja tüübilt erinevaid tekste, saab aru tekstide sisust, täidab audioteksti mõtestamisega seotud ülesandeid;
- 2) loeb tekste ilmekalt, järgides vene keele hääldusnorme;
- 3) reprodutseerib ning loob suuliselt tekste (dialoog, monoloog), kasutades keelevahendeid kooskõlas suhtlusolukorra ja vene keele normidega;
- 4) analüüsib vastavalt õppesisule keeleühikuid ning rakendab omandatud teadmisi kõnepraktikas;
- 5) hangib sihipäraselt teavet stiililt ja žanrilt erinevatest tekstidest ning teatmeteostest;
- 6) järgib kirjalikku teksti reprodutseerides ja luues vene keele norme ning kõneetiketti;
- 7) oskab kasutada sõnaraamatuid, teatmeteoseid ja interaktiivseid õigekeelsusallikaid.

Vene keelt emakeelena ja vene keelt sihtkeelena õppivate õpilaste keeletase 6. klassi lõpuks osaoskuste lõikes

Vene keel	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Emakeel	Emakeel	Emakeel	emakeel	emakeel
Sihtkeel	B1.1	B1.1	B1.1	B1.1

Suuline ja kirjalik suhtlus. 6. klassi lõpetaja:

- 1) oskab juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali valida;

- 2) esitab oma mõtteid järjekindlalt, loogiliselt ja sidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt;
- 3) avaldab loetu kohta arvamust, põhjendab seda näidetega tekstist ja igapäevaelust;
- 4) jutustab loetust, nähtust või kuuldust, suheldes kaaslasega või rühmas;
- 5) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- või rühmatöös;
- 6) loob dialoogilisi ja monoloogilisi tekste (kirjeldus, jutustus, arutelu), pidades silmas teksti ülesehituse reegleid;
- 7) oskab teha kuuldu ja loetu kohta nii suulist kui ka kirjalikku kokkuvõtet;
- 8) oskab kirjeldada ja võrrelda esemeid ja nähtusi.

Teksti vastuvõtt. 6. klassi lõpetaja:

- 1) saab kuulates aru erinevate tekstide sisust;
- 2) eristab vormilt erinevaid tekste (monoloog, dialoog, polüloog), kõnetüüpe (puhtad ja segatüübid) ja žanre (vestlus, reklaam, instruksioon, teade);
- 3) määrab kuulatava teksti teema ja peamise mõtte, täidab audioteksti põhjal erinevaid ülesandeid;
- 4) loeb tabelleid, saab aru diagrammidest, skeemidest ja tingtähistest ning kasutab neid oma teksti koostades;
- 5) loeb teksti ilmekalt, õige intonatsiooniga ning vene kirjakeele hääldusnormide järgi;
- 6) loeb mõtestatult, tunneb ära stiililt ja žanrilt erinevad tekstid ning mõistab nende sisu;
- 7) oskab määrata teksti teema, allteemad ja peamise mõtte, teeb vahet fakti ja arvamuse ning põhilise ja teisejärgulise info vahel;
- 8) kasutab tekstiga töötades erinevaid lugemisviise;
- 9) oskab leida teavet erinevatest kirjalikest allikatest ning kasutada sõnaraamatuid ja teatmeteoseid;
- 10) oskab vajalikku materjali otsides orienteeruda raamatute pealkirjades ja tinglikes tähistustes ning viiteaparatuuris.

Tekstiloomed. 6. klassi lõpetaja:

- 1) oskab teksti luues teatmeteoseid kasutada;
- 2) loob eri stiilis ja žanris tekste (traditsiooniline ja elektronkiri, avaldus, seletuskiri, allkirjastatud tõend);
- 3) reprodutseerib kirjalikke tekste nõutava kokkuvõtlikkusega (plaan, ümberjutustus).
- 4) väljendab kirjalikult oma mõtteid vabalt ja selgelt, järgib teksti koostamisel reegleid (järjekindlus, loogilisus, sidusus, teemale vastavaus) ning kõneetiketti;
- 5) koostab ning peab lühikese ettekande;
- 6) vormistab kirjaliku teksti korrektselt;
- 7) oskab lihtsamaid tekste redigeerida.

Õigekeelsus ja keelehoole. 6. klassi lõpetaja:

- 1) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ja kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid;
- 2) järgib kirjalikult teksti luues vene kirjakeele grammatikanorme;
- 3) järgib tänapäeva vene kirjakeele norme;
- 4) järgib kõneetiketi norme.

2.2.3. Vene keele õpitulemused ja õppesisu 1. klassis

1. klassis õpitakse vene keelt 3 tundi nädalas. Õpe toimub baasõppe tundides ja projektõppe tundides. Lisaks õpitakse vene keelt LAK-õppe meetodil ka loovainete tundides. 1. klassis on 50% baas- ja projektõppest vene keeles.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb vene keele tähestikku; 2) määrab sõna häälikulise koostise, eristab täis- ja kaashäälikuid ning palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikuid; 3) määrab foneetiliste sõnade piirid, liigendab sõna silpideks; 4) toimib õpetaja ja kaaslase suulise juhendi järgi. 	<p>Keele roll inimese elus. Keel kui peamine suhtlusvahend.</p> <p>Tähestik. Hääliku ja tähe suhe. Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas). Vene keele täis- ja kaashäälikute süsteem: rõhulised ja rõhutud täishäälikud, paaris- ja paaritud kaashäälikud, helilised ja helitud kaashäälikud.</p> <p>Sõna kui keeleühik. Silbitamine. Sõna tähendus.</p> <p>Õpetaja ja kaaslase kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine.</p> <p>Õpetaja ja kaaslase ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.</p>
Suuline kõne	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) hääldab õigesti ja selgelt häälikuid ning häälikuühendeid sõnades; 2) väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab; 3) jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust; 4) koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu; 5) esitab luuletust peast. 	<p>Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale.</p> <p>Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel.</p> <p>Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.</p> <p>Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine.</p> <p>Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus.</p> <p>Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil. Eri meeoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.</p>
Lugemine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb häälik-tähestist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, 	<p>Tähestik. Hääliku ja tähe suhe. Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine.</p> <p>Silpidest sõnade moodustamine.</p>

	<p>lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt;</p> <p>2) mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu;</p> <p>3) vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud.</p>	<p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.</p> <p>Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust. Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.</p> <p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.</p> <p>Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Tegelaste iseloomustamine.</p> <p>Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas.</p>
<p>Kirjutamine</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse; 2) kirjutab vajaliku info vihikusse, päevikusse ja tahvlile ning vormistab selle korrektselt; 3) teab, et lause lõpeb punktiga; 4) teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte; 5) kirjutab õigesti oma nime; 6) alustab lauset suure algustähga ja lõpetab punkti või küsimärgiga; 7) kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates 	<p>Kirjatehnika. Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähete kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähete õppimine. Suurte kirjatähete õppimine (vajadusel 2.klassis). Tähtede seostamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvlilt, õpikust.</p> <p>Õigekeelsus. Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine. Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikute õigekiri tähtede ж, ч, ш, щ järel.</p> <p>Kaashäälikute palatalisatsiooni kirjas (tähtede и, е, ё, ю, я ja ь abil). Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, kohanimedes.</p> <p>Interpunktatsioon: kirjavahemärgid loetelu puhul ja lause lõpus.</p> <p>Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (15 – 20 sõna lihtlausestena).</p>

	kohanimedes; 8) tähistab kaashäälikute palatalisatsiooni kirjas õigesti (tähtede и, е, ё, ю, я ja ъ abil); 9) kirjutab lihtsaid etteütusi; 10) oskab oma kirjalikke töid parandada.	
--	--	--

2.2.4. Vene keele õpitulemused ja õppesisu 2. klassis

2. klassis õpitakse vene keelt 3 tundi nädalas. Õpe toimub baasõppe tundides ja projektõppe tundides. Lisaks õpitakse vene keelt LAK-õppe meetodil ka muusika ja liikumise ning loovainete tundides. 2. klassis on 44% õppes eesti keeles

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) määrab sõna häälikulise koostise, eristab täis- ja kaashäälikuid ning palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikuid; 2) määrab foneetiliste sõnade piirid, liigendab sõna silpideks; 3) eristab kõnevorme (dialog, monoloog), kõnetüüpe (kirjeldus, jutustus, arutlus) ning žanre (luuletus, jutustus, muinasjutt); 4) koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil; 5) toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi. 	<p>Keele roll inimese elus. Keel kui peamine suhtlusvahend. Tähestik. Hääliku ja tähe suhe. Vene keele täis- ja kaashäälikute süsteem: rõhulised ja rõhutud täishäälikud, helilised ja helitud kaashäälikud, palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikud. Paaris- ja paaritud kaashäälikud: helilised ja helitud, palataliseeritud ja palataliseerimata. Tähtede е, ё, ю, я funktsioonid. Rõhk. Sõna kui keeleühik. Silbitamine. Sõna tähendus. Kõnevormid (dialog, monoloog). Kõnetüübid (kirjeldus, jutustus, arutelu). Žanrid (luuletus, jutustus, muinasjutt). Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.</p>

<p>Suuline kõne</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) hääldab õigesti ja selgelt häälikuid ning häälikuühendeid sõnades; 2) koostab ning hääldab õige intonatsiooniga väit-, küsi- ja käsklauseid; 3) väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; 4) annab õpetaja abil edasi lugemispaala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu; 5) koostab lihtsaid jutustavaid ja kirjeldavaid tekste küsimuste, märksõnade ning lihtsa plaani abil; 6) esitab luuletust peast. 	<p>Kõnelemine. Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks. Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud. Väit-, küsi- ja käsklused. Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine. Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine. Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil. Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. Eri meeleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.</p>
<p>Lugemine</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu; 2) mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu; 3) vastab lihtsamatele teemakohastele küsimustele loetu kohta; 4) leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel; 	<p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades. Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust. Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti sisu aimamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Tegellate iseloomustamine. Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade</p>

	5) tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna.	leidmine õpetaja abiga. Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna.
Kirjutamine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid; 2) kirjutab vajaliku info vihikusse, päevikusse ja tahvlile ning vormistab selle korrektselt; 3) tähistab kaashäälikute palatalisatsiooni kirjas õigesti (tähtede и, е, ё, ю, я ja ъ abil); 4) alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga; 5) kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimes; 6) kirjutab etteütleri ning lihtsaid jutustavaid ja kirjeldavaid tekste; 7) oskab oma kirjalikke töid parandada. 	<p>Kirjatehnika. Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine. Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurte kirjatähtedel. Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjaberile; kuupäeva kirjutamine. Õigekeelsus. Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine. Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikute õigekiri tähtede ж, ч, ш, щ järel. Kaashäälikute palatalisatsiooni kirjas (tähtede и, е, ё, ю, я ja ъ abil). Tähtede ъ ja ъ kasutamine. Eessõnade õigekiri. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses, kohanimes. Interpunktatsioon: kirjavahemärgid loetelu puhul ja lause lõpus. Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted. Lauseliik ja lõpumärk (jutustav e väit- ja küsilause). Kirjalik tekstiloomine. Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga. Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel. Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (20 – 25 sõna lihtlausetena).</p>

2.2.5. Vene keele õpitulemused ja õppesisu 3. klassis

3. klassis õpitakse vene keelt 3 tundi nädalas. Õpe toimub baasõppe tundides ja projektõppe tundides. Lisaks õpitakse vene keelt LAK-õppe meetodil ka muusika ja liikumise ning loovainete tundides. 3. klassis on 40% õppes eesti keeles

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) määrab sõna häälikulise koostise, eristab täis- ja kaashäälikuid ning palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikuid; 2) määrab foneetiliste sõnade piirid, liigendab sõna silpideks; 3) liigitab lauseid suhtluseesmärgi (väit-, küsi- ja käsklused) ning tundevärvingu (hüüd- ja mittehüüdlused) põhjal; 4) eristab kõnevorme (dialoog, monoloog), kõnetüüpe (kirjeldus, jutustus) ning žanre (luuletus, jutustus, muinasjutt); 5) määrab audioteksti teema ja peamise mõtte; 6) toimib õpetaja ja kaaslase suulise juhendi järgi. 	<p>Keele roll inimese elus. Keel kui peamine suhtlusvahend.</p> <p>Vene keele täis- ja kaashäälikute süsteem: rõhulised ja rõhutud täishäälikud, helilised ja helitud kaashäälikud, palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikud. Paaris- ja paaritud kaashäälikud: helilised ja helitud, palataliseeritud ja palataliseerimata. Tähtede е, ё, ю, я funktsioonid.</p> <p>Intonatsioon ja loogiline rõhk.</p> <p>Sõna kui keeleühik. Silbitamine. Sõna tähendus.</p> <p>Väit-, küsi- ja käsklused. Hüüd- ja mittehüüdlused.</p> <p>Kõnevormid (dialoog, monoloog). Kõnetüübid (kirjeldus, jutustus, arutelu). Žanrid (luuletus, jutustus, muinasjutt).</p> <p>Tekst. Pealkiri, teema, põhiidee, teksti plaan. Lõik.</p> <p>Õpetaja ja kaaslase kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslase ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.</p>
Suuline kõne	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) hääldab õigesti ja selgelt häälikuid ning häälikuühendeid sõnades; 2) koostab ning hääldab õige intonatsiooniga väit-, küsi- ja 	<p>Kõnelemine. Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks.</p> <p>Hääldus- ja intonatsiooniharjutused.</p> <p>Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel.</p> <p>Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus.</p>

	<p>käsklauseid;</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) arendab vestlust oma elus juhtunust, loetust ja nähtust; 4) koostab lihtsaid jutustavaid ja kirjeldavaid tekste küsimuste, märksõnade ning lihtsa plaani abil; 5) mõtleb loole alguse ja lõpu; 6) loeb peast luule- ja proosatekste. 	<p>Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.</p> <p>Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud. Väit-, küsi- ja käsklused.</p> <p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine. Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.</p> <p>Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil. Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.</p> <p>Eri meeleoluga luuletuste ja proosatekstide mõtestatud peast esitamine.</p>
<p>Lugemine</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; 2) loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga; 3) töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel; 4) vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta; 5) eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu; 6) mõistab tabelleid, diagramme, skeeme ja tingmärke paberilt ning arvutist; 	<p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.</p> <p>Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine.</p> <p>Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvlilt ja vihikust.</p> <p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine.</p> <p>Tingmärkide, skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses - paberil ja arvutis.</p> <p>Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine.</p> <p>Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.</p> <p>Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.</p>

	<p>7) tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja;</p> <p>8) kasutab sihipäraselt raamatu tiitellehte ja viiteaparatuuri;</p> <p>9) on lugenud eri žanris tekste ja kõneleb loetud tekstidest;</p> <p>10) teab nimetada mõnda lastekirjanikku.</p>	<p>Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine.</p> <p>Loole alguse ja lõpu mõtlemine.</p> <p>Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine.</p> <p>Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine.</p> <p>Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.</p> <p>Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine.</p> <p>Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri.</p>
<p>Kirjutamine</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga; 2) kirjutab vajaliku info vihikusse, päevikusse ja tahvlile ning vormistab selle korrektselt; 3) tähistab kaashäälikute palatalisatsiooni kirjas õigesti (tähtede и, е, ё, я ja ъ abil); 4) kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed; 5) piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi; 6) kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavaid sõnu, lauseid ja 	<p>Kirjatehnika. Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine).</p> <p>Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust.</p> <p>Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine.</p> <p>Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.</p> <p>Õigekeelsus. Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine. Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikute õigekiri tähtede ж, ч, ш, щ järel. Kaashäälikute palatalisatsiooni kirjas (tähtede и, е, ё, я ja ъ abil). Tähtede ъ ja ь kasutamine. Tegusõna 2. pöörde muutelõppude õigekiri. не õigekiri tegusõnadega. Eessõnade õigekiri</p> <p>Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, kohanimeses.</p> <p>Interpunktsioon: kirjavahemärgid loetelu puhul ja lause lõpus.</p> <p>Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.</p>

	lühemat teksti ning kontrollib kirjutatut näidise põhjal; 7) kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste ning vormistab need korrektselt; 8) oskab oma kirjalikke töid parandada.	Lauseliik ja lõpumärk. Väit-, küsi- ja käsklauseid. Hüüd- ja mittehüüdlauseid. Kirjalik tekstiloomine. Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga. Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel. Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (20 – 25 sõna lihtlausestena).
--	---	---

2.2.6. Vene keele õpitulemused ja õppesisu 4. klassis

4. klassis õpitakse vene keelt 4 tundi nädalas. Õpe toimub baasõppe tundides ja projektõppe tundides. Lisaks õpitakse vene keelt LAK-õppe meetodil ka muusika ja liikumise ning tehnoloogiaõpetuse tundides. 4. klassis on 36% õppes eesti keeles.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Suuline ja kirjalik suhtlus	Õpilane: 1) saab kuulates aru erinevate tekstide sisust; 2) avaldab loetu kohta arvamust, põhjendab seda näidetega tekstist ja igapäevaelust; 3) esitab oma mõtteid järjekindlalt, loogiliselt ja sidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt	Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, eakaaslastega suheldes, suulises kõnes. Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldu kohta arvamuse esitamine. Küsimustele vastamine, esitlus ja tutvustus. Seisukoha põhjendamine paaritöö ajal. Kaaslase täiendamine ja parandamine.

	<ul style="list-style-type: none"> 4) jutustab loetust, nähtust ja kuuldust, suheldes kaaslasega või rühmas; 5) oskab kirjeldada ja võrrelda esemeid ning nähtusi; 6) väljendab kirjalikult oma mõtteid vabalt ja selgelt; 7) reprodutseerib kirjalikke tekste nõutava kokkuvõtlikkusega (plaan, ümberjutustus). 	
Teksti vastuvõtt	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) saab kuulates aru erinevate tekstide sisust; 2) täidab audioteksti põhjal erinevaid ülesandeid; 3) loeb teksti ilmekalt, õige intonatsiooniniga; 4) oskab vajalikku materjali otsides orienteeruda raamatute pealkirjades; 5) oskab lihtsamaid tekste redigeerida; 6) eristab vormilt erinevaid suulisi tekste (monoloog, dialoog), puhtad kõnetüüpi ja žanre (reklaam, instruktsioon, teade, vestlus). 	<p>Trükised (raamat), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine. Reklaam: lastele mõeldud reklaam.</p> <p>Tarbe- ja õppetekstide (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart, saatekava jne) mõtestatud lugemine.</p>

Tekstiloom	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) loob dialoogilisi ja monoloogilisi tekste (kirjeldus, jutustus, arutus), pidades silmas teksti ülesehituse reegleid; 2) oskab koostada tekstist lühikese ja ammendava ümberjutustuse; 3) oskab teksti luues teatmeteoseid kasutada; 4) loob eri stiilis ja žanris tekste (traditsiooniline ja elektronkiri, avaldus, seletuskiri, allkirjastatud tõend); 5) reprodutseerib kirjalikk tekste nõutava kokkuvõtlikkusega (plaan, ümberjutustus). 	<p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine suuliselt.</p> <p>Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega.</p> <p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Esemel, olendi ja inimese kirjeldamine.</p> <p>Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumistest jutustamine ning kirjutamine.</p> <p>Jutustuse ülesehitus. Minavormis jutustamine. Otsekõne jutustuses.</p> <p>Ettekande ettevalmistus etteantud teemal, selle esitamine klassile.</p>
Õigekeelsus ja keelehoole	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) järgib tänapäeva vene kirjakeele norme; 2) järgib kõneetiketi norme; 3) loeb teksti vene kirjakeele hääldusnormide järgi; 4) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ja kirja vahemärgistab õigesti õpitud 	<p><u>Vene keel teiste keelte seas.</u> Sugulaskeeled ja sugulasrahvad.</p> <p><u>Foneetika:</u> vene keele hääldusnormid. Täis- ja kaashäälikud. Foneetiline transkriptsioon. Kaashäälikute helituks ja heliliseks muutmine. Sõnarõhu.</p> <p><u>Leksikoloogia:</u> Sünonüümid. Antonüümid. Homomüümid. Paronüümid. Mitmetähenduslikud sõnad. Fraseoloogia kui leksikoloogia osa. Vanasõnad, kõnekäänud, lentsõnad. Vene keele trükitud ja veebisõnastikud. Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest.</p> <p>Kirjakeelne ja argikeelne sõnavara.</p> <p><u>Morfeemika ja morfoloogia:</u></p>

	<p>punktogrammidega lauseid; 5) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsisid ja hinnates.</p>	<p>Täis- ja kaashäälikute vaheldumine sõna juurmorfeemis. Sõnaliikide süsteem vene keeles. Nimisõna: mees-, kesk- ja naissoost isikuid tähistavad nimisõnad. Nimisõna süntaktilised funktsioonid. Nimisõnade kõnes kasutamise normid. Omadussõna: omadussõnade võrdlusastmed. Omadussõnade täis- ja lühivormid. Omadussõna süntaktilised funktsioonid. Omadussõnade kõnes kasutamise normid.</p> <p>Tegusõna: tegusõna ajad - olevik, minevik, tulevik. Tegusõna pööramine ainsuses ning mitmuses. Tegusõnade süntaktilised funktsioonid. Tegusõna kõnes kasutamise normid.</p> <p><u>Süntaks</u>: Sõnaühendi struktuur. Lause kui süntaksi põhiühik ja kui minimaalne kommunikatiivne ühik. Peamised aluse väljendamise viisid. Alus ja öeldis. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ning nende kasutamine.</p> <p>Otsekõne ja saatelause.</p> <p>Algustäheõigekiri: nimi. Isiku- ja kohanimed.</p> <p>Üte ja selle kirjavahemärgid.</p> <p>Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine.</p> <p><u>Tekst</u>: tekstiliigid. Instruktsioon, reklaam, SMS-teade, jutustus, luuletus, näidend. Kommunikatsioon internetis (jututuba, foorum, blog) ja seal kasutatavad tekstiliigid.</p> <p><u>Ortograafia ja interpunktsioon</u>: Täis- ja kaashäälikute õigekiri sõna lihttüves ja eesliidetes. Kirjavahemärkide funktsioonid. Vehemärgid lihtlause (mõttekriips aluse ja öeldise vahel).</p>
--	--	---

2.2.7. Vene keele õpitulemused ja õppesisu 5. klassis

5. klassis õpitakse vene keelt 3 tundi nädalas. Õpe toimub baasõppe tundides ja projektõppe tundides. Lisaks õpitakse vene keelt LAK-õppe meetodil ka muusika ja liikumise ning tehnoloogiaõpetuse tundides. 5. klassis on 36% õppes eesti keeles

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Suuline ja kirjalik suhtlus	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) esitab oma mõtteid järjekindlalt, loogiliselt ja sidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt; 2) oskab juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali valida; 3) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamust; 4) õahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; 5) oskab oma seisukohta põhjendada ja vajaduse korral sellest taganeda; 6) oskab teha kuuldu ja loetu kohta nii suulist kui ka kirjalikku kokkuvõtet; 7) suhtleb klassikaaslaste, õpetajate ja teiste täiskasvanutega eakohastes situatsioonides eesmärgipäraselt, selgitab ja põhjendab oma arvamust; 8) oskab koostada e-kirja, väljendada end kirjalikus kõnes arusaadavalt ja eesmärgipäraselt. 	<p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu kohta arvamuse esitamine. Suuline arvamusavaldus ja vestlus etteantud teemal. Väite põhjendamine.</p> <p>Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ning kõnejärg.</p> <p>Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine.</p> <p>Virtuaalkeskonnas suhtlemise eesmärgid, võimalused, ohud. E-kiri.</p>

<p>Teksti vastuvõtt</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb õpitud tekstiliike ning nende kasutamise võimalusi; 2) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste; 3) loeb iseseisvalt kasutusjuhendit ning oskab selle mõtet oma sõnadega edasi anda; 4) võrdleb tekste, esitab küsimusi ja avaldab arvamust ning teeb tekstist lühikokkuvõtte; 5) loeb luuletust sobiva intonatsiooniga, kasutab pause, oskab luuletuse mõtet oma sõnadega edasi anda; 6) kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid. 	<p>Trükised (ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine.</p> <p>Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine, kuuldu konspekterimine.</p> <p>Trükiajakirjandus: pressifoto, karikatuur, pildiallkiri.</p> <p>Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid.</p> <p>Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht ja aeg ning tegelased. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Luuletuse mõtestatud lugemine (meeleolu, laad).</p> <p>Internet kui silmaringi avardaja ning infoallikas. Internet kui ohuallikas. Käitumine suhtlusportaalides. Film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad.</p>
<p>Tekstiloom</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet; 2) tunneb kirjutamiseks valmistumise põhietappe; 3) jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult; 4) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande; 5) avaldab viisakalt ja olukorrast 	<p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.</p> <p>Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine ja avaldamine, tagasiside saamine.</p> <p>Lisateabe otsimine. Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamad võtted.</p> <p>Visuaalsed ja tekstilised infoallikad ning nende usaldusväärsus.</p> <p>Lühiettekanne ja esitlus internetist või teatmeteostest leitud info põhjal.</p> <p>Kiri, ümbriku vormistamine.</p>

	<p>lähitudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;</p> <p>6) kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid (sh luuletus) ja kirju;</p> <p>7) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;</p> <p>8) kasutab tekste luues ja seostades omandatud keele- ja tekstimõisteid.</p>	<p>Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine.</p> <p>Jutustuse ülesehitus. Ajalis- põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus.</p> <p>Luuletuse kirjutamine.</p>
Õigekeelsus ja keelehoole	<p>Õpilane:</p> <p>1) tunneb vene keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja järgib vene õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;</p> <p>2) teab, mis erinevus on kirja-, argikeelel, kasutab kirja- ja argikeelt vastavalt kontekstile ja suhtlussituatsioonile;</p> <p>3) märkab ja oskab oma sõnadega kirjeldada erinevate sõnade tähendusvälju, arvestab teksti loomisel sõnavaliku täpsuse olulisust;</p> <p>4) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;</p> <p>5) oskab kasutada veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse</p>	<p><u>Graafika</u>: Vene graafika printsiibid: foneempõhine ja silbipõhine. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Sõnarõhu rasked juhud.</p> <p><u>Leksikoloogia ja fraseoloogia</u>: Oma- ja laensõnad. Vananenud sõnad ja neologismid. Neutraalsed ja stiilivärvinguga sõnad.</p> <p>Kirjakeel, argikeel.</p> <p>Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides.</p> <p><u>Morfeemika ja morfoloogia</u>: Põhilised sõnamoodustusviisid (prefiksiline, sufiksiline, prefiksilis-sufiksiline, sufiksita, sõnade liitmine). Sõna üleminek ühest sõnaliigist teise. Sõnaliikide süsteem vene keeles. Sõnaliikide üldiseloomustus. Iseseisvate ja abisõnade liigid.</p> <p>Nimisõna. Käänduvad nimisõnad. Õige käände valik olenevalt lause kontekstist. Käänevormideta nimisõnade sugu ja arv.</p> <p>Omadussõna. Omadussõnade sugu. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga.</p> <p>Tegusõna. Perfektiivsed ja imperfektiivsed tegusõnad. Kõneviis (käskiv, tingiv). Enesekohased tegusõnad. Abitegusõnad.</p>

	<p>ja õigekirja kontrollimiseks;</p> <p>6) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsid ja hinnates.</p>	<p>Asesõna. Asesõnade käänamine ja liigutus. Asesõna süntaktilised funktsioonid. Asesõnad kui lausete sidestamise vahendid.</p> <p>Määrsõna. Määrsõnade liigid. Määrsõna süntaktilised funktsioonid.</p> <p>Rõhumäärsõnad. Rõhumäärsõnade tähendus.</p> <p>Tuletatud ja mittetuletatud eessõnad. Liht- ja liiteessõnad.</p> <p>Hüüdsõnade põhifunktsioonid.</p> <p>Rinnastavad ja alistavad ning liht- ja liitsidesõnad.</p> <p><u>Süntaks</u>: lihtsamad lause laiendamise võimalused. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis. Lihtlausete sidumine liitlauseks.</p> <p><u>Tekst</u>: põhilisi funktsionaalseid stiile esindavad tekstid (ilukirjanduslik, publitsistlik, teaduslik, ametlik, kõnekeelne stiil).</p> <p><u>Ortograafia</u>: täis- ja kaashäälikute õigekiri sõna lihttüves ja eesliidetes. Sufiksrite õigekiri eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades. Sõnalõppude õigekiri eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades. Tähed <i>h</i> ja <i>hh</i> eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades. Lahku- ja kokkukirjutamine ning sidekriipsu kasutamine eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades. <i>He</i> ja <i>hu</i> kokku- ja lahkukirjutamine eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades.</p>
--	---	--

2.2.8. Vene keele õpitulemused ja õppesisu 6. klassis

6. klassis õpitakse vene keelt 3 tundi nädalas. Õpe toimub baasõppe tundides ja projektõppe tundides. Lisaks õpitakse vene keelt LAK-õppe meetodil ka muusika ja liikumise ning tehnoloogiaõpetuse tundides. 6. klassis on 36% õppes eesti keeles

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Suuline ja	Õpilane:	Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades suulises kõnes ning

kirjalik suhtlus	<ol style="list-style-type: none"> 1) esitab oma mõtteid järjekindlalt, loogiliselt ja sidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt; 2) loob dialoogilisi ja moniloogilisi tekste (kirjeldus, jutustus, arutus), padades silmas teksti ülesehituse reegleid; 3) avaldab loetu kohta arvamust, põhjendab seda näidetega tekstist ja igapäevaelust; 4) jutustab loetust, nähtust ja kuuldust, suheldes kaaslasega või rühmas; 5) oskab kirjeldada ja võrrelda esemeid ning nähtusi; 6) oskab koostada tekstist lühikese ja ammendava ümberjutustuse; 7) järgib kõneetiketi norme; 8) järgib tänapäeva vene kirjakeele norme; 9) oskab analüüsida virtuaalkeskkonnas suhtlemise plusse ja miinuseid ning põhjendada oma valikuid suhtluskanalite osas; 10) austab enda ja teiste privaatsust nii päriselus kui virtuaalmaailmas. 	<p>kirjalikus tekstis.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu kohta arvamuse esitamine. Suuline aramusavalldus ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine. Seisukoha põhjendamine erinevates eakohastes situatsioonides. Klassivestlus, diskussioon - kaaslaste kuulamine, oma arvamuse esitamine ning ülesande püstitusest lähtuvalt parima lahenduse otsimine ning tehtud valiku põhjendamine.</p> <p>Virtuaalkeskkonnas suhtlemise eesmärgid, võimalused, ohud, privaatsus ja avalikkus</p>
Teksti vastuvõtt	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) saab kuulates aru erinevate tekstide sisust; 	<p>Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine.</p> <p>Visuaalselt esitatud info (joonise, graafiku) põhjal lihtsamate</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 2) eristab vormilt erinevaid suulisi tekste (monoloog, dialoog, polüloog), kõnetüüpi (puhtad ja segutüübid) ja žanre (vestlus, reklaam, instruksioon, teade); 3) määrab kuulatava teksti teema ja peamise mõtte, täidab audioteksti põhjal erinevaid ülesandeid; 4) loeb tabelleid, saab aru diagrammidest, skeemidest ja tingtähistest ning kasutab neid oma teksti koostades; 5) loeb teksti ilmekalt, õige intonatsiooniga ning vene kirjakeele hääldusnormide järgi; 6) loeb mõtestatult, tunneb ära stiililt ja žanrilt erinevad tekstid ning mõistab nende sisu; 7) oskab määrata teksti teema, allteemad ja peamise mõtte, teeb vahet fakti ja arvamuse ning põhilise ja teisejärgulise info vahel; 8) kasutab tekstiga töötades erinevaid lugemisviise; 9) oskab leida teavet erinevatest kirjalikest allikatest ning kasutab sõnaraamatuid ja teatmeteoseid; 10) oskab vajalikku materjali otsides 	<p>järelduste tegemine, seoste leidmine.</p> <p>Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid.</p> <p>Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat.</p> <p>Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist ja hinnakirjast andmete kirjapanek ning seoste esiletoomine. Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht ja aeg ning tegelased. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Luuletuse mõtestatud lugemine (meeleolu, laad).</p>
--	---	--

	<p>orienteeruda raamatute pealkirjades ja tinglikes tähistustes ning viiteaparatuuris;</p> <p>11) kuulab ja vaatab erinevaid raadio- ja telesaateid, teeb neist kokkuvõtte ja analüüsib nende sisu;</p> <p>12) nimetab reklaamile iseloomulikke tunnuseid, analüüsib erinevaid reklaame;</p> <p>13) kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid.</p>	
Tekstiloom	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab teksti luues teatmeteoseid kasutada; 2) väljendab kirjalikult oma mõtteid vabalt ja selgelt, järgib teksti koostamise reegleid (järjekindlus, loogilisus, sidusus, teemale vastavus) ning kõneetiketti; 3) loob eri stiilis ja žanris tekste (traditsiooniline ja elektronkiri, avaldus, seletuskiri, allkirjastatud tõend); 4) kirjutab õigesti õpitud ortogrammide sõnu ja kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid; 5) järgib kirjalikult teksti luues vene kirjakeele grammatikanorme; 	<p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.</p> <p>Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Oma vigade leidmine ja parandamine.</p> <p>Eri allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest. Fakt ja arvamus.</p> <p>Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika.</p> <p>Oma elamustest ja juhtumistest jutustamine ning kirjutamine. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses.</p> <p>Arutlemine. Põhjuse ja tagajärje eristamine.</p> <p>Raamatust kokkuvõtte ning raamatu kohta lugemissoovituse kirjutamine.</p>

	<p>6) reprodutseerib kirjalikke tekste nõutava kokkuvõtlikkusega (plaan, ümberjutustus);</p> <p>7) oskab lihtsamaid tekste redigeerida</p>	
<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb vene keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpuhte ja järgib vene õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; 2) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid, lihtsamaid liitlauseid; 3) oskab arvsõnu vastavalt kontekstile korrektselt kasutada; 4) oskab kasutada veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks; 5) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsis ja hinnates. 	<p>Üldkasutatav leksika ja piiratud kasutusega leksika (murdesõnad, professionalismid, žargonismid). Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist). Määrsõnade õigekiri. Eessõnade, sidesõnade ja rõhumäärsõnade õigekiri. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist). Käänamine. Ebareeglipäraselt käänduvad ning käändumatud nimisõnad. Käänded, nende küsimused ning tähendus. Õige käände valik olenevalt lause kontekstist. Arvsõnade õigekiri. Arvsõnade käänamine. Arvsõnade kõnes kasutamise normid. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ning järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ning numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks. Liitlause. Lihtlause sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine. Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ning järel. Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi. Üte ja selle kirjavahemärgid. Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine.</p>

2.3. Inglise keel

2.3.1. Inglise keele õppeaine kirjeldus

Avatud Koolis õpitakse inglise keelt alates 2. klassist. 5. ja 6. klassis lisandub inglise keele tundidele ka üks baasõppetund, kus õpitakse inglise keelt LAK-õppe meetodil. I ja II kooliastmes toimub 5% õppes inglise keeles.

I kooliastmes on oluline mängulisus, suur kaal on salmidel ja lauludel. Rõhk on kuulamisel ning rääkimisel. Omandatakse esmane sõnavara. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis. Õpilased õpivad võõrkeele häälikuid eristama ning omandavad õige häälduse. Loetakse ja kirjutatakse seda, mis on suuliselt juba õpitud. Peamise õpistrateegiana kasutatakse kordamist ning seostamist. Tunnis juhatakse õpilasi töötama nii paaris kui ka rühmas. Inglise keele õppes on kesksel kohal tegevused, mis nõuavad keele eesmärgistatud kasutamist ning lõimivad erinevaid keeleoskuse aspekte.

II kooliastmes on endiselt oluline õppijat motiveerida ning kujundada temas positiivset hoiakut keeleõppesse. Suulise keelekasutuse (kuulamise ja rääkimise) kõrval omandavad suuremat osakaalu ka lugemine ja kirjutamine. Sarnaselt I kooliastmele, on ka II kooliastmes inglise keele õppes kesksel kohal tegevused, mis nõuavad keele eesmärgistatud kasutamist ning lõimivad erinevaid keeleoskuse aspekte, suunavad õpilasi töötama nii paaris, rühmas kui ka individuaalselt.

Inglise keelega tihedama kontakti loomiseks, suhtluspädevuse ja kultuuriteadlikkuse arendamiseks ergutatakse õpilasi kasutama õpitavat keelt ka väljaspool inglise keele või baasõppe tunde. Tundidesse kutsutakse külalisi antud võõrkeelt kõnelevalt maalt, või inimesi, kes on külastanud antud keeleruumis olevaid riike, kasutatakse loovtekstide programme, multfilme, muinasjutuminuteid, korraldatakse inglisekeelseid sündmusi, külastatakse kultuuriinstituute ja kultuuriüritusi.

Inglise keele õpetamise põhimõtted

- 1) Inglise keelt õpetatakse lähtudes **keelekümluse põhimõtetest** ja **LAK-õppe meetodidest**.
- 2) Õpe toimub **inglise keele ja baasõppe tundides**. Toetatakse lõimingut teiste õppeainetega ja kesksete teemadega.
- 3) Õpilane on õpetaja **võrdväärne partner**, õpetaja tähtsustab õpilaste eelteadmisi ja huvisid, suunab neid oma potentsiaali avastama ja rakendama. Õppe keskmes on õpilased, kelle **individuaalsusega on iga tunni planeerimisel arvestatud**.
- 4) Kasutatakse **diferentseeritud õppeülesandeid**, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni.
- 5) Toetatakse õpilaste **teadmiste, oskuste ja hoiakute** arengut, sealjuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel.
- 6) Arvestatakse õpilaste **võimeid ja suutlikkust, kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas**.
- 7) Kasutatakse **mitmekülgset õppemeetodite valikut** rõhuasetusega aktiivõppemeetoditel.
- 8) Õpilastele võimaldatakse **õppida üksi ja koos teistega** (paaris- ja rühmatööd), et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks
- 9) **Iseseisva õppe ajal** on õpilastel võimalus omas tempos ülesandeid lahendada ning saada õpetajalt selle kohta tagasisidet.
- 10) **Koostöise õppimise vormis** on õpilastel lisaks inglise keele osaoskuste õppimisele võimalus arendada oma sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi, koostööoskusi ja eneseväljendusoskust.
- 11) Kasutatakse **nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial** põhinevaid mitmekesiseid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid.
- 12) Võimaldatakse siduda õpet **koolivälise eluga** (kohtuda erinevate spetsialistidega, kaasata vanemaid jne), et kogu ainekäsitlus oleks võimalikult **elulähedane** ja õpilased saaksid võimalikult palju keelepraktikat.

2.3.2. Inglise keele õppe- ja kasvatuseesmärgid

3. klassi lõpetaja:

- 1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- 2) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks;
- 3) reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- 4) on omandanud esmased teadmised õpitava keele maast ja kultuurist;
- 5) suhtub positiivselt võõrkeele õppimisesse;
- 6) kasutab esmaseid õpioskusi (kordamist, seostamist) võõrkeele õppimiseks;
- 7) oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas.

Keeleoskuse taotletav tase 3. klassi lõpuks

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Inglise keel	A1.1–A.1.2	A.1.1	A1.1–A.1.2	A.1.1

6. klassi lõpetaja:

- 1) saab õpitud temaatika piires aru lauseist ja sageli kasutatavaist väljendeist;
- 2) mõistab olulist õpitud temaatika piire;
- 3) kirjutab lühikesi tekste õpitud temaatika piires;

- 4) tuleb teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades toime õpitavat keelt emakeelena kõnelejaga;
- 5) teadvustab eakohaselt õpitava maa ning oma maa kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning oskab neid arvestada;
- 6) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- 7) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris või rühmas; seab endale õpieesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Keeleoskuse taotletav tase 6. klassi lõpuks

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Inglise keel	A2.2	A2.2	A2.2	A2.2

2.3.3. Inglise keele õpitulemused ja õppesisu 2. klassis

2. klassis õpitakse inglise keelt 1 tund nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Kuulamine	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab eristada inglise keelt teistest keeltest; 2) tunneb aeglases ja selges sidusas kõnes ära õpitud sõnad ja fraasid (arusaamist toetab rohke pildimaterjal); 3) reageerib pöördumistele adekvaatselt (tervitused, tööjuhised jms); 4) suudab mõista lihtsaid, tuttavaid sõnu, laule, lühikesi 	Teemad: Enda ja oma klassikaaslaste (sõprade) kohta: nimi, vanus, sünnikoht/elukoht, välimus, riietus. Minu pere: vanemad, sugulased. Minu kodu: aadress, toad. Minu riik: sünnikoht, traditsioonid, minu keel Inglisekeelsed riigid.

	tekste.	Keskkond: ilm, aastaajad. Ümbritsev loodus: loomad, linnud. Minu hobid: kunst, sport, käsitöö. Suvised tegevused.
Rääkimine	Õpilane: 1) oskab lühidalt tutvustada iseennast, oma ümbrust ja oma sõpru; 2) oskab tervitada, hüvasti jätta, vabandada; 3) oskab öelda oma vanust ja numbreid kuni 20-ni; 4) oskab öelda enda ja küsida sõbra telefoninumbrit; 5) oskab küsida, tänada, sünnipäevaks õnne soovida; 6) oskab nimetada päevaaegu, kellaagegu (täistunnid); 7) oskab öelda ja küsida kellaagegu; 8) saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate kirjeldustega.	Grammatika. Tähestik, hääldamine, transkriptsioon. Numbrid, kellaagegu Nimisõnad: ainsus ja mitmus (sõnavara alusel) Artiklid: a/an, the Asesõnad: isikulised - I, you, he, she, we, they omastavad - my, your, his, her näitavad - this, that, these, those Tegusõnad: to be, to have. Tegusõnad (sõnavara alusel). Eessõnad: at, on, in, into, to, with, behind, in front of. Omadussõnad.
Lugemine	Õpilane: 1) tunneb õpitava keele tähemärke; 2) tunneb tekstis ära tuttavad nimed, sõnad ja fraasid; 3) loeb sõnu, fraase ja lauseid õpitud sõnavara ulatuses.	
Kirjutamine	Õpilane: 1) tunneb õpitava keele kirjatähti, valdab kirjatehnikat; 2) oskab õpitud fraase ja lauseid ümber kirjutada (ärakiri); 3) oskab kirjutada isikuandmeid (nt vihiku peale); 4) tunneb õpitud sõnavara õigekirja.	

2.3.4. Inglise keele õpitulemused ja õppesisu 3. klassis

3. klassis õpitakse inglise keelt 2 tundi nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Kuulamine	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) saab aru selgelt hääldatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest ja tekstidest; 2) mõistab selgelt ja aeglaselt antud juhiseid ning pöördumisi. 	Teemad: Enda kohta: nimi, vanus, riietus, hobid, sugulased. Minu pere: pereliikmed, aadress, sugulased Minu kodu: maja, toad, aed, terrass, majapidamistööd.
Rääkimine	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust; 2) oskab öelda ja küsida nime, vanust, telefoninumbrit; 3) oskab tervitada, tänada, vabandada, õnne soovida; 4) oskab öelda numberid 100ni; 5) oskab öelda ja küsida kella; 6) oskab esitada peast lühiluuletuse; 7) oskab hääldada transkriptsiooni alusel; 8) oskab lõpetada õpitud fraasi, lauseid; 9) saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogide ja kirjeldustega. 	Üks päev minu elus (minu päev): päevakava ja igapäevased tegevused. Ümbritsev loodus: loomad, linnud, taimed. Minu sõbrad: nimi, vanus, hobid, suhtlusviisid (Messenger, Facebook jne) Minu kool: klassikaaslased, tunniplaan, kooliruumid. Inglisekeelsed riigid: pealinnad, vaatamisväärsused, traditsioonid, pühad. Minu elustiil: hobid, meeldivad või ebameeldivad asjad.
Lugemine	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) loeb lühikesi lihtsaid tekste ja leiab neist vajaliku faktiinfo; 2) saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhustest; 3) tekstist arusaamiseks oskab kasutada sõnastikku. 	Grammatika Tähestik, hääldamine, transkriptsioon Nimisõnad: ainsus ja mitmus (sõnavara alusel)
Kirjutamine	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab lühidalt kirjutada iseendast ja teisest inimesest; 	Artiklid: a/an, the

	<p>2) oskab täita lihtsat küsimustikku; 3) tunneb õpitud sõnavara õigekirja; 4) kasutab lause alguses suurtähte ja lause lõpus õiget kirjavahemärki.</p>	<p>Asesõnad: isikulised, omastavad, näitavad. Tegusõnad: to be, to have. Tegusõnad (sõnavara alusel). Ajavormid: lihtolevik, kestev olevik, lihtminevik. Eessõnad: at, on, in, into, to, with, behind, in front of, under. Omadussõnad. Liitsõnad Keksõna Kirjavahemärgid: punkt, küsimärk, hüüumärk, superpositsioon.</p>
--	--	---

2.3.5. Inglise keele õpitulemused ja õppesisu 4. klassis

4. klassis õpitakse inglise keelt 2 tundi nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lausetest, lühikestest vestlustest ja tekstidest; 2) saab aru õpetaja antud juhustest ja töökäskudest; 3) saab aru kuuldu teksti mõttest ja olulisest teabest; 4) mõistab õpitud luuletuste ja laulude sisu. 	<p>Teemad. Mina: nimi, vanus, sünnikoht, hobia. Minu kehad: kehaosad. Minu pere: pereliikmed ja sugulased. Sõbrad: nimi, vanus, sünnikoht, aadress, huvid. Minu kodu: aadress, majad, korterid, aed, ümbrus.</p>
Rääkimine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab lühidalt kirjeldada oma lähiümbrust ja inimesi, 	<p>Loodus: aastaajad, ilm, taimed. Linna- ja metsaloomad, -linnud.</p>

	<p>igapäevaseid toiminguid;</p> <p>2) tuleb toime lihtsates igapäevastes suhtlusolukordades, suudab alustada lühivestlust (nt reageerib küsimustele ja korraldustele).</p>	<p>Inglisekeelsed riigid: riigid, pealinnad, riigipühad.</p> <p>Minu koolitee: tee kooli, tee küsimine.</p> <p>Tervislik toit: koolisöökla, lemmiktoit.</p> <p>Koolipäevad: koolipäev, klassikaaslased, õpetajad, õppeained, õppimisoskused, pühad, haridusalased veebisaidid.</p> <p>Hobid: hobid, hobi kui äriidee.</p> <p>Sport: lemmiksport, spordialad Eestis.</p> <p>Kultuur: koolivaheajad, reisimine, vaatamisväärsused.</p>
Lugemine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) loeb üldkasutatava sõnavaraga lühikesi tavatekste; 2) saab aru teksti mõttest ja olulisest teabest; 3) oskab tekstist arusaamiseks kasutada sõnastikku. 	
Kirjutamine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) koostab õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi; 2) kirjutab lihtsaid teateid igapäevaeluga seotud tegevustes (nt kutse, õnnitluskaart, kiri sõbrale); 3) oskab koostada ja lahendada ristsõna; 4) oskab näidise järgi kirjutada lühikese teksti, kasutades õpitud sõnavara; 5) oskab kasutada sidesõnu <i>ja, ning, aga, või</i>; 6) rakendab õpitud õigekirjareegleid. 	<p>Grammatika.</p> <p>Nimisõna: ainsus, mitmus, ebaregulaarne mitmus, omastav kääne.</p> <p>Artiklid: umbmäärane ja määrav.</p> <p>Tegusõna: tegusõna, abitegusõna (do & does), modaaltegusõnad (can).</p> <p>Ajavormid: lihtolevik / kestev olevik, lihtminevik / kestev minevik</p> <p>Omadussõnad: omadussõnad ja nimisõnad, võrdlevad omadussõnad, ülivõrdelised omadussõnad.</p> <p>Määrsõnad: otstarbe-määrsõnad, ajamäärsõnad, sagedusmäärsõnad (always, never, sometimes, usually, often).</p> <p>Sidesõnad (and, but, or).</p> <p>Asesõna: isikuline, siduv, küsiv, määramata.</p> <p>Eessõnad (in, on, at, in front of, behind, with, under, to from, after, before, next to, opposite).</p> <p>Sõnade järjekord</p> <p>Laused: liht-, hüüatus-, liit-, küsilauseid.</p> <p>Liitsõnad</p>

2.3.6. Inglise keele õpitulemused ja õppesisu 5. klassis

5. klassis õpitakse inglise keelt 2 tundi nädalas ning LAK-õppe meetodil 1 baasõppetund nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) suudab jälgida mõttevahetusi, jutustusi tuttavas valdkonnas; 2) saab aru õpetaja antud juhustest ja töökäskudest; 3) saab aru kuuldu teksti mõttest ja olulisest teabest; 4) mõistab õpitud luuletuste ja laulude sisu. 	<p>Teemad:</p> <p>Mina ja maailm: enesetutvustus, harjumused, elukogemused, heategevus, vabatahtlik tegevus, keskkonnasõbralik käitumine, ilmaennustus.</p> <p>Minu ümbrus: pere - ühistegevused, huvid. Sõbrad - sõprus, ühistegevused, usaldusväärsed suhted, temperament.</p>
Rääkimine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab lühidalt kirjeldada oma huvisid ja tegevusi; 2) tuleb toime lihtsates igapäevastes suhtlusolukordades, suudab alustada ja lõpetada lühivestlust; 3) kasutab põhisõnavara ja käibefraase, lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone ning lausemalle; 4) oskab kasutada tegusõna õiges inglise keele ajavormis. 	<p>Minu Eesti: elu Eestis, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus</p> <p>Koolielu ja karjäär: klassikaaslased, tulevane karjäär, töö ja elukutse seoste mõistmine.</p> <p>Meie maailm: tervislik eluviis, looduskaitse, looduskatastroofid, ohustatud loomad.</p>
Lugemine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) loeb lihtsaid tavatekste tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost; 2) oskab loetud teksti pealkirjastada; 3) suuda piltide abil aimata sõnade tähendust kontekstis. 	<p>Ingliskeelsed riigid: legendid, sümbolid, traditsioonid ja riiklikud stereotüübid, kultuur (muusika, kunst, mood jne.); reisimine (Britannia, Šotimaa, Iirimaa, USA).</p>
Kirjutamine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) koostab õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi; 2) kirjutab lihtsaid teateid igapäevaeluga seotud tegevustes (nt kutse, õnnitluskaart, kiri sõbrale); 3) oskab koostada ja lahendada ristsõna; 4) oskab näidise järgi kirjutada lühikese teksti, kasutades õpitud sõnavara; 5) oskab kasutada sidesõnu <i>ja, ning, aga, või, sest, et jne</i>; 	<p>Minu päev: päevaplaan, kellaag, kodused toimingud, söögikorrad, hügieeniharjumused; koolipäev, õppeained; ametid.</p> <p>Tervislik toit: ostmine, toitlustus / söök ja jook, menüü, koostisosad, tervislik toitumine ja tervislik elustiil (sport ja aktiivne tegevused).</p> <p>Kultuur: koolivaheajad, reisimine, vaatamisväärsused, muusikafestivalid jne</p>

	<p>6) rakendab õpitud õigekirjareegleid.</p>	<p>Vaba aeg: hobid, reisimine, matkasport. Vabatahtlik tegevus.</p> <p>Grammatika.</p> <p>Nimisõna: ainsus, mitmus, ebaregulaarne mitmus, omastav kääne. Nimisõna tuletusliited – er ja -or, määrsõna tuletusliide –ly.</p> <p>Artiklid: umbmäärane ja määrav. Artikli puudumine.</p> <p>Tegusõna: tegusõna, abitegusõna (do & does), modaaltegusõnad (can, must, may, shall).</p> <p>Enamkasutatavad reegli-ja ebareeglipärased tegusõnad.</p> <p>Ajavormid: lihtolevik / kestev olevik, lihtminevik / kestev minevik, täisolevik.</p> <p>Omastav kääne omadussõna: omadussõnade võrdlusastmed; omadussõnade võrdlemine (as...as, more... than).</p> <p>Määrsõnad: ajamäärsõnad ja kohamäärsõnad (now, before, soon; here, there, outside), sagedusmäärsõnad (always, never, sometimes, usually, often, again, once, twice), viisimäärsõnad (daily, badly, slowly, fast), määra- ja hulgamäärsõnad (almost, enough, hardly, more, most, rather, so, very).</p> <p>Sidesõnad (and, but, or, yet, for, nor, so).</p> <p>Asesõnad: isikuline, siduv, küsiv, määramata; omastavate asesõnade absoluutvormid (mine, yours); umbmäärased asesõnad ja nende liitvormid (some/any/no).</p> <p>Eessõnad: aja-, koha-ja viisi määrustes esinevad eessõnad (in, on, at, in front of, behind, with, under, to from, after, before, next to, opposite jne).</p> <p>Lauseõpetus: õigekiri õpitud sõnavara piires. Laused</p>
--	--	--

		(sõnajarg): liht-, hüüatus-, liit-, küsilauseid. Suur ja väike algustäht (February, Monday, Estonia, Kate jv). Liitsõnad (toothbrush, earphones), arvsõnad: põhiarvud, järgarvud; lihtmurrud (pool, veerand); kuupäevad ja aastad.
--	--	---

2.3.7. Inglise keele õpitulemused ja õppesisu 6. klassis

6. klassis õpitakse inglise keelt 2 tundi nädalas ning LAK-õppe meetodil 1 baasõppetund nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Kuulamine	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) suudab jälgida mõttevahetust ja mõistab tavatekste tuttavas valdkonnas; 2) saab aru üldkeelse suhtluse sisust ja suudab eristada olulist teavet; 3) suudab mõista õpitud laulude ja luuletuste sisu. 	Teemad: Mina ja maailm: heategevus, vabatahtlik tegevus, viisakas käitumine. Kultuur ja väärtused: Eesti loodus ja ilm: looduskaitse, käitumine looduses; puhkekohad; eesti loomad ja linnud.
Rääkimine	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest, väljendada oma suhtumist ja eelistusi; 2) tuleb toime olmevestluses, kuid võib vajada abi; 3) kasutab õpitud põhisõnavara ja lausemalle valdavalt õigesti. 	Väärtused ja kõlblus: sallivus, teistega arvestamine, kultuuriline identiteet (kombed, teiste maade kultuuri tundmine ja väärtustamine). Kodukoht Eesti ja lähiümbrus : Eesti ja naaberriikide asukoha määramine, pealinnad, põhiline sümbolika ja tähtpäevad; Euroopa Liit ja sinna kuuluvad Euroopa riigid, keeled, rahvad; elu maal ja linnas. Kodanikualgatus (aktiivne ja vastutustundlik kogukonna).
Lugemine	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) loeb lihtsaid tavatekste tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost; 2) oskab loetud teksti pealkirjastada; 3) suudab aimata sõnade tähendust konteksti toel. 	Inglisekeelne riigid ja nende kultuur (Britannia, Austraalia): vaatamisväärsused, traditsioonid, pühad,

Kirjutamine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukesti oma kogemustest ja ümbritsevast; 2) koostab lihtsaid isiklikke kirju; 3) oskab kasutada sidesõnu <i>ja, ning, aga, või, sest, et jne</i>; 4) rakendab õpitud õigekirjareegleid. 	<p>sümboolika, ja kombed. Elu erinevites, aktuaalsed ühiskondlikud teemad. Saavutused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuuri valdkonnast.</p> <p>Igapäevaelu.: Õppimine ja töö: Kodused toimingud, ametid, liiklus ja liiklusvahendid, tervis ja ohutus. Innovatsioon ja tehnoloogia (minevik, praegune ja tulevik) ja nende roll kaasaegse ühiskonna arengus.</p> <p>Koolielu ja karjäär: klassikaaslased, tulevane karjäär, töö ja elukutse seoste mõistmine.</p> <p>Vaba aeg: Veetmise viisid (aktiivne ja passiivne. Sportimine, aiatööd, reisimine, filmid, teater, muusika, käsitöö, teleri vaatamine, raamatute lugemine, lauamängud jt).</p> <p>Grammatika.</p> <p>Nimisõna: ainsus, mitmus, ebaregulaarne mitmus, omastav kääne. Nimisõna tuletusliited – er ja -or, määrsõna tuletusliide –ly. Aluse ja öeldise ühildumine.</p> <p>Artiklid: umbmäärane ja määrav. Artikli puudumine.</p> <p>Enamkasutatavad väljendid artiklitega ja ilma (go home, have a headache, go to the theatre).</p> <p>Tegusõna: tegusõna, abitegusõna (do & does), modaaltegusõnad (can, must, may, shall).</p> <p>Enamkasutatavad reegli-ja ebareeglipärased tegusõnad.</p> <p>Ajavormid: lihtolevik / kestev olevik, lihtminevik / kestev minevik, täisminevik ja täis olevik. Kaudne kõne (saatelause olevikus).</p> <p>Omastav kääne omadussõna: omadussõnade võrdlusastmed; omadussõnade võrdlemine (as...as, more... than); so/such ja omadussõna.</p> <p>Määrsõnad: ajamäärsõnad ja kohamäärsõnad (now,</p>

		<p>before. soon; here, there, outside), sagedusmäärsõnad (always, never, sometimes, usually, often, again, once, twice), viisimäärsõnad (daily, badly, slowly, fast), määra- ja hulgamäärsõnad (almost, enough, hardly, more, most, rather, so, very). Järjestavad määrsõnad (first, next), ebareeglipärased määrsõnad (late, fast, hard). Määrsõnade moodustamine (-ly).</p> <p>Sidesõnad: rinnastavad sidesõnad (too, or, nor, so), alistavad sidesõnad (when, because).</p> <p>Asesõnad: isikuline, siduv, küsiv, määramata; omastavate asesõnade absoluutvormid (mine, yours); umbmäärased asesõnad ja nende liitvormid (some/any/no).</p> <p>Eessõnad: aja-, koha- ja viisi määrustes esinevad eessõnad (in, on, at, in front of, behind, with, under, to from, after, before, next to, opposite jne), enamkasutatavad eessõnalised väljendid (next to, in the middle).</p> <p>Lauseõpetus: õigekiri õpitud sõnavara piires. Lapsed (sõnajarg). Rindlapsed (Whenever prices goes up, customers buy less products). Kaudne kõne (saatelause olevikus) . Suur ja väike algustäht (February, Monday, Estonia, Kate jv).</p> <p>Kirjavahemärgid: punkt, koma, küsimärk, hüüumärk, ülakoma.</p> <p>Liitsõnad, arvsõnad: põhiarvud, järgarvud; liitmurrud (pool, veerand); kuupäevad ja aastad.</p>
--	--	--

2.4. Kirjandus

2.4.1. Kirjanduse õppeaine kirjeldus

Kirjanduse peamiseks eesmärgiks on äratada ja hoida alal lugemishuvi ning arendada tõlgendusoskust. Mitmekülgse tekstivaliku kaudu kujundatakse lugemis- ja analüüsikogemusi ning arendatakse lugejaoskusi. Lugemisvarasse haaratakse tähtsamate eetiliste ja esteetiliste küsimuste käsitlemist võimaldavaid teoseid nii uudiskirjandusest kui ka klassikast. Funktsionaalse kirjaoskuse arendamiseks käsitletakse vajadusel ka teabetekste. Tähelepanu pööratakse ka folkloorsele materjalile, et väärtustada õpilase päritolu ja kultuurilist kuuluvust. Lugemisvara valikul arvestatakse eesti ja maailmakirjanduse, vanema ja uuema kirjanduse ning eri žanre esindavate proosa-, draama- ja luuleteoste põhjendatud proportsioone ning kooliastmele kohaseid teemavaldkondi.

Kirjandus on õppeaine, milles arendatakse õpilaste lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ning verbaalset loomevõimet. Põhikooli kirjandusõpetuses keskendutakse eelkõige ilukirjanduse lugemisele ja tõlgendamisele. Eraldi pööratakse tähelepanu teose mõistmist toetavate oskuste arendamisele, teose kui terviku mõistmisele ning kujundliku keele tundmaõppimisele. Interpreteerimis- ja sünteesivõime arendamiseks kuuluvad kirjandusõpetusse ka tekstide esitamine ning õpilaste omalooming eri liiki tekstidena. Õppeprotsessis võimaldatakse õpilastele rohkesti omaloomingulisi, sealhulgas kirjandusteoste, teistele tekstidele ja oma elamuste tegevaid kirjutamiskogemusi, et arendada ja väärtustada loovust ja mõtlemisvõimet ning tuua esile kirjutaja isikupära ja annet. Tekstianalüüsis ning -loomes on võrdselt olulised suuline ja kirjalik õppetegevus.

Kirjanduse õpetamise põhimõtted

- 1) Kirjandust õpetatakse lähtudes **keelekümbeluse põhimõtetest** ja **LAK-õppe meetodidest**.
- 2) Õpe toimub **eesti ja vene keeles baasõppe tundides** ning võimalusel lõimitakse **projektõppesse**.
- 3) Õpilane on õpetaja **võrdväärne partner**, õpetaja tähtsustab õpilaste eelteadmisi ja huvisid, suunab neid oma potentsiaali avastama ja rakendama. Õppe keskmes on õpilased, kelle **individuaalsusega on iga tunni planeerimisel arvestatud**.

- 4) Kasutatakse **diferentseeritud õppeülesandeid**, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni.
- 5) Toetatakse õpilaste **teadmiste, oskuste ja hoiakute** arengut, sealjuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel.
- 6) Arvestatakse õpilaste **võimeid ja suutlikkust, kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas**.
- 7) Kasutatakse **mitmekülgset õppemeetodite valikut** rõhuasetusega aktiivõppemeetoditel.
- 8) Õpilastele võimaldatakse **õppida üksi ja koos teistega** (paaris- ja rühmatööd), et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks
- 9) **Iseseisva õppe ajal** on õpilastel võimalus omas tempos ülesandeid lahendada ning saada õpetajalt selle kohta tagasisidet.
- 10) **Koostöise õppimise vormis** on õpilastel lisaks kirjanduse osaoskuste õppimisele võimalus arendada oma sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi, koostööoskusi ja eneseväljendusoskust.
- 11) Kasutatakse **nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial** põhinevaid mitmekesiseid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid.
- 12) Võimaldatakse siduda õpet **koolivälise eluga** (kohtuda erinevate spetsialistidega, kaasata vanemaid jne), et kogu ainekäsitlus oleks võimalikult **elulähedane** ja õpilased saaksid võimalikult palju keelepraktikat.

2.4.2. Kirjanduse õppe- ja kasvatuseesmärgid

6. klassi lõpetaja:

- 1) loeb eakohast eri žanris väärtkirjandust, kujundab selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendab lugejaoskusi;
- 2) loeb ladusalt ja ilmekalt jõukohase keerukusega teksti ning mõistab seda;
- 3) oskab tutvustada loetud teoste sisu ja tegelasi, arutleda tegelassuhete ja probleemide üle, sealhulgas võrrelda tegelaste ning enda väärtushoiakuid ja huvisid;

- 4) oskab teksti- või elamuspõhiselt jutustada ja loetu üle arutleda;
- 5) kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid omaloomingulisi töid, väljendades end korrektselt;
- 6) oskab vajaliku teavet hankides kasutada eri allikaid, sealhulgas sõnaraamatuid ja internetti.

2.4.3. Kirjanduse õpitulemused ja õppesisu 5. klassis

5. klassis õpitakse kirjandust 2 tundi nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Lugemine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) on lugenud läbi vähemalt 4 eakohast eri žanis väärtkirjandusteost; 2) loeb ladusalt ja ilmekalt; 3) väärtustab ilukirjanduse lugemist; 4) oskab tutvustada loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõnelda oma lugemiselamustest ja -kogemustest. 	<p>Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine ning ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p>
Jutustamine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade abil; 2) jutustab mõttelt sidusa ja tervikliku ülesehitusega loo, tuginedes 	<p>Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade abil. Aheljutustamine. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto,</p>

	kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; 3) jutustab piltteksti põhja.	illustratsioon, karikatuur, koomiks) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.
Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) koostab teksti kohta eri liiki küsimusi; 2) vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnade või tekstinäitega; 3) koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu; 4) järjestab teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha; 5) kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist ning võrdleb ennast mõne tegelasega; 6) leiab lõigu kesksed mõtted; 7) arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka igapäevaelust; 8) otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse; 	<p>Küsimuste koostamine: fakti- ja fantaasiaküsimused. Küsimustele vastamine tekstinäitega või oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väidete ja märksõnadena. Lõikude kesksete mõtete otsimine. Teksti teema sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Illustratiivsete näidete (nt iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Oma mõtete, tundmuste, lugemismuljete sõnastamine. Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine. Teose/loo kui terviku mõistmine Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord. Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelasvaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed. Loomamuinasjutu tüüptegelased.</p> <p>Mõisted: detail, konflikt, kõrvaltegelane, peategelane, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, teos.</p> <p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine: Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Valmi</p>

	<p>9) tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, võrdlusi ja algriimi;</p> <p>10) mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes;</p> <p>11) tunneb ära vanasõna, mõistatuse, kõnekäanu;</p> <p>12) oskab teha vahet muinasjutul ja muistendil;</p> <p>13) seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi ja muinasjutu olemust.</p>	<p>mõistukõnest arusaamine. Koomilise leidmine tekstist. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine. Rahvaluule äratundmine. Vanasõna. Kõnekäänd. Mõistatus. Muinasjutt. Muistend. Mõisted: algriim, epiteet, koomika, riim (värss), võrdlus</p> <p>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine: Rahvalaulu olemus. Loomamuinasjutu sisutunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jne). Tekke- ja seletusmuistendi tunnused. Seiklusjutu tunnused. Teose teema. Probleemi olemus. Pea- ja kõrvaltegelane. Tegelasvahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm: salm. Valmi tunnused. Koomiline ja mittekoomiline.</p> <p>Mõisted: loomamuinasjutt, luule, rahvalaul, seiklusjutt, tekkemuistend, seletusmuistend, valm, regilaul.</p>
<p>Teksti esitus ja looming</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) kirjutab erineva pikkusega erižanrilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavas ja jutustavas vormis;</p> <p>2) esitab peast luuletuse ja rolliteksti, taotledes esituse ladusust ja selgust ning tekstitäpsust.</p>	<p>Omalooming. Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loomamuinasjutt, imemuinasjutt, tekke- või seletusmuistend, hiiu- või vägilasmuistend, seiklus- või fantaasiajutt, mälestuslugu; • jutuke vanasõnade või kõnekäändude põhjal, algustähekordustega naljalugu, luuletus etteantud riimide põhjal või iseseisvalt samasisuline jutt luuletuse põhjal; • looduskirjeldus, loom- või kirjandusliku tegelase kirjeldus, teose või kujuteldava tegelase päevikulehekülg, sündmustiku või tegelasega seotud

		<p>kuulutus, loo sündmustiku edasiarendus, uus või jätkuv lõpp loole, tegelastevaheline dialoog, kiri mõnele teose tegelasele või tegelasarühmale.</p> <p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse ja tunnete kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.</p> <p>Jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.</p> <p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Õige hingamine ning kehahoid. Luuleteksti esitamine peast. Rollimäng, rolliteksti esitamine.</p>
--	--	--

2.4.4. Kirjanduse õpitulemused ja õppesisu 6. klassis

6. klassis õpitakse kirjandust 2 tundi nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Lugemine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) on lugenud läbi vähemalt 5 eakohast eri žanris väärtkirjandusteost; 2) loeb ladusalt ja ilmekalt; 3) väärtustab ilukirjanduse lugemist; 	<p>Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud</p>

	4) oskab tutvustada loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõnelda oma lugemiselamustest ja -kogemustest.	jälgimine. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine ning ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.
Jutustamine	Õpilane: 1) jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade abil; 2) jutustab piltteksti põhjal; 3) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale.	Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade abil. Aheljutustamine. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, illustratsioon, karikatuur, koomiks) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.
Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine	Õpilane: 1) vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnade või tekstinäitega; 2) koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu; 3) leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte; 4) järjestab teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha; 5) kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes	Teose mõistmist toetavad tegevused: Küsimustele vastamine tsitaadiga (tekstilõigu või fraasiga), teksti abil oma sõnadega, peast. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausestena, märksõnadena. Lõikude kesksete mõtete otsimine ja peamõtte sõnastamine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Illustratiivsete näidete (nt tsitaatide, iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Detailide kirjeldamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Loetu põhjal järelduste tegemine. Oma mõtete, tundmuste, lugemismuljete sõnastamine. Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.

	<p>üldtunnustatud moraalinormidest, ning võrdleb ennast mõne tegelasega;</p> <p>6) arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka igapäevaelust;</p> <p>7) otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse;</p> <p>8) tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete ja võrdlusi;</p> <p>9) seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust;</p> <p>10) mõtestab luuletuse tähendust, tuginedes enda elamustele ja kogemustele;</p> <p>11) seletab õpitud kõnekujundeid, rahvalaulu, muistendi ja muinasjutu olemust oma sõnadega.</p>	<p>Teose/loo kui terviku mõistmine: Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord. Sündmuste põhjustagajärg-seosed. Minajutustaja kui loo edastaja. Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed. Looma- ja imemuinasjutu tüüptegelased.</p> <p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine: Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Lihtsamate sümbolite seletamine. Tegelaskõne varjatud tähenduse mõistmine. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine, selle võrdlev ja eristav seostamine tänapäeva elunähtustega. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.</p> <p>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine: Imemuinasjutu sisutunnused. Hiiuja vägilasmuistendi tunnused. Vanasõna ja kõnekäänu olemus. Ajaloolise jutustuse tunnused. Teose teema ja idee. Probleemi olemus. Tüüptegelane. Tegelastevahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm: salm ja riim. Päevik kui ilukirjandusliku teose vorm. Animafilmi olemus.</p>
<p>Teksti esitus ja omalooming</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) kirjutab erineva pikkusega erizanrilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas</p>	<p>Omalooming. Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid:</p>

	<p>kirjeldavas ja jutustavas vormis;</p> <p>2) esitab peast luuletuse, lühikese proosateksti, taotledes esituse ladusust ja selgust ning tekstitäpsust.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • loomamuinasjutt, imemuinasjutt, tekke- või seletusmuistend, hiiu- või vägilasmuistend, seiklus- või fantaasiajutt, mälestuslugu; • jutuke vanasõnade või kõnekäändude põhjal, algustähekordustega naljalugu, luuletus etteantud riimide põhjal või iseseisvalt samasisuline jutt luuletuse põhjal; • looduskirjeldus, loom- või kirjandusliku tegelase kirjeldus, teose või kujuteldava tegelase päevikulehekülg, sündmustiku või tegelasega seotud kuulutus, loo sündmustiku edasiarendus, uus või jätkuv lõpp loole, tegelastevaheline dialoog, kiri mõnele teose tegelasele või tegelasrühmale. <p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse ja tunnete kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.</p> <p>Jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.</p> <p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Õige hingamine ning kehahoid. Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina).</p>
--	---	--

LISA 4 Matemaatika ainekava

Ainevaldkond “Matemaatika”

1. Üldalused

1.1. Ainevaldkonna õppeained ja nende maht

Ainevaldkonda kuulub õppeainena matemaatika, mida õpitakse alates 1. klassist. I kooliastmes antakse matemaatika ainetundides õpilastele ka proge-robo (programmeerimine ja robotika) algteadmised. II kooliastmes jätkatakse matemaatika raames programmeerimise teadmiste ja oskuste arendamisega.

I kooliaste - 12 nädalatundi (lisatunniressursist 2 tundi)

II kooliaste - 17 nädalatundi (lisatunniressursist 4 tundi)

1.2. Ainevaldkonna kirjeldus

Matemaatika õpetamise eesmärgiks on kujundada õpilastes:

- 1) arengu-uskumust (*growth mindset*),
- 2) probleemilahendusoskust (*problem solving*).

Matemaatikat õpetatakse I ja II kooliastmes lähtudes **kahesuunalise kümblyse põhimõtetest** ja **LAK-õppe meetodidest nii eesti kui ka vene keeles**, II kooliastmes osaliselt ka **inglise keeles**.

Põhikooli lõpetaja tunneb end kindlalt matemaatilisi ülesandeid lahendades, rakendab oskuslikult erinevaid probleemilahenduse etappe ning kasutab õppes IKT vahendeid. Selleks tuleb matemaatika õpetamisel suunata õpilasi:

- 1) iseseisvalt ülesandeid lahendama;
- 2) töötama grupis;
- 3) märkama oma vigu ja neid parandama;
- 4) nägema erinevaid lahenduskäike;
- 5) mõtlema lahenduskäigu ülesehitusele;
- 6) oma arengut analüüsima;
- 7) visualiseerima ülesandeid;
- 8) otsima ülesandeid reaalsetest olukordadest;
- 9) kasutama IKT vahendeid õppe otstarbel.

Iseseisvalt harjutamine

Õpilasele võimaldatakse õppetunnis iseseisvalt harjutamise aega. Sel ajal peab olema õpilasel võimalus omas tempos ülesandeid lahendada ning saada õpetajalt selle kohta tagasisidest. Õppijatele pakutakse nõ madala lävega ning kõrge laega ülesandeid, mis hoiab õppijaid ühe ülesande juures pidevalt töös, olenemata nende tasemest ja kiirusest.

Grupis töötamine

Väikses grupis töötamisega antakse lisaks matemaatika õppimisele võimalus õppida ka koostööd, teiste abistamist ja oma mõttekäikude selgitamist. Grupitööst parima tulemuse saamiseks peab grupis olema erineva tasemega õppijaid. Selline jaotus tagab igäühele õppimisvõimaluse.

Oma vigade märkamine ja nende parandamine

Õpilastele õpetatakse vigade otsimist läbi oma lahenduste analüüsimise. Vea leidmisel on õpilasel võimalus mõelda, miks ta nii tegi ja kuidas järgmisel korral seda vältida. Vigade leidmist ja nende parandamist tuleb tunnustada ja hindamisel arvesse võtta.

Erinevate lahenduskäikude nägemine

Õpilasele näidatakse erinevaid lahenduskäike ja analüüsitakse neid kõrvuti. Sel moel tekib õpilasel arusaam sellest, et matemaatikas ei ole ühtainsat õiget lahenduskäiku. Samuti saab õpilane näha seaduspärasusi lahenduskäikudes.

Lahenduskäigu ülesehitus

Õpilast õpetatakse aru saada probleemilahenduse protsessist ja selle erinevatest etappidest. See võimaldab õpilasel ka iseseisvalt keerukamaid ülesandeid lahendada. Ülesannete lahendamisel peab oluliseks saada intuitsioon, lahenduskäigu kirjeldamine ja analüüsimine, mitte ülesande lahendamise kiirus.

Oma arengu analüüsimine

Õpilasele antakse teadmised oma arengu regulaarsest analüüsimisest. Õpilane suudab peale tundi vastata küsimustele oma saavutuste ja harjutamist vajavate oskuste kohta. Õpilane näeb igapäevaselt oma arengut ja saab aru, et tema võimed on suuremad, kui ta harjutab palju, on pühendunud ja motiveeritud.

Ülesannete visualiseerimine

Õpilasele näidatakse, kuidas erinevate värvide ja kujundite kasutamine ülesannetes olevate olukordade kirjeldamisel ülesande sisu lihtsustab. Õpilane oskab oma lahenduskäiku visualiseerida ja kirjeldada skeemina või mudelina.

Reaalsete olukordade kirjeldamine

Õpilast õpetatakse nägema arvutamist, kujundeid ja matemaatilisi seoseid enda ümber. Õpilane toob näiteid reaalistest probleemidest ja lahendab neid matemaatika abil. Õpilasele antakse võimalus hinnata lahenduse reaalsust ja loogilisust läbi oletamise ja põhjendamise.

IKT vahendite kasutamine

Õppijale antakse võimalus kasutada õppes erinevaid IKT vahendeid nii info otsimiseks kui ka visualiseerimiseks. Õppijal tekib harjumus kasutada IKT vahendeid nii iseseisvalt kui ka grupis töötades.

1.3. Võtmepädevuste kujundamine ainevaldkonnas

Iseseisev mõtleja – oskab mõelda, on tark ja teaduslik, uurib.

Matemaatikas arendatakse oskusi, mis on aluseks tõenduspõhiste otsuste tegemisel. Õpitakse tundma andmete töötlemise, mõõtmise, võrdlemise, liigitamise, süstematiseerimise meetodeid ja tehnikaid. Matemaatikat õppides on väga oluline tunnetada õpimaterjali sügavuti ning saada kõigest aru. Probleemülesandeid lahendades arendatakse analüüsimise, ratsionaalsete võtete otsimise ja tulemuste kriitilise hindamise oskust. Oluline on ka üldistamise ja analoogia kasutamise oskus, samuti oskus kanda õpitud teadmised üle elus ette tulevatesse olukordadesse. Osa matemaatikateadmistest peaks õpilane saama uurimusliku õppetöö kaudu ja interneti võimalusi kasutades.

Isikupärane looja – loob ja väljendab.

Erinevate lahenduste leidmine arendab paindlikku mõtlemist ning ideede genereerimise oskust. Õpilast kui isikupärast loojat kujundavad matemaatikas rakendatavad aktiivõppemeetodid: rühmatööd, paaristööd, loovate lahenduste otsimine, oma töö tulemuste loov esitlemine.

Aktiivne õppija – on tegus, initsiatiivikas, uudishimulik, teadmistejanuline, väärtustab tagasisidet.

Lahendades matemaatika ülesandeid, tekib huvi ümbritseva vastu ning arusaamine looduseadustest. Õpilased õpivad märkama matemaatika seotust igapäevaeluga, aga ka aru saama, et matemaatika alusteadmised aitavad paremini teisi teadusi mõista. Eluliste andmetega ülesannete lahendamise kaudu kujunevad õpilased uudishimulikeks ja aktiivseteks õppijateks ning arendavad ettevõtlikkust. Erinevate lahenduste leidmine arendab paindlikku mõtlemist ning ideede genereerimise oskust.

Avatud kaaslane – hoolib ja teeb koostööd.

Paaris- ja grupidöödega arendatakse õpilastes koostöö- ja vastastikuse abistamise oskusi, kasvatatakse sallivust erinevate matemaatiliste võimetega õpilaste suhtes.

Tasakaalus isiksus – teadlikkus ja enesejuhtimine.

Matemaatikas on tähtsal kohal õpilaste iseseisev töö. Iseseisva ülesannete lahendamise kaudu võimaldatakse õpilastel hinnata ja arendada oma matemaatilisi võimeid. Matemaatikas antakse õpilasele teadmised oma arengu regulaarsest analüüsimisest. Õpilane näeb igapäevaselt oma arengut ja saab aru, et tema võimed on suuremad, kui ta harjutab palju, on pühendunud ja motiveeritud ning õpib nii teadlikult oma arengut juhtima. Matemaatika õppimine arendab õpilastes selliseid iseloomuomadusi nagu sihikindlus, püsivus, visadus, täpsus ja tähelepanelikkus.

1.4. Ainevaldkonna õppeainete lõiming teiste ainevaldkondadega

Keeled. Nii keeleõppe kui ka matemaatikas kujundatakse oskust väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult. Matemaatikas luuakse erinevat visuaalset teksti (tabeleid, graafikuid) ning õpitakse neid tõlgendama ja esitama. Õpilasi suunatakse kasutama kohaseid keelevahendeid ja matemaatika oskussõnavara ning järgima õigekeelsusnõudeid. Tekstülesandeid lahendades arendatakse funktsionaalset lugemisoskust, sealhulgas visuaalselt esitatud infost arusaamist. Juhitakse tähelepanu arvsõnade õigekirjale, teksti, graafiku, tabeli jm teabe korrektsele vormistusele. Selgitatakse võõrkeelse algupäraga matemaatilisi mõisteid ning võõrkeeleoskust arendatakse lisamaterjali otsimisel ja kasutamisel.

Loodusained. Matemaatikas harjutatakse vaatluste ja eksperimentide käigus andmeid koguma, töötleva, visualiseerima ning analüüsima. Õpilane oskab esitada andmeid nii kirjalikult kui joonise või skeemina. Õpilases arendatakse probleemilahendamise etappide märkamist ja nende järgimist.

Sotsiaalained. Matemaatiliste ülesannete lahendamise kaudu arendatakse oskust infot mõista ja valida: eristada olulist ebaolulisest, leida (tekstist, jooniselt jm) probleemi lahendamiseks vajalikud andmed. Sotsiaalvaldkonnast pärinevaid andmeid kasutatakse probleemiülesannetes. Õpitakse kasutama erinevaid teabekeskkondi (hindama õpitu põhjal näiteks meedias avaldatud diagrammide tõe vastavust). Loogiline arutlus ja faktidele toetuv mõtlemine aitavad inimestel elus õigeid otsuseid teha. Praktilised tööd, rühmatööd ja projektides osalemine kujundavad koostöövalmidust, üksteise toetamist ja üksteisest lugupidamist.

Loovained. Kunst ja geomeetria on tihedalt seotud. Kunstipädevuse kujunemist saab toetada geomeetria rakendusi demonstreeriva materjaliga sellistest kunstivaldkondadest nagu arhitektuur, ruumikujundus, ornamentika, disain jne. Kujundite oluliste tunnuste liigitamine ja sümbolite kasutamine on kunsti lahutamatu osa, nagu ka piltidel olevate esemete-nähtuste tunnuste võrdlemine ja

liigitamine. Lõimingu tulemusel oskavad õpilased märgata graafikuid, näha erinevate geomeetrilisi kujundeid oma kodus ja looduses, vajaduse korral leida tuttavate kujundite pindala ja ruumala. Käsitöö ning töö- ja tehnoloogiaõpetuses tehakse tööde kavandamisel ja valmistamisel praktilisi mõõtmisi ja arvutusi, loetakse ja tehakse jooniseid.

Liikumine. Arvandmete tõlgendamise oskus väljendub sporditulemuste võrdlemises ja edetabelites esitatava info mõistmises. Tekstülesannete kaudu selgitatakse tervislike eluviiside, liikumise ja sportimise tähtsust inimese tervisele, samuti meditsiinisälvutuste olulisust. Objektiivsete arvandmete alusel saab hinnata oma tervisekäitumist, näiteks suhkru kogust toiduainetes, liikluskäitumist (kiirus, pidurdusteed, nähtavus) jm. Füüsiline tegevus ja liikumine aitavad kaasa ühikute ja mõõtmisüsteemidega seotud põhimõistete omandamisele. Ühe matemaatikas käsitletava tegelikkuse mudeli ehk kaardi järgi orienteerumise oskust õpitakse kehalise kasvatuse tundides

Muusika. Muusikas väljendatakse intervale, taktimõõtu ja noodivältust harilike murdudena.

1.5. Kesksete teemade rakendamine ainevaldkonnas

Inimeseks olemine

Matemaatika tundides saab õpilane teadlikuks oma võimetest ja nende arendamise oskustest läbi iseseisvalt ja grupis töötamise. Õpilasi suunatakse enda tegevust kirjeldama ja analüüsima. Grupis töötades arendatakse õpilastes koostöövalmidust ja oskust ning sallivust teiste inimeste tegevuste ja arvamuste suhtes. Õpetaja eeskujul kujundavad õpilased tolerantset suhtumist erinevate võimete kaastlastesse. Tundides lahendatakse reaalse sisuga probleemülesandeid toitumise ja liikluse teemadel.

Aeg ja ruum

Matemaatika annab õpilastele võimaluse kujutada end ümbritsevat plaanil ja planeerida erinevaid teekondi. Arvude tundmise abil saab õpilane koostada ajajooni ja end sellele paigutada. Õppija saab teadlikuks enda ümber olevatest kujunditest ja loogilistest seostest.

Loodus ja tehnoloogia

Õuesõppe tundide raames saavad õpilased koguda vaatlusandmeid looduses oleva kohta ning matemaatika tundides koostada nende andmete põhjal erinevaid diagramme ja joonised. Vaatlustulemuste analüüsimisel õpivad õpilased võtma isiklikku vastutust jätkusuutliku tuleviku eest. Õpilastes kujundatakse objektiivsele informatsioonile rajatud kriitilist mõtlemist ning probleemide lahendamise oskust. Õpilane kasutab oma töö tõhustamiseks erinevaid IKT vahendeid.

Kogukond, ühiskond ja globaalne areng

Matemaatika tundides tutvustatakse õpilastele erinevaid reaalteadmisi vajavaid ameteid. Õpilastele antakse oskus oma võimete analüüsimiseks ja hindamiseks. Õpilasi suunatakse arendama oma õpi-, suhtlemis-, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi. Õppe käigus näidatakse matemaatika vajalikkust kogu maailma arengule. Tutvutakse erinevate vanaaegsemate ning moodsamate leiutistega. Arvutamise ja mõõtmise abil kirjeldatakse erinevaid ühiskonnas toimuvaid protsesse - rahvuste osakaalud, levinumate usundite jaotused, ühiskonna läbilõige jne.

1.6. Hindamise alused

Hindamine toimub vastavalt Avatud Koolis kehtivale hindamisjuhendile. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Kujundav hindamine annab infot ülesannete üldise lahendamisoskuse ja matemaatilise mõtlemise ning õpilase suhtumise kohta matemaatikasse.

- Õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ja konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja arenguruumi kohta.
- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.
- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle, oma panusele, tugevustele ja arenguruumile.

Õpitulemuste hindamise moodused on mitmekesised, sobivad oodatavate õpitulemuste saavutatuse väljaselgitamiseks ja toetavad edasise õppe kavandamist. Õpilane teab, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid – neist teavitamise kord on sätestatud Avatud Kooli õppekava üldosas.

1.7. Füüsiline õppekeskkond

Kool korraldab õppe klassis, kus on tahvlile joonestamise vahendid. Kool võimaldab kasutada klassiruumis:

- 1) tasandiliste ja ruumiliste kujundite komplekti;
- 2) internetiühendusega sülearvutite või tahvelarvutite komplekti;
- 3) esitlustehnikat visualiseerimiseks.

2. Ainekavad

2.1. Matemaatika

2.1.1. Matemaatika õppeaine kirjeldus

Vastavalt ainevaldkonna kirjeldusele.

2.1.2. Matemaatika õppe- ja kasvatusesmärgid I ja II kooliastmes

I kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) saab aru õpitud reeglitest ning oskab neid rakendada;
- 2) loendab ümbritseva maailma esemeid ning liigitab ja võrdleb neid ühe-kahe tunnuse alusel;
- 3) loeb, mõistab ja selgitab eakohaseid matemaatilisi tekste;
- 4) kasutab suurusi mõõtes sobivaid abivahendeid ning mõõtühikuid;
- 5) märkab matemaatikaga seonduvat ümbritsevas elus ning kirjeldab seda arvude või geomeetriliste kujundite abil;
- 6) kasutab digitaalseid õppematerjale;
- 7) mõistab matemaatika olulisust, seost ümbritsevaga.

II kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) kasutab erinevaid matemaatilise info esitamise viise ning oskab üle minna ühelt esitusviisilt teisele;
- 2) liigitab objekte ja nähtusi ning analüüsib ja kirjeldab neid mitme tunnuse järgi;
- 3) tunneb probleemülesande lahendamise üldist skeemi;
- 4) teab, et ülesannetel võib olla erinevaid lahendusteid, ja valib neist endale sobiva;
- 5) põhjendab oma mõttekäike ja kontrollib nende õigsust;

- 6) kasutab arvutusvahendeid arvutamiseks ja tulemuste kontrollimiseks;
- 7) kasutab enda jaoks sobivaid õpimeetodeid, vajaduse korral otsib abi ja infot erinevatest teabeallikatest.

2.1.3. Matemaatika õpitulemused ja õppesisu 1. klassis

Õppeainet õpitakse 4 tundi nädalas, kokku 140 tundi õppeaastas. Õpe toimub nii baasõppe kui ka projektõppe tundides. Õppe osakaal nelja teema vahel jaotatakse järgnevalt:

- 1) arvutamine 50%;
- 2) mõõtmine 25%;
- 3) geomeetria 20%;
- 4) proge-robo 5%

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Arvutamine	<p>Täisarvud tähistavad esemeid, mida saab loendada ja järjestada.</p> <p>Ühte arvu saab esitada mitmel erineval viisil.</p> <p>Liitmine ja lahutamine on seotud tehted, mida kasutatakse probleemide lahendamiseks erinevates</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) loeb ja kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 0 –100; 2) paigutab naturaalarvude ritta sealt puuduvad arvud 100 piires; 3) teab ja kasutab mõisteid võrra rohkem ja võrra vähem; 4) loeb ja kirjutab järgarve; 5) liidab peast 20 piires; 	<p>Arvud 0–100, nende tundmine, lugemine, kirjutamine, järjestamine ja võrdlemine. Järgarvud. Märkid +, -, =, >, <.</p> <p>Liitmine ja lahutamine 20 piires. Liitmise ja lahutamise vaheline seos. Täiskümnete liitmine ja lahutamine saja piires.</p> <p>Lihtsamad tähte sisaldavad võrdused. Ühetehtelised tekstülesanded 20 piires liitmisele ja lahutamisele.</p>

	olukordades.	6) lahutab peast üleminekuta kümnest 20 piires; 7) omab esialgsed oskused lahutamiseks üleminekuga kümnest 20 piires; 8) nimetab üheliste ja kümneliste asukohta kahekohalises arvus; 9) liidab ja lahutab peast täiskümneid 100 piires; 10) asendab proovimise teel lihtsaimasse võrdustesse seal puuduvat arvu oma arvutusoskuste piires; 11) koostab matemaatilisi jutukesi hulki ühendades, hulgast osa eraldades ja hulki võrreldes; 12) lahendab ühetehtelisi tekstülesandeid liitmisele ja lahutamisele 20 piires; 13) püstitab ise küsimusi osalise tekstiga ülesannetes; 14) hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust.	
Mõõtmine	Pikkust, massi ja mahtu saab mõõta mitmel erineval viisil.	Õpilane: 1) kirjeldab pikkusühikuid	Pikkus-, mass- ja mahuühikud: meeter, sentimeeter, gramm, kilogramm, liiter.

	<p>Aega ja raha saab mõõta mitmel erineval viisil.</p>	<p>meeter ja sentimeeter tuttavate suuruste kaudu, kasutab nende tähiseid m ja cm;</p> <p>2) mõõdab joonlaua või mõõdulindiga vahemaad/eseme mõõtmeid meetrites või sentimeetrites;</p> <p>3) teab seost $1\text{ m} = 100\text{ cm}$;</p> <p>4) kirjeldab massiühikuid gramm ja kilogramm tuttavate suuruste kaudu, kasutab nende tähiseid kg ja g;</p> <p>5) kujutab ette mahuühikut liiter, kasutab selle tähist l;</p> <p>6) nimetab ajaühikuid minut, tund ööpäev, nädal, kuu ja aasta;</p> <p>7) leiab tegevuse kestust tundides;</p> <p>8) ütleb kellaaegu (ilma sõnu “veerand” ja “kolmveerand” kasutamata, näit. 18.15);</p> <p>9) teab seoseid $1\text{ tund} = 60\text{ minutit}$ ja $1\text{ ööpäev} = 24\text{ tundi}$;</p> <p>10) nimetab Eestis käibivaid</p>	<p>Aja- ja rahaühikud: minut, tund, ööpäev, nädal, kuu, aasta; kella tundmine täis-, veerand-, pool- ja kolmveerandtundides, käibivad rahaühikud.</p>
--	--	---	---

		<p>rahaühikuid, kasutab neid lihtsamates tehingutes;</p> <p>11) teab seost 1 euro = 100 senti.</p>	
Geomeetria	<p>Tasandilisi kujundeid saab mõõta, liigitada ja kirjeldada nende omaduste abil.</p> <p>Ruumilisi kujundeid saab mõõta, liigitada ja kirjeldada nende omaduste abil.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eristab sirget kõverjoonest, teab sirge osi punkt ja sirglõik; 2) joonestab ja mõõdab joonlaua abil sirglõiku; 3) eristab ruutu, ristkülikut ja kolmnurka teistest kujunditest; 4) näitab nende tippe, külgi ja nurki; 5) eristab ringe teistest kujunditest; 6) leiab ümbritsevast õpitud tasandilisi kujundeid; 7) eristab kuupi, risttahukat ja püramiidi teistest ruumilistest kujunditest; 8) näitab maketil nende tippe, servi ja tahke; 9) eristab kera teistest ruumilistest kujunditest; 10) rühmitab esemeid ja kujundeid ühiste tunnuste 	<p>Punkt, sirglõik ja sirge. Ruut, ristkülik ja kolmnurk; nende elemendid tipp, külg ja nurk. Ring. Tasandilised kujundid meie ümber.</p> <p>Kuup, risttahukas ja püramiid; nende tipud, servad ja tahud. Kera. Esemete ja kujundite rühmitamine, asukoha ja suuruse kirjeldamine ning võrdlemine. Ruumilised kujundid meie ümber.</p>

		alusel; 11) võrdleb esemeid ja kujundeid asendi- ja suurstunnustel; 12) leiab ümbritsevast õpitud ruumilisi kujundeid.	
Proge-robo	Mudelite abil saame kirjeldada reaalsel elu.	Õpilane: 1) seostab mudeleid reaalmaailmaga; 2) valdab õpitud robotika sõnavara; 3) oskab selgitada roboti loogikat ja keskkonna tajumist; 4) loob funktsionaalse andureid kasutava ja liigutava mudeli.	LEGO WeDo põhi- ja lisamudelite ehitamine, programmeerimise algõpe

2.1.4. Matemaatika õpitulemused ja õppesisu 2. klassis

Õppeainet õpitakse 4 tundi nädalas, kokku 140 tundi õppeaastas. Õpe toimub nii baasõppe kui ka projektõppe tundides. Õppe osakaal nelja teema vahel jaotatakse järgnevalt:

- 1) arvutamine 55%;
- 2) mõõtmine 30%;
- 3) geomeetria 10%;
- 4) proge-robo 5%.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Arvutamine	<p>Arvud kuni 1000 koosnevad ühelistest, kümnelistest ja sajalistest.</p> <p>Ühe- ja kahekohaliste arvude liitmine ja lahutamine on omavahel seotud.</p> <p>Korrutamise ja jagamise on omavahel seotud tehted.</p> <p>Algebralised avaldised väljendavad erinevaid olukordi.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 0 – 1000; 2) nimetab arvule eelneva või järgneva arvu; 3) selgitab arvavõrduse ja võrratuse erinevat tähendust; 4) võrdleb mitme liitmis- või lahutamistehtega arvavaldiste väärtusi; 5) nimetab kahe- ja kolmekohalises arvus järke; 6) esitab kahekohalist arvu üheliste ja kümneliste summana; 7) esitab kolmekohalist arvu üheliste, kümneliste ja sajaliste summana; 8) selgitab ja kasutab õigesti mõisteid vähendada teatud arvu võrra, suurendada teatud arvu võrra; 9) nimetab liitmistehte liikmeid ja lahutamistehte liikmeid; 10) liidab ja lahutab peast 20 piires; 11) arvutab enam kui kahe tehtega liitmis- ja lahutamisesandeid; 12) liidab peast ühekohalist arvu ühe- ja kahekohalise arvuga 100 piires; 13) lahutab peast kahekohalisest arvust 	<p>Arvud 0–1000, nende tundmine, lugemine, kirjutamine, järjestamine ja võrdlemine.</p> <p>Mõisted: üheline, kümneline, sajaline. Arvu suurendamine ja vähendamine teatud arvu võrra.</p> <p>Liitmis- ja lahutamistehte liikmete nimetused.</p> <p>Liitmine ja lahutamine peast 20 piires. Peast ühekohalise arvu liitmine kahekohalise arvuga 100 piires.</p> <p>Peast kahekohalisest arvust ühekohalise arvu lahutamine 100 piires.</p> <p>Täiskümnete ja -sadade liitmine ja lahutamine 1000 piires.</p> <p>Mitme tehtega liitmis- ja lahutamisesanded.</p> <p>Korrutamise seos liitmisega.</p> <p>Arvude 1 – 10 korrutamine ja jagamine 2, 3, 4 ja 5-ga.</p> <p>Korrutamise ja jagamise vaheline seos.</p> <p>Täht arvu tähisena.</p> <p>Tähe arvaväärtuse leidmine võrdustes analoogia ja proovimise teel.</p>

		<p>ühekohalist arvu 100 piires;</p> <p>14) liidab ja lahutab peast täissadadega 1000 piires;</p> <p>15) selgitab korrutamist liitmise kaudu;</p> <p>16) korrutab arve 1 – 10 kahe, kolme, nelja ja viiega;</p> <p>17) selgitab jagamise tähendust, kontrollib jagamise õigsust korrutamise kaudu;</p> <p>18) leiab tähe arvvaartuse võrdustes proovimise või analoogia teel;</p> <p>19) täidab proovimise teel tabeli, milles esineb tähtavaldis;</p> <p>20) lahendab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid õpitud arvutusoskuste piires,</p> <p>21) koostab ühetehtelisi tekstülesandeid igapäevaelu teemadel;</p> <p>22) lahendab õpetaja juhendamisel kahetehtelisi tekstülesandeid;</p> <p>23) hindab ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust.</p>	<p>Ühetehtelised tekstülesanded õpitud arvutusoskuste piires.</p> <p>Lihtsamad kahetehtelised tekstülesanded.</p>
Mõõtmine	<p>Pikkust, massi ja mahtu saab mõõta mitmel erineval viisil.</p> <p>Aega ja temperatuuri saab mõõta mitmel erineval viisil.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) kirjeldab pikkusühikut kilomeeter tuttavate suuruste kaudu, kasutab kilomeetri tähist km;</p> <p>2) selgitab helkuri kandmise olulisust lahendatud praktiliste ülesannete</p>	<p>Pikkusühikud kilomeeter, detsimeeter, sentimeeter.</p> <p>Massiühikud kilogramm, gramm.</p> <p>Mahuühik liiter.</p> <p>Ajauühikud tund, minut, sekund ja nende</p>

		<p>põhjal;</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) hindab lihtsamatel juhtudel pikkust silma järgi (täismeerites või täissentimeetrites); 4) teisendab meetrid detsimeetriteks, detsimeetrid sentimeetriteks; 5) kirjeldab massiühikuid kilogramm ja gramm tuttavate suuruste kaudu; 6) võrdleb erinevate esemete masse; 7) kirjeldab suurusi pool liitrit, veerand liitrit, kolmveerand liitrit tuttavate suuruste kaudu; 8) kasutab ajaühikute lühendeid h, min, s; 9) kirjeldab ajaühikuid pool, veerand ja kolmveerand tundi oma elus toimuvate sündmuste abil; 10) nimetab täistundide arvu ööpäevas ja arvutab täistundidega; 11) loeb kellaega (kasutades ka sõnu veerand, pool, kolmveerand); 12) tunneb kalendrit ja seostab seda oma elutegevuste ja sündmustega; 13) kirjeldab termomeetri kasutust, loeb külma- ja soojakraade; 14) arvutab nimega arvudega. 	<p>tähised.</p> <p>Kell (ka osutitega kell) ja kellaeg.</p> <p>Kalender.</p> <p>Temperatuuri mõõtmine, skaala.</p> <p>Temperatuuri mõõtühik kraad.</p> <p>Ühenimeliste nimega suuruste liitmine ja lahutamine.</p>
Geomeetria	Sirgeid ja tasandilisi kujundeid saab mõõta,	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõõdab sentimeetrites, tähistab ja 	Sirglõik, täisnurk, nelinurk, ruut, ristkülik, kolmnurk; nende tähistamine

	<p>liigitada ja kirjeldada nende omaduste abil.</p> <p>Ruumilisi kujundeid saab saab mõõta, liigitada ja kirjeldada nende omaduste abil.</p>	<p>loeb lõigu pikkust ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga külgede pikkusi;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) joonestab antud pikkusega lõigu; 3) võrdleb sirglõikude pikkusi; 4) eristab visuaalselt täisnurka teistest nurkadest; 5) eristab nelinurkade hulgas ristkülikuid ja ruute; tähistab nende tippe, nimetab külgi ja nurki; 6) tähistab kolmnurga tipud, nimetab selle küljed ja nurgad; 7) eristab visuaalselt ringi ja ringjoont teineteisest; 8) kasutab sirklit ringjoone joonestamiseks; 9) näitab sirkliga joonestatud ringjoone keskpunkti asukohta; 10) mõõdab ringjoone keskpunkti kauguse ringjoonel olevast punktist; 11) kirjeldab kuubi tahke; loendab kuubi tippe, servi, tahke; 12) kirjeldab risttahuka tahke, loendab risttahuka tippe, servi ja tahke; 13) eristab kolmnurkset ja nelinurkset püramiidi põhja järgi; 14) leiab piltidelt ja ümbritsevast kuubi, risttahuka, püramiidi, silindri, 	<p>ning joonelementide pikkuste mõõtmine.</p> <p>Antud pikkusega lõigu joonestamine. Ring ja ringjoon, nende eristamine.</p> <p>Kuup, risttahukas, püramiid, silinder, koonus, kera.</p> <p>Geomeetrilised kujundid meie ümber.</p>
--	--	---	---

		koonuse, kera.	
Proge-robo	Mudeleid saab panna liikuma programmide abil.	Õpilane: 1) valdab õpitud robotika sõnavara; 2) oskab selgitada roboti loogikat ja keskkonna tajumist; 3) kohaldab standardroboti ja programmide missioonimati läbilahendamiseks.	LEGO EV3 põhiandurite ja programmeerimise algõpe.

2.1.5. Matemaatika õpitulemused ja õppesisu 3. klassis

Õppeainet õpitakse 4 tundi nädalas, kokku 140 tundi õppeaastas. Õpe toimub nii baasõppe kui ka projektõppe tundides. Õppe osakaal nelja teema vahel jaotatakse järgnevalt:

- 1) arvutamine 55%;
- 2) mõõtmine 20%;
- 3) geomeetria 20%;
- 4) proge-robo 5%.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Arvutamine	Arvud kuni 10000 koosnevad ühelistest, kümnelistest, sajalistest ja tuhandelitest. Kahekohaliste arvude liitmine ja lahutamine on omavahel seotud.	Õpilane: 1) loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve kuni 10 000-ni; 2) nimetab arvule eelneva või järgneva arvu; 3) määrab arvu asukoha naturaalarvude seas;	Arvud 0 – 10 000, nende esitus üheliste, kümneliste, sajalistest ja tuhandeliste summana. Arvude võrdlemine ja järjestamine 10000 piires. Peast kahekohaliste arvude liitmine ja

	<p>Korrutamine ja jagamine on omavahel seotud tehted.</p> <p>Algebralised avaldised väljendavad erinevaid olukordi.</p> <p>Liitmise, lahutamise, korrutamise ja jagamise abil saame lahendada reaalseid olukordi.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 4) esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana; 5) liidab ja lahutab peast arve 100 piires; 6) liidab ja lahutab kirjalikult arve 10 000 piires; 7) selgitab avaldises olevate tehete järjekorda; 8) nimetab korrutamise- ja jagamistehte liikmeid (tegur, korrutis, jagatav, jagaja, jagatis); 9) selgitab jagamist kui korrutamise pöördtehet; 10) valdab korrutustabelit, korrutab ja jagab peast arve korrutustabeli piires, korrutab arvudega 1 ja 0; 11) korrutab peast ühekohalist arvu kahekohalise arvuga ja jagab peast kahekohalist arvu ühekohalise arvuga 100 piires; 12) täidab proovimise teel tabeli, milles esineb tähtavaldis; 13) leiab tähe arvvaartuse võrdustes proovimise või analoogia teel; 14) määrab tehete järjekorra avaldises (sulud, korrutamine/jagamine, liitmine/lahutamine); 15) lahendab ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid õpitud arvutusoskuse 	<p>lahutamine 100 piires. Kirjalik liitmine ja lahutamine 10 000 piires.</p> <p>Korrutustabel. Korrutamise- ja jagamistehte liikmete nimetused. Mõisted: korda suurem, korda väiksem.</p> <p>Tähe arvvaartuse leidmine võrduses analoogia abil. Arvavaldis, tehete järjekord ja sulud. Summa korrutamine ja jagamine arvuga.</p> <p>Ühe- ja kahetehteliste tekstülesannete lahendamine. Ühetehteliste tekstülesannete koostamine.</p>
--	---	--	---

		piires; 16) koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid; 17) püstitab ülesande lahendamiseks vajalikud küsimused; 18) hindab saadud tulemuste reaalsust.	
Mõõtmine	Pikkust, massi ja aega saab mõõta mitmel erineval viisil. Osa ja terviku suhet saab väljendada hariliku murruna.	Õpilane: 1) nimetab pikkusmõõte millimeetrist kilomeetrini ja kirjeldab neid tuntud suuruste abil; 2) nimetab massiühikuid gramm, kilogramm, tonn ja kirjeldab neid tuntud suuruste abil; 3) nimetab ajaühikuid sajand, aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut, sekund ja kirjeldab neid oma elus asetleidvate sündmuste abil; 4) teisendab pikkus-, massi- ja ajaühikuid (valdavalt vaid naaberühikud); 5) arvutab nimega arvudega; 6) selgitab murdude viiendik, neljandik, kolmandik, pool tähendust; 7) leiab viiendiku, neljandiku, kolmandiku, poole arvust; 8) selgitab näidete põhjal, kuidas leitakse osa järgi arvu.	Mõõtühikud millimeeter, tonn ja sajand. Mõõtühikute teisendusi (lihtsamad igapäevaelus ettetulevad juhud). Murrud $1/2$, $1/3$, $1/4$, $1/5$. Nende murdude põhjal arvust osa leidmine.

<p>Geomeetria</p>	<p>Objektide pikkuseid saab mõõta.</p> <p>Ruumilisi kujundeid saab saab mõõta, liigitada ja kirjeldada nende omaduste abil.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eristab murdjoont teistest joontest; 2) mõõdab ja arvutab murdjoone pikkuse sentimeetrites; 3) joonestab ristküliku, sealhulgas ruudu, joonlaua abil; 4) arvutab ruudu, ristküliku ja kolmnurga übermõõdu küljepikkuste kaudu; 5) kirjeldab võrdkülgset kolmnurka; 6) joonestab võrdkülgset kolmnurka sirkli ja joonlaua abil; 7) joonestab erineva raadiusega ringjooni; 8) märgib ringjoone raadiuse ja keskpunkti; 9) leiab ümbritsevast õpitud ruumilisi kujundeid; 10) eristab kuupi ja risttahukat teistest kehadest ning nimetab ja näitab nende tippe, servi, tahke; 11) näitab maketi abil silindri põhju ja külgpinda; 12) nimetab põhjaks olevat ringi; 13) näitab maketi abil koonuse külgpinda, tippu ja põhja; 14) nimetab põhjaks olevat ringi; 15) näitab ja nimetab maketi abil 	<p>Murdjoon, hulknurk, ristkülik, ruut ja kolmnurk, nende elemendid.</p> <p>Murdjoone pikkuse ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga übermõõdu leidmine. Võrdkülgne kolmnurk, selle joonestamine sirkli ja joonlaua abil.</p> <p>Ring ja ringjoon, raadius ja keskpunkt. Etteantud raadiusega ringjoone joonestamine.</p> <p>Kuup, risttahukas, kera, silinder, koonus, kolm- ja nelinurkne püramiid. Nende põhilised elemendid (servad, tipud, tahud).</p> <p>Geomeetrilised kujundid igapäevaelus.</p>
--------------------------	---	---	---

		püramiidi külgtahke, põhja, tippe; 16) eristab kolm- ja nelinurkset püramiidi põhja järgi.	
Proge-robo	Mudeleid saab programmeerida suhtlema väliskeskkonnaga.	Õpilane: 1) on töötanud läbi roboti disaini paketi; 2) valdab mehhatroonika algsõnavara; 3) oskab selgitada roboti loogika ja keskkonna tajumist; 4) disainib, ehitab ja programmeerib liikuva ja keskkonnale reageeriva roboti.	LEGO EV3 kõikide andurite ja programmeerimise algõpe.

2.1.6. Matemaatika õpitulemused ja õppesisu 4. klassis

Õppeainet õpitakse 5 tundi nädalas, kokku 175 tundi õppeaastas. Õpe toimub nii baasõppe kui ka projektõppe tundides. Õppe osakaal kolme teema vahel jaotatakse järgnevalt:

- 1) arvutamine ja andmed 55%;
- 2) geomeetria 40%;
- 3) programmeerimine 5%.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Arvutamine ja algebra	Kui esitada arvu mõnel teisel viisil, jääb arvu väärtus samaks.	Õpilane; 1) selgitab mõisteid <i>arv</i> ja <i>number</i> ; 2) nimetab arvus järke, tunneb	Arvude lugemine ja kirjutamine. Arvude ehitus (järgud, järguühikud, järkarvud).

	<p>Arvude liitmisel ja lahutamisel on erinevaid omadusi, mis aitavad arvutamist lihtsustada.</p>	<p>järguühikuid ja järkarve;</p> <p>3) kirjutab ja loeb arve 1 000 000 piires;</p> <p>4) kirjutab arvu järkarvude summana ja järguühikute kordsete summana ja vastupidi;</p> <p>5) võrdleb ja järjestab naturaalarve, nimetab arvule eelneva või järgneva arvu;</p> <p>6) kujutab arve arvkiirel;</p> <p>7) nimetab liitmise ja lahutamise tehte komponente (liidetav, summa; vähendatav, vähendaja, vahe);</p> <p>8) kirjutab liitmistehtele vastava lahutamistehte ja vastupidi;</p> <p>9) sõnastab ja esitab üldkujul liitmise omadusi (liidetavate vahetuvuse ja rühmitamise omadus) ning kasutab neid arvutamise hõlbustamiseks;</p> <p>10) sõnastab ning esitab üldkujul arvust summa ja vahe lahutamise ning arvule vahe liitmise omadusi ja kasutab neid arvutades;</p> <p>11) kujutab kahe arvu liitmist ja lahutamist arvkiirel;</p>	<p>Liitmise ja lahutamise omadused. Kirjalik liitmine ja lahutamine.</p>
--	--	--	--

	<p>Arvude korrutamisel ja jagamisel on erinevaid omadusi, mis aitavad arvutamist lihtsustada.</p>	<p>12) liidab ja lahutab peast kuni kolmekohalisi arve; 13) liidab ja lahutab kirjalikult arve miljoni piires; 14) nimetab korrutamistehte komponente (tegur, korrutis); 15) esitab kahe arvu korrutise võrdsete liidetavate summana või selle summa korrutisena; 16) kirjutab korrutamistehtele vastava jagamistehte ja vastupidi; 17) sõnastab ja esitab üldkujul korrutamise omadusi: tegurite vahetuvus, tegurite rühmitamine, summa korrutamine arvuga; 18) kasutab korrutamise omadusi arvutamise lihtsustamiseks; 19) korrutab peast arve 100 piires; 20) korrutab naturaalarvu 10, 100 ja 1000-ga; 21) arvutab enam kui kahe arvu korrutist; 22) nimetab jagamistehte komponente (jagatav, jagaja, jagatis); 23) jagab peast arve korrutustabeli</p>	<p>Naturaalarvude korrutamine. Korrutamise omadused. Kirjalik korrutamine.</p> <p>Projekti idee “Unistuste reisi planeerimine” Lõiming näiteks loodusõpetuse ja loovusega. Reisi maksumus (mitu ööd hotellis, transpordivahendid, mitmele inimesele, bensiini summa arvutamine jms).</p> <p>Naturaalarvude jagamine. Jäägiga jagamine. Kirjalik jagamine. Arv <i>null</i> tehetes.</p>
--	---	---	---

	<p>Erinevaid tehteid arvavaldises tehakse kindlas järjekorras.</p> <p>Murd kujutab endast osa tervikust.</p> <p>Murrud väljendavad arve, mis jäävad kahe täisarvu vahele.</p> <p>Rooma numbritega saab väljendada arve.</p>	<p>piires;</p> <p>24) kontrollib jagamistehte tulemust korrutamise abil;</p> <p>25) selgitab, mida tähendab <i>üks arv jagub teisega</i>;</p> <p>26) jagab jäägiga ja selgitab selle jagamise tähendust;</p> <p>27) jagab nullidega lõppevaid arve peast 10, 100 ja 1000-ga;</p> <p>28) jagab kirjalikult arvu ühekohalise ja kahekohalise arvuga;</p> <p>29) liidab ja lahutab nulli, korrutab nulliga;</p> <p>30) selgitab, millega võrdub null jagatud arvuga ja nulliga jagamise tähendust;</p> <p>31) korrutab kirjalikult kuni kahekohalisi naturaalarve ja kuni kolmekohalisi arve järkarvudega;</p> <p>32) tunneb tehete järjekorda ühe paari sulgudega arvavaldises;</p> <p>33) arvutab kahe- ja kolmetehteliste arvavaldiste väärtuse;</p> <p>34) selgitab murru lugeja ja nimetaja tähendust;</p> <p>35) kujutab joonisel murdu osana</p>	<p>Tehete järjekord.</p> <p>Murrud.</p> <p>Rooma numbrid.</p> <p>Täht võrduses.</p> <p>Tekstülesanded.</p>
--	---	--	--

	<p>Algebralised avaldised väljendavad erinevaid olukordi.</p> <p>Liitmise, lahutamise, korrutamise ja jagamise abil saame lahendada reaalseid olukordi.</p>	<p>tervikust;</p> <p>36) nimetab joonisel märgitud terviku osale vastava murru;</p> <p>37) arvutab osa (ühe kahendiku, kolmandiku jne) tervikust;</p> <p>38) loeb ja kirjutab kasutatavamaid Rooma numbreid (kuni viiekümneni), selgitab arvu üleskirjutuse põhimõtet;</p> <p>39) leiab ühetehtelisest võrdusest tähe arvvaartuse proovimise või analoogia teel;</p> <p>40) lahendab kuni kahetehtelisi elulise sisuga tekstülesandeid;</p> <p>41) koostab ise ühetehtelisi tekstülesandeid;</p> <p>42) hindab lihtsama kontekstiga ülesande lahendustulemuse reaalsust.</p>	
Geomeetria	<p>Pikkuse väljendamiseks saab kasutada erinevaid pikkusühikuid, mis on omavahel seotud.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nimetab pikkusühikuid <i>mm</i>, <i>cm</i>, <i>dm</i>, <i>m</i>, <i>km</i> ning selgitab nende ühikute vahelisi seoseid; 2) mõõdab igapäevaelus ettetulevaid pikkusi, kasutades sobivaid mõõtühikuid; 3) toob näiteid erinevate pikkuste kohta, hindab pikkusi silma 	Pikkusühikud.

	<p>Arvu ruutu saab kasutada ruudu pindala arvutamiseks.</p> <p>Pindala väljendamiseks saab kasutada erinevaid pindalaühikuid, mis on omavahel seotud.</p> <p>Massi väljendamiseks saab kasutada erinevaid massiühikuid, mis on omavahel seotud.</p> <p>Mahu väljendamiseks kasutatakse mahuühikuid. Erinevate riikide rahaühikud on omavahel seotud.</p> <p>Aja väljendamiseks saab kasutada erinevaid aja ühikuid, mis on omavahel seotud.</p> <p>Kiirus, teepikkus ja aeg on</p>	<p>järgi;</p> <p>4) teisendab pikkusühikuid;</p> <p>5) selgitab arvu ruudu tähendust, arvutab naturaalarvu ruudu;</p> <p>6) teab peast arvude 0–10 ruutusid;</p> <p>7) kasutab arvu ruutu ruudu pindala arvutades;</p> <p>8) selgitab pindalaühikute mm^2, cm^2, dm^2, m^2, ha, km^2 tähendust;</p> <p>9) kasutab pindala arvutades sobivaid ühikuid;</p> <p>10) selgitab pindalaühikute vahelisi seoseid;</p> <p>11) nimetab massiühikuid g, kg, t ning selgitab massiühikute vahelisi seoseid; kasutab massi arvutades sobivaid ühikuid;</p> <p>12) toob näiteid erinevate masside kohta, hindab massi ligikaudu;</p> <p>13) kirjeldab mahuühikut <i>liiter</i>, hindab keha mahtu ligikaudu;</p> <p>14) nimetab Eestis käibelolevaid rahaühikuid, selgitab rahaühikute vahelisi seoseid, kasutab arvutustes rahaühikuid;</p> <p>15) nimetab aja mõõtmise ühikuid <i>tund</i>, <i>minut</i>, <i>sekund</i>, <i>ööpäev</i>,</p>	<p>Naturaalarvu ruut. Pindalaühikud.</p> <p>Massiühikud. Mahuühikud.</p> <p>Rahaühikud.</p> <p>Ajaühikud.</p>
--	--	---	---

	<p>omavahel seotud suurused.</p> <p>Temperatuuri mõõtmiseks kasutatakse termomeetrit.</p> <p>Nimega arvudega arutamiseks tuleb need teisendada ühenimelisteks.</p> <p>Tasandilisi kujundeid liigitada ja kirjeldada nende omaduste põhjal.</p> <p>Tasandilise kujundi übermõõt on selle kujundi külgede pikkuste summa.</p>	<p><i>nädal, kuu, aasta, sajand</i>; teab nimetatud ajaühikute vahelisi seoseid;</p> <p>16) selgitab kiiruse mõistet ning kiiruse, teepikkuse ja aja vahelist seost;</p> <p>17) kasutab kiirusühikut <i>km/h</i> lihtsamates ülesannetes;</p> <p>18) loeb termomeetri skaalalt temperatuuri kraadides, märgib etteantud temperatuuri skaalale;</p> <p>19) kasutab külmakraade märkides negatiivseid arve;</p> <p>20) liidab ja lahutab nimega arve;</p> <p>21) korrutab nimega arvu ühekohalise arvuga;</p> <p>22) jagab nimega arve ühekohalise arvuga, kui kõik ühikud jaguvad antud arvuga;</p> <p>23) kasutab mõõtühikuid tekstülesandeid lahendades;</p> <p>24) otsib iseseisvalt teabeallikatest näiteid erinevate suuruste (pikkus, pindala, mass, maht, aeg, temperatuur) kohta, esitab neid tabelis;</p> <p>25) nimetab ja näitab kolmnurga külgi, tippe ning nurki;</p>	<p>Kiirusühikud.</p> <p>Temperatuuri mõõtmine.</p> <p>Arvutamine nimega arvudega.</p> <p>Kolmnurk. Nelinurk, ristkülik ja ruut.</p> <p>Projekti idee "Linnumaja või majamaketi ehitamine" Lõiming tööõpetusega.</p>
--	---	---	---

	Tasandilise kujundi pindala on selle kujundi pinna suurus.	<p>26) joonestab kolmnurka kolme külje järgi;</p> <p>27) arvutab kolmnurga übermõõdu nii külgede mõõtmise kui ka etteantud küljepikkuste korral;</p> <p>28) nimetab ja näitab ristküliku ning ruudu külgi, vastaskülgi, lähiskülgi, tippe ja nurki;</p> <p>29) arvutab ristküliku ja ruudu übermõõdu;</p> <p>30) selgitab kolmnurga ja nelinurga übermõõdu tähendust ning näitab übermõõtu joonisel;</p> <p>31) selgitab ristküliku ja ruudu pindala tähendust joonise järgi;</p> <p>32) arvutab ristküliku ja ruudu pindala;</p> <p>33) kasutab übermõõtu ja pindala arvutades sobivaid mõõtühikuid;</p> <p>34) lahendab geomeetrilise sisuga tekstülesandeid.</p>	Ehitada linnumaja ja mõõta värvitava pinna pindala.
Programmeerimine	<p>Programmeerimiseks on mitmeid võimalusi.</p> <p>Algoritmiga on võimalik lahendada ülesandeid,</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) valdab õpitud programmeerimise sõnavara; 2) kirjeldab elulisi näiteid programmide kasutamisest; 	<p>Programm. Programmjuhtimisega seadmete tööpõhimõtte. Mänguline arenduskeskkond. Algoritmide mõistmine ja rakendamine. Andmete ja tegevuste muutmine.</p>

	probleeme	3) selgitab etteantud lihtsa programmi/rakenduse sisu ning ennustab selle töö tulemit; 4) selgitab programmi testimise vajadust, leiab koodist lihtsamad vead; 5) koostab juhendamisel visuaalse programmeerimiskeelega roboti juhtimistarkvara, brauseris toimiva interaktiivse mängu või mobiilirakenduse.	Lihtsamad tüüpalgoritmid. Objektide omadused ja meetodid. Muutujad, väärtused. Muutuja kasutamine. Sisendid ja väljundid. Klaviatuur, hiir, ekraan, andurid, täiturid. Juhendamisel visuaalse programmeerimiskeelega roboti juhtimistarkvara, brauseris toimiva interaktiivse mängu või mobiilirakenduse koostamine.
--	-----------	--	--

2.1.7. Matemaatika õpitulemused ja õppesisu 5. klassis

Õppeainet õpitakse 6 tundi nädalas, kokku 210 tundi õppeaastas. Õpe toimub nii baasõppe kui ka projektõppe tundides. Õppe osakaal nelja teema vahel jaotatakse järgnevalt:

- 1) arvutamine ja andmed 50%;
- 2) algebra 20%
- 3) geomeetria 25%;
- 4) programmeerimine 5%.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Arvutamine ja andmed	Arvude kirjutamiseks kasutatakse süsteemi, mis koosneb numbritest 0-9.	Õpilane: 1) loeb numbritega kirjutatud arve miljardi piires; 2) kirjutab arve dikteerimise järgi;	Miljonite klass ja miljardite klass. Arvu järk, järguühikud ja järkarv. Naturaalarvu kujutamine arvkiirel. Naturaalarvude võrdlemine.

	<p>Arve saab väljendada ligikaudselt sellele arvule lähedal asuva arvuna.</p> <p>Liitmine, lahutamine, korrutamine ja jagamine on põhitehted, mida saab arvutada nii peast kui kirjalikult erinevatel viisidel.</p> <p>Arvavaldisse väärtuse arvutamiseks tehakse tehteid kindlas järjekorras.</p> <p>Liitmis- ja korrutamise seadused lihtsustavad arvutamist.</p> <p>Jaguvuse tunnuste abil saab kindlaks määrata alg- ja kordarve.</p> <p>Iga harilikku murdu saab</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3) määrab arvu järke ja klasse; 4) kirjutab naturaalarve järkarvude summana ja järguühikute kordsete summana; 5) kirjutab arve kasvavas (kahanevas) järjekorras; 6) teab ümardamisreegleid ja ümardab arvu etteantud täpsuseni; 7) liidab ja lahutab kirjalikult naturaalarve miljardi piires; 8) selgitab ning kasutab liitmise ja korrutamise seadusi; 9) korrutab kirjalikult kuni kolmekohalisi naturaalarve; 10) jagab kirjalikult kuni 5-kohalisi arve kuni 2-kohalise arvuga; 11) selgitab naturaalarvu kuubi tähendust ja leiab arvu kuubi; 12) tunneb tehete järjekorda, arvutab kuni neljatehteliste arvavaldiste väärtusi; 13) avab sulgusid arvavaldiste korral; 14) eristab paaris- ja paarituid arve; 15) otsustab, kas arv jagub 2-ga, 3-ga, 5-ga, 9-ga või 10-ga; 16) leiab arvu tegureid ja kordseid; 	<p>Naturaalarvude ümardamine.</p> <p>Neli põhitehet naturaalarvudega. Liitmis- ja korrutamistehte põhiomadused ning nende rakendamine.</p> <p>Arvu kuup.</p> <p>Tehete järjekord. Avaldisse väärtuse arvutamine.</p> <p>Arvavaldisse lihtsustamine sulgude avamise ja ühisteguri sulgudest väljatoomisega.</p> <p>Paaris- ja paaritud arvud. Jaguvuse tunnused (2-ga, 3-ga, 5-ga, 9-ga, 10-ga).</p> <p>Arvu tegurid ja kordsed. Algarvud ja kordarvud. Arvude suurim ühistegur ja vähim ühiskordne.</p>
--	---	---	---

	<p>väljendada kümnendmurruna ja vastupidi.</p> <p>Kümnendmurrud väljendavad arve kahe täisarvu vahel.</p> <p>Kümnendmurdude liitmiseks, lahutamiseks, korrutamiseks ja jagamiseks saab kasutada varasemalt õpitud seaduspärasusi tehete kohta.</p> <p>Andmeid saab koguda, korrastada ja visualiseerida mitmel erineval moel.</p>	<p>17) leiab arvude suurima ühisteguri (SÜT) ja vähima ühiskordse (VÜK);</p> <p>18) tunneb kümnendmurru kümnendkohti;</p> <p>19) loeb kümnendmurde;</p> <p>20) kirjutab kümnendmurde numbritega verbaalse esituse järgi;</p> <p>21) võrdleb ja järjestab kümnendmurde;</p> <p>22) kujutab kümnendmurde arvkiirel;</p> <p>23) ümardab kümnendmurde etteantud täpsuseni;</p> <p>24) liidab ja lahutab kirjalikult kümnendmurde;</p> <p>25) korrutab ja jagab peast kümnendmurde järguühikutega (10, 100, 1000, 10 000 ja 0,1; 0,01; 0,001);</p> <p>26) korrutab kirjalikult kümnendmurde;</p> <p>27) jagab kirjalikult kümnendmurde;</p> <p>28) tunneb tehete järjekorda ja sooritab mitme tehtega ülesandeid</p>	<p>Murdarv, harilik murd. Kümnendmurrud. Kümnendmuru ümardamine. Tehted kümnendmurdudega.</p> <p>Projekti idee “klassi ajaleht” Lõiming näiteks keeltetundide ja loovusega. Statistika kogumine, graafikute ja jooniste tegemine ja andmete analüüs.</p> <p>Arvandmete kogumine ja korrastamine.</p>
--	---	---	--

		<p>kümnendmurdudega;</p> <p>29) kogub lihtsa andmestiku;</p> <p>30) korrastab lihtsamaid arvandmeid ja kannab neid sagedustabelisse;</p> <p>31) tunneb mõistet <i>sagedus</i> ning oskab seda leida;</p> <p>32) tajub skaala tähendust arvkiire ühe osana;</p> <p>33) loeb erinevatelt skaaladelt andmeid ja toob näiteid skaalade kasutamise kohta;</p> <p>34) loeb andmeid tulpdiagrammilt ning oskab neid iseloomustada;</p> <p>35) joonistab tulp- ja sirglõikdiagramme, sh digitaalselt;</p> <p>36) arvutab aritmeetilise keskmise, sh digivahendeid kasutades.</p>	<p>Sagedustabel.</p> <p>Skaala.</p> <p>Diagrammid: tulpdiagramm, sirglõikdiagramm.</p> <p>Aritmeetiline keskmine.</p>
Algebra	<p>Algebraaliste avaldiste abil saab väljendada erinevaid olukordi.</p> <p>Võrrandite abil saab väljendada ja lahendada erinevaid olukordi.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb ära arvavaldise ja tähtavaldise; 2) lihtsustab ühe muutujaga täisarvuliste kordajatega avaldise; arvutab lihtsa tähtavaldise väärtuse; 3) kirjutab sümbolites tekstina kirjeldatud lihtsamaid 	<p>Arvavaldis, tähtavaldis, valem.</p> <p>Võrrandi ja selle lahendi mõiste.</p> <p>Võrrandi lahendamine proovimise ja analoogia teel.</p>

		<p>tähtavaldisi;</p> <ol style="list-style-type: none"> 4) eristab valemit avaldisest; 5) kasutab valemit ja selles sisalduvaid tähiseid arvutamise lihtsustamiseks; 6) tunneb ära võrrandi; 7) selgitab, mis on võrrandi lahend; 8) lahendab proovimise või analoogia teel võrrandi, mis sisaldab ühte tehet ja naturaalarve; 9) selgitab, mis on võrrandi lahendi kontrollimine; 10) lahendab mitmetehtelisi tekstülesandeid; 11) tunneb tekstülesande lahendamise etappe; 12) modelleerib õpetaja abiga tekstülesandeid; 13) kasutab lahendusidee leidmiseks erinevaid strateegiaid; 14) hindab tulemuse reaalsust. 	<p>Tekstülesannete lahendamine.</p>
<p>Geomeetria</p>	<p>Tasandilised kujundid koosnevad punktidest, sirgetest, kiirtest ja lõikudest.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) joonestab sirge, kiire ja lõigu ning selgitab nende erinevusi; 2) märgib ning tähistab punkte 	<p>Sirglõik, kiir, sirge.</p>

	<p>Nurga mõõtmiseks ja joonestamiseks kasutatakse malli.</p> <p>Nurki saab liigitada ja kirjeldada nende omaduste põhjal.</p> <p>Tasandilisi kujundeid saab mõõta, liigitada ja kirjeldada nende omaduste abil.</p> <p>Ruumilisi kujundeid saab mõõta, liigitada ja kirjeldada</p>	<p>sirgel, kiirel ja lõigul;</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) joonestab etteantud pikkusega lõigu; 4) mõõdab antud lõigu pikkuse; 5) joonestab nurga, tähistab nurga tipu ja kirjutab nurga nimetuse sümbolites (nt ABC); 6) võrdleb etteantud nurki silma järgi ning liigitab neid, 7) joonestab teravnurga, nürinurga, täisnurga ja sirgnurga; 8) kasutab malli nurga mõõtmiseks ja etteantud suurusega nurga joonestamiseks; 9) teab täisnurga ja sirgnurga suurust; 10) leiab jooniselt kõrvunurkade ja tippnurkade paare; 11) joonestab kõrvunurki ja teab, et kõrvunurkade summa on 180°; 12) arvutab antud nurga kõrvunurga suuruse; 13) joonestab tippnurki ja teab, et tippnurgad on võrdsed; 14) joonestab lõikuvaid ja ristuvaid sirgeid; 	<p>Nurk, nurkade liigid.</p> <p>Kõrvunurgad. Tippnurgad.</p> <p>Paralleelsed ja ristuvad sirged.</p>
--	--	---	--

	<p>nende omaduste abil.</p> <p>Pindala väljendamiseks saab kasutada erinevaid pindalaühikuid, mis on omavahel seotud.</p> <p>Ruumala väljendamiseks saab kasutada erinevaid ruumalaühikuid, mis on omavahel seotud.</p>	<p>15) joonestab paralleellükke abil paralleelseid sirgeid;</p> <p>16) tunneb ning kasutab paralleelsuse ja ristumise sümboleid;</p> <p>17) arvutab kuubi ja risttahuka pindala ning ruumala;</p> <p>18) teisendab pindalaühikuid;</p> <p>19) teab ja teisendab ruumalaühikuid;</p> <p>20) kasutab ülesandeid lahendades mõõtühikutevahelisi seoseid;</p> <p>21) selgitab plaanimõõdu tähendust;</p> <p>22) valmistab ruudulisele paberile lihtsama (korterijm) plaani.</p>	<p>Kuubi ja risttahuka pindala ning ruumala.</p> <p>Pindalaühikud ja ruumalaühikud.</p> <p>Plaanimõõt.</p> <p>Projekt “Kuhu projekteeriksin oma unistuste kodu?”</p> <p>Joonestamise harjutamine, plaanimõõdu järgi kodu, vaiba ja tapeedi pindala arvutamine.</p>
Programmeerimine	<p>Programmeerimiseks on mitmeid võimalusi.</p> <p>Algoritmiga on võimalik lahendada ülesandeid, probleeme.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) valdab õpitud programmeerimise sõnavara; 2) analüüsib etteantud programmi ja ennustab selle töö tulemust; teeb selles otstarbekaid (oma eesmärgile vastavaid) muudatusi ja täiendusi; 3) kirjeldab algoritmide ning programmide kasutamise lisandväärtust erinevates eluvaldkondades; 	<p>Programmjuhtimisega seadmete tööpõhimõtted. Programm. Protsess. Roll (looja, täitja, kasutaja). Programmeerimiskeel. Arenduskeskkond, selle seadistamine. Algoritmi koostamine ja realiseerimine. Andmete ja tegevuste otstarbekalt muutmine. Lihtsamate tüüp algoritmide kasutamine. Juhendamisel visuaalse</p>

		<p>4) koostab lihtsamaid avaldisi ja algoritme (valik, kordus), mida on võimalik kasutada reaalses juhtprogrammis;</p> <p>5) selgitab rakenduse töö testimise vajadust ja olemust ning parandab tekkinud vead;</p> <p>6) koostab juhendamisel visuaalse programmeerimiskeelega roboti juhtimistarkvara, brauseris toimiva interaktiivse mängu või mobiilirakenduse.</p>	<p>programmeerimiskeelega roboti juhtimistarkvara, brauseris toimiva interaktiivse mängu või mobiilirakenduse koostamine.</p> <p>Mõisted: programm, protsess, algoritm, roll (looja, täitja, kasutaja), muutuja, avaldis, valik, tsükkel, alamprogramm, programmeerimiskeel, sisend ja väljund.</p>
--	--	---	---

2.1.8. Matemaatika õpitulemused ja õppesisu 6. klassis

Õppeainet õpitakse 6 tundi nädalas, kokku 210 tundi õppeaastas. Õpe toimub nii baasõppe kui ka projektõppe tundides. Õppe osakaal kolme teema vahel jaotatakse järgnevalt:

- 1) arvutamine ja andmed 55%;
- 3) geomeetria 40%;
- 4) programmeerimine 5%.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Arvutamine ja andmed	Harilik murd väljendab terviku jaotamist võrdseteks osadeks.	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab murru lugeja ja nimetaja tähendust; 2) teab, et murrujoonel on 	<p>Harilik murd, selle põhiomadus.</p> <p>Hariliku murru taandamine ja laiendamine.</p> <p>Harilike murdude võrdlemine.</p>

	<p>Harilikku murdu saab väljendada mitmel erineval viisil nii, et selle väärtus jääb samaks.</p> <p>Harilike murdude liitmiseks ja lahutamiseks saab kasutada varem õpitud seaduspärasusi.</p> <p>Harilike murdude korrutamiseks ja jagamiseks saab kasutada</p>	<p>jagamismärgi tähendus;</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) kujutab harilikke murde arvkiirel; 4) kujutab harilikke murde vastava osana lõigust ja tasapinnalisest kujundist; 5) tunneb liht- ja liigmurde; 6) teab, et iga täisarvu saab esitada hariliku murruna; 7) taandab murde nii järk-järgult kui ka suurima ühisteguriga, jäädes arvutamisel saja piiresse; 8) teab, milline on taandumatu murd; 9) laiendab murdu etteantud nimetajani; 10) teisendab murde ühenimelisteks ja võrdleb neid; 11) teab, et murdude ühiseks nimetajaks on antud murdude vähim ühiskordne; 12) esitab liigmurru segaarvuna ja vastupidi; 13) liidab ja lahutab ühenimelisi ning erinimelisi murde; 14) korrutab harilikke murde omavahel ja murdarve täisarvudega; 15) tunneb pöördarvu mõistet; 	<p>Ühenimeliste murdude liitmine ja lahutamine.</p> <p>Erinimeliste murdude liitmine ja lahutamine.</p> <p>Harilike murdude korrutamine. Pöördarvud. Harilike murdude jagamine.</p>
--	--	---	---

	<p>varem õpitud seaduspärasusi.</p> <p>Ühte arvu saab kujutada nii täisarvu, hariliku murru kui kümnendmurruna.</p> <p>Positiivsete ja negatiivsete arvude abil kirjeldatakse suurusi, millel on vastupidised väärtused.</p> <p>Negatiivsete arvudega arvutamiseks kasutatakse varem õpitud</p>	<p>16) jagab harilikke murde omavahel ja murdarve täisarvudega ning vastupidi;</p> <p>17) tunneb segaarvude liitmise, lahutamise, korrutamise ja jagamise eeskirju ning rakendab neid arvutades;</p> <p>18) teisendab lõpliku kümnendmurru harilikuks murruks ja hariliku murru lõplikuks või lõpmatuks perioodiliseks kümnendmurruks;</p> <p>19) leiab hariliku murru kümnendlähendi ja võrdleb harilikke murde kümnendlähendite abil;</p> <p>20) arvutab täpselt avaldiste väärtusi, mis sisaldavad nii kümnend- kui ka harilikke murde ja sulge;</p> <p>21) selgitab negatiivsete arvude tähendust, toob nende kasutamise kohta elulisi näiteid;</p> <p>22) leiab kahe punkti vahelise kauguse arvteljel;</p> <p>23) teab, et naturaalarvud koos oma vastandarvudega ja arv <i>null</i> moodustavad täisarvude hulga;</p> <p>24) võrdleb täisarve ja järjestab neid;</p> <p>25) teab arvu absoluutväärtuse</p>	<p>Arvutamine harilike ja kümnendmurdudega. Kümnendmurru teisendamine harilikuks murruks ning hariliku murru teisendamine kümnendmurruks.</p> <p>Negatiivsed arvud. Arvtelg. Positiivsete ja negatiivsete täisarvude kujutamine arvteljel. Kahe punkti vaheline kaugus arvteljel. Vastandarvud. Arvu absoluutväärtus.</p>
--	---	---	---

	<p>seaduspärasusi tehete kohta.</p> <p>Üks protsent on üks sajandik osa tervikust.</p> <p>Protsente saab väljendada kümnendmurruna, hariliku murruna ja joonisena.</p> <p>Andmeid saab visualiseerida mitmel erineval viisil.</p>	<p>geomeetrilist tähendust;</p> <p>26) leiab täisarvu absoluutväärtuse;</p> <p>27) liidab ning lahutab positiivsete ja negatiivsete täisarvudega, tunneb arvutamise reegleid;</p> <p>28) vabaneb sulgudest; teab, et vastand arvude summa on null, ja rakendab seda teadmist arvutustes;</p> <p>29) rakendab korrutamise ning jagamise reegleid positiivsete ja negatiivsete täisarvudega arvutades;</p> <p>30) arvutab kirjalikult täisarvudega;</p> <p>31) selgitab protsendi mõistet; teab, et protsent on üks sajandik osa tervikust;</p> <p>32) leiab osa tervikust;</p> <p>33) leiab arvust protsentides määratud osa;</p> <p>34) lahendab igapäevaelule tuginevaid ülesandeid protsentides määratud osa leidmisele;</p> <p>35) lahendab tekstülesandeid protsentides määratud osa leidmisele;</p> <p>36) loeb andmeid sektordiagrammilt;</p>	<p>Arvude järjestamine. Arvutamine täisarvudega.</p> <p>Protsendi mõiste. Osa leidmine tervikust.</p> <p>Projekti idee “klassi ajaleht” Lõiming näiteks keeltetundide ja loovusega. Statistika kogumine, graafikute ja jooniste tegemine ja andmete analüüs.</p>
--	---	---	--

		<p>37) analüüsib ning lahendab täisarvude ja murdarvudega mitmetehtelisi tekstülesandeid;</p> <p>38) tunneb probleemülesande lahendamise üldist skeemi;</p> <p>39) modelleerib õpetaja juhendamisel lihtsamas reaalses kontekstis esineva probleemi (probleemülesannete lahendamine).</p>	<p>Sektordiagramm. Tekstülesanded. Tekstülesannete lahendamise skeem.</p>
Geomeetria	<p>Tasandilised kujundid koosnevad punktidest, sirgetest, kiirtest ja lõikudest.</p> <p>Sümmeetriliste kujundite joonestamiseks kasutatakse sirklit, malli ja joonlauda.</p> <p>Kolmnurki saab liigitada</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab ringjoone keskpunkti, raadiuse ja diameetri tähendust; 2) joonestab etteantud raadiuse või diameetriga ringjoont; 3) leiab katseliselt arvu π ligikaudse väärtuse; 4) arvutab ringjoone pikkuse ja ringi pindala; 5) eristab joonisel sümmeetrilised kujundid; 6) joonestab sirge suhtes antud punktiga sümmeetrilise punkti, antud lõiguga sümmeetrilise lõigu ning antud kolmnurga või nelinurgaga sümmeetrilise kujundi; 7) toob näiteid õpitud geomeetriliste 	<p>Ringjoon. Ring. Ringi sektor. Ringjoone pikkus. Ringi pindala.</p> <p>Pegeldus sirgest, telgsümmeetria.</p> <p>Lõigu poolitamine.</p>

	mitmete tunnuste põhjal.	<p>kujundite ning sümmeetria kohta arhitektuuris ja kujutavas kunstis;</p> <p>8) poolitab sirkli ja joonlauaga lõigu ning joonestab keskristsirge;</p> <p>9) poolitab sirkli ja joonlauaga nurga;</p> <p>10) joonestab ja tähistab kolmnurga, arvutab kolmnurga übermõõdu;</p> <p>11) leiab jooniselt ning nimetab kolmnurga lähisnurki, vastasnurki, lähiskülgi ja vastaskülgi;</p> <p>12) teab ja kasutab nurga sümboleid;</p> <p>13) teab kolmnurga sisenurkade summat ja rakendab seda puuduva nurga leidmiseks;</p> <p>14) teab kolmnurkade võrdsuse tunnuseid KKK, KNK, NKN ning kasutab neid ülesandeid lahendades;</p> <p>15) liigitab joonistel etteantud kolmnurki nurkade ja külgede järgi;</p> <p>16) joonestab teravnurkse, täisnurkse ja nürinurkse kolmnurga;</p> <p>17) joonestab erikülgse, võrdkülgse ja võrdhaarse kolmnurga;</p> <p>18) joonestab kolmnurga kolme külje</p>	<p>Antud sirge ristsirge. Nurga poolitamine.</p> <p>Kolmnurk ja selle elemendid. Kolmnurga nurkade summa. Kolmnurkade võrdsuse tunnused. Kolmnurkade liigitamine. Kolmnurga joonestamine kolme külje järgi, kahe külje ja nende vahelise nurga järgi ning ühe külje ja selle lähisnurkade järgi. Täisnurkne kolmnurk. Võrdhaarse kolmnurga omadusi. Kolmnurga alus ja kõrgus. Kolmnurga pindala.</p> <p>Projekti idee "Silla ehitamine" Lõimumine näiteks tööõpetusega. Sildade ehitamisel kasutatakse peamiselt kolmnurkasid ja sümmeetriat.</p>
--	--------------------------	---	---

	<p>Tasandiliste kujundite ümbermõõdu ja pindala arvutamise lihtsustamiseks kasutatakse valemeid.</p> <p>Punkti asukoha määramiseks tasandil kasutatakse punkti koordinaate.</p>	<p>järgi, kahe külje ja nendevahelise nurga järgi ning ühe külje ja selle lähisnurkade järgi;</p> <p>19) näitab ja nimetab täisnurkse kolmnurga külgi;</p> <p>20) näitab ning nimetab võrdhaarses kolmnurgas külgi ja nurki;</p> <p>21) teab võrdhaarse kolmnurga omadusi ja kasutab neid ülesandeid lahendades;</p> <p>22) tunneb mõisteid <i>alus</i> ja <i>kõrgus</i>, joonestab iga kolmnurga igale alusele kõrguse;</p> <p>23) arvutab kolmnurga pindala;</p> <p>24) joonestab koordinaatteljestiku ning märgib sinna punkti etteantud koordinaatide järgi;</p> <p>25) määrab punkti koordinaate ristkoordinaadistikus;</p> <p>26) joonestab lihtsamaid graafikuid;</p> <p>27) loeb andmeid graafikult, sh loeb ja analüüsib liiklusohutuse graafikuid.</p>	<p>Koordinaattasand. Punkti asukoha määramine tasandil.</p> <p>Projekti idee “klassi ajaleht” Lõiming näiteks keeltetundide ja loovusega. Statistika kogumine, graafikute ja jooniste tegemine ja andmete analüüs.</p> <p>Temperatuuri graafik, ühtlase liikumise graafik ja teisi empiirilisi graafikuid.</p>
--	---	--	--

<p>Programmeerimine</p>	<p>Programmeerimiseks on mitmeid võimalusi.</p> <p>Algoritmiga on võimalik lahendada ülesandeid, probleeme.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) valdab õpitud programmeerimise sõnavara; 2) analüüsib etteantud programmi ja ennustab selle töö tulemust; teeb selles otstarbekaid (oma eesmärgile vastavaid) muudatusi ja täiendusi; 3) kirjeldab algoritmide ning programmide kasutamise lisandväärtust erinevates eluvaldkondades; 4) koostab lihtsamaid avaldisi ja algoritme (valik, kordus), mida on võimalik kasutada reaalses juhtprogrammis; 5) selgitab rakenduse töö testimise vajadust ja olemust ning parandab tekkinud vead; 6) koostab juhendamisel visuaalse programmeerimiskeelega roboti juhtimistarkvara, brauseris toimiva interaktiivse mängu või mobiilirakenduse. 	<p>Programmjuhtimisega seadmete tööpõhimõtted. Programm. Protsess. Roll (looja, täitja, kasutaja).</p> <p>Programmeerimiskeel. Arenduskeskkond, selle seadistamine.</p> <p>Algoritmi koostamine ja realiseerimine. Andmete ja tegevuste otstarbekalt muutmine. Lihtsamate tüüpalgoritmide kasutamine.</p> <p>Juhendamisel visuaalse programmeerimiskeelega roboti juhtimistarkvara, brauseris toimiva interaktiivse mängu või mobiilirakenduse koostamine.</p> <p>Mõisted: programm, protsess, algoritm, roll (looja, täitja, kasutaja), muutuja, avaldis, valik, tsükkel, alamprogramm, programmeerimiskeel, sisend ja väljund.</p>
--------------------------------	---	--	--

LISA 5 Loodusõpetuse ainekava

Ainevaldkond “Loodusained”

1. Üldalused

1.1. Ainevaldkonna õppeained ja nende maht

Ainevaldkonda kuulub akena loodusõpetus, mida õpitakse alates 1. klassist.

I kooliaste - 4 nädalatundi (lisatunniressursist 1 tund).

II kooliaste - 9 nädalatundi (lisatunniressursist 2 tundi).

1.2. Ainevaldkonna kirjeldus

Loodusõpetus on integreeritud õppeaine, milles loodust käsitletakse kui tervikut ega lahutada osadeks loodusteaduste valdkondade järgi. Loodusõpetus on tihedalt seotud teiste õpitavate ainetega (eesti keel, vene keel, matemaatika, ajalugu, tehnoloogia, kunst, käsitöö ja kodundus, kehaline kasvatus jne). Süsteemse terviku loomine vastab põhikooli õpilaste maailmakäsitusele, võimaldab vältida teadmiste killustatust ja aitab kujundada õpilastel tunnetusoskusi. Õpitakse tundma põhiliselt iseennast ja lähiümbrust. Tunnetuse lähtepunktiks on õpilaste praktilised kogemused ja igapäevaelu nähtused.

Loodusainete õpetamise eesmärk on kujundada õpilastes eakohane loodusteaduslik pädevus, st suutlikkus väärtustada looduslikku mitmekesisust ning vastutustundlikku ja säästvat eluviisi; oskus vaadelda, mõista ning selgitada loodus-, tehis- ja sotsiaalkeskkonnas eksisteerivaid objekte, nähtusi, protsesse ning nendevahelisi seoseid, märgata ja määratlada elukeskkonnas esinevaid probleeme, neid loovalt lahendada, kasutades loodusteaduslikke meetodeid; väärtustada looduslikku mitmekesisust ning vastutustundlikku ja säästvat

eluviisi; hinnata looduses viibimist. Seega tähtsal kohal on sisemiselt motiveeritud ja loodusvaldkonnast huvituva õpilase kujundamine, kes märkab ja teadvustab keskkonnaprobleeme ning oskab neid lahendada ja langetada pädevaid otsuseid.

Õppimise keskmes on loodusteaduslikud uurimisküsimused ja nende lahendamine loodusteaduslikule meetodile tuginevas uurimuslikus õppes, mis hõlmab objektide või protsesside vaatlust, probleemide määramist, taustinfo kogumist ja analüüsimist, uurimisküsimuste ja hüpoteeside sõnastamist, katsete ja vaatluste plaanimist ning tegemist, saadud andmete analüüsi ja järelduste tegemist ning kokkuvõtete suulist ja kirjalikku esitamist. Sellega kaasneb uurimisoskuste omandamine ning õpilaste kõrgemate mõtlemistasandite areng.

Loodusõpetuse õpetamise eesmärgid on saavutatavad vaid õpilaste aktiivse õpitegevuse tulemusena. Õppeprotsess peab suurendama õpilaste iseseisvust ja loovust, samuti kujundama kollektiivse töö oskusi. Teadmiste ja oskuste omandamisel ning loovvõimete kujundamisel on oluline teadusliku uurimistöö rakendamine.

1.3. Võtmepädevuste kujundamine ainevaldkonnas

Iseseisev mõtleja – oskab mõelda, on tark ja teaduslik, uurib.

Loodusõpetuses aredatakse õpilase probleemide lahendamise oskust läbi loodusteaduslike uurimisküsimuste lahendamise ja projektõppe rakendamise. Õpilased omandavad oskused leida loodusteaduslikku informatsiooni, sõnastada probleeme ja uurimisküsimusi, planeerida ja teha katset või vaatlust ning teha kokkuvõtteid. Loodusõpetuse õpetamise üheks eesmärgiks on kasvatada õpilastes armastust teaduse ja tõendus põhise lähenemise vastu.

Isikupärane looja – loob ja väljendab.

Loodusõpetus toetab õpilaste arengut avatud kaaslasena läbi dilemmaprobleemide lahendamise, kus otsuseid langetades ja lahendusi otsides tuleb lisaks loodusteaduslikele seisukohtadele arvestada ka inimühiskonnaga seotud aspekte. Õpilase kui avatud kaaslane areng kaasneb õppes toimuva inimtegevuse mõju hindamisega looduskeskkonnale, kohalike ja globaalsete keskkonnaprobleemide teadvustamisega ning neile lahenduste leidmisega. Õpilane õpib märkama ümbritseva keskkonna ja looduse vajadusi.

Aktiivne õppija – on tegus, initsiatiivikas, uudishimulik, teadmistejanuline, väärtustab tagasisidet.

Loodusõpetuse õpetamise üheks eesmärgiks on toetada õpilaste süsteemset tegutsemist, julgust teha vigu ja otsida teistmoodi lahendusi. Erinevate õpitegevuste kaudu arendatakse probleemide lahendamise ja uurimusliku õppe rakendamise oskust: õpilased omandavad oskused leida loodusteaduslikku infot, sõnastada probleeme ja uurimisküsimusi, plaanida ja teha katseid või vaatlusi ning koostada kokkuvõtteid. Õpipädevuse arengut toetavad IKT-põhised õpikeskkonnad, mis kiire ja individualiseeritud tagasiside kaudu võimaldavad rakendada erinevaid õpistrateegiaid.

Avatud kaaslane – hoolib ja teeb koostööd.

Loodusõpetus toetab õpilaste arengut avatud kaaslasena läbi dilemmaprobleemide lahendamise, kus otsuseid langetades ja lahendusi otsides tuleb lisaks loodusteaduslikele seisukohtadele arvestada ka inimühiskonnaga seotud aspekte. Õpilase kui avatud kaaslane areng kaasneb õppes toimuva inimtegevuse mõju hindamisega looduskeskkonnale, kohalike ja globaalsete keskkonnaprobleemide teadvustamisega ning neile lahenduste leidmisega. Õpilane õpib märkama ümbritseva keskkonna ja looduse vajadusi.

Tasakaalus isiksus – teadlikkus ja enesejuhtimine.

Loodusõpetuses käsitletakse inimese anatoomia, füsioloogia ja tervislike eluviiside teemasid, mis toetavad õpilase kui tasakaalus isiksuse arengut. Selgitatakse individuaalset energia- ja toitumisvajadust, tervisliku treeningu individualiseeritust, haigestumisega seotud riske, esmaabi võtteid ning tervisliku eluviisi erinevaid aspekte.

1.4. Ainevaldkonna õppeainete lõiming teiste ainevaldkondadega

Keeled. Loodusaineid õppides ja loodusteaduslike tekstidega töötades arendatakse õpilaste teksti mõistmise ja analüüsimise oskust – lugemismaterjalid, tööjuhendid, vaatlusraamatute koostamine, märkmete tegemine. Õpilasi õpetatakse kasutama kohaseid keelevahendeid, ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt. Keelepädevust ja funktsionaalset lugemisoskust kujundab teabeallikate abil töötamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ja arendab väljendusoskust.

Matemaatika. Matemaatikapädevuste kujunemist toetavad loodusained uurimusliku ja probleemõppe kaudu, arendades loovat ning kriitilist mõtlemist. Uurimuslikus õppes on tähtis koht andmete analüüsil ja tõlgendamisel ning tulemuste esitamisel tabelite, graafikute ja diagrammidena. Loodusnähtuste seoseid uurides rakendatakse matemaatilisi mudeleid.

Sotsiaalsained. Loodusainete õppimine aitab mõista inimese ja ühiskonna toimimist, kujundab oskust näha ühiskonna arengu seoseid keskkonnaga, teha teadlikke valikuid, toimida kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonnaliikmena ning isiksusena.

Loovained. Kunstipädevuse kujunemist toetavad uurimistulemuste vormistamine, esitluste tegemine, näitustel käimine, looduse ilu väärtustamine õppekäikudel jms. Õppides mõistma looduse kui süsteemi funktsioneerimise lihtsamaid seaduspärasusi ning inimese ja

tehnika mõju looduskeskkonnale, areneb õpilaste tehnoloogiline pädevus. Füüsikateadmised loovad teoreetilise aluse, et mõista seoseid looduse, tehnika ja tehnoloogia vahel. Tehnoloogilist pädevust arendatakse, kasutades õppes tehnoloogilisi, sh IKT vahendeid.

Liikumine. Loodusainete õppimine toetab kehalise aktiivsuse ja tervisliku eluviisi väärtustamist. Liikumismängud, erinevate meelte kasutamine mängudes (nt tuule tugevuse tunnetamine). Oma keha tundma õppimine ja välismaailma tunnetamine. Looduse imiteerimine (vesi, loomad, taimed jne) ja neile iseloomulike omaduste leidmine. Praktiliste tegevuste kaudu kinnistub terviseteadlik käitumine, tervisliku toitumise ja sportliku eluviisi väärtustamine.

1.5. Kesksete teemade rakendamine ainevaldkonnas

Loodusõpetus tegeleb meid ümbritseva maailma, iseenda avastamise ja mõistmisega. Seetõttu on hea seda lõimida pea kõikide kesksete teemadega.

Inimeseks olemine

Loodusõpetuse tundides saab õpilane teadlikuks oma võimetest ja nende arendamise oskustest läbi iseseisvalt ja grupis töötamise. Õpilasi suunatakse enda tegevust kirjeldama ja analüüsima. Grupis töötades arendatakse õpilastes koostöövalmidust ja oskust ning sallivust teiste inimeste tegevuste ja arvamuste suhtes. Õpetaja eeskujul kujundavad õpilased tolerantset suhtumist erinevate võimete kaaslastesse. Loodusainete õppimine aitab õpilastel mõista tervete eluviiside ja tervisliku toitumise tähtsust ning keskkonna ja tervise seoseid. Loodusainete õppimine praktiliste tööde kaudu arendab õpilaste oskust rakendada ohutusnõudeid.

Aeg ja ruum

Loodusõpetus annab võimaluse läheneda teemadele teekonnad, avastused, inimkonna migratsioon, sidemed inimeste ja tsivilisatsioonide vahel, kohalik ja globaalne vaatenurk, loodusteaduslikust aspektist.

Loodus ja tehnoloogia

Loodusõpetusel on kandev roll keskse teema elluviimisel.

Kogukond, ühiskond ja globaalne areng.

Kodanikuõiguste ja -kohustuste tunnetamine seostub keskkonnaküsimustega. Loodusteadused moodustavad osa kultuurist, kuhu on oma panuse andnud ka Eestiga seotud loodusteadlased. Maailma kultuuriline mitmekesisus lõimub rahvastikuteemadega. Loodusteadustel on kandev roll keskkonnakaitse, maavarade ja ressursside ning säästlikkuse teemade käsitlemisel.

1.6. Hindamise alused

Hindamine toimub vastavalt Avatud Koolis kehtivale hindamisjuhendile. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Kujundav hindamine annab infot töö protsessi ja tulemuse kohta loodusõpetuses, selle eesmärk on toetada õpilase arengut ja õpimotivatsiooni.

- Õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ja konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja arenguruumi kohta.
- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.

- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle, oma panusele, tugevustele ja arenguruumile.

Õpitulemuste hindamise moodused on mitmekesised, sobivad oodatavate õpitulemuste saavutatuse väljaselgitamiseks ja toetavad edasise õppe kavandamist. Õpilane teab, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid – neist teavitamise kord on sätestatud Avatud Kooli õppekava üldosas.

Loodusõpitsuses hinnatakse teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele:

- teadmist ja arusaamist (äratundmine, nimetamine, näidete toomine, iseloomustamine, sõnastamine ja kirjeldamine),
- rakendamise ja analüüsi oskusi (katsete tegemine, omaduste kindlakstegemine, mõõtmine, eristamine, rühmitamine, seostamine, järelduste tegemine, valimine, otsuste tegemine, koostamine, vormistamine ning esitlemine).
- teadmisi ja oskusi suuliste vastuste, kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandite arengut.

Kokkuvõtva hindamise korral võrreldakse õpilase õpitulemusi tema õppe aluseks olevas kooli ainekavas toodud oodatavate tulemustega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega.

Uurimuslike tööde puhul ei hinnata ainult lõpptulemust, vaid ka protsessi. Arvestatakse uurimisküsimuse sõnastamise/esitamise oskust, uurimistööde tegemise korrektsust, mõõtmise täpsust, juhendi ja ohutusnõuete järgimist, kogutud andmete töötlemise (kirjeldamine, võrdlemine jne) ning tulemuste vormistamise õigsust ja korrektsust ning tulemuste üldistamist oma teadmiste taustal.

Käitumisele (nagu huvi tundmine, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine ning käitumine laboratooriumis ja looduses) antakse hinnanguid.

1.7. Füüsiline õppekeskkond

Õppeprotsess toimub klassiruumis, koolimajas ja ümbruses. Võimaldatakse õuesõpet ning korraldatakse õppekäike loodusesse, linnaruumi, muuseumidesse, näitustele jne.

Praktiliste tööde läbiviimisel korraldatakse valdav osa õpet klassis, kus on soe ja külm vesi, valamud, elektripistikud ning spetsiaalse kattega töölauad ning tööde tegemiseks võimaldatakse katsevahendid ja -materjalid. Vajadusel rakendatakse praktiliste tööde tegemisel õpet paaris või väikeses rühmas.

2. Ainekavad

2.1. Loodusõpetus

2.1.1. Loodusõpetuse õppeaine kirjeldus

I kooliastmes õpitakse tundma põhiliselt lähiümbrust ning igapäevaelu nähtusi, keskendutakse looduse vahetule kogemisele ja praktilisele tegevusele. Kooliastme lõpuks jõutakse loodusnähtuste kirjeldamiselt lihtsamate seoste loomiseni ja järelduste tegemiseni. Kujuneb huvi looduse vastu ning oskus looduses käituda. I kooliastmes kasutame üld- ja aineõpetuse kombineeritud varianti ning projektõpet. Peamiste praktiliste tegevustena, mis tagavad kooliastme õpitulemuste saavutamise, tehakse uurimuslikke ja praktilisi töid: objektide, sh looduslike objektide vaatlemist, võrdlemist, rühmitamist, mõõtmist, katsete tegemist; kollektsiooni koostamist ning plaani kasutamist.

II kooliastmes arendatakse edasi loodusteaduslikke uurimisoskusi. Kujuneb oskus teaduslikult ja loovalt mõelda ning probleeme lahendada, sõnastada katsega kontrollitavaid väiksema mahuga teadusküsimusi või -hüpoteese. Kujunevad keskkonnahoiakud. Ka II kooliastmes saavutavad õpilased loodusõpetuse õpitulemused läbi projektõppe ning üld- ja aineõpetuse kombineerimisel ehk baasõppe tundides.

Loodusõpetuse õpetamise põhimõtted:

- 1) Loodusõpetust õpetatakse lähtudes **kahesuunalise keelekümbuse põhimõtetest ja LAK-õppe meetodidest eesti ja vene keeles.**
- 2) Uusi loodusteaduslikke teadmisi ja oskusi kujundades keskendutakse **looduse vahetule kogemisele ja praktilisele tegevusele.**

- 3) Loodusõpetuse õpetamisel lähtutakse **uurimuslikust õpikäsitusest**, kus kesksel kohal on vaatluste ja katsete tegemine ning põhjus-tagajärg seostest arusaamine.
- 4) Õppeprotsessi planeerimisel lähtutakse **püstitatud probleemide teaduslikkusest** ja nende **olulisusest õpilastele**.
- 5) Õpilane on õpetaja **võrdväärne partner**, õpetaja tähtsustab õpilaste eelteadmisi ja huvisid, suunab neid oma potentsiaali avastama ja rakendama. Õppe keskmes on õpilased, kelle **individuaalsusega on iga tunni planeerimisel arvestatud**.
- 6) Kasutatakse **diferentseeritud õppeülesandeid**, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni.
- 7) Toetatakse õpilaste **teadmiste, oskuste ja hoiakute** arengut, sealjuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel.
- 8) Arvestatakse õpilaste **võimeid ja suutlikkust, kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas**.
- 9) Kasutatakse **mitmekülgset õppemeetodite valikut** rõhuasetusega aktiivõppemeetoditel.
- 10) Õpilastele võimaldatakse **õppida üksi ja koos teistega** (paaris- ja rühmatööd), et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks
- 11) **Iseseisva õppe ajal** on õpilastel võimalus omas tempos ülesandeid lahendada ning saada õpetajalt selle kohta tagasisidet.
- 12) **Koostöise õppimise vormis** on õpilastel lisaks loodusainete õpitulemuste saavutamisele võimalus arendada oma sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi, koostööoskusi ja eneseväljendusoskust.
- 13) Kasutatakse **nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial** põhinevaid mitmekesiseid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid.
- 14) Võimaldatakse siduda õpet **koolivälise eluga** (kohtuda erinevate spetsialistidega, kaasata vanemaid jne), et kogu ainekäsitus oleks võimalikult **elulähedane**.

2.1.2. Loodusõpetuse õppe- ja kasvatuseesmärgid

Loodusõpetuse õpetamisega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) tunneb huvi looduse vastu, huvitub looduse uurimisest ja loodusainete õppimisest;
- 2) oskab sihipäraselt vaadelda loodusobjekte, teha praktilisi töid ning esitada tulemusi;
- 3) rakendab loodusteaduslikke probleeme lahendades teaduslikku meetodit õpetaja juhendamisel;
- 4) valdab teadmisi loodusobjektidest ja -nähtustest ning elus- ja eluta keskkonna seostest;
- 5) mõistab inimtegevuse ja looduskeskkonna seoseid ning väljendab hoolivust ja lugupidamist kõigi elusolendite vastu;
- 6) oskab leida loodusteaduslikku infot, mõistab loetavat ja oskab luua lihtsat loodusteaduslikku teksti;
- 7) rakendab õpitud loodusteaduste- ning tehnoloogiaalaseid teadmisi ja oskusi igapäevaelus;
- 8) väärtustab elurikkust ja säästvat arengut.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid I kooliastmes:

Väärtused ja hoiakud

3. klassi õpilane:

- 1) tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu ning kasutab julgelt loovust ja fantaasiat;
- 2) mõistab, et inimene on osa loodusest ning inimeste elu sõltub loodusest, suhtub loodusesse säästvalt;
- 3) märkab looduse ilu ja erilisust ning väärtustab oma kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust;
- 4) hoolib elusolenditest ja nende vajadustest;
- 5) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodusväärtusi ja iseennast.

Uurimisoskused

3. klassi õpilane:

- 1) teeb lihtsamaid loodusvaatlusi ning uurimuslikke tegevusi;
- 2) sõnastab oma meelte abil saadud kogemusi ning nähtuste ja objektide omadusi;
- 3) teeb lihtsaid vahendeid kasutades praktilisi töid, järgides juhendeid ja ohutusnõudeid;
- 4) vormistab vaatlusinfo, teeb järeldusi ning esitleb neid;
- 5) kasutab õppetekstides leiduvaid loodusteaduslikke mõisteid suulises ja kirjalikus kõnes;
- 6) kasutab õpitud loodusteaduslikke teadmisi ja oskusi igapäevaelus otsuseid tehes.

Loodusvaatlused

3. klassi õpilane:

- 1) teeb ilmavaatlusi, iseloomustab ilma ning valib ilmale vastava välisriietuse;
- 2) kirjeldab looduslikke ja tehisklikke objekte erinevate meeltega saadud teabe alusel;
- 3) märkab muutusi looduses ning seostab neid aastaegade vaheldumisega;
- 4) toob näiteid erinevate organismide eluavalduste ja omavaheliste seoste kohta erinevatel aastaegadel;
- 5) toob näiteid looduses toimuvate aastaajaliste muutuste tähtsuse kohta inimese elus;
- 6) tunneb kodukoha levinumaid taime- ja loomaliike;
- 7) käitub loodushoidlikult ning järgib koostegutsemise reegleid.

Loodusnähtused

3. klassi õpilane:

- 1) eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning vaatleb, nimetab, kirjeldab ja rühmitab neid;

- 2) eristab tahkeid ja vedelaid aineid ning omab ohutunnet tundmatute ainete vastu;
- 3) teeb juhendi järgi lihtsamaid praktilisi töid, järgides ohutusnõudeid;
- 4) kaalub kehi, mõõdab temperatuuri ja pikkusi korrektselt, valides sobivaid mõõtmisvahendeid;
- 5) selgitab kompassi töö põhimõtet, toetudes magnetiga tehtavale katsele;
- 6) teeb katsega kindlaks elektrit juhtivad ja mittejuhtivad ained ning rakendab saadud teadmisi elektririistade ohutul kasutamisel;
- 7) oskab ette näha liikumisega seotud ohuolukordi; teab, millest sõltub liikuva keha peatamise aeg ja tee pikkus.

Organismide mitmekesisus ja elupaigad

3. klassi õpilane:

- 1) kirjeldab taimede, loomade ja seente välisehitust, seostab seda elukeskkonnaga ning toob näiteid nende tähtsuse kohta looduses;
- 2) eristab seeni, taimi ja loomi toitumise, kasvamise ning liikumisvõime järgi;
- 3) teab, et ühte liiki kuuluvad organismid on sarnased;
- 4) eristab kala, kahepaikset, roomajat, lindu ja imetajat ning selgrootut, sh putukat;
- 5) kirjeldab õpitud loomaliikide eluviise ja elupaiku;
- 6) eristab õistaime, okaspuud, sõnajalg- ja sammaltaime;
- 7) teab seente mitmekesisust, eristab söödavaid ja mürgiseid kübarseeni ning oskab vältida mürgiste seentega seotud ohtusid;
- 8) arvestab taimede ja loomade vajadusi ning suhtub neisse vastutustundlikult;
- 9) toob näiteid erinevate organismide seoste kohta looduses ning koostab õpitud liikidest lihtsamaid toiduahelaid;
- 10) tunneb põhjalikult ühte taime-, seene- või loomaliiki, tuginedes koostatud uurimuslikule ülevaatele.

Inimene

3. klassi õpilane:

- 1) kirjeldab inimese välisehitust, kasutades mõõtmistulemusi;
- 2) järgib tervisliku toitumise põhimõtteid ja hügieeninõudeid ning väärtustab tervislikke eluviise;
- 3) teadvustab inimese vajadusi, tarbib vastutustundlikult, väldib enda ja teiste tervise kahjustamist ning toimib keskkonda hoidvalt;
- 4) toob näiteid, kuidas inimene sõltub loodusest ning muudab oma tegevusega loodust;
- 5) võrdleb inimeste elu maal ja linnas.

Plaan ja kaart

3. klassi õpilane:

- 1) saab aru lihtsast plaanist või kaardist ning leiab kooliümbruse plaanilt tuttavaid objekte;
- 2) mõistab, et kaardi järgi on võimalik tegelikkust tundma õppida;
- 3) näitab Eesti kaardil oma kodukohta, suuremaid kõrgustikke, saari, poolsaari, lahtesid, jõgesid, järvesid ja linnu;
- 4) määrab kompassi abil põhja- ja lõunasuunda;
- 5) kirjeldab Eesti kaardi järgi objektide asukohti, kasutades ilmakaari.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid II kooliastmes

Väärtused ja hoiakud

6. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb huvi loodusteaduste õppimise vastu;

- 2) väärtustab uurimistegevust looduse tundmaõppimisel;
- 3) väärtustab bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust ning säästvat eluviisi;
- 4) toimib keskkonnateadliku tarbijana ning väärtustab tervislikku toitu;
- 5) märkab kodukohta ja Eesti keskkonnaprobleeme ning on motiveeritud osalema eakohastes keskkonnakaitseüritustes.

Uurimisoskused

6. klassi lõpetaja:

- 1) sõnastab uurimisküsimusi/probleeme ja kontrollib hüpoteese;
- 2) kavandab õpetaja juhendamisel lihtsamaid praktilisi töid;
- 3) teeb katseid, järgides praktilise töö juhendeid;
- 4) arutleb loodusteadusliku uurimuse ja praktiliste tööde juhendite üle;
- 5) kasutab ohutusnõudeid, järgides õigesti sobilikke mõõtevahendeid;
- 6) analüüsib andmeid, teeb järeldusi ja esitab uuringu tulemusi;
- 7) leiab eri allikatest loodusteaduslikku teavet ning arutleb infoallika usaldusväärsuse üle;
- 8) oskab vastandada teaduslikku ja mitteteaduslikku seletust.

Üldised loodusteaduslikud teadmised

6. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb igapäevaelus ära loodusteaduslikke teemasid, probleeme ja küsimusi;
- 2) saab aru loodusteaduslikust tekstist, tõlgendab ja rakendab õpitud teadusmõisteid, sümboleid ning ühikuid nähtusi ja protsesse selgitades;
- 3) tuginedes loodusteaduslikele teadmistele, teeb tõendusmaterjalide põhjal järeldusi ja otsustusi;

- 4) selgitab põhjuse-tagajärje seoseid;
- 5) kasutab või koostab mudelit, et näidata arusaamist seostest, protsessidest ja süsteemidest;
- 6) kirjeldab ja võrdleb organismide, ainete või protsesside sarnasusi ning erinevusi;
- 7) selgitab organismide kohastumist õhus, vees või mullas kui elukeskkonnas ning põhjendab loodus- ja keskkonnakaitse vajalikkust;
- 8) saab aru inimtegevuse ja keskkonna vahelistest seostest kodukoha ning Eesti kontekstis.

2.1.3. Loodusõpetuse õpitulemused ja õppesisu 1. klassis

Õppeainet õpitakse 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas. Õpe toimub peamiselt projektõppe tundides, vajadusel ka baasõppe tundides.

Teema	Kesksed ideed	Õpitulemused	Õppesisu
Aastaajad	<p>Aastaaegade vaheldumist põhjustavad Maa tiirlemine ümber päikese ja tema telje kallakus.</p> <p>Elusloodus on kohastunud aastaaegade vaheldumisega.</p> <p>Loodusvaatlused aitavad meil paremini looduses</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab, et looduses aset leidvad muutused sõltuvalt aastaaegadest ning valgusest ja soojusest; 2) märkab muutusi looduses ja seostab neid aastaaegade vaheldumisega, kirjeldab aastaajalisi muutusi (kõnes, kirjas, joonistades); 3) toob näiteid looduses toimuvate aastaajaliste 	<p>Kodukoha elurikkus ja maastikuline mitmekesisus. Aastaaegade vaheldumine looduses seoses soojuse ja valguse muutustega. Taimed, loomad ja seened erinevatel aastaaegadel.</p> <p>Tihedalt seotud järgmiste teemadega ilm ja organismid.</p> <p>Vaatlusandmete põhjal toimuvad arutelud peaksid suunama põhjuste ning tagajärgede seoste mõistmisele.</p> <p>Praktilised tööd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õppekäigud aastaajaliste erinevuste

	<p>toimuvast aru saada.</p> <p>Loodus on meie kõigi ühine kodu ja seda on oluline hoida.</p>	<p>muutuste tähtsusest inimese elus;</p> <p>4) teeb lihtsamaid loodusvaatlusi, kannab vaatlusinfo tabelisse, jutustab vaatlusinfo/tabeli põhjal ilma muutumisest;</p> <p>5) teeb soojuse ja valguse peegeldumise kohta katseid, sõnastab järeldused;</p> <p>6) oskab ennast kaitsta päikese põletuse eest;</p> <p>7) teab, et elusolendite mitmekesisus ja aktiivsus sõltub aastaajadest;</p> <p>8) toob näiteid erinevate organismide eluvalduste ja omavaheliste seoste kohta erinevatel aastaajadel;</p> <p>9) oskab käituda õppekäigul loodussõbralikult;</p> <p>10) tunneb kodu- ja kooliümbrust, teab kodu- ja kooliümbruse tüüpilisemaid taimi ja loomi;</p> <p>11) vormistab vaatlusinfo, teeb järeldusi ning esitleb neid;</p> <p>12) oskab vaadelda, nimetada,</p>	<p>vaatlemiseks. Linna ja maastikuvaatlus, erinevused erinevatel aastaajadel (võrdlemise oskus).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Puu (või mõne muu objekti) ja temaga seotud elustiku aastaringne jälgimine (seotud teemaga organismid ja elupaigad). • Tutvumine aastaajaliste muutustega. • Tutvumine kooli ümbrusega õppekäikudel. • Millised muudatused on õpilase ja tema pere elus erinevatel aastaajadel? Perekondlike traditsioonide, kommete projekt, esitlus. • Ohutus ja tervishoid – plakatite, juhiste koostamine. <p>Projekt “Minu kodukant ja kodulinn: Missugune on minu kodukant?”</p>
--	--	--	--

		<p>rühmitada ja kirjeldada kodukoha, kooliümbruse elusa ja eluta looduse objekte;</p> <p>13) oskab käituda veekogudel;</p> <p>14) teab tuntumaid kodukoha/kooliümbruse vaatamisväärsusi;</p> <p>15) mõistab, et aastaajalised muutused mõjutavad tema enda ja teiste elu;</p> <p>16) tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu;</p> <p>17) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodusväärtusi ja iseennast, järgib koostegutsemise reegleid;</p> <p>18) tunneb huvi oma kodukoha, inimeste/ajaloo/looduse vastu;</p> <p>19) hoiab oma kodukoha loodust ja ehitisi.</p>	
Ilm	Ilmavaatlused aitavad meil ilma ette ennustada ja teha selle põhjal igapäevaelu otsuseid.	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teeb ilmavaatlusi, iseloomustab ilma; 2) teeb ilmamate põhjal järeldusi ning riietub vastavalt; 	<p>Ilmastikunähtused. Ilmavaatlused. Sissejuhatus teemasse mõõtmised ja võrdlemine</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilma vaatlemine lühiajaliselt või

		3) tunneb huvi uurimusliku tegevuse vastu.	<p>pikaajaliselt. Individuaalselt, paaris või rühmatööna.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õhutemperatuuri mõõtmine. • Ilmaennustuse ja tegeliku ilma võrdlemine. Veebist info otsimine. • Ilma vaatlemiseks instrumentide meisterdamine. • Milline on ilm praegu siin või hoopis teises kohas maailmas? • Ilm ja ohutus. • Kuidas loomad erinevatele ilmadele reageerivad? <p>Projekt “Minu kodukant ja kodulinn: Missugune on minu kodukant?”</p>
Organismid ja elupaigad	<p>Loomade ja taimede kohastumused on kujunenud välja väga pika aja jooksul ning on mõjutatud nende elupaigast.</p> <p>Koduloomadel on oma vajadused ja meie ülesanne on nende pidamisel neid järgida.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab kodukoha maismaaloomi ja -taimi, teab loomade ja taimedega seotud ohtusid ning looduslikke ohte; 2) oskab rühmitada ja ära tunda kodukoha levinumaid taime- ja loomaliike; 3) kasutab õppetekstides leiduvaid loodusteaduslikke mõisteid suuliselt ja kirjalikus 	<p>Kodukoha maismaataimed ja -loomad, nende välisehitus ja mitmekesisus. Taimede ja loomade eluavaldused: toitumine ja kasvamine. Koduloomad.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Loodusvaatlused: taimede välisehitus, loomade välisehitus – loomeaed või botaanikaaed. • Ühe taime või looma uurimine, ülevaate koostamine. Kodus oma lemmiklooma vaatlemine või uurimustöö koostamine

		<p>kõnes;</p> <p>4) kirjeldab taimede ja loomade välisehitust, seostab selle elupaiga ja kasvukohaga ning toob näiteid nende tähtsusest looduses;</p> <p>5) oskab teha lihtsamaid loodusvaatlusi;</p> <p>6) kirjeldab kodukoha maismaaloomade välisehitust, toitumist ja kasvamist, seostab neid elupaigaga;</p> <p>7) kirjeldab taimede välisehitust, märkab ja kirjeldab taimede arengut;</p> <p>8) eristab mets- ja koduloomi;</p> <p>9) teab, miks peetakse koduloomi, ja oskab nimetada nende vajadusi;</p> <p>10) teab koduloomadega seotud ohtusid;</p> <p>11) oskab märgata ja kirjeldada koduloomade arengut;</p> <p>12) teab, et on olemas erinevad elupaigad, et erinevatel organismidel on erinevad nõuded elukeskkonnale;</p>	<p>(vanemate intervjuerimine lemmiku kohta info saamiseks)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uurimus: taime kasvu sõltuvus soojusest ja valgusest. • Lemmikloomapäeva korraldamine. • Õppekäik: organismid erinevates elukeskkondades. <p>Peamiste praktiliste tegevustena, mis kindlustavad õpitulemuste saavutamise, rakendatakse uurimuslikke ja praktilisi töid: objektide, sh looduslike objektide vaatlemist, võrdlemist, rühmitamist, mõõtmist, katsete läbiviimist, kollektiooni koostamist.</p> <p>Projekt “Meie loomad: Millised loomad elavad kodudes ja tänavatel?”</p>
--	--	--	--

		13) vaatleb taimi ja loomi erinevates elukeskkondades; 14) suhtub hoolivalt elusolenditesse ja nende vajadustesse; 15) suhtub vastutustundlikult koduloomadesse, 16) ei jäta koduloomi hoolitsuseta; 17) väärtustab uurimuslikku tegevust.	
--	--	--	--

2.1.4. Loodusõpetuse õpitulemused ja õppesisu 2. klassis

Õppeainet õpitakse 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas. Õpe toimub peamiselt projektõppe tundides, vajadusel ka baasõppe tundides.

Teema	Kesked ideed	Õpitulemused	Õppesisu
Inimese meeled ja avastamine	<p>Keskkond jaguneb elus ja eluta looduseks.</p> <p>Loodusteadlased kasutavad looduse mõistmiseks teaduslikku uurimismeetodit.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab erinevaid omadusi; 2) oskab oma meelte abil omadusi määrata; 3) teab, et taimed, loomad ja seened on elusolendid; 4) teab nimetada elusa ja eluta looduse objekte ja nende omadusi; 	<p>Inimese meeled ja avastamine. Elus ja eluta. Asjad ja materjalid.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meelte kasutamine mängulises ja uurimuslikus tegevuses. Kus lähevad meie meelte piirid? Mis saab kui mõni meel on puudulik/puudu. • Kuidas loomad oma meeli kasutavad suhtlemiseks – võrdlus.

	<p>Inimestel on viis meelt: kuulmine, nägemine, kompimine, haistmine ja maitsmismeel.</p> <p>Meeled aitavad meil maailma tajuda.</p>	<p>5) viib läbi lihtsamaid loodusvaatlusi ning uurimuslikke tegevusi;</p> <p>6) eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning vaatleb, nimetab, kirjeldab ja rühmitab neid;</p> <p>7) oskab käituda õppekäigul loodussõbralikult;</p> <p>8) teab, et on olemas looduslikud ja inimese tehtud asjad ning materjalid;</p> <p>9) kirjeldab looduslikke ja tehisklikke objekte erinevate meeltega saadud teabe alusel;</p> <p>10) sõnastab oma meelte abil saadud kogemusi ning nähtuste ja objektide omadusi;</p> <p>11) eristab tahkeid ja vedelaid aineid ning omab ohutunnet tundmatute ainete suhtes;</p> <p>12) eristab inimese valmistatud looduslikust;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Elus- ja eluta looduse objektide rühmitamine. • Õppekäik kooliümbruse elus- ja eluta loodusega tutvumiseks. • Tahkete ja vedelate ainete omaduste võrdlemine. • Looduslike ja tehismaterjalide/objektide rühmitamine. <p>Abiks on keskkonnamängud, mis suunavad meelte kasutamisele ning aitavad luua emotsionaalset sidet loodusega.</p> <p>Õpikeskkond peab äratama huvi looduse vastu ning arendama õpilaste loovust. Õpetus peab olema õpilase jaoks relevantne, st tähenduslik: arusaadav ning seostatud õpilaste igapäevase elu ja nende huvidega. Õpikeskkonda laiendatakse klassiruumist kooliõue, muuseumisse ja loodusesse, rakendades uurimuslike elementidega õuesõpet.</p>
--	--	--	--

		<p>13) tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu, kasutab julgelt loovust ja fantaasiat;</p> <p>14) märkab looduse ilu ja erilisust, väärtustab oma kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust;</p> <p>15) väärtustab maailma tunnetamist oma meelte kaudu;</p> <p>16) tunneb rõõmu looduses viibimisest;</p> <p>17) väärtustab nii looduslikku kui inimese loodut ning suhtub kõigesse sellesse säästvalt;</p> <p>18) väärtustab enda ja teiste tööd.</p>	
<p>Organismide rühmad ja kooselu</p>	<p>Elusloodus jaguneb looma-, taime-, seente- ja bakteririigiks.</p> <p>Elusloodus jaotatakse riikideks kindlate tunnuste alusel.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab, et taimed on elusad organismid; 2) teab, et taimed vajavad päikesevalgust ning toodavad seente ja loomade poolt kasutatavaid toitaineid ja 	<p>Taimede mitmekesisus. Loomade mitmekesisus. Seente mitmekesisus. Liik, kooslus, toiduahel.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lihtsa kollektsiooni koostamine mõnest organismirühmast. • Looma välisehituse ja eluviisi uurimine

	<p>Iga organism on looduse toimimiseks oluline.</p>	<p>hapnikku;</p> <p>3) nimetab ja oskab näidata taimeosi, leida tunnuseid, mille abil taimi rühmitada;</p> <p>4) eristab õistaime, okaspuud, sõnajalg- ja sammaltaime;</p> <p>5) teab, et loomade hulka kuuluvad putukad, ämblikud, ussid, kalad, konnad, maod, linnud ja imetajad;</p> <p>6) teab, et ühte rühma kuuluvatel loomadel on sarnased tunnused;</p> <p>7) teab, et rästik, puuk ja herilane on ohtlikud;</p> <p>8) eristab kala, kahepaikset, roomajat, lindu ja imetajat ning selgrootut, sh putukat;</p> <p>9) kirjeldab õpitud loomaliikide eluviise ja elupaiku;</p> <p>10) oskab seostada loomade ehituslikke ja käitumuslikke eripärasid nende elukeskkonnaga;</p>	<p>(bio.edu.ee).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seente vaatlemine või hallitusseente kasvamise uurimine. • Õppekäik organismide kooselu uurimiseks erinevates elupaikades. • Liikide võrdlus. • Erinevate elukutsete esindajate külastus (arst, mükoloog, zooloog jne). Kuidas nad on kangelased? • Liikide vahelised seosed – ükski taim pole seeneta. • Milliseid kangelasi on leida loomade, taimede, seente seas? • Toiduahela koostamine veebis. <p>Projekt “Suhtlemine: Kuidas loomad, linnud ja taimed suhtlevad?”</p>
--	---	--	--

		<p>11) tunneb ära õpitud loomi piltide järgi ja looduses;</p> <p>12) väldib loomadega seotud ohte (mürgiseid ja ohtlikke loomi);</p> <p>13) teab seente mitmekesisust ja seda, et seened elavad mullas ja teistes organismides;</p> <p>14) teab, et mõningaid seeni kasutatakse toiduainete valmistamiseks ning pagaritööstuses;</p> <p>15) eristab söödavaid ja mürgiseid kübarseeni;</p> <p>16) oskab vältida mürgiste seentega (sh hallitusseentega) seotud ohtusid;</p> <p>17) eristab seeni taimedest ja loomadest;</p> <p>18) tunneb õpitud seeni piltide järgi ja looduses;</p> <p>19) teab, et igal liigil on nimi;</p> <p>20) teab, et ühte liiki kuuluvad organismid on sarnased;</p> <p>21) teab, et looduses on kõik omavahel seotud, et</p>	
--	--	--	--

		<p>toiduvõrgustike abil saab iseloomustada organismidevahelisi suhteid;</p> <p>22) koostab õpitud liikidest lihtsamaid toiduahelaid;</p> <p>23) tunneb põhjalikult ühte taime-, seene- või loomaliiki, tuginedes koostatud uurimusülevaatele;</p> <p>24) mõistab, et liikide mitmekesisus on üks loodusrikkusi;</p> <p>25) mõistab, et iga organism on looduses tähtis;</p> <p>26) saab aru, et kõik taimed ja loomad on vajalikud, et nad on osa loodusest ja neid peab kaitsma;</p> <p>27) mõistab, et seemned on elusorganismid ning neid tuleb kaitsta nagu teisi organisme.</p>	
--	--	--	--

1.1.1. Loodusõpetuse õpitulemused ja õppesisu 3. klassis

Õppeainet õpitakse 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas. Õpe toimub peamiselt projektõppe tundides, vajadusel ka baasõppe tundides.

Teema	Kesksed ideed	Õpitulemused	Õppesisu
Inimene	<p>Inimene on bioloogiliselt kõige keerukama ehitusega organism.</p> <p>Tervislik eluviis on aluseks terve organismi kujunemisele.</p> <p>Inimene mõjutab oma tarbimisega ümbritsevat keskkonda.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab kehaosade nimetusi; 2) näitab ja nimetab kehaosi; 3) kirjeldab inimese välisehitust, kasutades mõõtmistulemusi; 4) teab, et toituda tuleb võimalikult mitmekesiselt ning regulaarselt ja et väär toitumine toob kaasa tervisehäireid; 5) teab, et kiirtoidud ei ole tervislikud; 6) oskab järgida tervisliku toitumise põhimõtteid ning hügieeninõudeid; 7) oskab leida toiduainete pakenditelt talle vajalikku teavet; 8) teab, kuidas hoida oma tervist, silmi, hambaid; 9) teab, kelle poole tervisemurega pöörduda; 10) järgib hügieeninõudeid, 	<p>Inimene. Välisehitus. Inimese toiduvajadused ja tervislik toitumine. Hügieen kui tervist hoidev tegevus. Inimese elukeskkond.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Enesevaatlus, mõõtmine (kooli aasta alguses ja lõpus – võrdlemine) Koos teemaga mõõtmine. • Oma päevamenüü tervislikkuse hindamine. • Mida ma söön – toidu teekond, info pakendil – uurimustöö. • Õppekäik: asula kui inimese elukeskkond, tervihoiu muuseum, poe külastus, turg. <p>Projekt “Minu keha: Mida toit minu kehale teeb?”</p> <p>Projekt “Eesti keskkonnakaitse: Kuidas</p>

		<p>hoolitseb keha puhtuse eest;</p> <p>11) oskab näha ohtu tundmatutes esemetes, eristada tervisele kasulikke ja kahjulikke tegevusi;</p> <p>12) teab, et inimesed elavad erinevates elukeskkondades;</p> <p>13) toob näiteid, kuidas inimene oma tegevusega muudab loodust;</p> <p>14) teab, et oma tegevuses tuleb teistega arvestada;</p> <p>15) tarbib vastutustundlikult, väldib enda ja teiste tervise kahjustamist ning toimib keskkonda hoidvalt;</p> <p>16) võrdleb inimeste elu maal ja linnas;</p> <p>17) väärtustab inimest ja tema vajadusi ning tervist.</p> <p>18) väärtustab tervislikku eluviisi, tervislikku toitumist ja puhtust;</p> <p>19) püüab vältida enda ja teiste tervise kahjustamist;</p> <p>20) väärtustab erinevaid huvisid ja harrastusi.</p>	<p>kaitsta elu maal ja vees?"</p>
<p>Mõõtmine ja võrdlemine</p>	<p>Mõõtmine aitab meil paremini ümbritsevat</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) teab, et mõõtmine on</p>	<p>Kaalumine, pikkuse ja temperatuuri mõõtmine.</p>

	kirjeldada.	<p>võrdlemine mõõtühikuga;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) viib läbi lihtsate vahenditega tehtavaid praktilisi töid, järgides juhendeid ja ohutusnõudeid; 3) kaalub kehi, mõõdab temperatuuri ja pikkusi korrektselt, valides sobivaid mõõtmisvahendeid; 4) mõistab mõõtmise vajalikkust, saab aru, et mõõtmine peab olema täpne. 	<p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Enda ja erinevate muude kehade kaalumise • Õpilaste pikkuste võrdlemine ja mõõtmine. • Temperatuuri mõõtmine erinevates keskkondades. • Minu kodukoha mõõtmised aastaringselt (valgus, temperatuur). • Organismid erinevas elukeskkonnas - puu lehelaba pikkus valguse käes ja varjus, puude kõrgus, läbimõõt jne. <p>Projekt “Insenerid: Kuidas insenerid probleeme lahendavad?”</p>
Liikumine	<p>Liikumine seisneb oma keha asukoha muutmises ja nõuab energiat.</p> <p>Ohutuks liiklemiseks on oluline olla tähelepanelik.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab liikumise tunnist: keha asukoht muutub teiste kehade suhtes; 2) eristab liikumist ja paigalseisu; 3) teab, et keha ei saa hetkeliselt liikuma panna ega peatada; 4) teab, et pidurdamisel läbib keha teatud teepikkuse; 5) teab, millest sõltub liikuva keha 	<p>Liikumise tunnused. Jõud liikumise põhjusena (katseliselt). Liiklusohutus.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oma keha jõu tunnetamine liikumise alustamiseks ja peatamiseks (praktiline uurimistöö jalgrattaga). • Liikuvate kehade kauguse ja kiiruse hindamine (linnatänaval vaatlemine, mõõtmine –

		<p>peatamise aeg ja tee pikkus (kiirus, teekatte libedus);</p> <p>6) oskab ette näha liikumisega seotud ohuolukordi,</p> <p>7) oskab tänavat (teed) ohutult ületada;</p> <p>8) oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust;</p> <p>9) oskab valida jalgrattaga, rulaga ja rulluiskudega sõitmiseks turvalise koha ja sobiva kiiruse;</p> <p>10) oskab kasutada turvavahendeid;</p> <p>11) suhtub positiivselt liikumisse kui kehalisse tegevusse.</p>	<p>uurimustöö).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liiklus minu kodukohas ja ohutus (erinevatel aastaaegadel). • Koostöö projektid maanteeameti ja politseiga (vt KEATi programmi). <p>Projekt “Insenerid: Kuidas insenerid probleeme lahendavad?”</p>
Plaan ja kaart	<p>Kaart on maapinna üldistatud, vähendatud ja leppemärkidega seletatud mudel.</p> <p>Ilmakaared aitavad meil orienteeruda.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab, et kaart on suurema maa-ala mudel ja et värvused ja märgid kaardil on leppemärgid; 2) saab aru lihtsast plaanist või kaardist, leiab kooliümbruse plaanilt tuttavaid objekte; 3) kirjeldab kaardi abil tegelikke objekte, tunneb kaardil värvide järgi ära maismaa ja veekogud; 4) mõistab, et kaardi abil on 	<p>Kooliümbruse plaan. Eesti kaart. Ilmakaared ning nende määramine kaardil ja looduses. Tuntumad kõrgustikud, madalikud saared, poolsaared, lahed, järved, jõed ja asulad Eesti kaardil.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pildi järgi plaani koostamine. • Plaani järgi liikumine kooli ümbruses, mõõtkavata plaani täiendamine. Orienteerimispäev kooli juures või maastikumäng.

		<p>võimalik tegelikkust tundma õppida;</p> <p>5) teab põhiilmakaari ja vaheilmakaari;</p> <p>6) teab õpitud kaardiobjekte ja oma kodukohta asukohta kaardil;</p> <p>7) kirjeldab Eesti kaardi järgi objektide asukohti, kasutades ilmakaari;</p> <p>8) määrab kompassi abil põhja- ja lõunasuunda;</p> <p>9) näitab Eesti kaardil oma kodukohta, suuremaid kõrgustikke, madalikke, saari, poolsaari, lahtesid, jõgesid, järvesid ja linnu;</p> <p>10) seostab kaardiobjektid ilmakaartega (nt Valga asub Lõuna-Eestis)</p> <p>11) saab aru, et ilmakaarte tundmine ning nende määramisoskus on elus vajalik;</p> <p>12) mõistab, et kaardi järgi on võimalik maastikul orienteeruda;</p> <p>13) mõistab, et kaartide</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Matk metsas kaardi järgi (koostöö kaitseliiduga). • Eesti kaardi tundmaõppimine Eesti kaardi põhiste lauamängude või pusle abil. • Ilmakaarte määramine kaardil, õues kompassiga või päikese järgi. • Õppekursioon oma maakonnaga tutvumiseks. <p>Projekt “Insenerid: Kuidas insenerid probleeme lahendavad?”</p>
--	--	--	---

		<p>kasutamine on vajalik ja uurimine põnev;</p> <p>14) saab aru kaardi legendi ja leppemärkide tundmise vajalikkusest ja sellest, et kaardi või plaani (mudeli) abil on tegelikkust parem tundma õppida.</p>	
<p>Elekter ja magnetism</p>	<p>Energiat ei teki ega kao iseenesest, vaid see võib muunduda ühest liigist teise või kanduda ühelt kehalt teisele.</p> <p>Elektril on meie igapäevaelus oluline roll.</p> <p>Energia säästmine hoiab raha kokku ja säästab loodust.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab lüliti osa vooluringis; 2) teab, et mõned ained juhivad elektrivoolu ja teised ei juhi; 3) teab, et niiske keskkond juhib elektrivoolu ja et elekter võib olla ka ohtlik; 4) oskab pistikut pistikupesast õigesti välja tõmmata; 5) eristab töötavat ja mittetöötavat vooluringi; 6) teeb katsega kindlaks elektrit juhtivad ja mittejuhtivad ained ning rakendab saadud teadmisi elektririistade ohutul kasutamisel; 7) kasutab elektrit säästlikult; oskab käsitseda majapidamis- ja olmeelektroonikat ning elektroonikaseadmeid; 	<p>Vooluring. Elektrijuhid ja mitteelektrijuhid. Elektri kasutamine ja säästmine. Ohutusnõuded. Magnetnähtused. Kompass.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lihtsa vooluringi koostamine (lülitite vajalikkuse kindlakstegemine, võrdlemine, omakoostatud vooluringi võrdlemine klassis kasutatava vooluringiga, järeldamine). • Ainete elektrijuhtivuse kindlakstegemine (õpilane teeb katseliselt kindlaks, kas aine juhib elektrit või mitte). Koduse elektritarbimisega tutvumine, elektri säästmise võimalustega tutvumine. • Püsimagnetitega tutvumine. Välitöö õues: põhja- ja lõunasuuna

		<p>8) saab aru elektri säästmise vajalikkusest;</p> <p>9) saab aru, et koduses majapidamises kasutatav elekter on inimesele ohtlik ja sellega ei tohi mängida.</p>	<p>kindlakstegemine kompassi abil (teema: plaan ja kaart).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inseneritöö – ekskursioon Mektorysse, TTÜsse. • Ohutus ja tervishoid seoses elektriga – plakatid, juhendmaterjalid. • Energia kokkuhoiu arvutamine. <p>Projekt “Insenerid: Kuidas insenerid probleeme lahendavad?”</p>
Organismid ja elupaigad	Loomade ja taimede kohastumused on kujunenud välja väga pika aja jooksul ning on mõjutatud nende elupaigast.	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab õpitud maismaaloomi ja -taimi, teab loomade ja taimedega seotud ohtusid ning looduslikke ohte; 2) kasutab õppetekstides leiduvaid loodusteaduslikke mõisteid suulises ja kirjalikus kõnes; 3) kirjeldab taimede ja loomade välisehitust, seostab selle elupaiga ja kasvukohaga ning toob näiteid nende tähtsusest looduses ja vajadust kaitsta 4) teab, et organism hingab, toitub, kasvab, paljuneb; 	<p>Taimede ja loomade eluavaldused: toitumine ja kasvamine. Veetaimede ja -loomade erinevus maismaa organismidest. Organismide mitmekesisuse olulisus. Organismide kaitsmise erinevad võimalused.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ühe taime või looma uurimine, ülevaate koostamine. • Loomaia või loomapargi külastus • Üle-kooliline keskkonnakonverents erinevate ettekannetega, plakatitega • Mondo filmiõhtud ja sellele järgnevad töötoad • Terviku kaardistamine – inimese tervis ja heaolu = loomade ja taimede heaolu = harmooniline maailm.

		<p>5) kirjeldab õpitud maismaaloomade välisehitust, toitumist ja kasvamist, seostab neid elupaigaga ja vajadust kaitsta elupaikasad.</p> <p>6) teab õpitud veetaimi ja -loomi;</p> <p>7) teab, et on olemas erinevad elupaigad, et erinevatel organismidel on erinevad nõuded elukeskkonnale;</p> <p>8) teab maismaa- ja veetaimede põhierinevusi;</p> <p>9) vaatleb taimi ja loomi erinevates elukeskkondades;</p> <p>10) suhtub hoolivalt elusolenditesse ja nende vajadustesse;</p> <p>11) väärtustab veetaimede ja -loomade mitmekesisust ja tähtsust looduses;</p> <p>12) väärtustab uurimuslikku tegevust.</p>	<p>Projekt “Eesti keskkonnakaitse: Kuidas kaitsta elu maal ja vees?”</p>
<p>Organismide rühmad ja kooselu</p>	<p>Loomade ja taimede kohastumused on kujunenud välja väga pika aja jooksul ning</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) kirjeldab õpitud loomaliikide eluviise ja elupaiku;</p> <p>2) oskab seostada loomade</p>	<p>Teema käsitus koos eelneva teemaga! Taimede mitmekesisus. Loomade mitmekesisus. Seente mitmekesisus. Liik, kooslus, toiduahel.</p>

	<p>on mõjutatud nende elupaigast.</p> <p>Iga organism on looduse toimimiseks oluline.</p>	<p>ehituslikke ja käitumuslikke eripärasid nende elukeskkonnaga;</p> <p>3) tunneb ära õpitud loomi piltide järgi ja looduses;</p> <p>4) teab, et igal liigil on nimi;</p> <p>5) teab, et ühte liiki kuuluvad organismid on sarnased;</p> <p>6) teab, et looduses on kõik omavahel seotud, et toiduvõrgustike abil saab iseloomustada organismidevahelisi suhteid;</p> <p>7) koostab õpitud liikidest lihtsamaid toiduahelaid;</p> <p>8) mõistab, et (liiki)de mitmekesisus on üks loodusrikkusi;</p> <p>9) mõistab, et iga organism on looduses tähtis;</p> <p>10) saab aru, et kõik taimed ja loomad on vajalikud, et nad on osa loodusest ja neid peab kaitsma;</p> <p>11) mõistab, et seemned on elusorganismid ning neid tuleb kaitsta nagu teisigi organisme.</p>	<p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lihtsa kollektiooni koostamine mõnest organismirühmast. • Looma välisehituse ja eluviisi uurimine. • Üle kooliline keskkonnakonverents erinevate ettekannetega, plakatitega • Mondo filmiõhtud ja sellele järgnevad töötoad • Terviku kaardistamine – inimese tervis ja heaolu = loomade ja taimede heaolu = harmooniline maailm • Liikide võrdlus. <p>Projekt “Eesti keskkonnakaitse: Kuidas kaitsta elu maal ja vees?”</p>
--	---	--	--

2.1.6. Loodusõpetuse õpitulemused ja õppesisu 4. klassis

Õppeainet õpitakse 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas. Õpe toimub peamiselt projektõppe tundides, vajadusel ka baasõppe tundides.

Teema	Kesksed ideed	Õpitulemused	Õppesisu
Maailmaruum	<p>Astronoomia on täheteadus, mis uurib kosmilisi objekte ja universumit.</p> <p>Päikesesüsteem on planeetide süsteem, mille keskseks kehaks on Päike ja selle ümber tiirlevad 8 planeeti.</p> <p>Maa on kolmas planeet Päikesesüsteemis.</p> <p>Päev ja öö tekivad Maa pöörlemisel ümber oma telje.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb huvi maailmaruumi ehituse vastu 2) märkab tähistaeva ilu; 3) nimetab Päikesesüsteemi planeetid; 4) kirjeldab joonise põhjal Päikesesüsteemi ehitust; 5) kirjeldab praktilise töö tulemusena loodud mudeli põhjal Päikese ning planeetide suhtelisi suurusi ja omavahelisi kaugusi; 6) mudeldab Kuu tiirlemist ümber Maa; 7) mudeldab Maa tiirlemist ümber Päikese; 8) mudeldab Maa pöörlemist ning põhjendab gloobuse ja valgusti (taskulambi) abil öö ja päeva vaheldumist Maal; 9) kirjeldab tähtede asetust 	<p>Päike ja tähed. Päikesesüsteem. Tähistaevas. Tähtkujud. Suur Vanker ja Põhjanel. Galaktikad. Astronoomia.</p> <p>Mõisted: maailmaruum, Päike, Maa, Kuu, tiirlemine, pöörlemine, ööpäev, aasta, täht, planeet, satelliit, Päikesesüsteem, tähtkuju, Suur Vanker, Põhjanel, galaktika, astronoomia.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpilased joonistavad oma valikul pildi mõnest taevakehast, tähtkujust või universumi osast, mis neile huvi pakub, tutvustavad kaaslastele, miks just sellise objekti valisid. Binokliga vaatamise harjutus: väiksemates rühmades (3–5 õpilast) vaadatakse mingit loodusobjekti (kivi, puu, lind vm), õpitakse vaadet teravustama, ühiselt kirjeldatakse nähtut või

		<p>galaktikas;</p> <p>10) teab, et Päikesesüsteem asub galaktikas nimega Linnutee;</p> <p>11) jutustab müüti Suurest Vankrist;</p> <p>12) leiab taevafääril ja taevakaardil Suure Vankri ja Põhjanea la ning määrab põhjasuuna;</p> <p>13) teab, et astronoomid uurivad kosmilisi kehi;</p> <p>14) eristab astronoomiat kui teadust ja astroloogiat kui inimeste uskumist;</p> <p>15) leiab eri allikaist infot maailmaruumi kohta etteantud teemal, koostab ja esitab ülevaate.</p>	<p>joonistatakse objekt. Võimalusel võib teleskoobiga taeva vaatlusi teha.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tähistaeva vaatlused (rühmas lepatakse kokku, mida kodus toimuva õhtuse vaatluse käigus vaadelda, kuidas vaatlustulemused üles märkida, järgnevas ringitunnis esitleda) • Tähtkujude märkimine taevakaardil (J. Jaaniste jt. õpimapp või mõni teine taevakaart, millelt otsida tähtkujusid). • Taevavaatlused (kuu jooksul koos vanematega, soovitatav edastada meili teel vanematele lihtne vaatlusjuhend). • Maalimine – tumedale paberile guaššvärvidega öise tähistaeva pilt, valminud töödest koostatakse näitus. • Tumedale paberile hõbedase tindipliatsiga tähtkujude joonistamine ja legendi väljamõtlemine. • Kuu faasid (täiskuu, kasvav ja kahanev kuu, noorkuu) voolitakse alusele plastiliinist või värvitakse tumedale paberile. • Rühmades öö ja päeva vaheldumise ja Kuu faaside muutumise lavastamine (vajalikud vahendid: taskulamp (Päike), tennisepall (Kuu), kummipall
--	--	--	--

			(Maa)) Projekt “Marsi asustamine”
Planeet Maa	<p>Maakeral leiavad aset mitmed loodusprotsessid, mis kujundavad siinseid tingimusi.</p> <p>Kaartidelt ja gloobuselt saab palju andmeid välja lugeda.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) huvitub Maal toimuvatest loodusprotsessidest, nende toimumise põhjustest ja tagajärgedest; 2) kirjeldab gloobust kui Maa mudelit: kuju, pöörlemine, leppemärkide tähendus; 3) teab, mida tähendab väljend „poliitiline kaart“; 4) nimetab riigi geograafilise asendi tunnused; 5) iseloomustab maailma poliitilise kaardi järgi etteantud riigi, sh Eesti geograafilist asendit; 6) leiab atlase kaardilt kohanimede registri järgi tundmatu koha; 7) kirjeldab vulkaanipurset (tuhapilv, mürgised gaasid, laavavoolud) ja sellega kaasnevaid ohtusid loodusele, sh inimesele. Teab, et Maa sisemuses on 	<p>Gloobus kui Maa mudel. Maa kujutamine kaartidel. Erinevad kaardid. Mandrid ja ookeanid. Suuremad riigid Euroopa kaardil. Geograafilise asendi iseloomustamine. Eesti asend Euroopas. Looduskatastroofid: vulkaanipursked, maavärinad, orkaanid, üleujutused.</p> <p>Mõisted: gloobus, mudel, looduskaart, riikide kaart, kontuurkaart, atlas, ekvaator, põhja- ja lõunapoolkera, põhja- ja lõunapoolus, manner, ookean, meri, geograafiline asend, riigipiir, naaberriik, vulkaan, laava, lõõr, maavärin, orkaanid, üleujutused.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tootsi maakera meisterdamine: ümara õhupalli peale kleepida PVA- liimiga makulatuuriribad, lasta kuivada ja värvida helesiniseks; poolkerade kaardilt lõigata välja mandrid (mitte täpselt rannikujoont mööda, vaid õpilaste käelisi oskusi arvestades); kleepida mandrid maakerale õigetesse kohtadesse.

		<p>piirkondi, kus kivimid pole kõvad.</p> <p>8) toob näiteid erinevate looduskatastroofide kohta ning iseloomustab nende mõju loodusele ja inimeste tegevusele.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kihilise Maa meisterdamine plastiliinist. Kahekesi (paarides) voolitakse plastiliinist väike kihiline maakera (tuum, vahevöö, maakoor), mis lõigatakse pooleks. • Vulkaani ehitamine. <p>Projekt “Meie kodu planeet Maa”</p>
<p>Elu mitmekesisus maal</p>	<p>Elusolendite mitmekesisus ja olulisus on võluv.</p> <p>Rakud on organismide ehituskivid ja need on taimedes, loomades, seentes ja bakterites erinevad.</p> <p>Elusolendid vajavad erinevaid keskkonnatingimusi.</p> <p>Elu on Maal igalpool.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb huvi loodusteaduste õppimise vastu; 2) märkab looduse ilu ja erilisust, väärtustab bioloogilist mitmekesisust; 3) märkab elusolendite eluavaldusi ja arvestab neid oma igapäevaelus; 4) oskab kasutada valgusmikroskoopi; 5) selgitab ühe- ja hulkraksete erinevust; 6) nimetab bakterite eluavaldusi ning tähtsust looduses ja inimese elus; 7) võrdleb taimede, loomade, seente ja bakterite eluavaldusi; 	<p>Organismide mitmekesisus: ühe- ja hulkraksed organismid. Organismide eluavaldused: toitumine, hingamine, paljunemine, kasvamine, arenemine, reageerimine keskkonnatingimustele. Elu erinevates keskkonnatingimustes. Elu areng Maal.</p> <p>Mõisted: rakk, üherakne organism, bakter, hulkrakne organism, toitumine, hingamine, paljunemine, kasvamine, arenemine, keskkonnatingimused, kõrb, vihmamets, mäestik, jäävöönd, kivistised, hiidsisalikud ehk dinosaurused.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pärmiseen on elusorganism • Mikroskoobi kasutamine ja valmis

		<p>8) toob näiteid taimede ja loomade kohastumise kohta kõrbes, vihmametsas, mäestikes ning jäävööndis;</p> <p>9) teab, et kõik organismid koosnevad rakkudest;</p> <p>10) teab, et keskkonnatingimused erinevad Maal;</p> <p>11) nimetab organismide eluavaldused.</p>	<p>preparaatide vaatlemine ning joonistamine vihikusse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bakterid ja seened meie ümber - eksperiment • Eluslooduse rakuline ehitus. Sibula rakkude vaatlus. Poolita sibul, koori, tõmba pintsettidega sibulalt õhuke kest maha, suru see vastu aknaruutu ja uuri tugeva suurendusega luubiga kesta rakulist ehitust. Sibularakke võib vaadata ka mikroskoobis. • Puulehtedest herbaariumi tegemine. Uurida lehe kuju, rootsusid, serva ja nende põhjal leida, mis liigist puu on • Vaatluspäeviku täitmine – paari nädala jooksul vaadelda, milliseid loomariigi esindajaid märkasid kodu ümbruses. Küsida ka vanematelt ja naabritelt, milliseid loomi on nad erinevatel aastaegadel kodu lähedal märganud. Joonistada või kirjutada vaatluspäevikusse, millised loomad elavad kodu lähedal kevadel, suvel, sügisel, talvel. Vaatluspäevikute ringikaaslastele tutvustamine (st läbi aasta kestev vaatlus!) • Mäng „Päikesekonserv” (eluks vajaliku energia päritolu), Keskkonnamängude
--	--	---	--

			<p>kogumik II, Tartu, 2005, lk 19</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uurimus missuguses keskkonnas kasvavad hallitusseened kõige paremini? <p>Projekt “Marsi asustamine”</p>
Inimene	<p>Tervislik eluviis ja keskkonnasäästlik käitumine pikendab inimese ja maakera eluiga.</p> <p>Meie elu sõltub paljudest teistest elusorganismidest.</p> <p>Loomadel esineb sarnaseid elundeid ja igal elundil on oma eesmärk.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) väärtustab inimest ja tema vajadusi ning tervislikke eluviise; 2) mõistab, et inimene on looduse osa ning tema elu sõltub loodusest; 3) toimib keskkonnateadliku tarbijana ning väärtustab tervislikku toitu; 4) kirjeldab inimese elundkondade ülesandeid ja talitluse üldisi põhimõtteid ning vastastikuseid seoseid; 5) seostab inimese ja teiste organismide elundeid nende funktsioonidega; 6) võrdleb inimest selgroogsete loomadega; 7) analüüsib lihtsa katse või 	<p>Inimese ehitus: elundid ja elundkonnad. Elundkondade ülesanded. Organismi terviklikkus. Tervislikud eluviisid. Inimese põlvnemine. Inimese võrdlus selgroogsete loomadega. Taimed, loomad, seened ja mikroorganismid inimese kasutuses.</p> <p>Mõisted: elund, kude, elundkond, nahk, lihased, luustik, süda, veresoon, arter, veen, kopsud, maks, magu, soolestik, peensool, jämesool, päarak, meeleeelundid, närvid, peaaaju, seljaaju, munandid, munasarjad, emakas, viljastumine, näärmed, neerud.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minu keha mõõtmed (pikkus, laius, kaal, kopsumaht, pulss, südamelöögid jne) • Tapeedile joonistada enda keha

		<p>mudeli järgi inimese elundi või elundkonna talitust;</p> <p>8) toob näiteid taimede, loomade, seente ja bakterite tähtsuse kohta inimese elus;</p> <p>9) põhjendab tervisliku eluviisi põhimõtteid ning koostab tervisliku päevamenüü;</p> <p>10) nimetab inimese elundkondade tähtsamaid elundeid;</p> <p>11) teab, et inimene ja tema eellased kuuluvad loomariiki;</p> <p>12) teab, et paljude loomade ja inimese ehituses on sarnaseid jooni;</p> <p>13) teab erinevate elusorganismide tähtsust inimese elus.</p>	<p>piirjooned ja siis vastavalt sellele, mis teema on tunnis - joonistada organeid ja kirjutada juurde nende ülesandeid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kopsumudeli ehitamine • Probleemipõhine uurimusprojekt “Mis juhtub minu organismiga, kui ma ei ela tervislikult • Uurimus: kuidas mõjutab treening minu pulssi (lastele lihtne õpetada pulsi mõõtmist ja koos sellega hüpoteesi seadmist ning teaduslikku uurimusmeetodit) <p>Projekt “Tervislikud valikud = pikem elu”</p>
--	--	---	---

2.1.7. Loodusõpetuse õpitulemused ja õppesisu 5. klassis

Õppeainet õpitakse 3 tundi nädalas, kokku 105 tundi õppeaastas. Õpe toimub peamiselt projektõppe tundides, vajadusel ka baasõppe tundides.

Teema	Kesksed ideed	Õpitulemused	Õppesisu
Jõgi, järv. Vesi kui elukeskkond	<p>Jõgedes ja järvedes elab loomi ja taimi, kes on kohastunud üksteise ja veekogu tüübi suhtes.</p> <p>Kõik uurimused saavad alguse küsimusest, mis viib meid katsetama või vaatlusi tegema.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) väärtustab siseveekogude maastikulist mitmekesisust; 2) märkab inimtegevuse mõju kodukoha siseveekogudele; 3) väärtustab veetaimede ja -loomade mitmekesisust ja tähtsust looduses; 4) väärtustab uurimuslikku tegevust; 5) käitub siseveekogude ääres keskkonnateadlikult ja -hoidlikult ning järgib ohutusnõudeid; 6) kirjeldab loodusteadusliku meetodi rakendamist veekogu uurimisel; 7) oskab läbi viia loodusteaduslikku uurimust veekogu kohta ja esitada uurimistulemusi; 	<p>Loodusteaduslik uurimus. Veekogu kui uurimisobjekt. Eesti jõed. Jõgi ja selle osad. Vee voolamine jões.</p> <p>Veetaseme kõikumine jões. Eesti järved, nende paiknemine. Taimede ja loomade kohastumine eluks vees. Jõgi elukeskkonnana. Järvevee omadused. Toitainete sisaldus järvede vees.</p> <p>Elutingimused järves. Jõgede ja järvede elustik. Toiduahelate ja toiduvõrgustike moodustumine tootjatest, tarbijatest ning lagundajatest. Jõgede ja järvede tähtsus, kasutamine ning kaitse. Kalakasvatus.</p> <p>Mõisted: jõgi, jõesäng, suue, lähe, peajõgi, lisajõgi, jõestik, jõe langus, voolukiirus, kärestik, juga, suurvesi, madalvesi, järv, umbjärv, läbivoolujärv, rannajärv, tootjad, tarbijad, lagundajad, toiduahel,</p>

		<p>8) nimetab ning näitab kaardil Eesti suuremaid jõgesid ja järvi;</p> <p>9) iseloomustab ja võrdleb kaardi ning piltide järgi etteantud jõgesid (paiknemine, lähe ja suue, lisajõed, languse ja voolukiiruse seostamine);</p> <p>10) iseloomustab vett kui elukeskkonda, kirjeldab elutingimuste erinevusi jõgedes ja järvedes ning selgitab vee ringlemise tähtsust järves;</p> <p>11) kirjeldab jõe ja järve elukooslust, nimetab jõgede ja järvede tüüpilisemaid liike;</p> <p>12) toob näiteid taimede ja loomade kohastumuste kohta eluks vees ja veekogude ääres;</p> <p>13) koostab uuritud veekogu toiduahelaid/toiduvõrgustikke;</p> <p>14) teab jõe ja järve elukoosluste tüüpilisi liike;</p> <p>15) selgitab, kuidas loomad vees hingavad ja liiguvad;</p> <p>16) teab Eesti suuremaid järvesid ja jõgesid;</p> <p>17) tunneb pildil ära joa ja</p>	<p>toiduvõrgustik, hõljum, rohevetikas, vesikirp, veeõitsemine, kaldataim, veetaimed, lepiskala, röövkala.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õppekäik veekogu (jõgi, oja, kraav või järv, tiik) äärde: asukoha kirjeldamine, asendiplaani visandamine • probleemide ja uurimisküsimuste sõnastamine, seejärel andmete kogumine, näiteks: õhu ja vee temperatuuri, vee läbipaistvuse, voolukiiruse mõõtmine • vee-elustiku (taimed, loomad) kirjeldamine või fotografeerimine • miks jõgi lookleb • miks mõnes kaldalõigus on taimi ja teises pole • inimõju hindamine jms sõltuvalt veekogust <p>Praktilised katsed: Kas keha upub/ei upu vees? raskusjõud, üleslükkejõud, tihedus. Kuidas kalad vees liiguvad? Ujupõie tähtsus sügavuse reguleerimisel.</p> <p>Praktiline töö märgumise ja mittemärgumise kohta.</p> <p>Märg nagu kass – kas kasukas saab märjaks?</p>
--	--	---	--

		<p>kärestiku;</p> <p>18) selgitab maismaa ja veetaimede erinevusi;</p> <p>19) selgitab veeõitsengu põhjuseid.</p> <p>20) sõnastab uurimisküsimusi /- probleeme ja kontrollib hüpoteese;</p> <p>21) kavandab õpetaja juhendamisel lihtsamaid praktilisi töid;</p> <p>22) teeb katseid, järgides praktilise töö juhendeid;</p> <p>23) arutleb loodusteadusliku uurimuse ja praktiliste tööde juhendite üle;</p> <p>24) kasutab ohutusnõudeid järgides õigesti sobilikke mõõtevahendeid;</p> <p>25) analüüsib andmeid, teeb järeldusi ja esitab uuringu tulemusi;</p> <p>26) leiab eri allikatest loodusteaduslikku teavet ning hindab infoallika usaldusväärsust;</p> <p>27) oskab vastandada teaduslikku ja mitteteaduslikku seletust.</p>	<p>Nagu hane selga vesi – miks veelindude suled ei märgu? Mis juhtub veelindudega naftareostuse puhul?</p> <p>Vee-elustiku vaatlus ja mitmekesisuse määramine</p> <p>Praktiline töö: Millest sõltub gaaside sisaldus vees (limonaadipudel külmikus ja soojas kohas)?</p> <p>Kalakasvatus – miks peab kaladele vette hapniku lisama?</p> <p>Miks osa veekogusid talvel ummuksisse jääb?</p> <p>Praktiline töö: Kas vesi on hea lahusti – millised ained lahustuvad vees?</p> <p>Kas lahustunud ainet saab veest veel kätte (veepuhastuse põhimõtte)?</p> <p>Miks erinevad vee omadused umbjärves ja läbivoolujärves?</p> <p>Rannajärvede teke ja vee omadused.</p> <p>Projekt “Salapärane elu veekogus?”</p>
Vesi kui aine, vee	Vesi esineb looduses vedelas, gaasilises ja	<p>Õpilane:</p> <p>1) tunneb huvi looduse uurimise</p>	<p>Vee omadused. Vee olekud ja nende muutumine. Vedela ja gaasilise aine</p>

<p>kasutamine</p>	<p>tahkes olekus ning igas olekus omab vesi erinevaid füüsikalisi omadusi.</p> <p>Joogivesi on eluks väga oluline ning selle puhtuse hoidmisel ja saamisel on meil kõigil suur roll.</p>	<p>vastu ja väärtustab uurimistegevust;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) väärtustab säästvat eluviisi ja toimib keskkonnateadliku veetarbijana; 3) võrdleb tahkiseid, vedelikke ja gaase nende üldiste omaduste seisukohast (kuju, ruumala); 4) teab, et veeaur on aine gaasilisena ja selle üldised omadused on samasugused nagu õhul; 5) võrdleb jääd, vett ja veeauru; 6) teab, et vesi jäätumisel paisub, ja põhjendab jää ujumist vees; 7) kirjeldab jää sulamistemperatuuri ja vee keemistemperatuuri mõõtmise katset; 8) teab, et veeaur on vesi gaasilises olekus; 9) teab, et jää sulamistemperatuur on sama mis vee tahkumis(külmumis)temperatuur; 10) nimetab jää sulamis- ja keemistemperatuuri; 11) kirjeldab vee keemist; 	<p>omadused. Vee soojuspaisumine. Märgamine ja kapillaarsus. Põhjavesi. Joogivesi. Vee kasutamine. Vee reostumine ja kaitse. Vee puhastamine.</p> <p>Mõisted: aine, tahkis, vedelik, gaas, aurumine, veeldumine, tahkumine, sulamine, soojuspaisumine, märgamine, kapillaarsus, aine olek, kokkusurutavus, voolavus, lenduvus, põhjavesi, allikas, joogivesi, setitamine, sõelumine, filtrimine.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Projekti idee: “Veeuurimismapp” Praktilised laboritööd, kus jälgitakse teadusliku uurimustöö meetodit ja koostatakse protokollid - valmib põhjalik veeuurimismapp.</p> <p>Praktiline töö: veetermomeeter Kapillaarsuse katse (peenikeste kapillaarsustorukestega ja värvitud veega) ning mitu veetilka mahub mündile (adhesioon ja koheesioon) Vee kasutamine – WC, nõudepesu, dušš jms – kodune veetarbimise jälgimine. Praktiline töö: kui palju kulub tunnis vett, kui kraan tilgub? Jms.</p>
--------------------------	--	--	---

		<p>12) kirjeldab veeauru kondenseerumist keeva vee kohal (külm keha ja niiske õhu jahtumine);</p> <p>13) kirjeldab vee soojuspaisumise katset ja kujutab vaadeldavat joonisel;</p> <p>14) põhjendab, miks vett soojendatakse anuma põhjast;</p> <p>15) kirjeldab märgamist ja mittemärgamist ning toob näiteid märguvatest ja mittemärguvatest ainetest, kirjeldab kapillaarsuse katseid ja toob näiteid kapillaarsuse ilmumisest looduses;</p> <p>16) kirjeldab vee puhastamise katseid;</p> <p>17) hindab kodust tarbevee hulka ööpäevas ja teeb ettepanekuid tarbevee hulga vähendamiseks;</p> <p>18) teeb juhendi järgi vee omaduste uurimise ja vee puhastamise katseid;</p> <p>19) selgitab põhjavee kujunemist ja võrdleb katse abil erinevate pinnaste vee läbilaskvust;</p> <p>20) kirjeldab joogivee saamise</p>	<p>Ajurünnak: kuidas koolis vett kokku hoida vms.</p> <p>Koostöö lapsevanematega – veearvesti näidu põhjal veekulu arvestamine, rakendada säästuvõtteid.</p> <p>Veefiltri meisterdamine (0,5 l pudel põhjas kruus, süsi, liiv muld. Võib ka proovida lihtsalt aktiivsöega ning keetmisega ja vaadata mikroskoobi all mis juhtub bakteritega)</p> <p>Projekt “Salapärane elu veekogus”</p>
--	--	--	--

		<p>võimalusi ning põhjendab vee säästliku tarbimise vajadust;</p> <p>21) toob näiteid inimtegevuse mõju ja reostumise tagajärgede kohta veekogudele.</p>	
<p>Asula elukeskkonnana</p>	<p>Linnalised ja maa-asulad erinevad oma liikide poolest, sest elutingimused on erinevad.</p> <p>Nii linna- kui maa-asulatel on oma plussid ja miinused.</p> <p>Samblikud on õhupuhtuse indikaatorid.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) näitab kaardil Eesti maakonnakeskusi ja suuremaid linnu; 2) võrdleb erinevate teabeallikate järgi oma koduasulat mõne teise asulaga; 3) kirjeldab elutingimusi asulas ning toob näiteid inimkaaslejate loomade kohta; 4) koostab asulat iseloomustavaid toiduahelaid; 5) võrdleb keskkonnatingimusi maa-asulas ja linnas; 6) toob näiteid asula elustikku ja inimese tervist kahjustavate tegurite kohta; 7) hindab kodukoha õhu seisundit samblike esinemise põhjal; 8) teeb ettepanekuid keskkonnaseisundi parandamiseks koduasulas. 	<p>Elukeskkond maa-asulas ja linnas. Eesti linnad. Koduasula plaan. Elutingimused asulas. Taimed ja loomad asulas.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eestit või oma kodumaakonda tutvustava ülevaate koostamine; • õppekäik asula elustikuga tutvumiseks; • keskkonnaseisundi uurimine koduasulas; • minu unistuste asula – keskkonnahoidliku elukeskkonna mudeli koostamine. • Rühmatöö: Maa ja linna elukeskkonna võrdlemine, plusside ja miinuste väljatoomine (SWOT-analüüs). <p>Projekt “Kuhu planeeriksin oma unistuste kodu?”</p>

<p>Pinnavormid ja pinnamood</p>	<p>Eesti pinnavormide meister oli mandrijää.</p> <p>Igal pinnavormil on oma lugu, kuidas ta sündis ja areneb.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab samakõrgusjoonte järgi pinnavormi kuju, absoluutset ja suhtelist kõrgust ning nõlvade kallet; 2) kirjeldab kaardi järgi oma kodumaakonna ja Eesti pinnamoodi, nimetades ning näidates pinnavorme kaardil; 3) toob näiteid mandrijää mõju kohta Eesti pinnamoe kujunemisele; 4) selgitab pinnamoe mõju inimtegevusele ja toob näiteid inimtegevuse mõju kohta koduümbruse pinnamoele. 	<p>Pinnavormid, nende kujutamine kaardil. Kodukoha ja Eesti pinnavormid ning pinnamood. Suuremad kõrgustikud, madalikud ja tasandikud, Põhja-Eesti paekallas. Mandrijää osa pinnamoe kujunemises.</p> <p>Pinnamoe mõju inimtegevusele ja inimese kujundatud pinnavormid.</p> <p>Mõisted: pinnavorm, künkas, org, nõgu, mägi, nõlv, jalam, samakõrgusjoon, suhteline ja absoluutne kõrgus, kõrgustik, tasandik, madalik, paekallas, pinnamood, mandrijää, voor, moreen, rändrahn.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • künka mudeli koostamine (savist) ning künka kujutamine kaardil samakõrgusjoontega; • koduümbruse pinnavormide ja pinnamoe kirjeldamine. • Plaanil kujutatud pinnavormide modelleerimine plastiliinist (või liivakastis, kaugushüppe liivakastis), ideaalmaastiku kujundamine. • Orienteerumismängud kooliümbruses • Eesti pinnamoe kujundaja - jää. Õpe
--	---	--	--

			Jääajakeskuses Projekt “Kuhu planeeriksin oma unistuste kodu?”
Soo elukeskkonnana	Sood on magevee reservuaarid - meie suur rikkus	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab kaardi järgi soode paiknemist Eestis ja oma kodumaakonnas; 2) oskab põhjendada Eesti sooderohkust; 3) selgitab soode kujunemist ja arengut; 4) seostab raba kui elukeskkonna eripära turbasambla ehituse ja omadustega; 5) võrdleb taimede kasvutingimusi madalsoos ja rabas; 6) koostab soo kooslust iseloomustavaid toiduahelaid; 7) selgitab soode tähtsust ja kaitse vajadust; 8) kirjeldab soo arenguetappe; 9) suhtub vastutustundlikult soo elukeskkonda. 	Soo elukeskkonnana. Soode teke ja paiknemine. Soode areng: madalsoo, siirdesoo ja raba. Elutingimused soos. Soode elustik. Soode tähtsus. Turba kasutamine. Kütteturba tootmise tehnoloogia. Mõisted: madalsoo, siirdesoo, raba, älves, laugas, turbasammal, turvas. Praktilised tööd ja IKT rakendamine: sookoosluse uurimine õppekäigu, mudelite või veebimaterjalide põhjal; turbasambla omaduste uurimine; kollektiooni koostamine õppekursioonil. Praktiline töö: turbasambla omaduste uurimine. Kui palju vett mahub turbasamblasse? Turba ja mulla võrdlemine (seda võib teha ka 6. klassi teema „Muld“ juures). Turbaparaadi valmistamine mikroskopeerimiseks Rühmatöö: soode tähtsuse väljatoomine

			<p>(rühmad võivad tutvuda erinevate soodega). Soo kui vaba aja veetmise koht (matkarajad, marjad). Sood kui puhta vee reservuaarid. Sood kui kaitsealad, looduskaitse põhimõtete tutvumine ühe soo näitel. Võib koostada käitumisjuhise, kuidas soos liikuda jms.</p> <p>Kohtumine soouurijaga Tallinna Ülikoolis</p>
--	--	--	---

2.1.8. Loodusõpetuse õpitulemused ja õppesisu 6. klassis

Õppeainet õpitakse 4 tundi nädalas, kokku 140 tundi õppeaastas. Õpe toimub peamiselt projektõppe tundides, vajadusel ka baasõppe tundides.

Teema	Kesksed ideed	Õpitulemused	Õppesisu
Muld elukeskkonnana	<p>Muld tekib kivimite murenemise ja surnud organismide (peamiselt taimede) lagunemissaadustest.</p> <p>Mulla omadused sõltuvad lähtekivimist ja selles elavast</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab ja võrdleb erinevaid mullaproove, nimetades mulla koostisosi; 2) põhjendab katsega, et mullas on õhku ja vett; 3) selgitab muldade kujunemist ja mulla tähtsust looduses; 4) tunneb mullakaevses ära 	<p>Mulla koostis. Muldade teke ja areng. Mullaorganismid. Aineringe. Mulla osa kooslustes. Mullakaev. Vee liikumine mullas.</p> <p>Mõisted: muld, kivimite murenemine, mulla tahke osa, mullasõmerad, mullaõhk, mullavesi, huumus, huumushorisont, liivmuld, savimuld.</p>

	elusloodusest.	<p>huumushorisoni;</p> <p>5) kirjeldab huumuse teket ja selle osa ainerings (teab, et taimed kinnituvad mulda juurtega, hangivad juurte abil mullast vett ja selles lahustunud toitaineid, mis taime lagunedes taas mulda jõuavad).</p>	<p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mullaproovide (põllult, niidult, metsas, sooservalt) võtmine, kirjeldamine ja võrdlemine. • vee- ja õhusisalduse kindlakstegemine mullas; • mulla ja turba võrdlemine; • mullakäve kirjeldamine ühe õpitava koosluse (aia, põllu, metsa, niidu) näitel. • Komposti valmistamine - klassi enda komposti nurk (komposter) - täidetav ja vaadeldav terve aasta jooksul. • https://www.keskkonnaharidus.ee/program/mullast-algab-mets/ <p>Projekt “Kooliaed”</p>
Aed ja põld elukeskkonnana	Muld on kasvukeskkond taimedele, mis omakorda on meile oluliseks toiduallikaks.	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) selgitab fotosünteesi tähtsust orgaanilise aine tekkes; 2) kirjeldab mullaelustikku ning toob näiteid seoste kohta erinevate mullaorganismide vahel; 3) toob esile aia- ja põllukoosluse 	<p>Mulla viljakus. Aed kui kooslus. Fotosüntees. Aiataimed. Viljapuuaed, juurviljaaed ja iluaed. Põld kui kooslus. Keemilise tõrje mõju loodusele. Mahepõllundus. Inimtegevuse mõju mullale. Mulla reostumine ja hävimine. Mulla kaitse.</p> <p>Mõisted: fotosüntees, väetis, viljavaheldus,</p>

		<p>sarnasused ning selgitab inimese rolli nende koosluste</p> <ol style="list-style-type: none"> 4) kujunemises; 5) tunneb õpitud kultuurtaimi ja rühmitab neid; 6) koostab õpitud liikidest toiduahelaid ja toiduvõrgustikke; 7) toob näiteid saagikust mõjutavate tegurite kohta; 8) võrdleb keemilist ja biotõrjet ning põhjendab, miks tasub eelistada mahepõllumajanduse tooteid; 9) toob näiteid muldade kahjustumise põhjuste ja nende tagajärgede kohta; 10) toob näiteid põllumajandussaaduste osa kohta igapäevases toidus; 11) mõistab, et keskkonnatingimuste muutmine inimese poolt häirib looduslikku tasakaalu; 12) mõistab, et inimene on looduse osa ning elu sõltub põllumajandusest ja loodusvaradest; 13) väärtustab tervislikku toitu, eelistab eestimaist. 	<p>liblikõielised, mügarbakterid, sümbioos, kultuurtaim, umbrohi, kahjurid, taimehaigused, keemiline tõrje, biotõrje, mahepõllumajandus, köögi- ja puuvili, sort, maitsetaim, ravimtaim, iluaed.</p> <p>Praktilised tööd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • komposti tekkimise uurimine; • ühe aia- või põllutaimega seotud elustiku uurimine; • aia- ja põllukultuuride kirjeldamine ning võrdlemine, kasutades konkreetseid näidisobjekte või veebipõhiseid õppematerjale; • uurimus aia- ja põllusaaduste osast igapäevases menüüs või uurimus ühe põllumajandussaaduse (sh loomakasvatussaaduse) töötlemisest toiduaineks. • Fotosünteesi katse elodea tagurpidi gaseeritud vees ja lapsed loevad mitu mulli minutis varrelt eraldub. • Kooliümbruse kujundus – kas midagi saaks muuta? Kooliaia rajamine (kastipõllundus). Eelnevalt mõne aiandi ja/või põllumajandustootmise külastus • Katsed - milliseid tingimusi vajavad
--	--	--	--

			taimed idanemiseks ja kasvamiseks? Projekt "Kooliaed"
Mets elukeskkonnana	<p>Mets on Eesti rikkus ja seda peame hoidma.</p> <p>Erinevates metsatüüpides on erinevad keskkonnatingimused ja seetõttu elavad seal erinevad liigid.</p> <p>Metsa majandamine tähendab metsa kasvatamist, kasutamist, korraldamist ja kaitset</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab metsa kui ökosüsteemi, sh keskkonnatingimusi metsas; 2) võrdleb männi ja kuuse kohastumust; 3) iseloomustab ja võrdleb peamisi metsatüüpe kasvutingimuste järgi; 4) võrdleb metsatüüpide erinevates rinnetes kasvavaid taimi; 5) koostab metsakooslust iseloomustavaid toiduahelaid ja toiduvõrgustikke; 6) selgitab, kuidas kaitsta elurikkust metsas; 7) selgitab loodus- ja majandusmetsade kujunemist, nimetab säästva metsanduse põhimõtteid. 8) käitub metsas keskkonnateadlikult ja -hoidlikult ning järgib ohutusnõudeid. 9) toob näiteid erinevate organismide eluavalduste ja 	<p>Elutingimused metsas. Mets kui elukooslus. Eesti metsad. Metsarinded. Nõmme-, palu-, laane- ja salumets. Eesti metsade iseloomulikud liigid, nendevahelised seosed. Metsade tähtsus ja kasutamine.</p> <p>Puidu töötlemine. Metsade kaitse.</p> <p>Mõisted: ökosüsteem, põlismets, loodusmets, majandusmets, jahilukid, sõralised, tippkiskja, metsarinded, metsatüübid: nõmmemets, palumets, salumets, laanemets.</p> <p>Praktilised tööd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutvumine metsa kui koosluse ja selle elustikuga, uurida mulla ja metsatüübi sõltuvust ja seoseid. • Eesti metsade valdavate puuliikide võrdlemine, kasutades näidisobjekte või veebipõhiseid õppematerjale; • uurimus: mets igapäevaelus / metsaga seotud tarbeesemed; • metsloomade tegutsemisjälgede

		omavaheliste seoste kohta erinevatel aastaegadel metsas.	<p>uurimine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tore materjal, millest ideid ammutada https://www.apollo.ee/puuvihik-ja-vaike-herbaarium.html http://sagadi.ee/looduskool/oppematerjalid • Nõmmemetsa, palumetsa, laanemetsa ja salumetsale iseloomuslikest liikidest läbi aastaegade animafilmide loomine. • Projektiidee - lauamängu meisterdamine metsateemal (mõelda välja temaatiline taust, nupud, küsimused)
Õhk	<p>Õhk on üks olulisemaid gaaside segusid, tänu millele saavad kõik organismid eksisteerida.</p> <p>Ilma kujundavad elemendid on õhutemperatuur, õhurõhk, õhuniiskus, sademed, tuul ja teised nähtused (pilvisus, äike jne)</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõõdab õues õhutemperatuuri, hindab pilvisust ja tuule kiirust ning määrab pilvetüüpe ja tuule suunda; 2) võrdleb ilmakaardi järgi ilma (temperatuur, tuule suund, kiirus, pilvisus ja sademed) Eesti erinevates osades; 3) iseloomustab graafiku põhjal kuu keskmisi temperatuure ja sademete hulka ning tuuleroosi 	<p>Õhu tähtsus. Õhu koostis. Õhu omadused. Õhutemperatuur ja selle mõõtmine. Õhutemperatuuri ööpäevane muutumine. Õhu liikumine soojenedes. Õhu liikumine ja tuul. Kuiv ja niiske õhk. Pilved ja sademed. Veeringe. Ilm ja ilmastik. Sademete mõõtmine. Ilma ennustamine. Hapniku tähtsus looduslikes protsessides: hingamine, põlemine ja kõdunemine. Õhk elukeskkonnana. Organismide kohastumine õhkkeskkonnaga.</p>

	<p>Hapnikul on oluline roll aineringes ja põlemisel.</p>	<p>järgi valdavaid tuuli Eestis;</p> <p>4) kirjeldab pildi või skeemi järgi veeringet;</p> <p>5) iseloomustab õhku kui elukeskkonda ning kirjeldab elutingimuste erinevusi vees ja õhus;</p> <p>6) selgitab hapniku rolli põlemisel, kõdunemisel ja organismide hingamisel ning hapniku tähtsust organismidele;</p> <p>7) teab, et süsihappegaas tekib põlemisel, kõdunemisel ja organismide hingamisel;</p> <p>8) toob näiteid õhkkeskkonnaga seotud kohastumuste kohta loomadel ja taimedel;</p> <p>9) nimetab õhu saastumise põhjusi ja tagajärgi ning toob näiteid, kuidas vältida õhu saastumist.</p>	<p>Õhu saastumise vältimine.</p> <p>Mõisted: õhkkond, õhk, gaas, hapnik, süsihappegaas, lämmastik, tuul, tuule kiirus, tuule suund, kondenseerumine, pilved, sademed, veeringe, ilm, ilmastik, hingamine, põlemine, kõdunemine, Tolmlemine.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • õhu omaduste ja koostise uurimine: küünla põlemine suletud anumal; õhu kokkusurutavus; õhu paisumine soojenedes, veeauru kondenseerumine; kas õhk ruumis liigub? Miks õhk liigub? • temperatuuri mõõtmine, pilvisuse ja tuule suuna määramine ning tuule kiiruse hindamine; • erinevate Eesti piirkondade ilma võrdlemine EMHI kodulehe ilmakaartide järgi. • Kooli katusele oma ilmajaam? Eeskujuks https://kurtnakool.ee/kool/ilmajaam/ • Praktiline töö: sademete mõõtmine sademetemõõtjaga või lume paksuse
--	--	--	--

			<p>mõõtmine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koostada käitumisjuhised, mis aitaks vähendada õhu saastumist vms.
<p>Läänemeri elukeskkonnana</p>	<p>Läänemeri on huvitav riimveeline veekogu, mille kaldal asub palju erinevaid riike ja kes kõik vastutavad tema heaolu eest.</p> <p>Läänemeri on Eesti kliima suur mõjutaja</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) näitab kaardil Läänemere-äärseid riike ning suuremaid lahtesid, väinu, saari ja poolsaari; 2) võrdleb ilmakaartide, graafikute ja tabelite järgi rannikualade ning sisemaa temperatuure; 3) iseloomustab Läänemere-äärset asustust ja inimtegevust õpitud piirkonna näitel; 4) iseloomustab Läänemerd kui ökosüsteemi; 5) selgitab Läänemere vähese soolsuse põhjusi ja riimveekogu elustiku eripära; 6) võrdleb organismide elutingimusi järves ja meres; 7) kirjeldab erinevate vetikate levikut Läänemeres; 8) määrab lihtsamate määramistabelite järgi Läänemere selgrootuid ja selgroogseid; 	<p>Vesi Läänemeres – merevee omadused. Läänemere asend ja ümbritsevad riigid, suuremad lahed, väinad, saared, poolsaared. Läänemere mõju ilmastikule. Läänemere rannik. Elutingimused Läänemeres. Mere, ranniku ja saarte elustik ja iseloomulikud liigid ning nende vahelised seosed. Mere mõju inimtegevusele ja rannaasustuse kujunemisele. Läänemere reostumine ja kaitse.</p> <p>Mõisted: vee soolsus, segu, lahus, lahusti, riimvesi, rannajoon, rand, rannik, laug- ja järskrannik, rohevetikad, pruunvetikad, punavetikad, põhjaloomastik, siirdekala, rannikulinnud.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • erineva soolsusega lahuste tegemine, et võrrelda Läänemere ja maailmamere soolsust. Soolase vee aurustamine;

		<p>9) koostab Läänemerele iseloomulikke toiduahelaid või -võrgustikke;</p> <p>10) selgitab Läänemere reostumise põhjusi ja kaitsmise võimalusi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Läänemere kaardi joonistamine mälu järgi (kujutluskaart); • Läänemere, selle elustiku, rannikuasustuse ja inimtegevuse kirjeldamine erinevate teabeallikate järgi; • õlireostuse mõju uurimine elustikule; • Läänemere probleemide analüüsimine, tuginedes erinevatele allikatele. <p>Projekt “Läänemeri”</p>
<p>Elukeskkond Eestis</p>	<p>Ökosüsteem on keerukas suhete võrgustik, mis võib väga lihtsalt tasakaalust välja minna.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab tootjate, tarbijate ja lagundajate rolli ainerings ning selgitab toitumissuhteid ökosüsteemis; 2) kirjeldab ökosüsteemi elusat ja eluta osa ning selgitab loodusliku tasakaalu olulisust ökosüsteemides; 3) põhjendab aineringe olulisust; 4) kirjeldab inimese mõju looduskeskkonnale ja selgitab, kuidas võivad muutused keskkonnas põhjustada elustiku muutusi; 	<p>Ülevaade eluslooduse mitmekesisusest Eestis. Tootjad, tarbijad ja lagundajad. Toitumissuhted ökosüsteemis. Inimese mõju ökosüsteemidele.</p> <p>Mõisted: toiduvõrgustik, laguahel, energia, parasitism, kisklus, sümbioos, konkurents.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ökosüsteemi uurimine mudelitega; • veebipõhiste õpikeskkondade kasutamine toiduahelate ja toiduvõrgustike uurimiseks.

		<p>5) koostab õpitud kooslustevahelisi toimivaid toiduahelaid ja toiduvõrgustikke;</p> <p>6) selgitab toitumissuhteid: parasitism, kisklus, sümbioos, konkurents.</p>	Projekt “Läänemeri”
Eesti loodusvarad	<p>Eestis leidub mitmeid taastuvaid ja taastumatud loodusvarasid.</p> <p>Loodusvarade kasutamisel tasub olla keskkonnasõbralik ja hooliv, sest mitte kõiki varasid ei jätku meile piiramatult.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nimetab taastuvaid ja taastumatuid loodusvarasid Eestis ning toob nende kasutamise näiteid; 2) oskab eristada graniiti, paekivi, põlevkivi, liiva, kruusa, savi ja turvast; 3) toob näiteid taastuvenergia tootmise ja kasutamise võimaluste kohta oma kodukohas; 4) selgitab mõistliku tarbimise vajadust, lähtudes seosest loodusvarad – tarbimine – jäätmed. 	<p>Eesti loodusvarad, nende kasutamine ja kaitse. Loodusvarad energiaallikatena. Eesti maavarad, nende kaevandamine ja kasutamine. Kaevanduste ja karjääride kasutamisega seotud keskkonnaprobleemid.</p> <p>Mõisted: loodusvarad, taastuvad ja taastumatud loodusvarad, maavarad, setted, liiv, kruus, savi, turvas, kivim, lubjakivi, graniit, põlevkivi, karjäär, maa-alune kaevandus, energia, soojus- ja Elektrienergia.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) setete ja kivimite kirjeldamine ning võrdlemine; 2) perekonna/kooli energiatarbimise uurimus; 3) ülevaate koostamine loodusvarade kasutamisest oma kodukohas.

			<p>Taaskasutuse võimalused - Pandipakendi külastus või küllakutsumine.</p> <p>Projekt “Meie ökoloogiline jalajälg”</p>
<p>Loodus- ja keskkonnakaitse Eestis</p>	<p>Mina vastutan Eesti keskkonna tervise eest.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) selgitab looduskaitse vajalikkust, toob näiteid kaitsealade, kaitsealuste liikide ja üksikobjektide kohta; 2) kirjeldab kaardi järgi kaitsealade paiknemist Eestis, sh oma kodukohas; 3) põhjendab niidu kui Eesti liigirikkaima koosluse elurikkust ja kaitsmise vajalikkust; 4) selgitab keskkonnakaitse vajalikkust; 5) põhjendab olmeprügi sortimise ja töötlemise vajadust ning sordib olmeprügi; 6) analüüsib enda ja oma pere tarbimist ning hindab selle mõju keskkonnale; 7) toob näiteid kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleemide kohta ning pakub nende lahendamise võimalusi. 	<p>Inimese mõju keskkonnale. Looduskaitse Eestis. Bioloogilise mitmekesisuse kaitse. Kaitsealad. Niit kui Eesti liigirikkaim kooslus. Kodukoha looduskeskkonna muutumine inimtegevuse tagajärjel. Jäätmekäitlus. Säästev tarbimine.</p> <p>Mõisted: looduskaitse, bioloogiline mitmekesisus, looduslik niit, kultuurniit, puisniit, pärandkooslus, keskkonnakaitse, jäätmed, ökomärgis, kaitsealused üksikobjektid, kaitsealad: looduskaitsealad, rahvuspargid, maastikukaitsealad.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kodukoha ettevõtte keskkonnamõju uurimine või ülevaate koostamine kodukoha ühest keskkonnaprobleemist; • individuaalse tegevuskava

			<p>koostamine keskkonnahoidlikuks käitumiseks;</p> <ul style="list-style-type: none">• erinevate infoallikate põhjal ülevaate koostamine ühe kaitsealuse liigi või kaitseala kohta;• õppekäik kaitsealale, millega on eelnevalt tutvunud klassiruumis ja gruppides on tehtud uurimustööd selle kaitseala tähtsamate objektide (liikide) kohta. Kaitseala külastades on ära jagatud, kes millisest objektist räägib teistele. <p>Projekt “Meie ökoloogiline jalajalg”</p>
--	--	--	--

LISA 6 Sotsiaalainete ainekava

Ainevaldkond “Sotsiaallained”

1. Üldalused

1.1. Ainevaldkonna õppeained ja nende maht

Ainevaldkonda õppeained on inimeseõpetus, ajalugu ja ühiskonnaõpetus. Inimeseõpetust õpitakse alates 1.-5. klassis, ajalugu alates 5. klassist ja ühiskonnaõpetust 6. klassis.

I kooliaste

Inimeseõpetus - 3 nädalatundi (lisatunniressursist 1 tund).

II kooliaste

Inimeseõpetus - 2 nädalatund

Ajalugu - 3 nädalatundi

Ühiskonnaõpetus - 1 nädalatund

1.2. Ainevaldkonna kirjeldus

Ainevaldkonna õppeainete õpetamise eesmärk on kujundada õpilastes eakohane sotsiaalvaldkondlik pädevus: suutlikkus mõista ühiskonnas toimuvate muutuste põhjusi ja tagajärgi; tunda ning austada inimõigusi ja demokraatiat; vallata teadmisi kodanikuõigustest ja -vastutusest ning käituda nendega kooskõlas; ära tunda kultuurilist eripära; järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; olla huvitatud

oma kogukonna, rahva, riigi ja maailma arengust; kujundada oma arvamust ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik; tunda ja kasutada lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid; tunda huvi ümbritseva maailma vastu.

Sotsiaalainetes käsitletakse inimese ja ühiskonna toimimist minevikus ning tänapäeval. Sotsiaalainete vahendusel kujundatakse õpilastes oskusi näha ühiskonna arengus põhjuse-tagajärje seoseid ning teha teadlikke valikuid, lähtudes ühiskonnas kehtivatest väärtustest ja moraalinormidest. Õppe vältel kujundatakse õpilastes tahet toimida kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonnaliikme ning isiksusena.

Sotsiaalainete õpetamise põhimõtted:

- 1) Sotsiaalaineid õpetatakse lähtudes **kahesuunalise keelekümbelse põhimõtetest ja LAK-õppe meetodidest eesti ja vene keeles.**
- 2) Õpe toimub **projektõppe tundides, baastundides ja kontaktõpetaja tundides**, aga ka **hommikuringides ja päeva kokkuvõttes.** Toetatakse lõimingu teiste õppeainetega ja kesksete teemadega.
- 3) Õpilane on õpetaja **võrdväärne partner**, õpetaja tähtsustab õpilaste eelteadmisi ja huvisid, suunab neid oma potentsiaali avastama ja rakendama. Õppe keskmes on õpilased, kelle **individuaalsusega on iga tunni planeerimisel arvestatud.**
- 4) Kasutatakse **diferentseeritud õppeülesandeid**, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni.
- 5) Toetatakse õpilaste **teadmiste, oskuste ja hoiakute** arengut, sealjuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel.
- 6) Arvestatakse õpilaste **võimeid ja suutlikkust, kohalikkust, kohalikkust eripära ning muutusi ühiskonnas.**
- 7) Kasutatakse **mitmekülgset õppemeetodite valikut** rõhuasetusega aktiivõppemeetoditel.
- 8) Õpilastele võimaldatakse **õppida üksi ja koos teistega** (paaris- ja rühmatööd), et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks
- 9) **Iseseisva õppe ajal** on õpilastel võimalus omal tempos ülesandeid lahendada ning saada õpetajalt selle kohta tagasisidet.

- 10) **Koostöise õppimise vormis** on õpilastel võimalus arendada oma sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi, koostööoskusi ja eneseväljendusoskust.
- 11) Kasutatakse **nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial** põhinevaid mitmekesiseid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid.
- 12) Võimaldatakse siduda õpet **koolivälise eluga** (kohtuda erinevate spetsialistidega, kaasata vanemaid jne), et kogu ainekäsitus oleks võimalikult **elulähedane**.

1.3. Võtmepädevuste kirjeldamine ainevaldkonnas

Iseseisev mõtleja – oskab mõelda, on tark ja teaduslik, uurib.

Sotsiaalsed õpetavad nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, seadma eesmärged, genereerima ideid ning neid ellu viima. Õpitakse eristama sotsiaalteadusi loodusteadustest (sh mõistma nendes kasutatavate uurimismeetodite eripära). Õpitakse otsima teavet, kasutades tehnoloogilisi abivahendeid, ja tegema saadud teabe alusel tõendus põhiseid otsuseid.

Isikupärane looja - loob ja väljendab.

Õpilast kui isikupärast loojat kujundavad sotsiaalainetes rakendatavad aktiivõppemeetodid: rühmatööd, paarisööd, loovate lahenduste otsimine, oma töö tulemuste loov esitlemine.

Aktiivne õppiija – on tegus, initsiatiivikas, uudishimulik, teadmistejanuline, väärtustab tagasisidet.

Sotsiaalainete kaudu kujundatakse algatusvõimet ja vastutustunnet, et teha eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valima sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.

Avatud kaaslane - hoolib ja teeb koostööd.

Sotsiaalsed kujundavad suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades. Sotsiaalsed toetavad õpilase toimetulekut eakaaslaste hulgas, peres, kogukonnas ja ühiskonnas ning aitavad õpilasel kujuneda sotsiaalselt küpseks ja teovõimeliseks isiksuseks, kes oskab tõhusalt koostööd teha erinevate inimestega. Sotsiaalsed süvendavad lugupidavat suhtumist erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse ning toetavad väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist.

Tasakaalus isiksus - teadlikkus ja enesejuhtimine.

Sotsiaalsed arendavad suutlikkust mõista ja hinnata iseennast, hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse, järgida tervislikke eluviise, lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme. Sotsiaalsed kujundavad suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise plaanimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

1.4. Ainevaldkonna õppeainete lõiming teiste ainevaldkondadega

Keeled. Kujundatakse oskust väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste. Õpilasi juhatakse kasutama kohaseid keelevahendeid, ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgima õigekeelsusnõudeid. Tähtsustatakse teksti kriitilise analüüsi oskust, mediakirjaoskust, teabe hankimist, selle kriitilist hindamist, tööde vormistamist ning intellektuaalse omandi kaitset. Sotsiaalainete õppimise kaudu täiendatakse õpilaste teadmisi erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest.

Õpilasi suunatakse märkama oma kultuuri ja teiste kultuuride erinevusi ning neist lugu pidama. Juhitakse tähelepanu erinevate suhtluskeskkondade reeglitele ning ühiskondlikule mitmekesisusele.

Matemaatika. Kujundatakse järgmisi oskusi: ajaarvamine; ressursside plaanimine (aeg, raha); matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme seada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

Loodusained. Õpitakse mõistma looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese arengut ja rahvastikuprotsesse; majanduse ressursse; ühiskonna jätkusuutlikku säästlikku tarbimist, üleilmastumist, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamist ja mõistmist ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamist.

Loovained. Käsitletakse Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuriteemasid, iluhinnangute muutumist ajas; esteetilist arengut ja eneseteostuse võimalusi, rahvakultuuri ning loomingulist eneseväljendusoskust.

Liikumine. Kujundatakse oskust mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil; arendatakse sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.

1.5. Kesksete teemade rakendamine ainevaldkonnas

Inimeseks olemine

Toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda. Toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumistaadi kujundajana ja kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ning koostööaldis. Toetatakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes mõistab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Aeg ja ruum

Toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda ning suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida olenevalt oma eesmärkidest ning ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikast. Toetatakse igapäevase isikliku ajaloo avastamist, inimkonna migratsiooni, inimeste ja tsivilisatsioonide vaheliste sidemete, kohaliku ja globaalse vaatenurga mõistmist.

Loodus ja tehnoloogia

Toetatakse seoste märkamist füüsilise ja bioloogilise maailma ning inimühiskondade vahel, teaduslike printsiipide mõistmist, teaduse ja tehnoloogia mõju märkamist ühiskonnale ja loodusele.

Kogukond, ühiskond ja globaalne areng

Toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähendust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadele ning on kaasatud kohalikku kogukonda käsitlevate otsuste tegemisse. Toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust.

1.6. Hindamise alused

Hindamine toimub vastavalt Avatud Koolis kehtivale hindamisjuhendile. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Kujundav hindamine annab infot töö protsessi ja tulemuse kohta, selle eesmärk on toetada õpilase arengut ja õpimotivatsiooni.

- Õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ja konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja arenguruumi kohta.
- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.
- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle, oma panusele, tugevustele ja arenguruumile.

Õpitulemuste hindamise moodused on mitmekesised, sobivad oodatavate õpitulemuste saavutatuse väljaselgitamiseks ja toetavad edasise õppe kavandamist. Õpilane teab, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid – neist teavitamise kord on sätestatud Avatud Kooli õppekava üldosas.

Sotsiaalainete hindamisel tuleb I ja II kooliastmes arutlusoskust kujundavaid ja kontrollivaid ülesandeid koostades järgida jõukohasuse põhimõtet, pakkuda toetavaid selgitusi ja täpseid juhendeid. Kokkuvõtvaks hindamiseks sobivad avatud ja etteantud vastustega ülesanded, mõiste ja selgituse kokkuviiimine, teabe tõlkimine teise vormi (graafikust tabelisse vms) ning info leidmine, kasutamine ja rühmitamine ning II kooliastmes juba arvamslugu ja juhtumianalüüs, dokumendi ja kaardi tundmine. Praktiliste tööde puhul hinnatakse töö plaanimise, tegemise, tulemuste tõlgendamise, järeldamise, põhjendamise ning tulemuste esitamise oskust. Õpilase ja õpetaja koostöös hinnatakse ka õpilase õpitulemusi koolivälises mitteformaalses õppes, kui seal omandatu vastab taotlevatele õpitulemustele (nt osavõtt projektidest, tegevus õpilasesinduses või kodanikuühendustes jm).

Suuliste ja kirjalike ülesannete puhul õpilane:

- 1) selgitab ning kirjeldab mõistete sisu ja nendevahelisi seoseid;
- 2) selgitab oma arvamusi, hinnanguid, seisukohti ja suhtumisi, seostades neid omandatud teadmistega;
- 3) eristab, rühmitab, võrdleb ja analüüsib olukordi, seisundeid, tegevusi ning tunnuseid lähtuvalt õpitulemustest;
- 4) demonstreerib faktide, mõistete ning seaduspärasuste tundmist, lähtudes õpiülesannete sisust.

Praktiliste ülesannete puhul õpilane:

- 1) rakendab õpituatsioonis teoreetilisi teadmisi praktiliselt;
- 2) demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpituatsioonis;
- 3) kirjeldab õpitulemustes määratud teadmiste ja oskuste rakendamist igapäevaelus.

1.7. Füüsiline õppekeskkond

Kool korraldab valdava osa õppes klassis, kus on:

- 1) mööbli ümberpaigutamise võimalus rühmatöök ja ümarlauavestluseks ning toetavad demonstratsioonivahendid;
- 2) internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.

Kool võimaldab:

- 1) korraldada õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (muuseumis, arhiivis, näitusel, raamatukogus jm) vähemalt kaks korda õppeaasta jooksul;
- 2) kasutada klassiruumis ainekava eesmärke toetavaid õppematerjale ja -vahendeid (nt kontuur- ja seinakaardid, allikakogumikud, käsiraamatud, erialased teatmeteosedm elulooraamatud ja teabekirjandusm illustratiivne pildimaterjal (fotod, karikatuurid), IKT-põhised õppematerjalid jm).

2. Ainekavad

2.1. Inimeseõpetus

2.1.1. Inimeseõpetuse õppeaine kirjeldus

Inimeseõpetuse teemavaldkondi käsitletakse läbivalt baasõppe tundides, projektõppes ja kooli igapäevastes regulaarsetes toimingutes (nt hommikuring, päeva kokkuvõte). Inimeseõpetuse üldeesmärk on eneseteadlik, hooliv, sotsiaalselt pädev ning emotsionaalselt tasakaalus õpilane, kes omab sotsiaalses elus vajalikke toimetulekuoskusi ning väärtustab enda ja teiste heaolu. Inimeseõpetuse ainekava toetab õpilase toimetulekut eakaaslaste hulgas, peres, kogukonnas ja ühiskonnas. Õpilase jaoks on kesksel kohal oma identiteedi ja olemuse teadvustamine ning enda ümber olevate erinevate inimeste ja inimrühmade mõistmine ja aktsepteerimine. Inimeseõpetuse kaudu kujundatakse ka esmased teadmised ja hoiakud soolise võrdsuse osas. Tähtsal kohal on õpilases omaduste nagu ausus, õiglus, hoolivus, koostöövalmidus, vastutustunne, kodanikuaktiivsus ja terviseteadlikkus kujundamine.

I kooliastmes õpitakse põhiliselt tundma iseennast, oma pere ja kodumaad ning tegeletakse tervise, aja planeerimise, inimeste vaheliste suhete ja asjade temaatikaga. Aine omandamisel on olulised tunnetuslikud protsessid ja õpilaste praktiline kogemus, läbi mille on kõige lihtsam arendada püsivaid väärtusi ja sotsiaalseid ning emotsionaalseid oskusi.

II kooliastmes on keskmis õpilase sotsiaalne pädevus ja sotsiaalsete probleemide ennetamine ning õpilase tervist tugevdav ja väärtustav eluviis.

Avatud Koolis toetab inimeseõpetuse aine eesmärkide saavutamist koolis kasutatav Samm-sammult programm. Samm-sammult (*Second Step*) on programm õpilaste sotsiaalsete ja emotsionaalsete teadmiste, oskuste ja hoiakute arendamiseks ja kujundamiseks.

Samm-sammult õppetunnid käsitlevad õppimiseks vajalikke oskusi, empaatiat, emotsioonidega toimetulekut, suhtlemisoskust ja probleemide lahendamist. Samm-sammult kasutab eesmärkide saavutamiseks nelja strateegiat: täidesaatvate funktsioonide ehk tähelepanu, pidurdusprotsesside, töömälu, ümberlülituvuse jm arendamiseks mõeldud mängud, nädala teemaga seotud tegevused, kordamisülesanded ja koduga koostöös läbiviidavad tegevused. Õpetajaid julgustatakse suunama lapsi omandatud oskus ja teadmisi kasutama ning hoiakuid märkama igapäevaselt ja teiste ainetega lõimitult.

2.1.2. Inimeseõpetuse õppe- ja kasvatusesmärgid

3. klassi lõpetaja:

- 1) väärtustab ennast ja teisi ning teab, et inimesed, nende arvamused, hinnangud ja väärtused on erinevad;
- 2) väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet;
- 3) väärtustab sõprust ja toetavaid peresuhteid armastuse ning vastastikuse toetuse allikana;
- 4) teab, milline on tervislik eluviis ning kuidas hoida füüsilist ja vaimset tervist, ning väärtustab neid;
- 5) mõistab oma õigust keelduda ennastkahjustavast tegevusest ning teab, kuidas ohuolukorras abi kutsuda;
- 6) teab, mis on perekond, kodu, kodukoht ja kodumaa, ning väärtustab neid;
- 7) teab Eesti riigi sümboleid ja naaberriike;
- 8) kirjeldab, mis on lapse õigused ja kohustused, mõistab vastutust oma tegude eest ning plaanib oma aega ja igapäevaseid tegevusi;
- 9) oskab suhelda ning käituda teisi arvestades ja koostööd tehes, sõnastab oma tundeid ning teab, et nende väljendamiseks on erinevaid viise;
- 10) teab põhilisi käitumisreegleid, arvestab neid ning kirjeldab, mis on õiglane ja ebaõiglane käitumine.

6. klassi lõpetaja:

- 1) väärtustab enda ja teiste positiivseid iseloomujooni ja omadusi ning sõprust ja armastust vastastikuse toetuse ning usalduse allikana;
- 2) väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet ning kirjeldab tõhusaid sotsiaalseid oskusi igapäevaelus: üksteise aitamist, jagamist, hoolitsemist ja koostööd;
- 3) kirjeldab uimastite tarbimisega kaasnevaid riske ja väärtustab tervislikku elu uimastiteta; demonstreerib õpituatsioonis, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest;
- 4) kirjeldab, millised kehalised ja emotsionaalsed muutused toimuvad murdeas;
- 5) kirjeldab enesehinnangu parandamise ning enesekontrolli tegemise võimalusi ja tähtsust igapäevasuhetes, väärtustab inimeste erinevusi ning oskab teisi arvestada;
- 6) kirjeldab ja selgitab konfliktide võimalikke põhjusi ning oskab eristada tõhusaid ja mittetõhusaid konfliktide lahenduse viise; demonstreerib õpituatsioonis, kuidas aktiivselt kuulata ja kehtestavalt käituda;
- 7) väärtustab tervist ja tervislikku eluviisi ning arvestab tervisliku eluviisi komponente igapäevaelus;
- 8) teab, kuidas toimida ohuolukorras, ning oskab õpituatsioonis abi kutsuda;
- 9) kirjeldab tegevusi, mis muudavad tema elukeskkonna turvaliseks ja tugevdavad tervist.

2.1.3. Inimeseõpetuse õpitulemused ja õppesisu 1. klassis

Inimeseõpetust õpitakse 45 minutit nädalas. Õpe toimub hommikuringides, päeva kokkuvõtte ringides või projektõppe tundides.

Teema	Kesksed ideed	Õpitulemused	Õppesisu
Inimene Mina	Kõigil inimestel on erinevusi ja sarnasusi, kuid me oleme kõik ühtviisi väärtuslikud. Teiste inimestega suheledes oleme alati viisakad.	Õpilane: 1) kirjeldab oma välimust, huve ja tegevusi, mida talle meeldib teha; 2) teab, mille poolest sarnanevad ja eristuvad erinevad sugupoolel; 3) nimetab, mille poolest ta sarnaneb teistega ja erineb teistest; 4) väärtustab iseennast ja teisi; 5) teab ja väärtustab igäühe individuaalsust seoses välimuse, huvide ja tugevusega, õigust olla erinev; 6) selgitab endasse positiivse suhtumise tähtsust; 7) mõistab viisaka käitumise vajalikkust.	Mina. Minu erinevused teistest inimestest ja sarnasused nendega. Iga inimese väärtus. Viisakas käitumine. Mina. Igäühe individuaalsus ja väärtuslikkus. Mina ja endasse suhtumine. Projekt “Mina ja minu pere: Kes ma olen? Kes on mu pereliikmed? Miks ma nendest hoolin?” Samm-sammult: Õppetund 2 „Erinevused ja sarnasused“
Mina ja minu pere	Iga pere on omanäoline ja väärtuslik.	Õpilane: 1) kirjeldab, mille poolest	Kodu. Koduarmastus. Perekond. Erinevad pered. Vanavanemad ja teised sugulased.

	<p>Peres on igäühel oma tähtis roll. Peres on oluline omavaheline hea läbisaamine ja üksteise abistamine.</p> <p>Ohtusreeglitest kinnipidamine aitab koduümbruses turvaliselt liigelda.</p>	<p>perekonnad erinevad ja sarnanevad;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres 3) selgitab lähemaid sugulussuhteid; 4) teab oma kohustusi peres ning pereliikmete erinevaid rolle kodus ja tööl; 5) kirjeldab ja eristab võimalusi, kuidas abistada pereliikmeid kodustes töödes; 6) jutustab oma pere traditsioonidest; 7) väärtustab toetavaid peresuhteid ja kodu. 8) kirjeldab ohtlikke kohti ning olukordi kooliteel ja koduümbruses, oskab tänaval käituda ning valib ohutu tee sihtpunkti; 9) teab liiklusreegleid, mis tagavad tema turvalisuse, ning kirjeldab, kuidas käituda liikluses turvaliselt. 	<p>Pereliikmete tegevus ja rollid. Vanemate ja teiste inimeste töö.</p> <p>Kodused tööd. Abivalmidus, kohuse- ja vastutustunne, austus.</p> <p>Kodu traditsioonid.</p> <p>Koduümbrus. Naabrid ja naabruskond. Võõras ümbrus ja võõraga kaasaminek. Ohud kodus ja</p> <p>Koduümbruses Liiklusreeglid.</p> <p>Projekt “Mina ja minu pere: Kes ma olen? Kes on mu pereliikmed? Miks ma nendest hoolin?”</p> <p>Projekt “Minu kodukant ja kodulinn: Milline on minu ohutu koolitee?”</p>
Mina ja	Meie kodumaa on Eesti.	Õpilane:	Eesti – minu kodumaa. Eesti teiste riikide

<p>kodumaa</p>	<p>Eestis elavad eri rahvustest inimesed.</p> <p>Erinevatel rahvastel on erinevad tavad ja kombed, mida on põnev tundma õppida ja oluline austada.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb ära Eesti Vabariigi lipu ja vapi; 2) oskab nimetada Eesti Vabariigi pealinna, sünnipäeva ja presidenti; 3) leiab Euroopa kaardilt Eesti ning Eesti kaardilt kodukoha; 4) tunneb rahvuslikku ja kodukoha sümboolikat; 5) nimetab oma kodukoha tuntud inimesi ja paiku ning väärtustab kodumaad; 6) kirjeldab rahvakombeid; 7) teab Eestis elavate rahvuste tavasid ja kombeid ning austab neid. 	<p>seas. Naaberriigid. Kodukoht: küla, vald, linn, maakond. Eesti</p> <p>Vabariigi riiklikud, rahvuslikud ja kodukoha sümbolid. Rahvakalendri tähtpäevad.</p> <p>Erinevate rahvaste tavad ja kombed. Sallivus</p>
<p>Mina: aeg ja asjad</p>	<p>Oma päeva planeerides peame arvestama sellega kuidas aeg kulgeb.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eristab, mis on aja kulg ja seis; 2) oskab koostada oma päevakava, väärtustades aktiivset vaba aja veetmist; 3) kirjeldab oma tegevuse plaanimist nädalas, väärtustades vastutust. 	<p>Aeg. Aja plaanimine. Oma tegevuse kavandamine. Täpsus, lubadused, vastutus ja ausus.</p> <p>Õppeainete üleselt + lõiming matemaatika ja keeltega.</p>

2.1.4. Inimeseõpetuse õpitulemused ja õppesisu 2. klassis

Inimeseõpetust õpitakse 45 minutit nädalas. Õpe toimub hommikuringides, päeva kokkuvõtte ringides või projektõppe tundides.

Teema	Kesksed ideed	Õpitulemused	Õppesisu
Mina ja tervis	<p>Haiguste leviku ja ravi eripärasid mõistes oskame hoida enda ja teiste tervist.</p> <p>Esmabivõtteid tundes ning osates abi kutsuda võime päästa elu.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab tervet ja haiget inimest; 2) teab, kas haigused on nakkuslikud või mitte; 3) teab, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud; 4) demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid ja abi saamise võimalusi (nt haav, kukkumine, mesilase nõelamine, ninaverejooks, praht silmas, puugihammustus, põletus ja rästikuhammustus); 5) teab hädaabi telefoninumbrit ja oskab kutsuda abi. 	<p>Terve ja haige inimene. Tervise eest hoolitsemine. Ravimid. Abi saamise võimalused. Esmaabi.</p>
Mina: aeg ja asjad	<p>Erinevad tegevused mõjutavad meie heaolu erinevalt.</p> <p>Igal asjal on väärtus.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eristab, mis on aja kulg ja seis; 2) oskab koostada oma päevakava, väärtustades aktiivset vaba aja veetmist; 	<p>Aeg. Aja plaanimine. Oma tegevuse kavandamine. Täpsus, lubadused, vastutus ja ausus. Minu oma, tema oma, meie oma. Asja väärtus ja hind.</p> <p>Asjade väärtus teiste väärtuste seas.</p>

	Asju tuleb kasutada heaperemehelikult ja nende jagamise juures järgida reegleid.	<ol style="list-style-type: none"> 3) väärtustab oma tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks; 4) selgitab asjade väärtust; 5) oskab eristada oma ja võõrast asja ning mõistab, et võõrast asja ei tohi loata võtta; 6) väärtustab ausust asjade jagamisel. 	Samm-sammult: Õppetund 19 (õiglane mängimine, jagamine)
Mina ja Meie	<p>Sõpruse aluseks on usaldus, hoolimine ja üksteise mõistmine.</p> <p>Õppides mõistma oma tundeid, saan paremini aru endast ja teistest.</p> <p>Kõik tunded on vastuvõetavad, kuid kõik tegevused ei ole.</p> <p>Igal tegevusel on oma tagajärg, millega peab arvestama.</p> <p>Hoolimatu käitumine ja kiusamine pole</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab omadusi, mis peavad olema heal sõbral, ning hindab ennast nende omaduste järgi; 2) väärtustab sõprust ja koostööd; 3) eristab enda head ja halba käitumist, kirjeldab oma käitumise tagajärgi ning annab neile hinnangu; 4) väärtustab leppimise, vabandust palumise ja vabandamise tähtsust inimsuhetes; 5) nimetab ja kirjeldab inimeste erinevaid tundeid ning toob näiteid olukordadest, kus need tekivad, ja leiab erinevaid viise nendega toimetulekuks; 6) mõistab, et kiusamine ja vägivald ei ole aktsepsitud ja lubatud käitumine, 	<p>Sõbrad ja sõpruse hoidmine. Sallivus. Üksteise eest hoolitsemine ja teiste abistamine. Ausus ja õiglus. Leppimine. Vabandust palumine ja vabandamine. Oma muredest rääkimine ja tunnete väljendamine. Oskus panna end teise inimese olukorda. Keeldumine kahjulikust tegevusest.</p> <p>Hea ja halb käitumine. Südametunnistus. Käitumisreeglid. Käitumise mõju ja tagajärjed. Mäng ja töö. Õppimine. Kohustetunne ja vastutus. Meeskonnatöö. Tööjaotus.</p> <p>Projekt “Minu suhted: Mida ma oma sõprade juures hindan? Kuidas sõpru ja lähedasi hoida? Kuidas olla hea sõber?”</p> <p>Samm-sammult: Õppetund 11-16 „Tunnetega toimetulek“;</p>

	vastuvõetavad.	<p>ning teab abi saamise võimalusi kiusamise ja vägivalda korral;</p> <p>7) kirjeldab oma sõnadega, mida tähendavad vastutustundlikkus ja südametunnistus;</p> <p>8) väärtustab üksteise eest hoolitsemist ja üksteise abistamist;</p> <p>9) kirjeldab oma tegevuse plaanimist nädalas, väärtustades vastutust;</p> <p>10) nimetab üldtunnustatud käitumisreegleid ja põhjendab nende vajalikkust;</p> <p>11) eristab tööd ja mängu;</p> <p>12) selgitab enda õppimise eesmärgid ning toob näiteid, kuidas õppimine aitab igapäevaelus paremini hakkama saada;</p> <p>13) teab tegureid, mis soodustavad või takistavad õppimist.</p>	<p>Õppetund 17-22 „Probleemide lahendamine“;</p> <p>Õppetund 5-10 „Empaatia“;</p> <p>Õppetund 1-4 „Õpioskused“.</p>
Mina: teave ja asjad	<p>Meedia avaldab meie mõju ja sellest teadlik olles saame teha paremaid valikuid.</p> <p>Raha teenitakse tööga ning selle eest saab osta</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) kirjeldab eri meeltega tajutavaid teabeallikaid;</p> <p>2) selgitab, kuidas võivad reklaamid mõjutada inimestekäitumist ja otsuseid ning mis on turvaline käitumine meediakeskkonnas;</p>	<p>Teave ja teabeallikad ning nende kasutamine. Reklaami mõju. Turvaline käitumine meediakeskkonnas.</p> <p>Raha. Raha teenimine, kulutamine ja laenamine, säästmine. Oma kulutuste plaanimine.</p>

	asju ja teenuseid. Raha kasutamisel tuleb arvestada vajaduste ja võimalustega.	3) teab, et raha eest saab osta asju ja teenuseid ning et raha teenitakse tööga; 4) selgitab, milleks kasutatakse raha ning mis on raha teenimine, hoidmine, kulutamine ja laenamine; 5) kirjeldab, mis vajadusi tuleb arvestada taskuraha kulutades ja säästes.	Lõiming matemaatikaga.
--	---	--	------------------------

2.1.5. Inimeseõpetuse õpitulemused ja õppesisu 3. klassis

Inimeseõpetust õpitakse 45 minutit nädalas. Õpe toimub hommikuringides, päeva kokkuvõtte ringides või projektõppe tundides.

Teema	Kesksed ideed	Õpitulemused	Õppesisu
Mina ja tervis	Haiguste leviku ja ravi eripärasid mõistes, oskame hoida oma tervist. Haigused võivad olla peamiselt füüsilised või vaimsed. Igaüks suudab enda ja teiste tervist positiivselt	Õpilane: 1) kirjeldab, kuidas oma tervise eest hoolt kanda; kirjeldab tervet ja haiget inimest; 2) kirjeldab seoseid tervise hoidmise viiside vahel: mitmekesine toitumine, uni ja puhkus ning liikumine; 3) teab, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud; 4) eristab vaimset ja füüsilist tervist; 5) demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid	Tervis. Terve ja haige inimene. Tervise eest hoolitsemine. Vaimne ja füüsiline tervis. Tervislik eluviis: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus, liikumine ja sport. Ohud tervisele ja toimetulek ohuolukorras. Ravimid. Abi saamise võimalused. Esmaabi. Käitumisreeglid. Käitumise mõju ja tagajärjed. Projekt “Minu keha: Mida toit minu

	<p>mõjutada.</p> <p>Inimese tervist mõjutavad tema harjumused ja valikud, sealhulgas toitumine, liikumine, uni ja puhkus.</p> <p>Esmabivõtteid tundes ning osates abi kutsuda võime päästa elu.</p>	<p>esmaabivõtteid ja abi saamise võimalusi (nt haav, kukkumine, mesilase nõelamine, ninaverejooks, praht silmas, puugihammustus, põletus ja rästikuhammustus);</p> <p>6) nimetab, kelle poole pöörduda erinevate murede korral;</p> <p>7) teab hädaabi telefoninumbrit ja oskab kutsuda abi;</p> <p>8) väärtustab tervislikku eluviisi.</p> <p>9) demonstreerib õpituatsioonis, kuidas keelduda ennastkahjustavast või muust tervist ohustavast tegevusest.</p>	<p>kehale teeb?”</p>
<p>Mina Meie</p>	<p>Inimestel on erinevad vajadused.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) nimetab inimese eluks olulisi vajadusi ja võrdleb enda vajadusi teiste omadega;</p> <p>2) nimetab enda õigusi ja kohustusi;</p> <p>3) teab, et inimeste õigustega kaasnevad kohustused.</p>	<p>Minu ja teiste vajadused. Lapse õigused ja kohustused.</p>

2.1.6. Inimeseõpetuse õpitulemused ja õppesisu 4. klassis

Inimeseõpetust õpitakse 1 tund nädalas ehk 35 tundi õppeaastas. Õpe toimub peamiselt projektõppe tundides. 4.klassi jooksul läbivad õpilased 7- nädalase projekti, mis keskendub tervislikele eluviisidele. Lisaks projektõppele toimub õpe ka kontaktõpetaja tundides (KÕP tunnid) ja osaliselt ka baasõppetundides lõimituna keele või muu ainega.

Teema	Kesksed ideed	Õpitulemused	Õppesisu
Tervis	Hea elu kooneb tasakaalus ja tervislikust vaimsest, füüsilisest ja sotsiaalsest elust.	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab füüsilist, vaimset ja sotsiaalset tervist ning selgitab tervise olemust nendest mõistetest lähtuvalt; 2) teab enda põhilisi tervisenäitajaid ning oskab mõõta ja hinnata kehakaalu, kehapikkust, kehatemperatuuri ning pulsisagedust; 3) nimetab tervist tugevdavaid ja tervist kahjustavaid tegevusi ning selgitab nende mõju inimese füüsilisele, vaimsele ja sotsiaalsele tervisele; 4) kirjeldab üldisi stressi tunnuseid ja stressiga toimetuleku võimalusi. 	<p>Tervise olemus: füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis. Tervisenäitajad. Tervist mõjutavad tegurid. Hea ja halb stress. Keha reaktsioonid stressile. Pingete maandamise võimalused.</p> <p>Projekt “Tervislikud valikud = pikem elu”</p>
Tervislik eluviis	Minu tervislik elu on minu enda vastutus.	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab eristada tervislikke ja mittetervislikke otsuseid igapäevaelus; 2) kirjeldab tervisliku toitumise põhimõtteid ning väärtustab neid; 3) teab kehalise tegevuse mõju oma tervisele ja toob selle kohta näiteid; 4) oskab plaanida oma päevakava, lähtudes tervisliku eluviisi 	<p>Tervisliku eluviisi komponendid. Tervislik toitumine. Tervisliku toitumise põhimõtted. Toitumist mõjutavad tegurid. Kehalise aktiivsuse vormid ja põhimõtted. Päevakava ning töö ja puhkuse vaheldumine. Uni. Tervislik elukeskkond. Tervislik õpikeskkond. Tervis heaolu tagajana.</p> <p>Projekt “Tervislikud valikud = pikem elu”</p>

		<p>komponentidest;</p> <p>5) väärtustab tervislikku eluviisi;</p> <p>6) kirjeldab tervislikku elukeskkonda, lähtudes oma kodukoha loodus- ja tehiskeskkonnast;</p> <p>7) toob näiteid tegurite kohta, mis mõjutavad elukeskkonna turvalisust ja tervislikkust;</p> <p>8) kirjeldab õpikeskkonna mõju õpilase õpitulemustele.</p>	
Esmaabi	<p>Ma tahan aidata ja tean, kuidas seda teha!</p> <p>Igaüks võib päästa elu õige käitumisega ohu olukorras.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) kirjeldab, kuidas hoida ära õnnetusjuhtumeid ning kuidas ennast ja teisi abistada õnnetusjuhtumite korral;</p> <p>2) teab, kuidas ohuolukorras turvaliselt käituda ja abi kutsuda, ning demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid (nt kõhuvalu, külmumine, luumurd, minestamine, nihestus, peapõrutus, palavik, päikesepiste jm);</p> <p>3) nimetab esmaabivahendeid ja kirjeldab, kuidas neid kasutada.</p>	<p>Esmaabi põhimõtted. Esmaabi erinevates olukordades. Käitumine õnnetusjuhtumi korral.</p> <p>Projekt “Meie kodu planeet Maa”</p>
Mina ja suhtlemine	<p>Oskan märgata enda ja teiste vajadusi, oskan</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) analüüsib enda iseloomujooni ja -</p>	<p>Enesesse uskumine. Enesehinnang. Eneseanalüüs. Enesekontroll. Oma väärtuste</p>

	<p>kasutada selge eneseväljenduse ja kuulamise nippe.</p> <p>Head suhted loovad uusi võimalusi!</p>	<p>omadusi, väärtustades endas positiivset;</p> <p>2) mõistab enesehinnangut mõjutavaid tegureid ja enesehinnangu kujunemist;</p> <p>3) mõistab enesekontrolli olemust ning demonstreerib õpituatsioonis oma käitumise kontrolli.</p> <p>4) teab suhtlemise olemust ning väärtustab tõhusate suhtlusoskuste vajalikkust;</p> <p>5) kirjeldab erinevaid mitteverbaalseid suhtlusvahendeid ning nende mõju verbaalsele suhtlemisele;</p> <p>6) demonstreerib õpituatsioonis aktiivse kuulamise jt tõhusa suhtlemise võtteid;</p> <p>7) mõistab eneseavamise mõju suhtlemisele ning demonstreerib õpituatsioonis, kuidas oma tundeid empaatiliselt ja suhteid tugevdavalt väljendada;</p> <p>8) teadvustab eelarvamuste mõju suhtlemisele ja toob näiteid eelarvamuste mõju kohta igapäevasuhtluses;</p> <p>9) eristab ning kirjeldab kehtestavat,</p>	<p>selgitamine. Suhtlemise komponendid. Verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine. Aktiivne kuulamine. Tunnete väljendamine. Eneseavamine. Eelarvamused. Kehtestav, agressiivne ja alistuv käitumine. Ei ütlemine ennast ja teisi kahjustava käitumise puhul.</p>
--	---	---	--

		<p>agressiivset ja alistuvat käitumist ning mõistab nende käitumiste mõju suhetele;</p> <p>10) teab, et ei ütlemine on oma õiguste eest seismine, ning demonstreerib õpituatsioonis kehtestava käitumise võtteid.</p>	
<p>Suhted teistega</p>	<p>Paremad suhted ja parema elu saame läbi erinevate teiste inimeste mõistmise ja aitamise.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab tõhusate sotsiaalsete oskuste (üksteise aitamise, jagamise, koostöö ja hoolitsemise) toimimist igapäevaelus; 2) oskab abi pakkuda ning teistelt abi vastu võtta; 3) väärtustab hoolivust, sallivust, koostööd ja üksteise abistamist; 4) demonstreerib õpituatsioonis oskust näha olukorda teise isiku vaatenurgast ning väärtustab 5) empaatilist suhtlemist; 6) väärtustab sõprust kui vastastikuse usalduse ja toetuse allikat; 7) kirjeldab kaaslaste mõju ja survet otsustele, mõistab otsuste tagajärgi; 8) mõistab isiku iseärasusi, teadvustab soolisi erinevusi ja inimeste 	<p>Tõhusad sotsiaalsed oskused: üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemine. Sallivus enda ja teiste vastu. Hoolivus. Sõprussuhted. Usaldus suhetes. Empaatiat. Vastutus suhetes. Kaaslaste mõju ja surve. Erinevuste ja mitmekesisuse väärtustamine. Isikute iseärasused. Soolised erinevused. Erivajadustega inimesed. Positiivsed jooned ja omadused endas ning teistes, nende märkamine.</p>

		erivajadusi; 9) nimetab ning väärtustab enda ja teiste positiivseid omadusi ning teadvustab soolisi erinevusi ja inimeste erivajadusi.	
--	--	---	--

2.1.6. Inimeseõpetuse õpitulemused ja õppesisu 5. klassis

Inimeseõpetust õpitakse 1 tundi nädalas ehk 35 tundi õppeaastas. Õpe toimub peamiselt projektõppe tundides. 5.klassi jooksul läbivad õpilased, mis keskendub murdeega saabuvatele muutustele kehas ja emotsionaalses arengus ning tegeleb lähemalt võimalike riskikäitumiste ennetamisega. Lisaks projektõppele toimub kontaktõpetajaa tundides ja osaliselt ka baastundides lõimituna keele või muu ainega.

Teema	Kesksed ideed	Õpitulemused	Õppesisu
Murdeiga ja kehalised muutused	Teismeeas inimese keha muutub, muutuvad tujud ja tunded, see on keeruline ja normaalne aeg korraga.	Õpilane: 1) kirjeldab murdeiga inimese elukaare osana ning murdeas toimuvaid muutusi seoses keha ning tunnetega; 2) aktseptib oma kehalisi muutusi ja teab, kuidas oma keha eest hoolitseda; 3) teab, et murdeiga on varieeruv ning igäühel on oma arengutempo; 4) teab suguküpsuse tunnuseid ja esmaste sugutunnuste seost	Murdeiga inimese elukaares. Kehalised ja emotsionaalsed muutused murdeas. Kehaliste muutuste erinev tempo murdeas. Suhtumine kehasse ja oma keha eest hoolitsemine. Suguline küpsus ja soojätkamine. Projekt “Järgmine samm - murdeiga”

		soojätkamisega.	
Turvalisus ja riskikäitumine	Kuidas jääda muutustes mõistlikuks? Kust leida abi? Kuidas teha vahet heal ja halval? Paneme ennast valmis!	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab olukordi, kus saab ära hoida õnnetusjuhtumeid; 2) selgitab, miks on liikluseeskiri kohustuslik kõigile, ning kirjeldab, kuidas seda järgida; 3) teab, et õnnetuse korral ei tohi enda elu ohtu seada, ning oskab abi kutsuda; 4) mõistab meedia kaudu suhtlemisel ohtusid oma käitumisele ja suhetele ning vastutust oma sõnade ja tegude eest; 5) demonstreerib õpituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi tubaka, alkoholi ning teiste uimastitega seotud olukordades: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetus, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja suhtlusoskus; 6) kirjeldab tubaka, alkoholi ja teiste uimastite tarbimise kahjulikku mõju tervisele; 7) väärtustab turvalisust ja ohutut 	<p>Turvaline ning ohutu käitumine koolis, kodus ja õues. Eakaaslaste ning meedia mõju tervise ja ohukäitumise valikud tehes; iseenda vastutus. Vahendatud suhtlemine. Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused uimastitega seotud situatsioonides. Valikud ja vastutus seoses uimastitega. Tubaka, alkoholi ja teiste levinud uimastite tarbimisega seonduvad riskid tervisele.</p> <p>Levinumad laste ja noorte haigused. Nakkus- ja mittenakkushaigused. Haigustest hoidumine. HIV, selle levikuteed ja sellest hoidumise võimalused. AIDS</p> <p>Projekt “Järgmine samm - murdeiga”</p>

		<p>käitumist;</p> <p>8) oskab kirjeldada, kuidas hoida ära levinumaid nakkus- ja mittenakkushaigusi;</p> <p>9) teab, mis on HIV ja AIDS ning kuidas ennast kaitsta HIViga nakatumise eest;</p> <p>10) kirjeldab, kuidas hoida ära õnnetusjuhtumeid ning kuidas ennast ja teisi abistada õnnetusjuhtumite korral;</p> <p>11) teab, kuidas ohuolukorras turvalistelt käituda ja abi kutsuda, ning demonstreerib õpitu olukorras lihtsamaid esmaabivõtteid.</p>	
<p>Konfliktide lahendamine</p>	<p>Kuulamine, oma tunnetest teadlik olek ja positiivne mõtlemine aitavad lahendada suure osa konflikte.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab probleemide erinevaid lahendusviise ja oskab neid õpitu olukorras kasutada; 2) kirjeldab erinevate lahendusviiside puudusi ja eeliseid ning mõistab nende tagajärge; 3) selgitab ja kirjeldab eri olukorradesse sobiva parima käitumisviisi valikut; 4) selgitab konflikti häid ja halbu külgi 	<p>Otsustamine ja probleemide lahendamine. Erinevate käitumisviiside leidmine probleemide lahendamiseks. Tagajärgede arvestamine probleemilahenduses. Vastutus otsustamisel. Konfliktide olemus ja põhjused. Tõhusad ja mittetõhusad konfliktide lahendamise teed. Positiivsed jooned ja omadused endas ning teistes, nende märkamise.</p> <p>Läbiv teema Samm-sammult programmis ja KÕP tundides igapäevaste olukordade lahendamisel ja reflekteerimisel.</p>

		ning aktseptib konflikte kui osa elust; 5) teab konfliktide lahendamise tõhusaid viise ja demonstreerib neid õpituatsioonis; 6) nimetab ja väärtustab enda ning teiste positiivseid omadusi ja väärtustab positiivset mõtlemist.	Projekt “Järgmine samm - murdeiga”
--	--	--	---

2.2. Ajalugu

2.2.1. Ajaloo õppeaine kirjeldus

Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis ning ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Õpilasi suunatakse teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende seoseid omavahel ja tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Põhikooli ajalooõpetus on kronoloogilis-teemaatiline. Õppeaine algab sissejuhatava algõpetusega ning jätkub muinas- ja vanaaja, keskaja, uusaja ning lähiajaloo õppimisega. Eesti ajalugu õpitakse lõimituna maailma ajaloo kursusesse. Ainekavas eraldi esitatud Eesti ajaloo teemasid käsitletakse põhjalikult ja süsteemselt ning tõmmatakse paralleele maailma ajalooga. Käsitluse põhimõte on liikumine lähemalt kaugemale, alustades kodukoha ajaloo ajaloost, kus on oluline luua käsitletava teema ja paikadega isiklik seos. Põhikoolis tähtsustatakse õpilasele jõukohast, inimesekeskset ajalookäsitlust, eluolu ja kultuuri teiste ajalooõpetuse dimensioonide ees. Maailma ajalugu käsitletakse valitud teemade kaudu. Tähtis on luua seosed mineviku ning nüüdisaja ajaloosündmuste ja -nähtuste vahel.

Ajalooõpetuse kaudu kujundatakse erinevaid oskusi:

- 1) oskus orienteeruda ajas ning analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist;
- 2) ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamine;
- 3) küsimuste esitamine ajaloo kohta ning neile vastamine;
- 4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitiline mõtlemine, arutlusoskus, järelduste tegemine ja seoste loomine ning oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine;
- 5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus;

- 6) allikaanalüüs ja töö ajalookaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine ja hindamine, suuline ja kirjalik eneseväljendus ning IKT vahendite kasutamine.

2.2.2. Ajaloo õppe- ja kasvatusesmärgid

6. klassi lõpetaja:

- 1) kasutab asjakohaselt aja mõistega seonduvaid õpitud sõnu, lühendeid ja fraase;
- 2) tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloost ning seostab neid omavahel;
- 3) teab mõnda ajaloolist asunit, selle tekkimise ja kujunemise põhjusi;
- 4) hindab materiaalsel keskkonda kui ajaloo sündmuste peamist kandjat;
- 5) toob näiteid muinasaja ja vanaaja kohta;
- 6) mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta;
- 7) mõistab, et ajaloo sündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed, ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel;
- 8) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt;
- 9) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.

2.2.3. Ajaloo õpitulemused ja õppesisu 5. klassis

Õppeainet õpitakse 35 tundi õppeaastas. Õpe toimub peamiselt projektõppe tundides ning teemasid käsitletakse lõimituna teiste ainetega (peamiselt keele ja loovuse tunnid) baasõppe tundides. Õppeaastas läbitakse 1 ajaloo projekt.

Teema	Kesksed ideed	Õpitulemused	Õppesisu
Ajaloo algõpetus	Selle kohta, mis toimus enne meid saame infot ajalooallikatest.	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kasutab kontekstis mõisteid, lühendeid ja fraase: sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas; 2) teab ajaloo periodiseerimise üldisi põhimõtteid; 3) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; 4) kasutab ajalookaarti ning töötab lihtsamate allikatega. 	<p>Ajaarvamisega seotud mõisted ja ajaloo perioodid: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu. Ajalugu ja ajalooallikad. Allikate tõlgendamine: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muuseum ja arhiiv. Ajatelg.</p> <p>Projekt “Ajalooallikad”</p>
Ajaloosündmused, ajaloolised isikud ja eluolu	Aega on võimalik väljendada oluliste sündmuste ja isikute jadana.	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab mõnda kodukohas aset leidnud minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus; 2) teab kodukohast pärit silmapaistvaid isikuid ja nende saavutusi; 3) kirjeldab eluolu erinevusi maal ja linnas, sõja ja rahu ajal ning nende erinevusi minevikus ja nüüdisajal; 4) oskab koostada lihtsamat ajaliini ja lühijuttu ajaloolisest isikust ning mineviku eluolust. 	<p>Ajaloosündmused ja silmapaistvad isikud kodukohas, Eestis, Euroopas ning maailmas. Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, nende muutumine ajas.</p> <p>Projekt “Ajalooallikad”</p>

Muinsaaeg ja vanaaeg	Muinas- ja vanaaja kultuurid on tihedalt seotud toonaste inimeste elukommete ja tööriistadega.	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab muinsaaaja inimese eluviisi ja tegevusalasid; 2) näitab kaardil ning põhjendab, miks ja mis piirkondades sai alguse põlluharimine; 3) teab, mis muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutusele võtmine; 4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, varanduslik Ebavõrdsus, sugukond, hõim; 5) teab ning näitab kaardil Eesti ja kodukoha esimesi inimasustusalasid. 	Muinas- ja vanaaja perioodiseerimine. Muinsaaaja arengujärgude üldiseloomustus: kiviaja inimese tegevusalad, põlluharimise algus, loomade kodustamine, käsitöö areng, metallide kasutusele võtmine. Eesti muinsaaaja üldiseloomustus, Pulli, Kunda. Muinsaaegsed mälestised – kalmed ja asulakohad – ning arheoloogilised leiud. Kodukoha inimasustus muinsaaajal. Projekt “Ajaloollikad”
-----------------------------	--	---	---

3.1.4. Ajaloo õpitulemused ja õppesisu 6. klassis

Õppeainet õpitakse 70 tundi õppeaastas. Õpe toimub peamiselt projektõppe tundides ja baasõppe tundides. Õppeaasta jooksul läbitakse 2 ajaloo projekti, mis on tihedalt lõimitud keele, kunsti ja ühiskonnaõpetusega.

Teema	Kesksed ideed	Õpitulemused	Õppesisu
Vanad Idamaad	Vanad Idamaad on mitmete kultuuriloo suurkujude ja tänapäeva kunsti ja kultuurinähtuste sünnikohaks.	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, ning näitab 	Vanaaja sisu ja üldiseloomustus: ajalised piirid, looduslikud olud. Vana-Egiptuse riigikorraldus, eluolu, religioon, kultuurisaavutused. Vaaraod Thutmosis

		<p>kaardil Egiptust ja</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) Mesopotaamiat; 3) kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse, Mesopotaamia või Juuda riigi näitel; 4) tunneb vanaaja kultuuri- ja teadussaavutusi: meditsiin, matemaatika, astronoomia, kirjandus, kujutav kunst, Egiptuse püramiidid ja Babüloni rippaiad; teab, et esimesed kirjasüsteemid olid kiilkiri ja hieroglüüfkiri; 5) seletab mõisteid linnriik, vaarao, muumia, sfinks, tempel, püramiid, preester, Vana Testament. 	<p>III, Ramses II, Tutanhamon. Mesopotaamia, sumerite linnriigid, leiutised (ratas, potikeder), Hammurabi seadused, eluolu, religioon, kultuurisaavutused. Iisraeli ja Juuda riik, ainujumala usk, Vana Testament, kümme käsku.</p> <p>Ristus ja judaismi käsitlemine jõulude eelsel ajal.</p> <p>Projekt “Idamaade ajalugu”</p>
Vana-Kreeka	Vana-Kreeka on mitmete kultuuriloo suurkujude ja tänapäeva kunsti ja kultuurinähtuste sünnikohaks.	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) näitab kaardil Kreetat, Kreekat, Balkani poolsaart, Ateenat ja Spartat; 2) teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mükeene kultuurist; 3) kirjeldab Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport; 	<p>Vanim kõrgkultuur Euroopas. Kreeka loodus ja rahvastik, Kreet ja Mükeene kultuur. Kreeka linnriigid. Ühiskonnakorraldus ja kasvatus Ateenas ning Spartas. Linnriikide nõrgenemine ja alistamine Makedooniale. Aleksander Suure sõjaretk ning maailmariigi tekkimine. Vana-Kreeka kultuur ja religioon, eluolu ja mütoлогия. Olümpiamängud. Homerose</p>

		<p>4) võrdleb Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust Ateena ja Sparta näitel;</p> <p>5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid polis, rahvakoosolek, akropol, agora, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, eepos, olümpiamängud, teater, tragöödia, komöödia, skulptuur, Trooja sõda, hellenid, tähestik.</p>	<p>kangelaseepika, ajalookirjutus, teater, kunst, arhitektuur, skulptuur, vaasimaal. Vana-Kreeka kultuuri tähtsus.</p> <p>Projekt “Vana-Kreeka ja Vana-Rooma”</p>
Vana-Rooma	<p>Vana-Rooma on mitmete tänapäeva riigikorralduse ja ühiskonna protsesside alguspunkt.</p> <p>Vana-Rooma kombed ja suurkujud on tänapäevani aktiivselt kasutuses kirjanduses, filmides ja muudes kultuurivaldkondades.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) näitab kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot, Roomat, Konstantinoopolit, Ida-Roomat ja Lääne-Roomat; 2) teab Rooma riigi tekkelugu ning oskab tingmärkidest juhindudes näidata kaardil Rooma riigi territooriumi ja selle laienemist; 3) iseloomustab eluolu ja kultuuri Rooma riigis; 4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid vabariik, foorum, kapitolium, Colosseum, patriits, plebei, konsul, senat, rahvatribuun, orjandus, amfiteater, gladiaator, leegion, kodusõda, kristlus, piibel, provints, 	<p>Rooma riigi tekkimine, looduslikud olud, kuningad. Rooma Vabariigi algus ja ühiskondlik korraldus. Rooma võimu laienemine Vahemere maades. Hannibal, Caesar, vabariigi lõpp. Rooma keisririigi ühiskondlik korraldus. Augustus, Rooma impeerium ja selle lõhenemine. Vana-Rooma kultuur, kunst ja arhitektuur, rahvas ja eluolu, avalikud mängud. Ristiusu teke, Uus Testament.</p> <p>Projekt “Vana-Kreeka ja Vana-Rooma”</p>

		Ida-Rooma, Lääne-Rooma, Kartaago, Konstantinoopol, ladina keel.	
--	--	---	--

2.3. Ühiskonnaõpetus

2.3.1. Ühiskonnaõpetuse õppeaine kirjeldus

Ühiskonnaõpetus aitab

- õpilasel arendada ettevõtlikkust ning kujuneda ennast teostavaks, kaasinimesi arvestavaks, sotsiaalselt pädevaks ja toimetulevaks ühiskonnaliikmeks.
- mõista kõige üldisemal kujul ühiskonna toimimist, kodaniku seoseid ühiskonna põhivaldkondadega (majanduse, poliitika ja õigusega), ent ka suhteid teiste sotsiaalsete rühmadega. Selle õppimisel kasutatakse ainealaseid põhimõisteid igapäevaeluga seonduvate reaalsete probleemide lahendamiseks ja asjatundlike otsuste tegemiseks.
- kujundada õpilaste väärtushinnanguid ja hoiakuid nagu ettevõtlikkus, seaduste austamine, töökus, sooline võrdõiguslikkus, kodanikualgatus, sotsiaalne õiglus ja kodanike võrdne kohtlemine, inimõiguste austamine, mõistev suhtumine erinevustesse, tauniv suhtumine eelarvamustesse, säästlik suhtumine keskkonnasse, lugupidav suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse ning soov neid tundma õppida; oma maa kultuuripärandi väärtustamine; teadvustamine, et kõikjal ei elata ühtviisi hästi jne.

I kooliastmes on ühiskonnaõpetuse teemad lõimitud inimeseõpetuse ainekavva. II kooliastmes õpitakse ühiskonnaõpetust eraldi ainenä ja lõimituna ajaloo ja keelega. II kooliastmes tutvub õpilane oma lähiümbruse sotsiaalsete suhete süsteemiga, keskendudes sotsiaalselt erinevate isiksuste ja rühmade kooseksisteerimisele. Käsitelu keskmes on inimesed meie ümber, kool ning õpilase kodukoht.

2.3.2. Ühiskonnaõpetuse õppe- ja kasvatuseesmärgid

6. klassi lõpetaja:

- 1) teab ja väärtustab demokraatia põhimõtteid;
- 2) mõistab, kuidas demokraatia põhimõtted saavad toimida koolis, märkab probleeme koolis, toetab oma käitumise ja osalemisega koolidemokraatiat;
- 3) märkab ning arvestab erinevaid huve ja võimalusi ning on valmis koostööks ja kokkulepeteks, oskab otsida ja pakkuda abi probleemide lahendamisel;
- 4) teab Eesti riigi valitsemise põhilisi institutsioone, kirjeldab nende ülesandeid (kohalik omavalitsus, Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus) ning nimetab erinevaid riigijuhtimisega seotud ameteid/elukutseid;
- 5) teab, mis on põhiseadus ja teised seadused, miks tuleb seadusi täita; teab, mis on lapse õigused ja vastutus;
- 6) selgitab näidetega, mis on kodanikuühendus, kodanikualgatus ja vabatahtlik töö; põhjendab vabatahtliku töö vajalikkust ning pakub abi abivajajaile; tunneb ära ebaõigluse ja oskab sellele vastu seista;
- 7) mõistab inimeste iseärasusi ning teab, et inimesed erinevad rahvuse, soo, vaimse ja füüsilise suutlikkuse ning vaadete ja usutunnistuste poolest; on salliv erinevuste suhtes ja valmis koostööks;
- 8) toob näiteid ühiskonna toimimiseks ja arenguks vajalikest elukutsetest ja ettevõtetest ning väärtustab töötamist kui peamist elatusallikat, tunneb oma õigusi ja vastutust omanikuna ja tarbijana ning mõistab, miks erinevais ameteis töötamisel eeldatakse erinevaid teadmisi, oskusi ja isiksuseomadusi;
- 9) oskab leida teavet oma eesmärkide ja huvide tarbeks ning seda kriitiliselt hinnata; esitab oma teadmisi ja seisukohti selgelt ja veenvalt ning suudab neid põhjendada; loob, kasutab ja jagab infot ning väärtustab enda ja teiste autorite tööd;
- 10) teab, et tal on õigus saada abi, ning oskab leida abi ettetulevates elusituatsioonides.

4.1.3. Ühiskonnaõpetuse õpitulemused ja õppesisu 6. klassis

Õppeainet õpitakse 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas. Õpe toimub peamiselt baasõppe tundides, kontaktõpetaja tundides ning koostöös Avatud Kooli õpilasp Parlamendi tööga, võimalusel lõimituna ka projektõppe tundides.

Teema	Kesksed ideed	Õpitulemused	Õppesisu
Sotsiaalsed suhted Inimesed meie ümber, kogukonnad; Euroopa riigid ja rahvad; sallivus	<p>Eestis elavad erinevast rahvusest inimesed, kelle on erinevad kombad ja usundid.</p> <p>Kõik inimesed sõltumata nende soost ja rahvusest on võrdsed.</p> <p>Eestil on mitmed naabrid ja partnerriigid maailmas, kes meie elu mõjutavad.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) seletab oma sõnadega ning kasutab kontekstis mõisteid rahvus, riik, võrdõiguslikkus ja sallivus; 2) nimetab Eestis ja kodukohas elavaid rahvarühmi ning kirjeldab nende eluolu ja 3) kultuuritraditsioone; 4) nimetab Eestis esindatud peamisi usundeid ja kirjeldab nende kombeid; 5) toob näiteid naiste ja meeste võrdsete õiguste ning nende rikkumise kohta Eestis; 6) teab ja hoiab kogukonna traditsioone; 7) teab, mis on isikutunnistus ja reisidokumendid (pass, isikutunnistus); 8) nimetab ja näitab kaardil Eesti naaberriike ning toob näiteid, kuidas 	<p>Eestis ja õpilase kodukohas elavad rahvarühmad (sotsiaalsed, rahvuslikud, religioossed jm). Sooline võrdõiguslikkus. Pere ja suguvõsa. Naabruskond maal ja linnas. Sõpruskond. Koolipere. Euroopa riigid, Eesti naaberriigid.</p> <p>Läbiva teemana inimeseks olemise ja kogukonna ja ühiskonna raames käsitletakse neid teemasid läbi I ja II kooliastme projektide.</p> <p>Mitmekultuurile koolina on see oluline teema KÕP tundides, külalistundides ja kooliüritustel.</p>

		muu maailm mõjutab elu Eestis.	
Vabatahtlik tegevus: kodanikuühendused ja -algatus, koostöö	Kodanikuna saan oma kogukonda paremaks muuta läbi osalemise algatustes või läbi vabatahtliku tegevuse.	Õpilane: 1) seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid kodanikuühendus, kodanikualgatus, vabatahtlik tegevus; 2) nimetab kodukohas tegutsevaid seltsi, klubisid ja ühendusi ning kirjeldab nende tegevust; 3) nimetab kodukohas ja koolis tegutsevaid noorteorganisatsioone ning kirjeldab nende tegevust; 4) teab kodukoha kodanikualgatusi ning algatab neid ja osaleb neis võimaluse korral; 5) toob näiteid vabatahtliku töö kasulikkuse kohta; märkab probleeme ja pakub vajajatele abi.	Kodukohas tegutsevate seltside, klubide ja ühenduste tegevus. Noorteorganisatsioonid. Eakohased kodanikualgatused võimalused. Koostöö ja ühistegevus, kommunikatsioonivõimalused. Läbiv teema kõigis projektides, kuna mõjutatakse ühikonda enda ümber, tehakse koostööd organisatsioonidega, õpitakse kodanikualgatused ja vabatahtliku töö tähendust. Külalistunnid ja õppekäigud
Demokraatia põhimõtted ja selle toimimine	Demokraatlikus ühikonnas on kodanikel õigused ja kohustused ning nad on seaduse ees võrdsed. Riigi toimimiseks on vajalikud seadused ja	Õpilane: 1) seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid inimõigus, seadus, demokraatia; 2) iseloomustab demokraatia põhimõtteid; 3) teab ja austab inimõigusi; 4) teab, et Eesti on demokraatlik	Rahva osalemine ühiskonna valitsemises: arvamuste mitmekesisus ja sõnavabadus, osalus aruteludes ja otsustamises, õigus valida ja saada valitud. Võimude lahusus. Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus. Kohalik omavalitsus. Seaduse ülimuslikkus, seadus kui regulatsioon. Peamised

	riigijuhtimise organid. Need on riigiti väga erinevad.	vabariik, nimetab Vabariigi Valitsuse, Riigikogu ja Vabariigi Presidendi peamisi ülesandeid; 5) teab, mis on kohalik omavalitsus, toob näiteid oma valla/linna omavalitsuse tegevuse kohta; 6) teab, et kõik on võrdsed seaduse ees ja peavad seadusi täitma, toob näiteid seaduskuuleka käitumise kohta.	inimõigused (õigus elada, õigus vabadusele ja inimväarikusele jne).
Koolidemokraatia, lapse õigused ja võimalused osaleda poliitikas	Lastel on õigused ja kohustused koolis ning väljaspool kooli. Osa seadusi on meile ette antud, kuid enamasti saame nende kujunemist mõjutada.	Õpilane: 1) kirjeldab demokraatia põhimõtete toimimist koolis; 2) toetab oma suhtumise ja tegutsemisega koolidemokraatiat; 3) tunneb ÜRO lapse õiguste konventsiooni põhimõtteid, nimetab lapse õigusi, teab õiguste ja vastutuse tasakaalu.	Õpilaspäevade töös osalemine selle kursis olemine. Õpilaste osalemine koolielu korraldamises. Kooli kokkulepete ühine sõlmimine ja järgimine, kooli kodukorra uurimine KÕP tunnis. Lapse õigused (õigus haridusele, õigus vanemlikule hoolitsusele jne). Õiguste, kohustuste ja vastutuse tasakaal. KÕP tunnis käsitlemisel.
Töö ja tarbimine	See, kui puhas on meie keskkond, kui palju meil on raha või kuidas kujuneb meie elu sõltub igapäevastest valikutest.	Õpilane: 1) teeb vahet vajadustel, soovidel ja võimalustel; 2) teab, kuidas raha teenitakse ja millest koosneb pere eelarve; oskab kulutusi tähtsuse järjekorda seada, koostada eelarvet oma taskuraha piires ning	Läbiv teema kõigis tundides ja KÕP tundides. Karjääriplaneerimine. Ürituste korraldamine klassis ja koolis, mille raames harjutatakse aja ja kulutuste planeerimist ning raha kasutamist, laenamist ja säästmist.

	<p>Õigesti otsustamiseks on vaja koguda asjakohast infot.</p>	<p>oma aega plaanida;</p> <p>3) teab internetipanga ja pangakaardi (PIN-koodi) turvalise kasutamise reegleid;</p> <p>4) iseloomustab, milliseid isiksuse omadusi, teadmisi ja oskusi eeldavad erinevad elukutsed ja ametid;</p> <p>5) selgitab erinevate elukutsete vajalikkust ühiskonnale;</p> <p>6) oskab tarbijana märgata ja mõista tooteinfot ning tunneb tarbija õigusi.</p>	<p>Elukutsed ja ettevõtted kodukohas läbi külalistundide ja õppekäikude. Teadlik, säästev tarbimine koolikultuuris.</p>
--	---	---	---

LISA 7 Loovainete ainekava

Ainevaldkond „Loovained” (sisaldab „Kunstiõpetuse” ja “Tehnoloogia” õpitulemusi)

1. Üldalused

1.1. Ainevaldkonna õppeained ja nende maht

Ainevaldkonda kuuluvad õppeainena kunstiõpetus, tööõpetus, tehnoloogiaõpetus, käsitöö ja kodundus. 1.-4. klassis õpitakse kunstiõpetust ja tööõpetust lõimituna projektõppesse ning eraldi loovuse tunnis. 5. ja 6. klassis õpitakse kunsti tunnis kunstiõpetust ja moodulõppena tehnoloogiaõpetust, käsitööd ja kodundust.

I kooliaste

Loovustund (kunst, tööõpetus) - 9 nädalatundi

II kooliaste

Kunst - 3 nädalatundi

Tehnoloogiaõpetus, käsitöö ja kodundus - 5 nädalatundi

1.2. Ainevaldkonna kirjeldus

Loovainete valdkond ühendab Avatud Koolis tehnoloogia ja kunstiõpetuse ainevaldkondi. **Tehnoloogia** ainevaldkonnas käsitletakse tööõpetuse, käsitöö, kodunduse ja tehnoloogiaõpetuse algtõdesid ning kujundatakse esmaseid osaoskusi, valdkonna- ja võtmepädevusi.

Kunstiõpetuses omandatakse visuaalse hariduse algtõed ning arendatakse mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskust ning kunstioskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises maailmas.

Nii kunst kui tehnoloogia võimaldavad õpilastel tunnetada endas loojat ning toetavad seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist ning on seeläbi äärmiselt olulisel kohal üldoskuste ja võtmepädevuste arengu toetamisel.

1.3. Võtmepädevuste kujundamine ainevaldkonnas

Avatud Kooli võtmepädevused sisaldavad endas kõiki RÕKis sätestatud üldpädevusi. Õppetöö planeerimisel ja läbiviimisel jälgitakse ja toetatakse õpilaste kõigi võtmepädevuste arengut. Loovained on võtmepädevustega seotud järgmiselt:

Iseseisev mõtleja – oskab mõelda, on tark ja teaduslik, uurib.

Nii kunstiõpetus, tööõpetus, tehnoloogia kui ka käsitöö ja kodundus võimaldavad õpilastes arendada iseseiseva mõtlemise ja töö oskust, probleemide märkamist, uurimist, täpsustamist ning lahenduste leidmist.

Isikupärane looja – loob ja väljendab.

Võtmepädevusena on tugevalt loovainete kujundada. Oluline on lastel võimaldada tunnetada endas loojat. Oluline on, et lapsed kogeksid rõõmu ja rahulolu tehtud tööst ning õpiksid märkama ja analüüsima oma töö arengut.

Aktiivne õppija – on tegus, initsiatiivikas, uudishimulik, teadmistejanuline, väärtustab tagasisidet.

Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud loovainete sisuga. Ideede genereerimise, realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õpetamise põhilisi eesmärke. Loovainetes saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada, järjekindlalt harjutada. Praktiline tegevus ja selle analüüs arendavad õpilastes suutlikkust mõista ja väärtustada tagasisidet ning ning aitavad suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Avatud kaaslane – hoolib ja teeb koostööd.

Loovainetes on lisaks iseseisvale tööle suur osakaal ka grupitööl. Ühise tulemuse nimel pingutamine võimaldab õppida teadlikku koostööd. Lisaks on loovainetes oluline roll tagasiside andmise ja vastuvõtmise õppimisel. Lapsed õpivad andma konstruktiivset tagasisidet ning väärtustama tagasiside olulisust oma töö veelgi paremaks muutmisel.

Tasakaalus isikus – teadlikkus ja enesejuhtimine.

Antud võtmepädevuse sisuks on lisaks akadeemilisele arengule toetada ja väärtustada ka terve isiksuse teisi aspekte (liikumine, tervislikkus, vaimne tervis). Loovained annavad siia olulise praktilise väljundi läbi vaba loomingu ja käelise tegevuse. Kunstis ja tööpetuses õpitakse loovtegevuse tehnikaid ja praktikaid, mis võivad olla abiks stressi maandamisel. Läbi loovtegevuste kogevad õpilased rõõmu ja eneseväärikustunnet. Loovained pakuvad võimalusi toetada laste enesemääratlus- ja kultuuripädevuse arengut.

1.4. Ainevaldkonna õppeainete lõiming teiste ainevaldkondadega

1.-4. klassis on töö- ja kunstiõpetuses fookuses ainevaldkonna baasoskuste arendamine. Nendel ainetel on suur ühisosa ning nende seostatud õpetamine võimaldab kunsti ja tööõpetuse tihedamat lõimingut ka teiste ainetega. Kunsti ja tööõpetust nähakse projektõppe lahutamatu osana, kus iga keskse teema raames toimuva projekti juures on ka loovtegevust ning käelist oskust arendav komponent. Kui **loodusõpetuses** on teemaks aastaajad, siis loovainete valdkonnas on võimalik sellest teemast lähtuvalt teha erinevas tehnikas töid ning panna need kokku temaatiliseks näituseks, raamatuks, videoks või muuks tulemiks, mida teema õppimise lõpul esitleda. Sama seos kehtib ka **inimeseõpetuse** teemadega. **Matemaatika** on loovainetega seotud just töö planeerimise ja kavandamise faasis, kui on vaja materjali kulu arvestada, midagi mõõta või võrrelda. **Keele** seostamine käib läbi keele ja aineõppe lõimimise – osa loovainete tunde toimub eesti ja osa vene keeles.

5.-6. klassi kunstiõpetuse fookuses on kultuuridevahelise dialoogi mõtestamine. Praktiliste tegevuste kaudu kujundatakse arusaama, et teadmised ja pädevused on omavahel seotud ja igapäevaelus rakendatavad. Eri kultuuride kommete ja pärimuste ning kunsti ja kultuuri rolli läbi aja muutumise mõtestamisel on kunstiõpetus tugevalt seotud **sotsiaalainetega**. **Matemaatikaga** seostamine käib läbi seoste loomise oskuse ja loogilise mõtlemise arendamise. **Kehaline kasvatus** ja **tehnoloogia** on kunstiõpetusega seotud mootorika arendamisel. Nii **tehnoloogia**, kui ka kunstiõpetus arendavad loovat mõtlemist ja ideede kavandamise ja praktilise elluviimise oskust. **Loodusainetes** õpitavate elukeskkondade ja eluvormide tundmaõppimise oluliseks eelduseks on kunstiõpetuses arendatav vaatlemise ja analüüsimise oskus. **Keele ja kirjandusega** on kunstiõpetus seotud infokanalite kasutamise ja eneseväljenduse oskuse arendamisel ning eri ajastute kultuuride mõtestamisel.

Tehnoloogiaõpetuses on rõhuasetus nüüdisaegsel tehnoloogilisel mõtteviisil, töömaailmas vajalike väärtushinnangute ja hoiakute kujundamisel. Õpitakse siduma mõttetööd ja käelist tegevust ning mõistma seost koolisõpitava ja elukeskkonna vahel. Õppesisu

põimitakse praktiliste probleemide lahendamise, eseme kavandamine ja valmistamine tunnis hõlmab kogu protsessi idee loomisest toote esitluseni. **Käsitöös** õpitakse tundma erinevaid tööliike. Sarnaselt tehnoloogiaga on tugev rõhuasetus sidumaks mõttetööd ja käelist tegevust. Väärtustatakse enese loomejulgust ja võimet konstruktiivseks kriitikaks. Esemekavandamine, töö organiseerimine, rahvakunstitehnikate alused ja materjaliõpetus annab palju võimalusi arendada käsitöö eluliseks ja vajalikuks ainetunni. **Kodundusõppes** valmistatakse igapäevaseks eluks. Lisaks praktilisele toiduvalmistamisele õpitakse tervisliku toitumise põhitõdesid ja tasakaalustatud menüü koostamist. Arendatakse majandamisoskust, pööratakse suurt tähelepanu säästliku ja teadliku tarbija kujundamisele. **Matemaatikaga** on nii tehnoloogiaõpetusel kui käsitööl väga tugev seos, õpilaste mõõtmisel ja arvutustel on praktiline tagajärg, vigu ja nende tagajärgi märgatakse kohe, mõistetakse analüüsi ja paremate lahenduste vältimatust. **Loodusainetest** puututakse kokku erinevate keemiliste ja füüsikaliste protsessidega. Materjaliõpetuse raames on oluline tutvuda ja mõista erinevate looduslike- ja tehismaterjalidega ning nende omadustega. Ühiskonna arengu mõistmine, arengu põhjuste teadvustamine ning ka koos töötamine, ühised projektid annavad väga tugeva lõimingu **sotsiaalainetega**. Loominguline väljendus, isikupärased ja uued lahendused on tugevalt seotud **kunstiainetega**. **Kehalise kasvatusega** sidudes aitavad praktilised ülesanded kinnistada terviseteadlikku käitumist, õpetavad arvestama ergonoomikapõhimõtteid ning väärtustama tervislikku toitumist ja sportlikku eluviisi. Oluline roll on **keele ja kirjanduse** ainetel, õpilases kujundatakse oskust väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui kirjalikult. Suur osakaal on ka teabe kogumisel ja esitluste koostamisel.

1.5. Kesksete teemade rakendamine ainevaldkonnas

Avatud Kooli kesksed teemad on loovainetega seotud läbi projektõppe. Loovainetes tehtavate praktiliste tööde teemad kasvavad välja kesksetel teemadel tehtavatest projektidest ning õpilaste valikutest projekti raames. Igal õppeperioodil teevad lapsed teemast lähtuva projekti, mille üheks osaks on alati ka loov- ja käeline tegevus. Igal aastal läbib iga õpilane järgmised neli teemat:

- Inimeseks olemine

- Aeg ja ruum
- Loodus ja tehnoloogia
- Kogukond, ühiskond ja globaalne areng

Iga vastava teema raames planeeritakse, teostatakse ja analüüsitakse ka kunsti, tööõpetuse ja tehnoloogia valdkonda kuuluvaid tegevusi. Näiteks võib selleks olla looduse projekti toetav illustratsioonidega raamat või erinevate rahvusmotiividega esemed kogukonna ja ühiskonna projekti raames.

1.6. Hindamise alused

Hindamine toimub vastavalt Avatud Koolis kehtivale hindamisjuhendile. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Kujundav hindamine annab infot töö protsessi ja tulemuse ning õpilase suhtumise kohta tööõpetusse.

- Õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ja konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja arenguruumi kohta.
- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.
- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle, oma panusele, tugevustele ja arenguruumile.

Õpitulemuste hindamise moodused on mitmekesised, sobivad oodatavate õpitulemuste saavutatuse väljaselgitamiseks ja toetavad edasise õppe kavandamist. Õpilane teab, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid – neist teavitamise kord on sätestatud Avatud Kooli õppekava üldosas.

Loovainete valdkonna õppeainetes hinnatakse lisaks õpilaste edukat osalemist koolivälistel konkurssidel, üritustel ja võistlustel.

Loovainetes analüüsivad õpilased ise oma ja kaaslaste/õpetaja poolt tagasisidestatakse igäihe:

- suhtumist õppetöösse, töökust, püüdlikkust, järjekindlust, tähelepanelikkust;
- koostööoskust, abivalmidust, iseseisvust töö tegemisel;
- õpperuumide korra ja tööviiside ohutuse järgimist;
- kavandamist (originaalsust, iseseisvust, idee või kavandi rakendamise võimalikkust), materjali ja töövahendite valiku otstarbekust, eseme valmistamise viisi, tööjoonise tehnilist korrektsust jm;
- valmistamise kulgu (materjalide ja töövahendite ning kirjalike ja infotehnoloogiliste vahendite kasutamise oskust, teoreetilisi teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse nõuete järgimist jm); loovat, isikupärast ja säästlikku tegutsemist individuaal- või rühmatöös;
- tulemust (idee teostust, eseme viimistlust, esteetilist väärtust, ülesande õigeaegset lõpetamist, eseme kvaliteeti jm), sh üksikülesannete sooritamist ja eseme esitlemise oskust;
- töö esitlemist ja valikute (ideede, töötlusviiside, materjalide jm) tegemise, analüüsimise ja põhjendamise ning seoste kirjeldamise oskust; oskust väärtustada ja analüüsida enda ja kaaslaste kunstitöid, arutleda erinevate kunstinähtuste üle;
- oskust kasutada kunstimõisteid ning teadmisi lähiümbruse kunsti- ja kultuuriobjektidest.

1.7. Füüsiline õppekeskkond

Kool tagab, et klassiruumides on loovainete läbiviimiseks vajalikud töövahendid ja tingimused:

- 1) individuaalseks ja rühmatööks vajalik pind;

- 2) 500luksise päevvalgusspektriga valgustus tööpinnal ning vesi/kanalisatsioon;
- 3) reguleeritava kõrgusega molbertid või laudad koos joonistus-alustega ning töödekuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused ning projektsioonitehnika;
- 4) vajalikud töövahendid ja materjalid;
- 5) kunstiraamatud, ajakirjad ja teatmeteosed;
- 6) DATA-projektori, foto- ja videokaamerate, skanneri ja printeri kasutamise võimalus ning Internetiühendus;
- 7) statsionaarseid masinaid ja õppekohti (nt puurpink) on vähemalt üks õpperühma kohta ja elektrilisi käsitööriistu kaks komplekti õpperühma kohta;
- 8) on töötav ventilatsioonisüsteem, tehnoloogiaõpetuses puidulaastude ja tolmu äratõmbesüsteem, ruumid ja õppetarbed, sealhulgas tööriistad ja käsitöövahendid, mis vastavad tervisekaitse, tööohutuse ja ergonoomika nõuetele;
- 9) on ruumid riietumiseks ja kätepesuks, õpetajatööks, materjalide ja praktiliste tööde hoidmiseks;
- 10) on individuaalsed kaitsevahendid igale õpilasele ja õpetajale.

2. Ainekavad

2.1. Loovuse ainekava

2.1.1. Loovuse õppeaine kirjeldus

Loovainete fookus 1.- 4. klassis on käelisel tegevusel ning loomisest rõõmu tundmisel. Aasta-aastalt suureneb töö planeerimise, mõtestamise ja analüüsimise oskuste kujundamise osakaal. Loovainete õpitulemused katavad nii kunstiõpetuse kui tööõpetuse õpieesmärgid, rõhuasetus on järgmiste suuremate teemade mõistmisel:

- 1) töö kavandamine;
- 2) materjali ja tööviisi valik;
- 3) säästlik tarbimine;
- 4) teadlik töötamine;
- 5) loomingu mõtestamine;
- 6) teadmised kunstist;
- 7) tervislikud harjumused;
- 8) väljendusviisid virtuaalsetes keskkondades.

Tööõpetust ja kunstiõpetust iseloomustab loov käeline aktiivsus, mis on oluline õpilaste füsioloogilises ja vaimses arengus. Tööülesannete valikul lähtutakse eesmärgist arendada õpilaste vaimseid ja füüsilisi võimeid: motoorikat, tähelepanu, silmamõõtu, ruumitaju, kujutlusvõimet jm. Oluline on arendada oma töö kavandamise oskust, kasvatada iseseisvust otsustusi tehes ning julgust olla loov. Õpetaja kavandab tööülesanded nii, et lubatud ja oodatud oleksid mitmesugused lahendused ning õpilastel jääks võimalus rakendada fantaasiat. Pööratakse tähelepanu tööle ja tulemuse esteetilisusele. Arutletakse leitud põnevate ideede üle ning innustatakse

loovast tegevusest rõõmu tundma. Tehakse nii ühistöid kui individuaalseid töid. Loovained täidavad oma olemusest tulenevalt ka emotsionaalselt tasakaalustavat ülesannet.

Õpilaste tööd on koolis nähtaval kohal ja vanematel on võimalik näha oma laste loomingut nii koolimajas, projektide esitluste kui virtuaalkeskondades. Kõigi teemade käsitlemisel tuuakse võimalikult palju näiteid kunstist ning visuaalsest kultuurist lähiümbruses, Eestis (sh mitte-eestlaste visuaalkultuuri ja käsitöö näited), Venemaal ja Euroopas.

Loovainete õpetamise põhimõtted:

- 1) Loovaineid õpetatakse lähtudes **kahe-suunalise keelekümbluse põhimõtetest ja LAK-õppe meetodidest eesti ja vene keeles.**
- 2) Õpe toimub **projektõppe tundides ja loovustundides.**
- 3) Loovainete õppeprotsessis kombineerime **vaba loomingulisust, struktureeritud töötamist, töö kavandamist, mõtestamist ja praktilist käelist tegevust.**
- 4) Loovainete õpetamine on **temaatilises seoses teiste õppeainete ja kesksete teemadega.** Loovainetes tehtavad praktilised tööd panustavad projektõppe tervikprotsessi.
- 5) Loovainete õppimisel on kesksel kohal **töö planeerimise, materjali ja tööviiside valiku ning teostamise loogilise seose mõistmine.**
- 6) Loovainete õppe üheks eesmärgiks on **omandada konstruktiivse tagasiside andmise ja vastuvõtmise oskus** ning kogeda sisulise tagasiside vajalikkust oma töö täiustamisel ja viimistlemisel varasemast veelgi kõrgemal tasemel.
- 7) Loovainete õppe vältimatuks osaks Avatud Koolis on ka oma **töö esitlemine ning valikute põhjendamine** kaaslastele, õpetajale, vanematele või laiemale publikule.

- 8) Õpilane on õpetaja **võrdväärne partner**, õpetaja tähtsustab õpilaste eelteadmisi ja huvisid, suunab neid oma potentsiaali avastama ja rakendama. Õppe keskmes on õpilased, kelle **individuaalsusega on iga tunni planeerimisel arvestatud**.
- 9) Kasutatakse **diferentseeritud õppeülesandeid**, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni.
- 10) Toetatakse õpilaste **teadmiste, oskuste ja hoiakute** arengut, sealjuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel.
- 11) Arvestatakse õpilaste **võimeid ja suutlikkust, kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas**.
- 12) Kasutatakse **mitmekülgselt õppemeetodite valikut** rõhuasetusega aktiivõppemeetoditel.
- 13) Õpilastele võimaldatakse **õppida üksi ja koos teistega** (paaris- ja rühmatööd), et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks
- 14) **Iseseisva õppe ajal** on õpilastel võimalus omas tempos ülesannetega tegeleda ning saada õpetajalt selle kohta tagasisidet.
- 15) **Koostöise õppimise vormis** on õpilastel lisaks loovusainete õpitulemuste saavutamisele võimalus arendada oma sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi, koostööoskusi ja eneseväljendusoskust.
- 16) Kasutame **nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial** põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid. Virtuaalsetes keskkondades toimetulek on üks osa kunsti ja tööõpetuse õpieesmärkidest.

2.1.2. Loovuse õppe- ja kasvatusesmärgid 4. klassi lõpuks

4. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb töö tegemisest rõõmu ja rahuldust;
- 2) julgeb katsetada oma ideede erinevaid visuaalseid väljendusi, kasutab sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- 3) oskab kasutada tööjuhendit ning tegutseda selle järgi üksi või koos teistega;
- 4) leiab ülesandele loovaid lahendusi ja oskab neid lihtsalt teostada;

- 5) järgib esmaseid ohutusnõudeid;
- 6) hoiab puhtust ja korda kodus ja koolis ning täidab isikliku hügieeni nõudeid;
- 7) teab tervisliku toitumise vajalikkust;
- 8) hindab ja tunnustab enda ja teiste tööd;
- 9) õpib vaatlema, tundma ja hindama ümbritsevat keskkonda ning enda ja teiste töid;
- 10) hoolib oma kodukoha ja Eesti kultuuritraditsioonidest, tunneb huvi lähikonna kultuuriobjektide vastu.

2.1.3. Loovainete õpitulemused ja õppesisu 1. klassis

Õppeainet õpitakse 3 tundi nädalas, kokku 105 tundi õppeaastas. Õppetöö toimub loovuse tunnis ja projektõppe raames teiste ainetega lõimitult. Kõigi teemavaldkondadega tegeletakse läbi I kooliastme kõigi klasside. Esimestes klassides on mahuliselt rohkem käelisi tegevusi ning vähem mõtestamise, reflekteerimise ja faktiteadmiste omandamise osa. Teises, kolmandas ja neljandas klassis suureneb töö mõtestamise ning analüüsi osakaal.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Töö kavandamine	Õnnestunud töö eeldab alati planeerimist, uurimist ja ideede arendamist.	Õpilane: 1) kirjeldab ning hindab oma ideid; 2) esitab oma ideede erinevaid lahendusi.	Ümbritsevate esemete vaatlemine. Ideede visandamine paberil. Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine. Ideede kirjeldamine kaaslastele. Õpilane visandab oma ideed paberil, esitab neid individuaalselt või rühmatöö tulemusena suuliselt, joonistena või PowerPointi ettekandena.

<p>Materjali ja tööviiside valik</p>	<p>Materjali ja tööviisi valik sõltub töö eesmärgist.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, puit, metall); 2) võrdleb materjalide üldisi omadusi; 3) oskab materjale ühendada ja kasutada; 4) valib materjalide käsitlemiseks erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid; 5) on vahendite valikul loov; 6) käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult; 7) kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades; 8) modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid; 9) valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid; 10) rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid; 11) rakendab oma töödes erinevaid kunstitehnikaid ja töövõtteid. 	<p>Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, tekstiil, nahk, puit, metall, plast).</p> <p>Materjalide saamine, omadused, otstarve.</p> <p>Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • paberit ja kartongi: valmistamine, liigid, omadused, kasutamine; • õmblus- ja tikkematerjale: taimse päritoluga tekstiilmaterjalid (lina, puuvill). Linase ja puuvillase riide omadused ning kasutamine. Loomse päritoluga tekstiilmaterjalid: siid, vill; nende omadused ja kasutamine. Tekstiilide kasutamine rõivastuses ja kodutekstiilide valmistamisel. Trükimustrilise riide parem ja pahem pool. Riide ääris; • naha omadusi ja kasutamist ning kunst- ja tehismaterjale; • puitu: puidu liigid, omadused, kasutamine; vineer; • metalli omadusi ja kasutamist; • plasti, selle omadusi ja kasutamist. <p>Materjalide omaduste võrdlemiseks on soovitatav valida praktilised tööd, kus kasutatakse koos erinevaid materjale: paber + tekstiil, tekstiil + puit, puit + traat jne.</p> <p>Katsetused erinevate materjalidega, nende</p>
---	---	--	---

			<p>kasutamine. Ideede leidmine materjalide korduskasutuseks.</p> <p>Materjalide erinevad töötlemise viisid.</p> <p>Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist.</p> <p>Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, naaskel, nõel, heegelnõel, vasar, saag, kruvikeeraja, lõiketangid, näpitsad jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine.</p> <p>Erinevate materjalide töötlemise viisid: lõikamine, vestmine, saagimine, liimimine, naelutamine, lihvimine, värvimine, viimistlemine, põletamine.</p> <p>Jõukohaste esemete valmistamine.</p> <p>Õmblemine, heegeldamine, punumine. Jõukohaste esemete valmistamine. Soovituslikud tegevused: padja või pehme mänguasja õmblemine; padjale nõöptide õmblemine silmadeks; nõelapadja või palli viltimine jne.</p> <p>Ruumi ja värviõpetus, kompositsioon.</p>
Säästlikkus	Materjalide säästlik kasutamine hoiab keskkonda, säästab raha ja aitab kaasa loovusele.	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt; 2) tegutseb säästliku tarbijana. 	<p>Materjalide väärtus ja maksumus.</p> <p>Taaskasutamine - majapidamises järelejäänud pisiesemetest (tikutoosid, karbid, plastpudelid jne)</p> <p>meisterdama: mänguasjad, mudelid (mööbel, tulevikauto), robotid jne; rühmatööd: mänguväljaku, klassi, oma toa makett jne.</p> <p>Ruumide kaunistamiseks kasutatakse erinevaid taaskasutusmaterjale.</p> <p>Videod, igapäeaelunäited.</p> <p>Meid ümbritsev esemeline keskkond, vajalikud</p>

			asjad kodus ja koolis. Oma vajaduste ning võimaluste hindamine asju muretsedes. Asjade väärtuse selgitamine, vastavalt võimalustele kulutuste planeerimine.
Teadlik töötamine	Oskuslik töötamine säästab aega, energiat, materjale ning pakub rõõmu.	Õpilane: 1) töötab õpetaja suulise juhendamise järgi; 2) kasutab iseseisva töö abivahendina kirjalikku tööjuhendit; 3) julgeb oma ideede teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda; 4) arvestab ühiselt töötades kaaslastega; 5) arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle.	Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Õpilane valib valmistatava eseme järgi sobiliku materjali, töövahendid ja tehnika. Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.
Teadmised visuaalkultuurist	Visuaalkultuuril on palju väljendusviise, mis on ajas muutunud.	Õpilane: 1) kasutab mõningaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtöödest rääkides; 2) oskab nimetada mõnda lähimbruse tähtsat kunsti- või kultuuriobjekti; 3) Toob näiteid ümbritseva visuaalse kultuuri nähtustest.	Kunstisõnavara tutvustamine ning kasutusvõimaluste pakkumine. Vestlused kunstiteostest ja lood kunstnikest. Tutvumine lähimbruses paiknevate muuseumite, galeriide, linnaruumis paiknevate kunstiobjektide, sh skulptuurid, arhitektuuriväärtused jne. Disaini ideestikuga tutvumine ja enda ümber oleva mõtestamine.

Loomingu mõtestamine ja refleksioon	Igal töö on looja isikust või kultuuritaustast tulenev tähendus.	Õpilane: 1) mõtleb oma töö kvaliteedi üle ja leiab viise töö täiustamiseks; 2) tutvustab ja hindab oma tööd; 3) märkab esemetel rahvuslikke elemente; 4) toob õpetusega seonduva kohta näiteid igapäevaelust; 5) uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid.	Oma töö analüüsimine. Konstruktiivse tagasiside andmine. Kunsteoste vaatlemine ja kirjeldamine. Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Esemete disain minevikus ja tänapäeval. Kodus leiduvate rahvuslike esemetega tutvumine ja teistele tutvustamine.
Tervislikud harjumused	Puhtus, viisakus ja tervislik toit teevad elu meeldivamaks.	Õpilane: 1) hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses; 2) teab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest; 3) järgib viisakusreegleid.	Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine. Jätmete sortimine. Klassiõhtud, tähtpevadeks ettevalmistumine koolis. Koolipuhveti töös osalemine, koolitoitlustaja tööga tutvumine. Riiete ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen. Garderoobi kasutus, kätepesu koolis. Rollimängud, arutelud ja praktiline kasutamine: käitumisest koolis, kodus, tänaval, näitusel, raamatukogus, kinos ja teatris ning suhtlemisest eakaaslaste ja vanemate inimestega.
Väljendusviisid virtuaalsetes keskkondades	Virtuaalsed keskkonnad pakuvad laia	Õpilane: 1) tuleb toime virtuaalsetes keskkondades;	Õpilast toetatakse ja suunatakse virtuaalseid keskkondi kasutama tööõpetuse ja kunstiõppe kontekstis ning märkama ja mõistma meedia

	valikud väljendus- võimalusi ja kätkevad ka ohte.	2) teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	olemust.
--	---	---	----------

2.1.4. Loovainete õpitulemused ja õppesisu 2. klassis

Õppeainet õpitakse 3 tundi nädalas, kokku 105 tundi õppeaastas.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Töö kavandamine	Õnnestunud töö eeldab alati planeerimist, uurimist ja ideede arendamist.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid; 2) esitab oma ideede erinevaid lahendusi, st õpilane mõtleb ja kavandab ühele ülesandele mitu lahendust. 	Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ümbritsevate esemete vaatlemine. Ideede visandamine paberil. Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine. Ideede esitlemine. Õpilane arutleb kaaslastega erinevate tehnoloogiliste ning kujunduslike võimaluste üle esemete valmistamisel; Õpilane visandab oma ideed paberil, esitab neid individuaalselt või rühmatöö tulemusena suuliselt, joonistena või PowerPointi ettekandena.
Materjali ja tööviiside valik	Materjali ja tööviisi valik sõltub töö eesmärgist.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> 1) eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, 	Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, tekstiil, nahk, puit, metall, plast). Materjalide saamine, omadused, otstarve.

		<p>nahk, plast, puit, metall);</p> <p>2) võrdleb materjalide üldisi omadusi;</p> <p>3) oskab materjale ühendada ja kasutada;</p> <p>4) valib materjalide käsitsemiseks erinevaid töötlemisviise ja – vahendeid;</p> <p>5) on vahendite valikul loov;</p> <p>6) käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult;</p> <p>7) kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades;</p> <p>8) modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid;</p> <p>9) valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid;</p> <p>10) rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab esile tuua kujutatava iseloomulikud jooned;</p> <p>11) rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid.</p>	<p>Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • paberit ja kartongi: valmistamine, liigid, omadused, kasutamine; • õmblus- ja tikkematerjale: taimse päritoluga tekstiilmaterjalid (lina, puuvill). Linase ja puuvillase riide omadused ning kasutamine. Loomse päritoluga tekstiilmaterjalid: siid, vill; nende omadused ja kasutamine. Tekstiilide kasutamine rõivastuses ja kodutekstiilide valmistamisel. Trükimustrilise riide parem ja pahem pool. Riide ääris; • naha omadusi ja kasutamist ning kunst- ja tehismaterjale; • puitu: puidu liigid, omadused, kasutamine; vineer; • metalli omadusi ja kasutamist; • plasti, selle omadusi ja kasutamist. <p>Materjalide omaduste võrdlemiseks on soovitatav valida praktilised tööd, kus kasutatakse koos erinevaid materjale: paber + tekstiil, tekstiil + puit, puit + traat jne.</p> <p>Katsetused erinevate materjalidega, nende kasutamine. Ideede leidmine materjalide korduskasutuseks.</p> <p>Materjalide erinevad töötlemise viisid.</p>
--	--	---	--

			<p>Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist.</p> <p>Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, naaskel, nõel, heegelnõel, vasar, saag, kruvikeeraja, lõiketangid, näpitsad jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine.</p> <p>Erinevate materjalide töötlemise viisid: lõikamine, vestmine, saagimine, liimimine, naelutamine, lihvimine, värvimine, viimistlemine, põletamine. Jõukohaste esemete valmistamine.</p> <p>Õmblemine, heegeldamine, punumine.</p> <p>Jõukohaste esemete valmistamine. Soovituslikud tegevused: padja või pehme mänguasja õmblemine; padjale nõöptide õmblemine silmadeks; nõelapadja või palli viltimine jne.</p> <p>Ruumi ja värviõpetus, kompositsioon.</p>
Säästlik tarbimine	Materjalide säästlik kasutamine hoiab keskkonda, säästab raha ja aitab kaasa loovusele.	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt; 2) tegutseb säästliku tarbijana. 	<p>Materjalide väärtus ja maksumus.</p> <p>Taaskasutamine - majapidamises järelejäänud pisiesemetest (tikutoosid, karbid, plastpudelid jne) meisterdama: mänguasjad, mudelid (mööbel, tulevikuauto), robotid jne; rühmatööd: mänguväljaku, klassi, oma toa makett jne.</p> <p>Ruumide kaunistamiseks kasutatakse erinevaid taaskasutusmaterjale.</p> <p>Videod, igapäeaelunäited.</p> <p>Meid ümbritsev esemeline keskkond, vajalikud</p>

			asjad kodus ja koolis. Oma vajaduste ning võimaluste hindamine asju muretsedes. Asjade väärtuse selgitamine, vastavalt võimalustele kulutuste planeerimine.
Teadlik töötamine	Oskuslik töötamine säästab aega, energiat, materjale ning pakub rõõmu.	Õpilane: 1) töötab õpetaja suulise juhendamise järgi; 2) kasutab iseseisva töö abivahendina kirjalikku tööjuhendit; 3) julgeb oma ideede teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda; 4) arvestab ühiselt töötades kaaslastega; 5) arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle.	Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Õpilane valib valmistatava eseme järgi sobiliku materjali, töövahendid ja tehnika. Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.
Teadmised visuaalkultuurist	Visuaalkultuuril on palju väljendusviise, mis on ajas muutunud.	Õpilane: 1) kasutab mõningaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtöödest rääkides; 2) oskab nimetada lähiümbruse tähtsaid kunsti- ja kultuuriobjekte; 3) toob näiteid ümbritseva visuaalse kultuuri nähtustest.	Kunstisõnavara tutvustamine ning kasutusvõimaluste pakkumine. Vestlused kunstiteostest ja lood kunstnikest. Tutvumine lähiümbruses paiknevate muuseumite, galeriide, linnaruumis paiknevate kunstiobjektide, sh skulptuurid, arhitektuuriväärtused jne. Disaini ideestikuga tutvumine ja enda ümber oleva mõtestamine.
Mõtestamine ja	Igal töö on looja	Õpilane:	Oma töö analüüsimine.

refleksioon	isikust või kultuuritaustast tulenev tähendus.	<ol style="list-style-type: none"> 1) mõtleb oma töö kvaliteedi üle ja leiab viise töö täiustamiseks; 2) tutvustab ja hindab oma tööd; 3) märkab esemetel rahvuslikke elemente; 4) mõistab kultuuride traditsioone ja uuenduslikkust; 5) märkab seoseid ning tajub kunsti rolli ühiskonnas ja isiklikus elus; 6) toob õpetusega seonduva kohta näiteid igapäevaelust; 7) uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid. 	Konstruktiivse tagasiside andmine. Kunstiteoste vaatlemine, kirjeldamine ja analüüsimine Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Esemete disain minevikus ja tänapäeval. Õppekäik kodukohalähedasse ettevõttesse, laadale, kus müüakse palju kohalikku käsitööd (nt mihkclipäeva laat, mardipäeva laat).
Tervislikud harjumused	Puhtus, viisakus ja tervislik toit teevad elu meeldivamaks	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses; 2) teab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest; 3) järgib viisakusreegleid. 	Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine. Jäätmete sortimine. Klassiõhtud, tähtpevadeks ettevalmistumine koolis. Koolipuhveti töös osalemine, koolitoitlustaja tööga tutvumine. Riiete ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen. Garderoobi kasutus, kätepesu koolis. Rollimängud, arutelud ja praktiline kasutamine: käitumisest koolis, kodus, tänaval, näitusel, raamatukogus, kinos ja teatris ning suhtlemisest eakaaslaste ja vanemate inimestega.

Virtuaalsed keskkonnad	Virtuaalkeskkonnad pakuvad laia valikut väljendusvõimalusi ja kätkevad ka ohte.	Õpilane: 1) tuleb toime virtuaalsetes keskkondades; 2) teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	Õpilast toetatakse ja suunatakse virtuaalseid keskkondi kasutama tööõpetuse ja kunstiõppe kontekstis ning märkama ja mõistma meedia olemust.
-------------------------------	---	--	--

2.1.5. Loovainete õpitulemused ja õppesisu 3. klassis

Õppeainet õpitakse 3 tundi nädalas, kokku 105 tundi õppeaastas.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Töö kavandamine	Õnnestunud töö eeldab alati planeerimist, uurimist ja ideede arendamist.	Õpilane: 1) kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid; 2) esitab oma ideede erinevaid lahendusi, st õpilane mõtleb ja kavandab ühele ülesandele mitu lahendust; 3) suudab iseseisvalt uurida ja leida materjale etteantud teemal.	Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ümbritsevate esemete vaatlemine. Ideede visandamine paberil. Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine. Ideede esitlemine. Õpilane arutleb kaaslastega erinevate tehnoloogiliste ning kujunduslike võimaluste üle esemete valmistamisel; Õpilane visandab oma ideed paberil, esitab neid individuaalselt või rühmatöö tulemusena suuliselt, joonistena või PowerPointi ettekandena.

<p>Materjali ja tööviiside valik</p>	<p>Materjali ja tööviisi valik sõltub töö eesmärgist.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, puit, metall); 2) võrdleb materjalide üldisi omadusi; 3) oskab materjale ühendada ja kasutada; 4) valib materjalide käsitsemiseks erinevaid töötlemisviise ja – vahendeid; 5) on vahendite valikul loov; 6) käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult; 7) kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades; 8) modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid; 9) valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid; 10) rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab esile tuua kujutatava iseloomulikud jooned; 11) rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid. 	<p>Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, tekstiil, nahk, puit, metall, plast). Materjalide saamine, omadused, otstarve. Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • paberit ja kartongi: valmistamine, liigid, omadused, kasutamine; • õmblus- ja tikkematerjale: taimse päritoluga tekstiilmaterjalid (lina, puuvill). Linase ja puuvillase riide omadused ning kasutamine. Loomse päritoluga tekstiilmaterjalid: siid, vill; nende omadused ja kasutamine. Tekstiilide kasutamine rõivastuses ja kodutekstiilide valmistamisel. Trükimustrilise riide parem ja pahem pool. Riide ääris; • naha omadusi ja kasutamist ning kunst- ja tehismaterjale; • puitu: puidu liigid, omadused, kasutamine; vineer; • metalli omadusi ja kasutamist; • plasti, selle omadusi ja kasutamist. <p>Materjalide omaduste võrdlemiseks on soovitatav valida praktilised tööd, kus kasutatakse koos erinevaid materjale: paber + tekstiil, tekstiil + puit, puit + traat jne. Katsetused erinevate materjalidega, nende</p>
---	---	---	---

			<p>kasutamine. Ideede leidmine materjalide korduvkasutuseks.</p> <p>Materjalide erinevad töötlemise viisid.</p> <p>Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist.</p> <p>Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, naaskel, nõel, heegelnõel, vasar, saag, kruvikeeraja, lõiketangid, näpitsad jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine.</p> <p>Erinevate materjalide töötlemise viisid: lõikamine, vestmine, saagimine, liimimine, naelutamine, lihvimine, värvimine, viimistlemine, põletamine. Jõukohaste esemete valmistamine.</p> <p>Õmblemine, heegeldamine, punumine.</p> <p>Jõukohaste esemete valmistamine. Soovituslikud tegevused: padja või pehme mänguasja õmblemine; padjale nõöptide õmblemine silmadeks; nõelapadja või palli viltimine; seinapildi tikkimine/õmblemine jne.</p>
Säästlik tarbimine	Materjalide säästlik kasutamine hoiab keskkonda, säästab raha ja aitab kaasa loovusele.	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt; 2) tegutseb säästliku tarbijana. 	<p>Materjalide väärtus ja maksumus.</p> <p>Taaskasutamine - majapidamises järelejäänud pisiesemetest (tikutoosid, karbid, plastpudelid jne) meisterdama: mänguasjad, mudelid (mööbel, tulevikuauto), robotid jne; rühmatööd: mänguväljaku, klassi, oma toa makett jne.</p> <p>Ruumide kaunistamiseks kasutatakse erinevaid</p>

			<p>taaskasutusmaterjale. Videod, igapäeaelunäited. Meid ümbritsev esemeline keskkond, vajalikud asjad kodus ja koolis. Oma vajaduste ning võimaluste hindamine asju muretsedes. Asjade väärtuse selgitamine, vastavalt võimalustele kulutuste planeerimine.</p>
Teadlik töötamine	Oskuslik töötamine säästab aega, energiat, materjale ning pakub rõõmu.	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) töötab õpetaja suulise juhendamise järgi; 2) kasutab iseseisva töö abivahendina kirjalikku tööjuhendit; 3) julgeb oma ideede teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda; 4) arvestab ühiselt töötades kaaslastega; 5) arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle. 	<p>Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Õpilane valib valmistatava eseme järgi sobiliku materjali, töövahendid ja tehnika; Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.</p>
Teadmised visuaalkultuurist	Visuaalkultuuril on palju väljendusviise, mis on ajas muutunud.	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes; 2) oskab nimetada Eesti, Vene ja muu Euroopa olulisemaid kunstnikke ning lähiümbruse 	<p>Kunstisõnavara tutvustamine ning kasutusvõimaluste pakkumine. Eesti, Vene ja Euroopa olulisemate kunstnikest lugude kuulamine. Vestlused kunstiteostest. Tutvumine lähiümbruses paiknevate muuseumite, galeriide, linnaruumis paiknevate kunstiobjektide, sh skulptuurid, arhitektuuriväärtused jne.</p>

		tähtsaid kunsti- ja kultuuriobjekte; 3) arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle.	Disaini ideestikuga tutvumine ja enda ümber oleva mõtestamine.
Loomingu mõtestamine	Igal töö on looja isikust või kultuuritaustast tulenev tähendus.	Õpilane: 1) mõtleb oma töö kvaliteedi üle ja leiab viise töö täiustamiseks; 2) tutvustab ja hindab oma tööd 3) märkab esemetel rahvuslikke elemente; 4) mõistab kultuuride traditsioone ja uuenduslikkust; 5) märkab seoseid ning tajub kunsti rolli ühiskonnas ja isiklikus elus; 6) toob õpetusega seonduva kohta näiteid igapäevaelust; 7) uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid.	Oma töö analüüsimine. Konstruktiivse tagasiside andmine. Kunstiteoste vaatlemine, kirjeldamine ja analüüsimine. Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Esemete disain minevikus ja tänapäeval. Õppekäik kodukohalähedasse ettevõttesse, laadale, kus müüakse palju kohalikku käsitööd (nt mihklipäeva laat, mardipäeva laat).
Tervislikud harjumused	Puhtus, viisakus ja tervislik toit teevad elu meeldivamaks.	Õpilane: 1) hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses; 2) teab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest; 3) järgib viisakusreegleid.	Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine. Jäätmete sortimine. Klassiõhtud, tähtpevadeks ettevalmistumine koolis. Koolipuhveti töös osalemine, koolitoitlustaja tööga tutvumine. Riiete ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen. Garderoobi kasutus, kätepesu koolis.

			Rollimängud, arutelud ja praktiline kasutamine: käitumisest koolis, kodus, tänaval, näitusel, raamatukogus, kinos ja teatris ning suhtlemisest eakaaslaste ja vanemate inimestega.
Väljendusviisid virtuaalsetes keskkondades	Virtuaalkeskkonnad pakuvad laia valikut väljendusvõimalusi ja kätkevad ka ohte	Õpilane: 1) tuleb toime virtuaalsetes keskkondades; 2) teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	Õpilast toetatakse ja suunatakse virtuaalseid keskkondi kasutama tööõpetuse ja kunstiõppe kontekstis ning märkama ja mõistma meedia olemust.

2.1.6. Loovainete õpitulemused ja õppesisu 4. klassis

Õppeainet õpitakse 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Töö kavandamine	Õnnestunud töö eeldab alati planeerimist, uurimist ja ideede arendamist.	Õpilane: 1) visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades; 2) märkab probleeme ja pakub omanäolisi lahendusi.	Kavandamine kui ideede arendamise protsess. Visandamine ja kavandamine. Kujutamine ja kujundamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit.
Erinevate tehnikate	Tööviisi valik sõltub töö	Õpilane: 1) rakendab erinevaid	Värvusõpetus. Maali, joonistuse, graafika, kollaaži, skulptuuri, installatsiooni jne tehnikad

rakendamine	eesmärgist.	kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne).	ning töövõtteid. Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Liikumise kujutamine. Figuuri ja portree proportsioonid. Kujutamiseõpetus. Digitaalse kunsti töövahendite kasutamine (nt foto, video, digitaalgraafika, animatsioon).
Mõtestatud eneseväljendus	Loomingul on mitmeid väljendusviise.	Õpilane: 1) väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid; 2) hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust	Oma töö planeerimine ja analüüsimine. Oma teoste esitlemine, valikute põhjendamine.
Keskkonnahoid ja säästlik tarbimine	Mõtestatud tarbimine parandab elukeskkonda ja säästab loodust.	Õpilane: 1) võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda, mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästvalt; 2) leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale; 3) kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi nende korduskasutuseks.	Loodust säästva tarbimise põhimõtted, elukeskkonna parandamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu. Vormi ja funktsiooni seos, traditsioon ja uuenduslikkus disainis.

2.2. Kunsti ainekava 5.-6. klassis

2.2.1. Kunsti õppeaine kirjeldus

5.-6. klassi kunstiõpetuses omandatakse visuaalse hariduse algtõed ning arendatakse mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi ning kunstioskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises maailmas. Kunst võimaldab õpilastel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist.

Kunstiõpetuses kujundatakse ja arendatakse õpilastes järgmisi osaoskusi:

- 1) uurimine ja oma ideede arendamine,
- 2) väljendusvahendite loov rakendamine,
- 3) teadmised visuaalkultuurist,
- 4) mõtestamine ja refleksioon.

Osaoskuste kujundamine ja arendamine on omavahel põimunud nii õpilaste loova ning iseseisva mõtlemisoskuse arenemise kui ka uute teadmiste omandamise, kinnistamise ning praktilise loovtegevuse kaudu. Oskuste kujundamine on järjepidev protsess ja oma kogemustega seostatakse teadmisi nüüdisaegsest maailmast: kunstiajaloo ja tänapäeva kunsti seostest, ruumilise keskkonna disaini ja visuaalkultuuri arengusuundadest. Oluline on avastada ja luua seoseid teistes õppeainetes käsitletavate ajastute ja teemadega. Kunsti käsitletakse nii omaette väärtussüsteemina kui ka võtmena ümbritseva elu mõtestamiseks, mõistmiseks ja tunnetamiseks. Nii ajaloo kui ka nüüdiskunsti mõistmisele panevad aluse õppekäigud muuseumidesse, galeriidesse ja näitustele. Näidete valikul kunstiajaloo lähtutakse üldisematest teemadest ega taotleta kronoloogilise ülevaate andmist. Peamine on luua sild mineviku ja nüüdisaja nähtuste vahel. Kõigi teemade käsitlemisel tuuakse võimalikult palju näiteid kunstist ning visuaalsest kultuurist lähiümbruses ja Eestis.

Kunsti õpetamise põhimõtted:

- 1) Kunsti õpetatakse lähtudes **kahesuunalise keelekümblyuse põhimõtetest** ja **LAK-õppe meetodidest eesti ja vene keeles**.
- 2) Õpe toimub **kunstitundides** ja **projektõppe tundides**.
- 3) Kunsti õppeprotsessis kombineerime **vaba loomingulisust, struktureeritud töötamist, töö kavandamist, mõtestamist ja praktilist käelist tegevust**.
- 4) Kunsti õpetamine on **temaatilises seoses teiste õppeainete ja kesksete teemadega**.
- 5) Kunsti õppimisel on kesksel kohal **töö planeerimise, materjali ja tööviiside valiku ning teostamise loogilise seose mõistmine**.
- 6) Kunstiõpetuse õppe üheks eesmärgiks on **omandada konstruktiivse tagasiside andmise ja vastuvõtmise oskus** ning kogeda sisulise tagasiside vajalikkust oma töö täiustamisel ja viimistlemisel varasemast veelgi kõrgemal tasemel.
- 7) Kunstiõpetuse õppe vältimatuks osaks Avatud Koolis on ka oma **töö esitlemine ning valikute põhjendamine** kaaslastele, õpetajale, vanematele või laiemale publikule.
- 8) Õpilane on õpetaja **võrdväärne partner**, õpetaja tähtsustab õpilaste eelteadmisi ja huvisid, suunab neid oma potentsiaali avastama ja rakendama. Õppe keskmes on õpilased, kelle **individuaalsusega on iga tunni planeerimisel arvestatud**.
- 9) Kasutatakse **diferentseeritud õppeülesandeid**, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni.
- 10) Toetatakse õpilaste **teadmiste, oskuste ja hoiakute** arengut, sealjuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel.
- 11) Arvestatakse õpilaste **võimeid ja suutlikkust, kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas**.
- 12) Kasutatakse **mitmekülgset õppemeetodite valikut** rõhuasetusega aktiivõppemeetoditel.
- 13) Õpilastele võimaldatakse **õppida üksi ja koos teistega** (paaris- ja rühmatööd), et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks
- 14) **Iseseisva õppe ajal** on õpilastel võimalus omas tempos ülesannetega tegeleda ning saada õpetajatelt selle kohta tagasisidet.

- 15) **Koostöise õppimise vormis** on õpilastel lisaks kunstiõpetuse õpitulemuste saavutamisele võimalus arendada oma sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi, koostööoskusi ja eneseväljendusoskust.
- 16) Kasutame **nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial** põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid. Virtuaalsetes keskkondades toimetulek on üks osa kunsti õpieesmärkidest.

2.2.2. Kunsti õppe- ja kasvatuseesmärgid II kooliastme lõpuks

6. klassi lõpetaja:

- 1) tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve, hindab enda ja teiste isikupära;
- 2) eksperimenteerib mõtete, vahendite, materjalide ja kunstitehnikatega;
- 3) tegutseb loovates ja uurimuslikes rühmatöodes ühise tulemuse nimel;
- 4) rakendab oma loomingulisi võimeid ja oskusi ka väljaspool kunstitundi;
- 5) on avatud erinevate kunsti- ja kultuuriilmingute suhtes;
- 6) tunneb huvi kunstiloomingu ja paikkondliku kultuuri vastu;
- 7) mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;
- 8) näeb loodust ja keskkonda säästva tarbimise võimalusi.

2.2.3. Kunsti õpitulemused ja õppesisu 5. klassis

Õppeainet õpitakse 1 tund nädalas, kokku 35 nädalat aastas.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Töö kavandamine ja erinevate tehnikate rakendamine	Õnnestunud töö eeldab alati planeerimist, uurimist ja ideede arendamist.	Õpilane: 1) visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid.	Kavandamine kui ideede arendamise protsess. Visandamine ja kavandamine. Kujutamine ja kujundamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit. Värvusõpetus. Maali, joonistuse, graafika, kollaaži, skulptuuri, installatsiooni jne tehnikad ning töövõtted. Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Liikumise kujutamine. Figuuri ja portree proportsioonid. Kujutamissoõpetus. Digitaalse kunsti töövahendite kasutamine (nt foto, video, digitaalgraafika, animatsioon).
Mõtestatud eneseväljendus	Loomingul on mitmeid väljendusviise	Õpilane: 1) väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid.	Oma töö planeerimine ja analüüsimine. Oma teoste esitlemine, valikute põhjendamine.

Teadlik uurimine	Asjakohased teabeallikad pakuvad ainealast informatsiooni	Õpilane: 1) oskab uurimise käigus leida eri teabeallikatest ainealast infot.	Uurimine ja allikakriitilisus. Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd, koostöö ühise tulemuse nimel.
Virtuaalsete keskkondade väljendusviisid	Virtuaalkeskkonnad pakuvad laia valikut väljendusvõimalusi ja kätkevad ka ohte	Õpilane: 1) arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid; 2) tegutseb eetilisel ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.	Sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid muistsetest aegadest tänapäevani. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis. Filmide, arvutimängude, koomiksita ja reklaamide pildikeele uurimine ja kriitiline võrdlemine. Virtuaalsetes kunsti- ja meediakeskkondades tegutsemise eetika ja ohutus.

2.2.4. Kunsti õpitulemused ja õppesisu 6. klassis

Õppeainet õpitakse 1 tund nädalas, kokku 35 nädalat aastas.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Töö kavandamine ja erinevate tehnikate rakendamine	Õnnestunud töö eeldab alati planeerimist, uurimist ja ideede arendamist.	Õpilane: 1) visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid.	Kavandamine kui ideede arendamise protsess. Visandamine ja kavandamine. Kujutamine ja kujundamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Kompositsiooni tasakaal, pinget, dominant ja koloriit.

			<p>Värvusõpetus. Maali, joonistuse, graafika, kollaaži, skulptuuri, installatsiooni jne tehnikad ning töövõtted.</p> <p>Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Liikumise kujutamine. Figuuri ja portree proportsioonid. Kujutamiseõpetus.</p> <p>Digitaalse kunsti töövahendite kasutamine (nt foto, video, digitaalgraafika, animatsioon).</p>
Mõtestatud eneseväljendus	Loomingul on mitmeid väljendusviise	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid; 2) arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle. 	<p>Oma töö planeerimine ja analüüsimine.</p> <p>Oma teoste esitlemine, valikute põhjendamine.</p> <p>Enda ja kaaslaste loovtööde üle arutlemine.</p>
Teadmised Eesti ja maailma visuaalkultuurist	Visuaalkultuuril on palju väljendusviise, mis on ajas muutunud.	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid; 2) tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute erinevate kunstiteoseid. 	<p>Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti teosed lähiümbruses, Eestis ja maailmas.</p> <p>Eesti rahvakunst ja ehituskultuur.</p> <p>Kunstiteoste analüüs. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.</p> <p>Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid, konkreetne ja abstraktne kunstis.</p>

Teadlik uurimine	Asjakohased teabeallikad pakuvad ainealast informatsiooni	Õpilane: 1) oskab uurimise käigus leida eri teabeallikatest ainealast infot	Uurimine ja allikakriitilisus. Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd, koostöö ühise tulemuse nimel.
-------------------------	---	--	---

2.3 Tehnoloogia 5.-6. klassis

2.3.1. Tehnoloogia õppeaine kirjeldus

Tehnoloogia õppimine jaguneb üheksaks ainemooduliks (materjaliõpetus, tehnoloogiline kirjaoskus, heegeldamine ja tikkimine, kokandus 1 ja 2, disain, puutöö, õmblemine, kudumine) ja üheks projektiks (etnoloogia, joonestamine). Iga moodul vältab 7 nädalat ja nädalas toimub 2 ainetundi. Õpilased läbivad 5. ja 6. klassi jooksul kõik 9 moodulit ja projekti.

Tehnoloogia õpetamise põhimõtted:

- 1) Tehnoloogiat õpetatakse lähtudes **kahesuunalise keelekümbuse põhimõtetest** ja **LAK-õppe meetodidest eesti ja vene keeles.**
- 2) Õpe toimub **ainemoodulitena tehnoloogia tundides** ja **projektõppe tundides.**
- 3) Tehnoloogia õppeprotsessis kombineerime **vaba loomingulisust, struktureeritud töötamist, töö kavandamist, mõtestamist** ja **praktilist käelist tegevust.**
- 4) Tehnoloogia õppimisel on kesksel kohal **töö planeerimise, materjali ja tööviiside valiku ning teostamise loogilise seose mõistmine.**
- 5) Tehnoloogia õppe üheks eesmärgiks on **omandada konstruktiivse tagasiside andmise ja vastuvõtmise oskus** ning kogeda sisulise tagasiside vajalikkust oma töö täiustamisel ja viimistlemisel varasemast veelgi kõrgemal tasemel.

- 6) Tehnoloogia õppe vältimatuks osaks Avatud Koolis on ka oma **töö esitlemine ning valikute põhjendamine** kaaslastele, õpetajale, vanematele või laiemale publikule.
- 7) Õpilane on õpetaja **võrdväärne partner**, õpetaja tähtsustab õpilaste eelteadmisi ja huvisid, suunab neid oma potentsiaali avastama ja rakendama. Õppe keskmes on õpilased, kelle **individuaalsusega on iga tunni planeerimisel arvestatud**.
- 8) Kasutatakse **diferentseeritud õppeülesandeid**, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni.
- 9) Toetatakse õpilaste **teadmiste, oskuste ja hoiakute** arengut, sealjuures on põhiohk hoiakute kujundamisel.
- 10) Arvestatakse õpilaste **võimeid ja suutlikkust, kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas**.
- 11) Kasutatakse **mitmekülgset õppemeetodite valikut** rõhuasetusega aktiivõppemeetoditel.
- 12) Õpilastele võimaldatakse **õppida üksi ja koos teistega** (paaris- ja rühmatööd), et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks
- 13) **Iseseisva õppe ajal** on õpilastel võimalus omas tempos ülesannetega tegeleda ning saada õpetajalt selle kohta tagasisidet.
- 14) **Koostöise õppimise vormis** on õpilastel lisaks tehnoloogia õpitulemuste saavutamisele võimalus arendada oma sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi, koostööoskusi ja eneseväljendusoskust.
- 15) Kasutame **nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial** põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid. Virtuaalsetes keskkondades toimetulek on üks osa tehnoloogia õpieesmärkidest.

2.3.2. Tehnoloogia õppe- ja kasvatusesmärgid II kooliastme lõpuks

6. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb rõõmu üksi ja koos teistega töötegemisest;
- 2) tunneb ja kasutab mitmesuguseid materjale ning töövahendeid, järgib seejuures ohutusnõudeid ja

- 3) hoiab korras töökoha;
- 4) leiab ideid ning oskab neid esitleda;
- 5) saab aru tööjuhenditest ja selgitavatest joonistest;
- 6) tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite;
- 7) teab tervisliku toitumise põhialuseid;
- 8) tunneb oma kodukoha ja Eesti kultuuritraditsioone;
- 9) planeerib tööd ja lahendab sellega seotud ülesandeid;
- 10) joonestab joonist ja disainib lihtsaid esemeid;
- 11) teab lihtsamaid töövahendeid ja töötlemisviise ning oskab neid töös kasutada;
- 12) valmistab lihtsaid esemeid (nt mänguasi, paat, liikuv auto jne);
- 13) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;
- 14) väärtustab ning järgib väljakujunenud töölaseid hoiakuid ja käitumistavasid.

2.3.3. Tehnoloogia õpitulemused ja õppesisu 5. klassis

Materjaliõppe moodul

Õppeainet õpitakse 2 tundi nädalas, kokku 7 nädalat aastas.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Töö kavandamine ja erinevate	Õnnestunud töö eeldab alati planeerimist, uurimist	Õpilane: 1) osaleb õpilaspäraselt uudse tehnoloogilise protsessi loomises,	Mõistab kavandi olulisust. Suudab kavandamisel prognoosida kasutatavat materjali. Analüüsib selle sobivust.

tehnikate rakendamine	ja ideede arendamist.	mis on seotud materjalide valiku ja otstarbeka töötlusviisi leidmisega; 2) oskab kavandamisel kasutada ainekirjandust ja teabeallikaid.	On enesekriitiline, suhtestub positiivselt konstruktiivse kriitikaga.
Mõtestatud eneseväljendus	Eneseväljenduseks saab kasutada erinevaid materjale või nende kombinatsioone.	Õpilane: 1) tunneb põhilisi materjale, nende olulisemaid omadusi ja töötlemise viise; 2) valib ja kasutab eesmärgipäraselt erinevaid töötlusviise, töövahendeid ja materjale; 3) kirjeldab looduslike kiuainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist; 4) eristab telgedel kootud kangaid trikotaažist ning võrdleb nende omadusi; 5) seostab käsitöölõnga jämedust töövahendiga.	Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ning töövahendid (tööriistad ja masinad). Levinumad käsi- ja elektrilisedööriistad. Tekstiilkiudained. Looduslikud kiud, nende saamine ja omadused. Kanga liigid: telgedel kootud, silmuskoelised, mittekoetud kangad. Õmblusniidid, käsitööniidid ja -lõngad. Erinevatest tekstiilmaterjalidest esemete hooldamine.
Materjali ja tööviiside valik	Hea materjalide tundmine avardab tööviiside valikut	Õpilane: 1) tunneb põhilisi materjale, nende olulisemaid omadusi ja töötlemise viise; 2) kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi nende korduskasutuseks.	Etteantud nõudeid jälgides vähemalt ühe põhjaliku kokkuvõtte või referaadi (esitluse) koostamine.

Teadlik uurimine	Asjakohased teabeallikad pakuvad ainealast informatsiooni	Õpilane: 1) oskab uurimise käigus leida eri teabeallikatest ainealast infot.	Uurimine ja allikakriitilisus. Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd, koostöö ühise tulemuse nimel.
Loomingu mõtestamine	Igal tööil on looja isikust või materjalivalikust tulenev tähendus.	Õpilane: 1) mõtleb oma töö kvaliteedi üle ja leiab viise töö täiustamiseks; 2) tutvustab ja hindab oma tööd; 3) toob õpetusega seonduva kohta näiteid igapäevaelust.	Oma töö analüüsimine. Konstruktivse tagasiside andmine.

Tehnoloogilise kirjaoskuse moodul

Õppeainet õpitakse 2 tundi nädalas, kokku 7 nädalat aastas.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Töö kavandamine ja erinevate tehnikate rakendamine	Tehnoloogia, kui edasiviiv jõud.	Õpilane: 1) peab tähtsaks tehnoloogilist kirjaoskust igapäevaelus; 2) seostab tehnoloogiaõpetust teiste õppeainete ja eluvaldkondadega.	Tehnoloogia olemus. Tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus. Tehnoloogia ja teadused.
Teadlik uurimine	Eile, täna, homme. Erinevused ja sarnasused.	Õpilane: 1) kirjeldab ratta ja energia kasutamist ajaloo ja nüüdisajal; 2) kirjeldab inimtegevuse ja tehnoloogia mõju keskkonnale;	Iseseisev uurimustöö. Allikakriitilisus. Illustriivsete vahendite kasutamine. Tehnoloogia, inimene ja keskkond. Transpordivahendid. Energiaallikad.

		3) võrdleb erinevaid transpordivahendeid ning energiallikaid.	
Mõtestatud eneseväljendus	Tehnoloogia inimese teenistuses.	Õpilane: 1) valmistab töötavaid mudeleid praktilise tööna.	Tehnoloogia rakendamine.

Heegeldamise ja tikkimise moodul

Õpitakse 2 tundi nädalas, kokku 7 nädalat aastas.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Töö kavandamine ja erinevate tehnikate rakendamine	Meelepärane muster ja sobivad vahendid viivad kena tulemuseni.	Õpilane: 1) kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid; 2) tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke; 3) seostab käsitöölõnga jämedust töövahendiga.	Heegeldamine Töövahendid ja sobivad materjalid. Heegelkirjade ülesmärkimise viisid. Tikkimine Sümbolid ja märgid.
Mõtestatud eneseväljendus	Töövõtete õige kasutamine on oluline faktor soovitud tulemuse saavutamisel.	Õpilane: 1) töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi; 2) heegeldab põhisilmuseid; 3) heegeldab lihtsa skeemi järgi; 4) kasutab tekstiileset kaunistades ühe- ja kaherealisi pisteid;	Heegeldamine: Põhisilmuste heegeldamine. Edasi-tagasi heegeldamine. Ringheegeldamine. Motiivide heegeldamine ja ühendamine. Tikkimine Tarbe- ja kaunistuspisted. Üherealised ja kaherealised pisteid.

		5) järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha.	
Loomingu väärtustamine ja analüüs	Korrektne viimistlus pikendab käsitööeseme eluiga	Õpilane: 1) hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust; 2) tunneb enamlevinud viimistlemiseviise.	Konstrukttiivne kriitika. Enese -ja kaaslaste loomingu kriitika. Heegeldustöö viimistlemine ja hooldamine. Tikandi viimistlemine ja hooldamine.

Kokanduse moodul I

Õppeainet õpitakse 2 tundi nädalas, kokku 7 nädalat aastas.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Toit ja toitumine	Maitsev ja tervislik toit valmib värskest toorainest.	Õpilane: 1) teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb nendesse kuuluvaid toiduaineid; 2) teab väljendite “kõlblik kuni” ja “parim enne” tähendust.	Toiduained ja toitained. Toidupüramiid. Toiduainerühmade üldiseloostus: teravili ja teraviljasaadused, piim ja piimasaadused, aedvili, liha ja lihasaadused, kala ja kalasaadused, munad, toidurasvad. Tarbijainfo (pakendiinfo).
Töö organiseerimine ja hügieen	Puhtus, täpsus ja õige tööhoiak tagab suurepärase söögikorra.	Õpilane: 1) kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid; 2) valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid	Retsept. Mõõtühikud. Töövahendid köögis. Ohutushoid. Isikliku hügieeni nõuded köögis töötades. Toidu ohutus. Tööde järjekord toitu valmistades.

		ohutusnõudeid arvestades; 3) järgib köögis töötades hügieenireegleid.	
Teadlik töötamine	Mitmekülgne toitumine on üks tervise alustalasiid.	Õpilane: 1) valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning külm- ja kuumtöötlemistehnikaid.	Võileivad. Kuumtöötlemata magustoidud. Külmad ja kuumad joogid. Toor- ja segasalatid. Külmad kastmed. Pudrud ja teised teraviljatoidud.
Mõtestatud tegevus	Söömine kui rituaal.	Õpilane: 1) katab toidukorra järgi laua; 2) peab kinni üldtuntud lauakommetest.	Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad loomingulised võimalused. Valminud toidu tutvustamine ja arutelu.

Etnoloogiaprojekt

Õppeainet õpitakse 2 tundi nädalas, kokku 7 nädalat aastas.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Teadlik uurimine	Asjakohased teabeallikad pakuvad ainealast informatsiooni.	Õpilane: 1) oskab kavandamisel kasutada ainekirjandust ja teabeallikaid; 2) leiab käsitöösesevete kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist.	Uurimine ja allikakriitilisus. Ideede leidmine ja edasiarendamine kavandiks. Esemeline rahvakunst ja selle tähtsus. Tavad ja kombad. Rahvuslike detailide kasutamine tänapäevast

			tarbeeset kavandades
Teadmised Eesti rahvakunstist	Rahvakunstil on palju väljendusviise, mis on ajas muutunud.	Õpilane: 1) märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel.	Rahvuslikud mustrid ehk kirjad ajaloolistel ja tänapäevastel esemetel.
Töö kavandamine	Hoolikas läbimõeldus tagab kauni lõpptulemuse.	Õpilane: 1) kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid.	Idee ja kavandi tähtsus eset valmistades. Kavandamise erinevad võimalused. Kujunduse põhimõtted ja nende rakendamine. Värvusõpetuse põhitõdede arvestamine esemeid disainides. Ideede leidmine ja edasiarendamine kavandiks.
Teadmised joonestamisest	Teostamise aluseks on mõistmine.	Õpilane: 1) selgitab joonte tähendust joonisel.	Jooned ja nende tähendused.
Teadlik töötamine	Oskuslik töötamine säästab aega, energiat, materjale ning pakub rõõmu.	Õpilane: 1) oskab joonestada jõukohast tehnilist joonist ning seda esitleda; 2) koostab kolmvaate lihtsast detailist.	Eskiis. Lihtsa eseme kavandamine. Tehniline joonis. Mõõtmed ja mõõtkava. Piltkujutis ja vaated. Lihtsa mõõtmestatud tehnilise joonise koostamine ja selle esitlemine.
Mõtestatud eneseväljendus	Loomingul on mitmeid väljendusviise.	Õpilane: 1) töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi	Õpilane valmistab praktilise töö, arvestades kogutud etnograafilist informatsiooni. Esitleb enda loomingut.

		2) valib ja kasutab eesmärgipäraselt erinevaid tehnikaid, töövahendeid ja materjale	
Loomingu väärtustamine ja analüüs	Konstruktiiivne tagasiside aitab õnnestuda ka edaspidi.	Õpilane: 1) hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust.	Töö analüüsimine ja hindamine

2.3.4. Tehnoloogia õpitulemused ja õppesisu 6. klassis

Puutöö moodul

Õppeainet õpitakse 2 tundi nädalas, kokku 7 nädalat aastas.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Teadmised tööohutusest	Tööohutuse reeglite järgimine tagab turvalisuse ja eduka lõpptulemuse.	Õpilane: 1) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; 2) väärtustab ja kasutab tervisele ohutuid töövõtteid.	Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted.
Teadlik töötamine	Oskuslik töötamine säästab aega, energiat, materjale ning pakub rõõmu.	Õpilane: 1) kasutab õppetöös puur- ja treipinki; 2) suudab valmistada jõukohaseid liiteid;	Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ning töövahendid (tööriistad ja masinad). Levinumad käsi- ja elektrilised tööriistad.

		3) valmistab mitmesuguseid lihtsaid esemeid (sh mänguasju).	Puur- ja puidutreibink. Materjalide liited.
Tulemuse analüüsimine	Tulemuse analüüsimine on eelduse järgmisteks õnnestumisteks.	Õpilane: 1) analüüsib ja hindab loodud eset, sh esteetilisest ja rakenduslikust küljest.	Töö analüüsimine ja hindamine.

Õmblemise moodul

Õppeainet õpitakse 2 tundi nädalas, kokku 7 nädalat aastas.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Töö kavandamine ja erinevate tehnikate rakendamine	Õnnestunud töö eeldab planeerimist ja tehnilist korrektsust.	Õpilane: 1) mõistab täpsuse vajalikkust ning järgib seda tekstiilitöös.	Töövahendid. Täpsuse vajalikkus õmblustöös.
Teadlik töötamine	Oskuslik töötamine säästab aega, energiat, materjale ning pakub rõõmu.	Õpilane: 1) seab õmblusmasina töökorda, traageldab ning õmbleb lihtõmblust ja palistust; 2) lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme; 3) planeerib rõivaste pesemist, kuivatamist ja triikimist hooldusmärkide järgi.	Töövahendid. Täpsuse vajalikkus õmblustöös. Õmblemise käsitsi ja õmblusmasinaga. Õmblusmasina niidistamine. Lihtõmblus. Äärestamine. Palistused. Lõike paigutamine riidele, õmblusvarud. Õmblustöö viimistlemine ja

			hooldamine. Rõivaste pesemine käsitsi ja masinaga. Hooldusmärgid. Triikimine.
Säästlikkus	Materjalide säästlik kasutamine hoiab keskkonda, säästab raha ja aitab kaasa loovusele.	Õpilane: 1) leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale.	Tekstiilide ja käsitöömaterjalide valiku ning sobivuse põhimõtted lähtuvalt kasutusala.
Tulemuse analüüsimine	Tulemuse analüüsimine on eelduse järgmisteks õnnestumisteks.	Õpilane: 1) hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust.	Töö analüüsimine ja hindamine.

Kudumise moodul

Õppeainet õpitakse 2 tundi nädalas, kokku 7 nädalat aastas.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Töö kavandamine ja erinevate tehnikate rakendamine	Meelepärane muster ja sobivad vahendid viivad kena tulemuseni.	Õpilane: 1) kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitöoesemeid; 2) tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke; 3) seostab käsitöölõnga jämedust töövahendiga.	Töövahendid ja sobivad materjalid. Lihtsa koekirja lugemine

Mõtestatud eneseväljendus	Töövõtete õige kasutamine on oluline faktor soovitud tulemuse saavutamisel.	Õpilane: 1) koob põhisilmuseid; 2) koob lihtsa skeemi järgi.	Silmuste loomine. Parem- ja pahempidine silmus. Ääresilmused. Kudumi lõpetamine.
Loomingu väärtustamine ja analüüs	Korrektne viimistlus pikendab käsitööeseme eluiga.	Õpilane: 1) hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust; 2) tunneb enamlevinud viimistlemisviise.	Konstrukttiivne kriitika. Enese -ja kaaslaste loomingu kriitika. Kudumi viimistlemine ja hooldamine.

Kokanduse moodul II

Õppeainet õpitakse 2 tundi nädalas, kokku 7 nädalat aastas.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Toit ja toitumine.	Maitsev ja tervislik toit valmib värskest toorainest.	Õpilane: 1) teab erinevaid toiduainerühmi ning nende omadusi; 2) hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele; 3) võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust; 4) teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil;	Tervisliku toitumise põhitõed. Toiduainete säilitamine. Tarbijainfo (pakendiinfo).

		5) oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada.	
Töö organiseerimine ja hügieen	Puhtus, täpsus ja õige tööhoiak tagab suurepärase söögikorra.	Õpilane: 1) kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid; 2) valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades; 3) lepib kaaslastega kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab rühma töötulemust ja igäihe rolli tulemuse saavutamisel; 4) järgib köögis töötades hügieenireegleid.	Retsept. Mõõtühikud. Töövahendid köögis. Ohutushoid. Isikliku hügieeni nõuded köögis töötades. Toidu ohutus. Tööde järjekord toitu valmistades. Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine.
Teadlik töötamine	Mitmekülgne toitumine on üks tervise alustalasid.	Õpilane: 1) valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning külma- ja kuumtöötlemistehnikaid.	Külmad ja kuumad joogid. Kartulite, munade ja makarontoodete keetmine. Toor- ja segasalatid. Külmad kastmed.
Mõtestatud tegevus	Söömine kui rituaal. Kodu ja suhete kujundamine ja hoidmine.	Õpilane: 1) katab toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused, ning hindab laua ja toitude kujundust; 2) peab kinni üldtuntud	Hindab rühma töötulemust ja igäihe rolli tulemuse saavutamise. Lauapesu, -nõud ja -kaunistused. Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks.

		lauakommetest; 3) teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid; 4) näeb kodutööde jaotamises pereliikmete heade suhete eeldust; 5) leiab loomingulisi võimalusi, kuidas pakkida kingitusi.	Puhastus- ja korrastustööd. Töövahendid. Nõude pesemine käsitsi ja masinaga, köögi korrashoid.
--	--	--	---

Disaini moodul

Õppeainet õpitakse 2 tundi nädalas, kokku 7 nädalat aastas.

Teema	Keskne idee	Õpitulemused	Õppesisu
Töö kavandamine	Õnnestunud töö eeldab probleemi tuvastamist ning lahenduse planeerimist, uurimist ja ideede arendamist.	Õpilane: 1) märkab probleeme ja pakub omanäolisi lahendusi; 2) teab ja kasutab õpiülesannetes disaini elemente.	Probleemide lahendamine. Disaini elemendid.
Materjali ja tööviiside valik	Materjali ja tööviisi valik sõltub töö eesmärgist.	Õpilane: 1) osaleb õpilaspäraselt uudse tehnoloogilise protsessi loomises, mis on seotud materjalide valiku ja otstarbeka töötlusviisi leidmisega disainib lihtsaid esemeid, kasutades	Eseme disainimine ja viimistlemine.

		selleks ettenähtud materjale.	
Mõtestatud tarbimine	Mõtestatud tarbimine on keskkonnasäästlik.	Õpilane: 1) käitub keskkonnahoidliku tarbijana.	Teadlik ja säästlik tarbimine.
Teadmised tehnoloogia arengust	Tehnoloogial on palju avaldumisviise ja need on ajas muutunud.	Õpilane: 1) mõistab leiutiste osatähtsust tehnoloogia arengus.	Insenerid ja leiutamine.

LISA 8 Muusika ainekava

Ainevaldkond “Muusika”

1. Üldalused

1.1. Ainevaldkonna õppeained ja nende maht

Ainevaldkonda kuulub õppeainena muusika, mida õpitakse alates 1. klassist.

I kooliaste

- 1. klass - 2 tundi nädalas
- 2. klass - 2 tundi nädalas
- 3. klass - 2 tundi nädalas

II kooliaste

- 4. klass - 2 tundi nädalas
- 5. klass - 1 tundi nädalas
- 6. klass - 1 tundi nädalas

1.2. Ainevaldkonna kirjeldus

Muusika ainevaldkonnas arendatakse mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi ning kunstioskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises maailmas. Muusika fookuses on loovuse ja eneseväljendusoskuse arendamine ning tervikliku maailmapildi kujundamine. Muusika kui õppeaine on seeläbi äärmiselt olulisel kohal üldoskuste ja võtmepädevuste arengu toetamisel.

1.3. Võtmepädevuste kujundamine ainevaldkonnas

Avatud Kooli võtmepädevused sisaldavad endas kõiki riikliku õppekava üldpädevusi. Õppetöö planeerimisel ja läbiviimisel jälgitakse ja toetatakse lastes kõigi võtmepädevuste arengut. Muusika on võtmepädevustega seotud järgmiselt:

Iseseisev mõtleja – oskab mõelda, on tark ja teaduslik, uurib.

Muusika võimaldab õpilastes arendada iseseiseva töö oskust, küsimuste ja probleemide märkamist, täpsustamist ning lahenduste leidmist. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes olukordades. Muusikas saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, arutlused ja esitlused, ühismusitseerimine aitavad õpilastel arendada mõtlemisvõimet ja kujundada oma arvamust.

Isikupärane looja – loob ja väljendab.

Võtmepädevusena on tugevalt muusika kujundada. Oluline on võimaldada lastel tunnetada endas loojat – kogeda enda väljendamist läbi muusika. Oluline on, et lapsed kogeksid rõõmu ja rahulolu tehtud tööst ning õpiksid märkama ja analüüsima oma töö arengut.

Aktiivne õppija – on tegus, initsiatiivikas, uudishimulik, teadmistejanuline, väärtustab tagasisidet.

Muusikas kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide kaudu, väärtustatakse uuenduslikke ning loovaid lahendusi. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada erinevaid ideede väljendamise ja esitlemise võimalusi, valides leidlikult sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima ja analüüsima, vastutama tööde lõpetamise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega. Muusikas on oluline roll tagasiside andmise ja vastuvõtmise õppimisel. Lapsed õpivad andma konstruktiivset tagasisidet ning väärtustama tagasiside olulisust oma töö veelgi paremaks muutmisel. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana

Avatud kaaslane – hoolib ja teeb koostööd.

Muusikas on lisaks iseseisvale tööle suur osakaal ka grupitööl. Ühismusitseerimine võimaldab õppida teadlikku koostööd. Koostöö muusikat tehes õpetab inimeste erinevusi aktsepteerima, neid suhtlemisel arvestama, ent ka ennast kehtestama. Muusika kujundab viisakat, tähelepanelikku, abivalmis ja sallivat suhtumist kaaslastesse.

Tasakaalus isikus – teadlikkus ja enesejuhtimine.

Pidev tagasiside andmine ja eneseanalüüsi oskuse arendamine aitavad tundma õppida oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset minapilti. Kultuuriliste ja sotsiaalsete temade käsitlemine aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti.

1.4. Ainevaldkonna õppeainete lõiming teiste ainevaldkondadega

Keeled. Arendatakse suulist ja kirjalikku eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust ja vaadeldakse eri ajastute ning kultuuride lugusid muusikas. Muusikat õpetatakse lähtudes keelekümbluse põhimõtetest ja LAK-õppe meetodidest.

Matemaatika. Arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid), samuti matemaatiliste sümbolite, kujundite ning mõistete tundmist.

Loodusained. Teadvustatakse inimese kuulmismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide omadusi.

Sotsiaalained. Vaadeldakse suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning eri kultuuride kommete ja pärimustega, muusika, kunsti ning kultuuri rolli ja muutumist ajaloo eri etappidel.

Loovusained. Arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist, oskust innovaatilisi ideid kavandada ja praktikas ellu viia (loomisprotsess, tehnoloogiad ja tehnikad).

Liikumine. Arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

1.5. Kesksete teemade rakendamine ainevaldkonnas

Inimeseks olemine. Muusika tundides saab õpilane teadlikuks oma võimetest ja nende arendamise oskustest läbi iseseisvalt ja grupis töötamise. Õpilasi suunatakse enda tegevust kirjeldama ja analüüsima. Grupis töötades arendatakse õpilastes koostöövalmidust ja -oskust ning sallivust teiste inimeste tegevuste ja arvamuste suhtes. Õpetaja eeskujul kujundavad õpilased tolerantset suhtumist erinevate võimete kaaslastesse. Muusika õppimine aitab õpilastel mõista muusika ja kultuuri tähtsust ning rolli ühiskonnas. Koolis tekkinud huvi muusika vastu loob aluse ja eeldused leida endale meelepärane hobi või eneseväljendusviis (nt õppida uusi sobivaid muusikaintsumente vms).

Aeg ja ruum. Erinevate rahvaste pärimus, muusika, harrastused, traditsioonid aitavad mõista ajalugu ja keskkonda.

Loodus ja tehnoloogia. Muusika õppimine aitab õpilastel mõista kultuuri ja ühiskonna seoseid ning analüüsida, kuidas erinevad teaduse ja tehnika saavutused on kujundanud musitseerimist ning seeläbi ühiskonda.

Kogukond, ühiskond ja globaalne areng. Muusikas tutvutakse muusika valdkonnaga seotud elukutsete ja institutsioonidega ning nende rolliga kogukonnas, ühiskonnas, maailmas. Teadlikkus erinevatest rollidest kogukonnas/ühiskonnas soodustavad õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kodanikuks. Õpilasi innustatakse organiseerima õpetaja juhendamisel (tunniväliseid) muusikalisi tegevusi, mis arendab õpilaste ettevõtlikkust. Grupis töötades arendatakse õpilastes koostöövalmidust ja -oskust, sallivust, teistega arvestamist.

1.6. Hindamise alused

Hindamine toimub vastavalt Avatud Koolis kehtivale hindamisjuhendile. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Kujundav hindamine annab infot töö protsessi ja tulemuse ning õpilase suhtumise kohta muusikasse.

- Õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ja konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja arenguruumi kohta.
- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.
- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle, oma panusele, tugevustele ja arenguruumile.

Muusikas hinnatakse lisaks õpilaste edukat osalemist koolivälistel konkurssidel, üritustel ja võistlustel.

Muusika õpetamisel hinnatakse õpilaste teadmiste ja oskuste rakendamist, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi ning õppe- ja kasvatusesmäärke muusikaliste osaoskuste lõikes alljärgnevalt:

- 1) laulmine – aktiivne osavõtt ühislaulmisest, õpitulemustes nimetatud ühislauluvara omandamine;
- 2) pillimäng – musitseerimine kaasmängudes rühmas ja/või üksis;
- 3) omalooming – lihtsa kaasmängu, ostinato või liikumise loomine, ideede väljapakkumine ning teostamine, loomingulisus;

- 4) muusika kuulamine ja muusikalugu, õppekäigud – muusika üle arutlemine, muusikateoste analüüsimine ning oma seisukohtade põhjendamine, osalemine kirjalikes ja suulistes aruteludes;
- 5) osavõtu aktiivsus õppetegevuses – aktiivne osalemine õppetegevuse eri osades;
- 6) tunniväline muusikaline tegevus – osalemine koolikooris, orkestris, ansamblis, esinemine kooliüritustel, kooli esindamine konkurssidel/võistlustel, sh muusikaolümpiaadil.

1.7. Füüsiline õppekeskkond

Kool tagab muusika läbiviimiseks vajalikud tingimused ja vahendid:

- 1) muusikalisteks tegevusteks, sh rühmatööks ja liikumiseks vajalik pind;
- 2) fono- ja videoteegi (CD, DVD, VHS), DATA-projektori kasutamise võimalus;
- 3) vajalikud vahendid: naturaalklaver ja klaveritool, süntesaator, hifi- muusikakeskus, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel, internetiühenduse ja helikaardiga arvuti ning noodistusprogramm ja MIDIsalvestusprogramm;
- 4) Orffi instrumentarium (rütmi- ja plaatpillid), plokkflöödid või kuuekeelsed väikekanded, akustilised kitarrid.

2. Muusika

2.1. Muusika ainekava

2.1.1. Muusika õppeaine kirjeldus

Muusika toetab õpilaste individuaalse eripära kujunemist muusikalise eneseväljenduse abil. Muusikaõpetuse kaudu kujundatakse harmoonilisi isiksusi, tasakaalustatakse ja toetatakse õpilaste emotsionaalset arengut, sh teiste õppeainete omandamisel. Muusika kaudu avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegeleda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Erinevate muusikakultuuride tutvustamise kaudu kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid.

Muusika õppeaine tegevused on:

- 1) kuni kolmehäälnelaulmine;
- 2) pillimäng;
- 3) muusikaline liikumine;
- 4) omalooming;
- 5) muusika kuulamine ja muusikalugu;
- 6) muusikaline kirjaoskus;
- 7) koorilaul;
- 8) õppekäigud ja silmaringi laiendamine.

Musitseerimise all mõistetakse igasugust muusikalist eneseväljendust, nagu laulmist, pillimängu, liikumist ja omaloomingut. Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse õppekavas sisalduva noodikirja lugemise oskust musitseerides. Musitseerides arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ja koos musitseerimiseks ning loominguks eneseväljenduseks. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust ja paindlikkust. Ühislaulmisega arendatakse sotsiaalseid oskusi.

Õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse kujundavad õpilaste silmaringi ja muusikalist maitset, teadmisi kohalikust, oma riigi ja Euroopa kultuuripärandist ning nende rollist maailmas ja peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist). Muusikaõpetuse lahutamatuks osaks on kontserdielu korraldamine koolis, et õpilastel tekiks muusika kuulamise harjumus ning nad saaksid ürituste korraldamise kogemuse.

Muusika õpetamise põhimõtted:

- 1) Muusikat õpetatakse lähtudes **keelekümblyse põhimõtetest ja LAK-õppe meetodidest.**
- 2) Muusika õppeprotsessis kombineerime **vaba loomingulisust, struktureeritud töötamist, töö kavandamist, mõtestamist ja praktilist tegevust.**
- 3) Muusika õpetamine on **temaatilises seoses teiste õppeainete ja kesksete teemadega.**
- 4) Muusikaõpetuse üheks eesmärgiks on **omandada konstruktiivse tagasiside andmise ja vastuvõtmise oskus** ning kogeda sisulise tagasiside vajalikkust oma töö täiustamisel ja viimistlemisel varasemast veelgi kõrgemal tasemel.
- 5) Muusika vältimatuks osaks Avatud Koolis on ka oma **töö esitlemine ning valikute põhjendamine** kaaslastele, õpetajale, vanematele või mõnele teisele publikule.
- 6) Õpilane on õpetaja **võrdväärne partner**, õpetaja tähtsustab õpilaste eelteadmisi ja huvisid, suunab neid oma potentsiaali avastama ja rakendama. Õppe keskmes on õpilased, kelle **individuaalsusega on iga tunni planeerimisel arvestatud.**
- 7) Kasutatakse **diferentseeritud õppeülesandeid**, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni.
- 8) Toetatakse õpilaste **teadmiste, oskuste ja hoiakute** arengut, sealjuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel.
- 9) Arvestatakse õpilaste **võimeid ja suutlikkust, kohalikkust, eripära ning muutusi ühiskonnas.**
- 10) Kasutatakse **mitmekülgset õppemeetodite valikut** rõhuasetusega aktiivõppemeetoditel.
- 11) Õpilastele võimaldatakse **õppida üksi ja koos teistega** (paaris- ja rühmatööd), et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks

- 12) **Iseseisva õppe ajal** on õpilastel võimalus omas tempos ülesannetega tegeleda ning saada õpetajalt selle kohta tagasisidet.
- 13) **Koostöise õppimise vormis** on õpilastel lisaks muusika valdkonna õpitulemustele võimalus arendada oma sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi, koostööoskusi ja eneseväljendusoskust.
- 14) Muusikat õpetades kasutatakse **nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial** põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid.

2.1.2. Muusika õppe- ja kasvatuseesmärgid I ja II kooliastmes

3. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- 2) laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning vastavalt võimetele ühe ja/või kahehäälses kooris;
- 3) laulab eesti ja vene rahvalaule ning peast oma kooliastme ühislaule;
- 4) laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 5) lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- 6) rakendab pillimängu kaasmängudes;
- 7) kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- 8) kirjeldab kuulatavat muusikat suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega;
- 9) väärtustab enese ja teiste loomingut;
- 10) mõistab laulupeo tähendust.

6. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises;
- 2) laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja musitseerib tunnis erinevates vokaal- ja pillikoosseisudes;

- 4) oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasi;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ja vene rahvalaule ning peast oma kooliastme ühislause;
- 6) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- 8) julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- 9) kasutab muusika oskussõnu kuulatavate muusikapalade kirjeldamisel ning suunavate küsimuste abil oma arvamuse põhjendamisel; mõistab autorsuse tähendust;
- 10) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat;
- 11) leiab iseloomulikke jooni Eesti ja teiste maade rahvamuusikas;
- 12) tunneb huvi oma kooli ja paikkonna muusikaelu ning -sündmuste vastu ja osaleb selles, mõistab laulupeo traditsiooni tähendust.

2.1.3. Muusika õpitulemused ja õppesisu 1. klassis

1. klassis õpitakse muusikat 2 tundi nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Laulmine	Õpilane: 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas; 2) mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeoleolu; 3) laulab eesti ja vene rahvalaule seoses kalendritähtpäevadega;	Aktiivse, ent loomuliku häälega laulma õpetamine, laulude omandamine kuulmise, rütmipildi ja õpitavate astmete abil. Laulmine üksi ja rühmas. Muusika sisu ning meeoleolu äratundmine. Eakohased laste-, mängu- ja mudellaulud, kaanonid ning teiste rahvaste laulud. Eesti ja vene rahvalaulud ja nende seos kalendritähtpäevadega.

	<p>4) laulab eakohaseid laste, mängu- ja mudellaule, kaanoneid eesti ja vene keeles;</p> <p>5) laulab peast kooliastme ühislause.</p>	Erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laulud õpetaja valikul.
Pillimäng	<p>Õpilane:</p> <p>1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des;</p> <p>2) väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.</p>	Pillimängus kasutatakse keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des; väljendatakse pillimängus muusika sisu ja meeleolu.
Muusikaline liikumine/ tants	<p>Õpilane:</p> <p>1) tantsib eesti ja vene laulu- ja ringmänge;</p> <p>2) julgeb improviseerida üksi erinevates situatsioonides;</p> <p>3) on võimeline looma lihtsamaid tantsukompositsioone ja vastavalt võimetele neid esitama;</p> <p>4) tunneb oma keha ja oskab seda vastavalt oma võimetele rütmis liigutada;</p> <p>5) liigub vastavalt muusikale, rütmile, helile;</p> <p>6) tunneb rõõmu tantsulisest liikumisest.</p>	<p>Õpitakse tunnetama ning väljendama muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu.</p> <p>Eest ja vene traditsioonilised laulumängud ja pärimustantsud; lihtsamad tantsuvõtted ja tantsusammud.</p> <p>Tantsuelementide ja keha liikumisvõimaluste tundmaõppimine.</p> <p>Liikumise seostamine rütmi ja helidega.</p> <p>Sammud ja liikumised, rütmi- ja koordineerimis- ja koordinatsiooniharjutused vastavalt muusika iseloomule.</p> <p>Erinevate märksõnade järgi liikumine üksi ja kaaslasega.</p> <p>Loovmängude mängimine.</p> <p>Tantsuürituste ja erinevate liikumist toetavate asutuste külastamine. Erinevate tantsustiilidega tutvumine</p> <p>Tantsule palumine ja tantsu eest tänamine.</p>
Omalooming	<p>Õpilane:</p> <p>1) loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha, rütmi ja plaatpillidel;</p> <p>2) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.</p>	<p>Luuakse lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel.</p> <p>Kasutatakse lihtsates kaasmängudes astmemudeleid.</p> <p>Luuakse lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne.</p> <p>Kasutatakse loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.</p>
Muusika kuulamine ja muusikalugu	<p>Õpilane:</p> <p>1) on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo,</p>	<p>Tutvutakse karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus).</p>

	<p>dünaamika ja muusikapala ülesehitus);</p> <p>2) eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat;</p> <p>3) on tutvunud eesti, vene ja teiste rahvaste (st lähtuvalt õpilaste etnilisele taustale) rahvalaulu ja rahvapillidega;</p> <p>4) väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega.</p>	<p>Kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara.</p> <p>Väljendatakse muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega.</p> <p>Seostatakse muusikapala selle autoritega.</p> <p>Õpitakse eristama kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat.</p>
Muusikaline kirjaoskus	<p>Õpilane:</p> <p>1) laulab lihtsat meloodiat käemärkide, astmetrepi järgi;</p> <p>2) tunneb rütmisilpe TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, veerandpaus, tunneb noodipildi ja kuulamise järgi 2- ja 3-osalist taktimõõtu;</p> <p>3) tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides;</p> <p>4) mõistab õpitud oskussõnade tähendust.</p>	<p>Rütmifiguurid: astmetel SO, MI, RA, (JO) põhinevad mudelid.</p> <p>Allolevate oskussõnade tähenduste tundmaõppimine::</p> <p>a) (meetrum), takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp</p> <p>b) koorijuht, koor, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja</p> <p>c) muusikapala, salm, refrään, kaasmäng, eelmäng, vahemäng</p> <p>d) rütm, heli, tempo, rõõmus/kurb, vaikselt/valjult, piano, forte.</p>
Õppekäigud	<p>Õpilane:</p> <p>1) osaleb meeeldi muusika- ja kultuuriaüritustel, samuti loovtöodes, vestlustes, aruteludes;</p> <p>2) huvitub muusikalisest tegevusest nii koolis kui ka väljaspool kooli;</p> <p>3) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil.</p>	<p>Kogetud muusikaelamuste kirjeldamine ning nende kohta arvamuse avaldamine suulisel või muul looval viisil.</p> <p>Muusikalise oskussõnavara kasutamine.</p>

2.1.4. Muusika õpitulemused ja õppesisu 2. klassis

2. klassis õpitakse muusikat 2 tundi nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Laulmine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas; 2) mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; 3) laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid); 4) laulab eesti, vene ja teiste rahvaste (st lähtuvalt õpilaste etnilisest taustast) rahvalaule; 5) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid eesti, vene ja inglise keeles; 6) laulab peast kooliastme ühislause. 	<p>Aktiivse, ent loomuliku häälega laulma õpetamine, laulude omandamine kuulmise, rütmipildi ja õpitavate astmete abil, teksti selgitamine ja mõistmine.</p> <p>Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti, vene ja teiste rahvaste laule.</p> <p>Lauldakse erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul.</p> <p>Lauldakse peast kooliastme ühislause.</p>
Pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kasutab keha, rütmi ja plaatpille; 2) on omandanud 6-keelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted; 3) väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu. 	<p>Kasutatakse keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des.</p> <p>Väljendatakse pillimängus muusika sisu ja meeleolu.</p> <p>Seoses pillimänguga õpitakse tundma viiulivõtit, tähtnimesid ja nende asukohta noodijoonestikul.</p>
Muusikaline liikumine/ tants	<p>Õpilane:</p> <p>tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;</p> <p>tantsib eesti ja vene laulu- ja ringmänge;</p>	<p>Loovliikumine ja omalooming erinevate muusikate saatel.</p> <p>Erinevate tunnete väljendamine liikumisega.</p> <p>Erinevate liikumisviiside õppimine.</p> <p>Paarilise märkamine ja koos kaaslasega liikumine.</p>

	<p>oskab analüüsida ennast ja oma liikumist; on omandanud vastavalt oma võimetele liigutuste täpsuse, plastilisuse, hoituse ja viimistluse; suudab töötada grupis ühiste eesmärkide nimel.</p>	<p>Liikumiskombinatsioonide õppimine ja esitamine. Tantsuürituste ja erinevate liikumist toetavate asutuste külastamine. Erinevate tantsustiilidega tutvumine.</p>
Omalooming	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha, rütmi ja plaatpillidel; 2) kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid; 3) loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne; 4) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks. 	<p>Luuakse lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Kaustatakse lihtsates kaasmängudes astmemudeleid. Luuakse lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne. Kasutatakse loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.</p>
Muusika kuulamine ja muusikalugu	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus); 2) eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat; 3) on tutvunud eesti, vene ja teiste rahvaste (st lähtuvalt õpilaste etnilisest taustast) rahvalaulu ja rahvapillidega; 4) kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara; 5) seostab muusikapala selle autoritega. 	<p>Tutvutakse karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus). Kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara. Väljendatakse muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega. Seostatakse muusikapala selle autoritega. Tutvutakse kuuldeliselt ja visuaalselt eesti, vene ja teiste rahvaste (st lähtuvalt õpilaste etnilisest taustast) rahvalaulu ja rahvapillidega.</p>
Muusikaline kirjaoskus	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) laulab lihtsat meloodiat käemärkide, astmetrepi järgi 2) tunneb rütmisilpe TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TIRI-TIRI, veerandpaus, tunneb noodipildi ja 	<p>Rütmifiguurid: astmetel SO, MI, RA, (JO) põhinevad mudelid. Alljärgnevate oskussõnade tähenduste tundmaõppimine:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana;

	kuulamise järgi 2- ja 3-osalist taktimõõtu; 3) tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides; 4) mõistab õpitud oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas.	b) koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor; c) muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, ostinato, kaasmäng, eelmäng, vahemäng; d) rütm, heli, tempo, rõõmus/kurb, vaikselt/valjult, piano, forte.
Õppekäigud	Õpilane: 1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil; 2) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.	Kogetud muusikaelamuste kirjeldamine ning nende kohta arvamuse avaldamine suulisel või muul looval viisil. Arvamust väljendades muusikalise oskussõnavara kasutamine.

2.1.5. Muusika õpitulemused ja õppesisu 3. klassis

3. klassis õpitakse muusikat 2 tundi nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Laulmine	Õpilane: 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas; 2) mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; 3) laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid	Aktiivse, ent loomuliku häälega laulma õpetamine, laulude omandamine kuulmise, rütmipildi ja õpitavate astmete abil, teksti selgitamine ja mõistmine. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti, vene ja teiste rahvaste laule. Lauldakse erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul. Lauldakse peast kooliastme ühislause.

	<p>helikõrgusi (astmeid);</p> <p>4) laulab eesti, vene ja teiste rahvaste (st lähtuvalt õpilaste etnilisest taustast) rahvalaule;</p> <p>5) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid eesti, vene ja inglise keeles;</p> <p>6) laulab peast kooliastme ühislause.</p>	
Pillimäng	<p>Õpilane:</p> <p>1) kasutab keha, rütmi ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des;</p> <p>2) on omandanud 6-keelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides;</p> <p>3) väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.</p>	<p>Kasutatakse keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des.</p> <p>Väljendatakse pillimängus muusika sisu ja meeleolu.</p> <p>Seoses pillimänguga õpitakse tundma viiulivõtit, tähtnimesid ja nende asukohta noodijoonestikul.</p>
Muusikaline liikumine/ tants	<p>Õpilane:</p> <p>1) tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;</p> <p>2) tantsib eesti ja vene laulu- ja ringmänge;</p> <p>3) oskab analüüsida ennast ja oma liikumist;</p> <p>4) on omandanud vastavalt oma võimetele liigutuste täpsuse, plastilisuse, hoituse ja viimistluse;</p> <p>5) loob iseseisvalt tantsu ning esitleb seda;</p> <p>6) suudab töötada grupis ühiste eesmärkide nimel.</p>	<p>Erinevate maadele/rahvustele omaste tantsudega tutvumine ja nende jälgimine.</p> <p>Liikumiskombinatsioone õppimine ja esitamine.</p> <p>Iseseisvalt tantsu loomine ja esitamine.</p> <p>Liikumine vastavalt rütmile, muusikale ja helile ning tantsu sõnavara õppimine.</p> <p>Tantsuürituste ja erinevate liikumist toetavate asutuste külastamine. Erinevate tantsustiilidega tutvumine.</p>
Omalooming	<p>Õpilane:</p> <p>1) loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha, rütmi ja plaatpillidel;</p> <p>2) kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;</p> <p>3) loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;</p> <p>4) kasutab loovliikumist muusika meeleolu</p>	<p>Luuakse lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel.</p> <p>Kasutatakse lihtsates kaasmängudes astmemudeleid.</p> <p>Luuakse lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne.</p> <p>Kasutatakse loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.</p> <p>Improvisatsioonid.</p>

	väljendamiseks.	
Muusika kuulamine ja muusikalugu	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus); 2) eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat; 3) eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat; 4) on tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill); 5) kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeoleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara; 6) väljendab muusika meeoleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega; 7) seostab muusikapala selle autoritega. 	<p>Tutvutakse karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus).</p> <p>Kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuulatava muusikapala meeoleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara.</p> <p>Väljendatakse muusika meeoleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega.</p> <p>Seostatakse muusikapala selle autoritega.</p> <p>Tutvutakse kuuldeliselt ja visuaalselt eesti, vene ja teiste rahvaste (st lähtuvalt õpilaste etnilisest taustast) rahvalaulu ja rahvapillidega.</p>
Muusikaline kirjaoskus	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes; 2) tunneb rütmisilpe TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TIRI-TIRI, TAI-RI, veerandpaus, tunneb noodipildi ja kuulamise järgi 2- ja 3-osalist taktimõõtu; 3) mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; 4) tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides; 5) mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes; 	<p>Helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutamine muusikalistes tegevustes.</p> <p>Allolevate oskussõnade tähenduse õppimine/kordamine ja praktikas kasutamine:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana b) koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor c) muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss,

	6) õpib lauludes tundma JO- ja RA-astmerida; 7) mõistab õpitud oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas.	ostinato, kaasmäng, eelmäng, vahemäng d) rütm, meloodia, tempo, kõlavärv (tämbel), vaikselt, valjult, piano, forte, fermaat e) märkide latern, segno, volt, tutvustamine laulurepertuaariga
Õppekäigud	Õpilane: 1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil; 2) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.	Kogetud muusikaelamuste kirjeldamine ning nende kohta arvamuse avaldamine suulisel või muul looval viisil. Arvamust väljendades muusikalise oskussõnavara kasutamine.

2.1.6. Muusika õpitulemused ja õppesisu 4. klassis

4. klassis õpitakse muusikat 2 tundi nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Laulmine	Õpilane: 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest; 2) laulab eakohaseid ühe- ja kahehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule a cappella ja saatena; 3) rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;	Ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades laulmine. Laulmine koolikooris õpetaja valikul ja/või erinevates vokaalinstrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses, laulupeo traditsiooni ja tähenduse mõistmine. Eesti rahvalaulud (sh regilaulu), teiste rahvaste laulud. Laule õppides relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine; Üksinda ning koos musitseerides muusikaliste oskuste ja teadmiste kasutamine. Peast kooliastme ühislaulude laulmine. Kooliastme ühislaulud:

	<p>4) laulab peast kooliastme ühislause;</p> <p>5) laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI);</p> <p>6) duur- ja moll helilaad ning duur- ja mollkolmkõla seoses lauludega.</p>	<p>“Mu isamaa, mu õnn ja rõõm” (F. Pacius), "Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann), "Mu isamaa armas" (saksa rahvalaul), "Eesti lipp" (E. Võrk), "Püha öö" (F. Gruber), "Kas tunned maad" (J. Berad), "Meil aiaäärne tänavas" (eesti rahvalaul)</p>
Pillimäng	<p>Õpilane:</p> <p>1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinato'des;</p> <p>2) rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid;</p> <p>3) seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga.</p>	<p>Keha-, rütmi- ja plaatpillid ja nende kasutamine kaasmängudes ja/või ostinato'des.</p> <p>6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid.</p> <p>Absoluutsed helikõrgused pillimängus.</p> <p>Üksinda ning koos musitseerides muusikaliste oskuste ja teadmiste rakendamine.</p>
Muusikaline liikumine	<p>Õpilane:</p> <p>1) tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;</p> <p>2) tantsib eesti ja vene laulu- ja ringmänge.</p>	<p>Meloodia, rütmi, tempo, dünaamika ning vormi väljendamine liikumises.</p> <p>Eesti ja vene laulu- ja ringmängud.</p> <p>Üksinda ning koos musitseerides muusikaliste oskuste ja teadmiste rakendamine.</p>
Omalooming	<p>Õpilane:</p> <p>1) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;</p> <p>2) kasutab improvisatsioonides astmemudeleid;</p> <p>3) loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;</p> <p>4) kasutab muusika meeleolu väljendamiseks loovliikumist.</p>	<p>Rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, kaasmängude ja/või ostinato'de loomine rütmi- ja plaatpillide.</p> <p>Astmemudelite kasutamine improvisatsioonides.</p> <p>Tekstide loomine.</p> <p>Loovliikumine.</p> <p>Üksinda ning koos musitseerides muusikaliste oskuste ja teadmiste rakendamine.</p>
Muusika kuulamine ja	<p>Õpilane:</p> <p>1) kuulab ja eristab muusikapalades muusika</p>	<p>Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, vorm.</p>

muusikalugu	<p>väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm);</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara; 3) teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega; 4) kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor), koore ja dirigente kodukohas, 5) tuntumaid Eesti koore, teab Eesti laulupidude traditsiooni. 	<p>Muusikapala kuulamine, iseloomustamine, oma arvamuse põhjendamine, kasutades muusika oskussõnavara. Autorikaitse.</p> <p>Vokaalmuusika: hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliigid (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor), koorid ja dirigendid kodukohas, tuntumad Eesti koorid, Eesti laulupidude traditsioon.</p>
Muusikaline kirjaoskus	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: kaheksandiknoot, kuueteistkümnendiknoot, tervenoot ja -paus, punkt noodivältuse pikendajana; 2) laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides; 3) 2/4, 3/4 ja 4/4 taktimõõtude tähenduse mõistmine ja arvestamine musitseerimisel; 4) 2-osaline lihtvorm; 5) mõistab õpitud oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas. 	<p>Helivältus, rütmifiguurid, pausid ja nende kasutamine muusikalistes tegevustes: kaheksandiknoot, kuueteistkümnendiknoot, tervenoot ja -paus, punkt noodivältuse pikendajana.</p> <p>Laulmine noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides. 2/4, 3/4 ja 4/4 taktimõõdud.</p> <p>2-osaline lihtvorm.</p> <p>Oskussõnad:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) eeltakt, viulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli; b) vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon; c) tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton,

		bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, rahvapillid); d) tempo, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo
Õppekäigud	Õpilane: 1) arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil; 2) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.	Kogetud muusikaelamuste kirjeldamine ning nende kohta arvamuse avaldamine suulisel, kirjalikul või muul looval viisil. Arvamust väljendades muusikalise oskussõnavara kasutamine.

2.1.7. Muusika õpitulemused ja õppesisu 5. klassis

5. klassis õpitakse muusikat 1 tund nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Laulmine	Õpilane: 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest; 2) laulab eakohaseid ühe- ja kahehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule a cappella ja saatega; 3) rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes; 4) laulab peast kooliastme ühislaule; 5) laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades	Ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades laulmine. Laulmine koolikooris õpetaja valikul ja/või erinevates vokaalinstrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses, laulupeo traditsiooni ja tähenduse mõistmine. Eesti rahvalaulud (sh regilaulu), teiste rahvaste laulud. Laule õppides relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine. Duur- ja mollhelilaad ning duur- ja mollkolmkõla. Relatiivsete helikõrguste (astmete) seostamine absoluutsete helikõrgustega g–G2. Üksinda ning koos musitseerides muusikaliste oskuste ja teadmiste kasutamine.

	<p>käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI);</p> <p>6) duur- ja mollhelilaad ning duur- ja mollkolmkõla seoses lauludega;</p> <p>7) seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2.</p>	<p>Peast kooliastme ühislaulude laulmine. Kooliastme ühislaulud: "Mu isamaa, mu õnn ja rõõm" (F. Pacius), "Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann), "Mu isamaa armas" (saksa rahvalaul), "Eesti lipp" (E. Võrk), "Püha öö" (F. Gruber), "Kas tunned maad" (J. Berad), "Meil aiaäärne tänavas" (eesti rahvalaul)</p>
Pillimäng	<p>Õpilane:</p> <p>1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinato'des;</p> <p>2) rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid;</p> <p>3) seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga;</p> <p>4) seostab helistikke ja toonika kolmkõlasid C-duur, a-moll pillimänguga.</p>	<p>Keha-, rütmi- ja plaatpillid ja nende kasutamine kaasmängudes ja/või ostinato'des.</p> <p>6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtted.</p> <p>Absoluutsed helikõrgused pillimängus.</p> <p>Helistike ja toonika kolmkõlade C-duur, a-moll seostamine pillimänguga.</p> <p>Üksinda ning koos musitseerides muusikaliste oskuste ja teadmiste rakendamine.</p>
Muusikaline liikumine	<p>Õpilane:</p> <p>1) tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;</p> <p>2) väljendab liikumise kaudu eri maade (valikuliselt: Vene, Soome, Läti, Leedu, Rootsi, Norra) rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid.</p>	<p>Meloodia, rütmi, tempo, dünaamika ning vormi väljendamine liikumises.</p> <p>Eri maade rahvamuusika (valikuliselt: Vene, Soome, Läti, Leedu, Rootsi, Norra).</p> <p>Üksinda ning koos musitseerides muusikaliste oskuste ja teadmiste rakendamine.</p>
Omalooming	<p>Õpilane:</p> <p>1) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;</p> <p>2) kasutab improvisatsioonides astmemudeleid;</p> <p>3) loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;</p>	<p>Rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, kaasmängude ja/või ostinato'de loomine rütmi- ja plaatpillidel.</p> <p>Astmemudelite kasutamine improvisatsioonides.</p> <p>Tekstide loomine.</p> <p>Loovliikumine.</p> <p>Üksinda ning koos musitseerides muusikaliste oskuste ja</p>

	4) kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.	teadmiste rakendamine.
Muusika kuulamine ja muusikalugu	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm); 2) iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara; 3) teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega; 4) kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: 5) hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor), koore ja dirigente kodukohas, 6) tuntumaid Eesti koore, teab Eesti laulupidude traditsiooni; 7) kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit; 8) tunneb ja eristab eesti ja vene rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; 9) oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi. 	<p>Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, vorm.</p> <p>Muusikapala kuulamine, iseloomustamine, oma arvamuse põhjendamine, kasutades muusika oskussõnavara.</p> <p>Autorikaitse.</p> <p>Vokaalmuusika: hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliigid (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor), koorid ja dirigendid kodukohas, tuntumad Eesti koorid, Eesti laulupidude traditsioon.</p> <p>Instrumentaalmuusika: pillirühmad (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid), sümfooniaorkester.</p> <p>Eesti ja vene rahvamuusika: rahvalaulud, -pillid, -tantsud.</p> <p>Eesti rahvamuusika suursündmused.</p>
Muusikaline kirjaoskus	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: kaheksandiknoot, kuueteistkümnendiknoot, tervenoot ja -paus, punkt 	<p>Helivältus, rütmifiguurid, pausid ja nende kasutamine muusikalistes tegevustes: kaheksandiknoot, kuueteistkümnendiknoot, tervenoot ja -paus, punkt noodivältuse pikendajana.</p> <p>Laulmine noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO₁, LE,</p>

	<p>noodivältuse pikendajana;</p> <p>2) laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides;</p> <p>3) tunneb helistikke: C - a; G – e, F – d;</p> <p>4) mõistab õpitud oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas.</p>	<p>NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides.</p> <p>Helistikud: C - a; G – e, F – d</p> <p>Oskussõnad: helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud.</p>
Õppekäigud	<p>Õpilane:</p> <p>1) arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;</p> <p>2) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.</p>	<p>Kogetud muusikaelamuste kirjeldamine ning nende kohta arvamuse avaldamine suulisel, kirjalikul või muul looval viisil.</p> <p>Arvamust väljendades muusikalise oskussõnavara kasutamine.</p>

2.1.8. Muusika õpitulemused ja õppesisu 6. klassis

6. klassis õpitakse muusikat 1 tund nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Laulmine	<p>Õpilane:</p> <p>1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest;</p> <p>2) laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule a cappella ja saatega;</p> <p>3) rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas laudes;</p>	<p>Ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades laulmine.</p> <p>Laulmine koolikooris õpetaja valikul ja/või erinevates vokaalinstrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivalises tegevuses, laulupeo traditsiooni ja tähenduse mõistmine.</p> <p>Eesti rahvalaulud (sh regilaulu), teiste rahvaste laulud.</p> <p>Laule õppides relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine.</p> <p>Duur- ja mollhelilaad ning duur- ja mollkolmkõla.</p>

	<p>4) laulab peast kooliastme ühislaule;</p> <p>5) laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI);</p> <p>6) duur- ja mollhelilaad ning duur- ja mollkolmkõla seoses lauludega;</p> <p>7) seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2.</p>	<p>Relatiivsete helikõrguste (astmete) seostamine absoluutsete helikõrgustega g–G2.</p> <p>Üksinda ning koos musitseerides muusikaliste oskuste ja teadmiste kasutamine.</p> <p>Peast kooliastme ühislaulude laulmine. Kooliastme ühislaulud:</p> <p>"Mu isamaa, mu õnn ja rõõm" (F. Pacius), "Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann), "Mu isamaa armas" (saksa rahvalaul), "Eesti lipp" (E. Võrk), "Püha öö" (F. Gruber), "Kas tunned maad" (J. Berad), "Meil aiaäärne tänavas" (eesti rahvalaul)</p>
Pillimäng	<p>Õpilane:</p> <p>1) asutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinato'des;</p> <p>2) rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle, plokkflöödi või kitarrimänguvõtteid;</p> <p>3) seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga;</p> <p>4) seostab helistikke ja toonika kolmkõlasid C-duur, a-moll pillimänguga;</p> <p>5) seostab helistikke G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll pillimänguga.</p>	<p>Keha-, rütmi- ja plaatpillid ja nende kasutamine kaasmängudes ja/või ostinato'des.</p> <p>6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtted.</p> <p>Absoluutsed helikõrgused pillimängus.</p> <p>Helistike ja toonika kolmkõlade C-duur, a-moll seostamine pillimänguga.</p> <p>Helistike G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga.</p> <p>Üksinda ning koos musitseerides muusikaliste oskuste ja teadmiste rakendamine.</p>
Muusikaline liikumine	<p>Õpilane:</p> <p>1) tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;</p> <p>2) väljendab liikumise kaudu eri maade (valikuliselt: Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari, Saksa) rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke</p>	<p>Meloodia, rütmi, tempo, dünaamika ning vormi väljendamine liikumises.</p> <p>Eri maade rahvamuusika (valikuliselt: Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari, Saksa).</p> <p>Üksinda ning koos musitseerides muusikaliste oskuste ja teadmiste rakendamine.</p>

	<p>karaktereid.</p>	
<p>Omalooming</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; 2) kasutab improvisatsioonides astmemudeleid; 3) loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne; 4) kasutab muusika karakteri ja meeoleolu väljendamiseks loovliikumist. 	<p>Rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, kaasmängude ja/või ostinato'de loomine rütmi- ja plaatpillidel. Astmemudelite kasutamine improvisatsioonides. Tekstide loomine. Loovliikumine. Üksinda ning koos musitseerides muusikaliste oskuste ja teadmiste rakendamine.</p>
<p>Muusika kuulamine ja muusikalugu</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm); 2) iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara; 3) teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega; 4) kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor), koore ja dirigente kodukohas, tuntumaid Eesti koore, teab Eesti laulupidude traditsiooni; 5) kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit; 6) tunneb ja eristab eesti ja vene rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; 7) oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi; 	<p>Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, vorm. Muusikapala kuulamine, iseloomustamine, oma arvamuse põhjendamine, kasutades muusika oskussõnavara. Autorikaitse. Vokaalmuusika: hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliigid (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor), koorid ja dirigendid kodukohas, tuntumad Eesti koorid, Eesti laulupidude traditsioon. Instrumentaalmuusika: pillirühmad (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid), sümfooniaorkester. Eesti ja vene rahvamuusika: rahvalaulud, -pillid, -tantsud. Eesti rahvamuusika suursündmused. Erinevad muusikatraditsioonid (valikuliselt: Vene, Soome, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa).</p>

	8) on tutvunud (valikuliselt) Vene, Soome, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatraditsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt.	
Muusikaline kirjaoskus	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: kaheksandiknoot ja -paus, kuuteistkümnendiknoot, tervenoot ja -paus, punkt noodivältuse pikendajana; 2) laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides; 3) mõistab õpitud oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas. 	<p>Helivältus, rütmifiguurid, pausid ja nende kasutamine muusikalistes tegevustes: kaheksandiknoot, kuuteistkümnendiknoot, tervenoot ja -paus, punkt noodivältuse pikendajana.</p> <p>Laulmine noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides.</p> <p>Oskussõnad: tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando.</p>
Õppekäigud	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil; 2) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara. 	<p>Kogetud muusikaelamuste kirjeldamine ning nende kohta arvamuse avaldamine suulisel, kirjalikul või muul looval viisil.</p> <p>Arvamust väljendades muusikalise oskussõnavara kasutamine.</p>

LISA 9 Liikumise ainekava

Ainevaldkond “Liikumine” (sisaldab “Kehalise kasvatuse” õpitulemusi)

1. Üldalused

1.1. Ainevaldkonna õppeained ja nende maht

Ainevaldkonda kuulub õppeainena liikumine, mida õpitakse alates 1. klassist.

I kooliaste

- 1. klass - 2 tundi nädalas
- 2. klass - 3 tundi nädalas
- 3. klass - 3 tundi nädalas

II kooliaste

- 4. klass - 2 tundi nädalas
- 5. klass - 3 tundi nädalas
- 6. klass - 3 tundi nädalas

1.2. Ainevaldkonna kirjeldus

Liikumise ainevaldkond toetab õpilasi tervist väärtustava eluviisi kujundamisel, loob aluse õpilaste iseseisvale liikumisharrastusele, soodustab huvi spordi ning selle harrastamise vastu, annab võimaluse kogeda enda väljendamist läbi liikumise. Liikumine toetab õpilase nii kehalist/liigutuslikku kui ka kõlbelist, sotsiaalset ja esteetilist arengut ning tema kujunemist terviklikuks ja tasakaalus isiksuseks. Liikumine toetab õpilaste koostöö- ja eneseväljendusoskuse arendamist ning soodustab sallivat suhtumist kaaslastesse ja on seeläbi äärmiselt olulisel kohal üldoskuste ja võtmepädevuste arengu toetamisel.

Põhialadena kuuluvad põhikooli liikumise ainekavva kuus spordiala: võimlemine, kergejõustik (I kooliastme õpitulemustes ja õppesisus esitatud põhiliikumisviisidena jooks, hüpped ja visked), liikumis- ja sportmängud (korv-, võrk- ja jalgpall), tantsuline liikumine, talialad (suusatamine ja uisutamine) ning orienteerumine. I kooliastmes läbivad õpilased ujumise algõpetuse kursuse. Teadmisi spordist ja liikumisest/sportimisest edastatakse kehalise kasvatus tundides praktilises tegevuses ja/või õpilasi iseseisvale (tunnivälisele) õppele suunates. Igal õppeaastal täiendavad liikumise õpetajad õppeprogrammi vastavalt õpilaste huvidele erinevate spordialadega (nt käsipall, saalihoki, pesapall, sulgpall, erinevad tantsustiilid jm).

1.3. Võtmepädevuste kujundamine ainevaldkonnas

Avatud Kooli võtmepädevused sisaldavad endas kõiki riikliku õppekava üldpädevusi. Õppetöö planeerimisel ja läbiviimisel jälgitakse ja toetatakse lastes kõigi võtmepädevuste arengut. Liikumine on võtmepädevustega seotud järgmiselt:

Iseseisev mõtleja – oskab mõelda, on tark ja teaduslik, uurib.

Liikumine võimaldab õpilastes arendada iseseiseva töö oskust, probleemide märkamist, täpsustamist ning lahenduste leidmist. Liikumises õpivad õpilased analüüsima oma kehalisi võimeid ja liigutusoskusi, uurima ja kavandama tegevusi ning tegutsema sihipäraselt, selleks et tugevdada tervist ja parandada töövõimet.

Isikupärane looja – loob ja väljendab.

Võtmepädevusena on tugevalt liikumise kujundada. Oluline on võimaldada lastel tunnetada endas loojat – kogeda enda väljendamist läbi liikumise. Oluline on, et lapsed kogeksid rõõmu ja rahulolu tehtud tööst ning õpiksid märkama ja analüüsima oma töö arengut.

Aktiivne õppiija – on tegus, initsiatiivikas, uudishimulik, teadmistejanuline, väärtustab tagasisidet.

Õpilasel kujuneb oskus analüüsida ja hinnata enda liigutusoskusi ja kehalisi võimeid ning kavandada meetmeid, kuidas neid täiustada. Koolis tekkinud huvi liikumise/sportimise vastu loob aluse ja eeldused õppida uusi sobivaid liikumisviise. Liikumises on oluline roll tagasiside andmise ja vastuvõtmise õppimisel. Lapsed õpivad andma konstruktiivset tagasisidet ning väärtustama tagasiside olulisust oma töö veelgi paremaks muutmisel.

Avatud kaaslane – hoolib ja teeb koostööd.

Liikumises on lisaks iseseisvale tööle suur osakaal ka grupitööl. Ühise tulemuse nimel pingutamise võimaldab õppida teadlikku koostööd. Abivalmis ja sõbralik suhtumine kaaslastesse ning ausa mängu põhimõtete järgimine sportlikes tegevustes toetavad kõlblise isiksuse kujunemist. Koostöö liikudes/sportides õpetab inimeste erinevusi aktsepteerima, neid suhtlemisel arvestama, ent ka ennast kehtestama. Kehakultuur kujundab viisakat, tähelepanelikku, abivalmis ja sallivat suhtumist kaaslastesse.

Tasakaalus isikus – teadlikkus ja enesejuhtimine.

Antud võtmepädevuse sisuks on lisaks akadeemilisele arengule toetada ja väärtustada ka terve isiksuse teisi aspekte (liikumine, tervislikkus, vaimne tervis). Liikumise tunnid annavad siia olulise praktilise väljundi läbi füüsilise liikumise. Füüsilise liikumise tehnikad ja praktikad võivad olla abiks stressi ja suure pinge maandamisel. Liikumises tähtsustatakse tervist ning jätkusuutlikku eluviisi. Arusaam, et tervist tuleb kaitsta ja tugevdada, aitab õpilastel teha põhjendatud valikuid tervisekäitumises. Loomine ja liikumine pakuvad õpilastele rõõmu ja eneseväärikustunnet. Liikumises on võimalused toetada laste enesemääratluse ja kultuuripädevuste arengut.

1.4. Ainevaldkonna õppeainete lõiming teiste ainevaldkondadega

Keeled. Keelepädevust kujundatakse liikumises funktsionaalse lugemisoskuse, suulise ja kirjaliku teksti loomise, infokanalite kasutamise ning eneseväljendusoskuse arendamise kaudu. Liikumist õpetatakse lähtudes keelekümbeluse põhimõtetest ja LAK-õppe meetoditest, nii eesti, vene kui ka inglise keeles.

Matemaatika. Liikumises arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist. Liikumise osaoskuste arendamisel rakendatakse matemaatikas omandatud oskusi (nt arvutamine, loendamine, võrdlemine, mõõtmine) ja mõisteid (nt geomeetrilised kujundid, mõõtühikud, koordinaadid).

Loodusained. Liikumises teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeeli, häält ja selle kasutamist, jälgitakse oma keha liikumist ja arengut, väärtustatakse liikumisel ja sportimisel keskkonda. Liikumise kaudu kinnistuvad teadmised ja oskused, mis on omandatud inimeseõpetuses ja loodusõpetuses.

Sotsiaalained. Liikumises omandatud teadmised erinevate rahvaste pärimuskultuurist, liikumis- ja spordikultuurist avardavad õpilase silmaringi. Tervist väärtustava eluviisi omaksvõtmine ja teadlikkus soodustavad õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kodanikuks. Liikumine toetab koostöö- ja eneseväljendusoskuse arendamist ning soodustab sallivat suhtumist kaaslastesse.

Loovained ja muusika. Liikumistund toetab kunstipädevuse kujunemist. Õpilaste tähelepanu juhitakse spordi ja kehakultuuri kujutamise- ning avaldumisvõimalustele kujutavas kunstis ja muusikas, spordialade/liikumisviiside, sh tantsu isikupärasele ja loomingulisele käsitlusele. Samuti kujundatakse valmisolekut leida ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskust märgata ilu ümbritsevas elukeskkonnas. Tehnoloogiline pädevus võimaldab rakendada teaduse ja tehnika saavutusi erinevates spordialades, liikumisviisides, musitseerimisel ning järgida tervisliku toitumise põhitõdesid.

1.5. Kesksete teemade rakendamine ainevaldkonnas

Inimeseks olemine. Liikumistundides saab õpilane teadlikuks oma võimetest ja nende arendamise oskustest läbi iseseisvalt ja grupis töötamise. Õpilasi suunatakse enda tegevust kirjeldama ja analüüsima. Grupis töötades arendatakse õpilastes koostöövalmidust ja -oskust ning sallivust teiste inimeste tegevuste ja arvamuste suhtes. Õpetaja eeskujul kujundavad õpilased tolerantset suhtumist erinevate võimetega kaaslastesse. Liikumistunnis kogetu aitab õpilastel mõista tervete eluviiside ja tervisliku toitumise tähtsust ning keskkonna ja tervise seoseid. Koolis tekkinud huvi liikumise ja sportimise vastu loob aluse ja eeldused õppida uusi sobivaid liikumisviise, kujundada hobisid vms.

Aeg ja ruum. Erinevate rahvaste pärimus, liikumisviisid, harrastused, traditsioonid aitavad mõista ajalugu ja keskkonda.

Loodus ja tehnoloogia. Liikumise õppimine aitab õpilastel mõista keskkonna ja tervise seoseid ning analüüsida, kuidas erinevad teaduse ja tehnika saavutused on kujundanud spordialasid, liikumisviise ning seeläbi ühiskonda.

Kogukond ja ühiskond ja globaalne areng. Liikumistunnis õpitakse tundma tervislikke eluviise, tutvutakse liikumise valdkonnaga seotud elukutsete ja institutsioonidega ning nende rolliga kogukonnas, ühiskonnas, maailmas. Tervist väärtustava eluviisi omaksvõtmine ja teadlikkus erinevatest rollidest kogukonnas/ühiskonnas soodustavad õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kodanikuks. Õpilasi innustatakse organiseerima õpetaja juhendamisel tunniväliseid liikumisharrastuslikke tegevusi, mis arendab õpilaste ettevõtlikkust. Grupis töötades arendatakse õpilastes koostöövalmidust ja -oskust, sallivust, teistega arvestamist.

1.6. Hindamise alused

Hindamine toimub vastavalt Avatud Koolis kehtivale hindamisjuhendile. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Kujundav hindamine annab infot töö protsessi ja tulemuse ning õpilase suhtumise kohta liikumisse.

- Õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ja konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja arenguruumi kohta.
- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.
- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle, oma panusele, tugevustele ja arenguruumile.

I kooliastmes hinnatakse õpilaste tegevust tundides (aktiivsus, kaasatõõtamine, püüdlikkus, reeglite, hügieeni- ja ohutusnõuete järgimine jm). Õpitulemustena esitatud liigutusoskusi hinnates arvestatakse nii saavutatud taset kui ka tööd, mida õpilased tegid tegevuse/harjutuse omandamiseks.

II kooliastmes hinnatakse teadmiste ja oskuste omandamist, teadmiste rakendamist ning õpilaste koostööoskust. Kehalistele võimetele hinnangut andes arvestatakse tulemuse kõrval ka õpilaste arengut ning tulemuse saavutamise nimel tehtud tööd. Hinnata tuleb ka õpilaste tunnivälisest kehalist aktiivsust ning oma klassi ja/või kooli esindamist spordivõistlustel, tantsuüritustel jm

1.7. Füüsiline õppekeskkond

Kool tagab liikumise läbiviimiseks vajalikud töövahendid ja tingimused:

- 1) liikumise tunnid spordirajatistes (võimlas, staadionil, ujulas, aeroobika- ja tantsutundide ruumis), kus on vajalik sisseseade ainekava kohasteks õppetegevusteks;

Kool võimaldab:

- 1) kasutada suusarada ja/või uisuväljakut, terviserada ja ujulat;
- 2) kasutada hügieeniharjumuste kujundamiseks rõivistuid ning pesemisruume.

Liikumise õppimise vältimatuks keskkonnaks on lisaks koolimajale ka muuseumid, stuudiod, spordiasutused ja ka looduslik keskkond. Kooli asukoht Põhja-Tallinnas võimaldab lihtsa ligipääsu nii mere äärde, parkidesse kui ka teemakohastesse asutustesse liikumise ainevaldkonna tundide läbiviimiseks.

2. Liikumine

2.1. Liikumise ainekava

2.1.1. Liikumise õppeaine kirjeldus

Liikumise õpetamise eesmärgiks on kujundada õpilastes eakohane kehakultuuripädevus: suutlikkus väärtustada kehalist aktiivsust ja tervislikku eluviisi elustiili osana; oskus anda hinnangut kehalisele vormisolekule, valmisolek harrastada sobivat spordiala või liikumisviisi; suutlikkus suhtuda sallivalt kaaslastesse, järgida ausa mängu reegleid ning väärtustada koostööd sportimisel ja liikumisel.

Liikumise tundides omandatud teadmised, oskused ja kogemused soodustavad õpilase mitmekülgset arengut ning võimaldavad tal leida endale jõukohase, turvalise ja tervisliku liikumisharrastuse. Liikumises juhitakse õpilast oma kehalise vormisoleku taset jälgima ning regulaarselt harjutades ning uusi teadmisi ja oskusi hankides edendama. Koolis tekkinud huvi liikumise ja sportimise vastu loob aluse õppida uusi ja sobivaid liikumisviise.

Liikumises toetatakse väärtuste kujunemist tervist ning jätkusuutlikku eluviisi tähtsustava õppega. Arusaam, et tervist tuleb kaitsta ja tugevdada, aitab õpilasel teha põhjendatud valikuid tervisekäitumises. Austus looduse vastu soodustab keskkonda säästvat liikumist. Abivalmis ja sõbralik suhtumine oma kaaslastesse ning ausa mängu põhimõtete tähtsustamine sportlikes tegevustes toetavad isiksuse kujunemist. Koostöö sportides õpetab inimeste erinevusi aktsepteerima, neid suhtlemisel arvestama ja ka ennast kehtestama.

Liikumist õpetatakse teemapõhiselt (nt rahvatantsu tsükel; pallimängu tsükel; talispordi tsükel jne). Teemapõhiste tsüklite eesmärk on äratada õpilastes huvi erinevate liikumise valdkondade vastu ja aidata õpilastel leida üles just talle huvipakkuvad valdkonnad,

millega süvitsi tegelemist on neil võimalik jätkata ka tunniväliselt Avatud Kooli huvikoolis. Teemapõhised tsüklid kajastuvad õpetajate tööplaanis ning neid tutvustatakse õpilastele iga kooliaasta alguses.

Liikumise õpetamise põhimõtted:

- 1) Liikumist õpetatakse lähtudes **keelekümluse põhimõtetest ja LAK-õppe meetoditest.**
- 2) Liikumise õpetamisel tagatakse **turvaline praktiline harjutamine tundides ning organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena.**
- 3) Liikumise õpetamine on **temaatilises seoses teiste õppeainete ja kesksete teemadega.**
- 4) Liikumise üheks eesmärgiks on **omandada konstruktiivse tagasiside andmise ja vastuvõtmise oskus** ning kogeda sisulise tagasiside vajalikkust oma tegevuste täiustamisel ja viimistlemisel varasemast veelgi kõrgemal tasemel.
- 5) Õpilane on õpetaja **võrdväärne partner**, õpetaja tähtsustab õpilaste eelteadmisi ja huvisid, suunab neid oma potentsiaali avastama ja rakendama. Õppe keskmes on õpilased, kelle **individuaalsusega on iga tunni planeerimisel arvestatud.**
- 6) Kasutatakse **diferentseeritud õppeülesandeid**, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni.
- 7) Toetatakse õpilaste **teadmiste, oskuste ja hoiakute** arengut, sealjuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel.
- 8) Arvestatakse õpilaste **võimeid ja suutlikkust, kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas.**
- 9) Kasutatakse **mitmekülgset õppemeetodite valikut** rõhuasetusega aktiivõppemeetoditel.
- 10) Õpilastele võimaldatakse **õppida üksi ja koos teistega** (paaris- ja rühmatööd), et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks
- 11) **Iseseisva õppe ajal** on õpilastel võimalus omal tempos ülesannetega tegeleda ning saada õpetajalt selle kohta tagasisidet.
- 12) **Koostöise õppimise vormis** on õpilastel lisaks liikumise valdkonna õpitulemustele võimalus arendada oma sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi, koostööoskusi ja eneseväljendusoskust.

- 13) Liikumist õpetades kasutatakse **nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial** põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid.

2.1.2. Liikumise õppe- ja kasvatuseesmärgid I ja II kooliastmes

3. klassi lõpetaja:

- 1) kirjeldab regulaarse liikumise/sportimise tähtsust tervisele, nimetab põhjusi, miks peab olema kehaliselt aktiivne;
- 2) omandab kooliastme ainekavva kuuluvate liikumisviiside/kehaliste harjutuste tehnika, sooritab põhiliikumisviise liigutusoskuste tasemel;
- 3) teab/kirjeldab, kuidas tuleb käituda liikumise tunnis (võimlas, staadionil, maastikul jne), täidab õpetaja seatud ohutusnõudeid ja hügieenireegleid, loetleb ohuallikaid liikumis- /sportimispaikades ja kooliteel ning kirjeldab ohutu liikumise, sportimise ja liiklemise võimalusi;
- 4) sooritab õpetaja juhendamisel kontrollharjutusi, annab hinnangu oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske);
- 5) teab, kuidas käituda kehalisi harjutusi sooritades (on viisakas, sõbralik ja abivalmis, täidab kokkulepitud (mängu)reegleid, kasutab heaperemehelikult kooli spordivahendeid ja -inventari);
- 6) loetleb spordialasid ja nimetab Eesti tuntud sportlasi, nimetab Eestis toimuvaid spordivõistlusi ning tantsuüritusi;
- 7) harjutab aktiivselt liikumise tundides, oskab iseseisvalt ja koos kaaslastega ohutult mängida liikumismänge, tahab õppida uusi kehalisi harjutusi ja liikumisviise.

6. klassi lõpetaja:

- 1) selgitab kehalise aktiivsuse ja hea rühi tähtsust inimese tervisele ning kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis, kirjeldab oma kehalist aktiivsust/liikumisharrastust;
- 2) omandab kooliastme ainekavva kuuluvate kehaliste harjutuste (spordialade/liikumisviiside) tehnika, teab, kuidas õpitud alasil iseseisvalt sooritada, sooritab põhiliikumisviise liigutusvilumuste tasemel;
- 3) selgitab liikumise tundides kehtivate ohutus- ja hügieeninõuete ning iseseisva ohutu liikumisharrastuse/liiklemise vajalikkust, järgib ohutus- ja hügieenireegleid kehalise kasvatuses tundides ning tunnivälistel spordiüritustel;
- 4) sooritab kontrollharjutusi ja kehalise võimekuse katseid, võrdleb saavutatud tulemusi varasemate tulemustega, valib õpetaja juhendusel rühti ja kehalist võimekust parandavaid harjutusi ja sooritab neid;
- 5) mõistab hea käitumise, reeglite järgimise, keskkonda säästva suhtumise ja koostöö tegemise vajalikkust sportimisel/liikumisel, täidab reegleid ja võistlusmäärusi kehalisi harjutusi õppides ning liikudes, on valmis tegema koostööd (sooritama koos harjutusi, kuuluma ühte võistkonda jne) kõigi kaaslastega, kirjeldab ausa mängu põhimõtete realiseerimist spordis ja teistes tegevustes;
- 6) kirjeldab sobivaid oskussõnu kasutades nähtud spordivõistlust ja/või tantsuüritust ning oma muljeid sellest, nimetab Eesti ja maailma tuntud sportlasi ning võistkondi, teab valdkonnaga seotud ameteid/elukutseid ja nende eripära, maailmas toimuvaid suurvõistlusi ja olulisemaid fakte antiikolümpiamängudest;
- 7) harjutab aktiivselt liikumise tundides, tunneb huvi koolis toimuvate spordi- ja tantsuürituste vastu, võtab neist osa võistleja, osaleja või pealtvaatajana, oskab sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne, soovib õppida uusi kehalisi harjutusi ja liikumisviise ning omandada teadmisi iseseisvaks sportimiseks/liikumiseks, osaleb tervisespordiüritustel.

2.1.3. Liikumise õpitulemused ja õppesisu 1. klassis

1. klassis õpitakse liikumist 2 tundi nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Teadmised spordist ja liikumisviisidest	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab regulaarse liikumise/sportimise tähtsust tervisele; 2) nimetab põhjusi, miks ta peab olema kehaliselt aktiivne; 3) oskab käituda kehalise kasvatuses tunnis, liikudes/sportides erinevates sportimispaikades ning liigeldes tänaval; 4) järgib õpetaja seatud reegleid ja ohutusnõudeid; 5) täidab mängureegleid; teab ja täidab (õpetaja seatud) hügieeninõudeid; 6) annab hinnangu oma kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske); 7) loetleb spordialasid. 	Liikumise ja sportimise tähtsus inimese tervisele. Liikumissoovitused I kooliastme õpilasele. Liikumine/sportimine üksi ja koos kaaslastega, oma kaaslase soorituse kirjeldamine ning hinnangu andmine. Ohutu liikumise/liiklemise juhised õpilasele, käitumisreeglid kehalise kasvatuses tunnis; ohutu ja kaaslasi arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeledes; ohutu liiklemine sportimispaikadesse ja kooliteel. Hügieenireeglid kehalise harjutuse tehes. Teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietumisest. Pesemise vajalikkus kehaliste harjutuste tegemise järel. Elementaarsed teadmised spordialadest.
Jooks, hüpped	Õpilane:	Jooks. Jooksuasend, jooksuliigutused, jooksu alustamine ja lõpetamine,

ja visked	<ol style="list-style-type: none"> 1) jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega; 2) läbib joostes võimetekohase tempoga 500m distantsti; 3) sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes ja pendelteatejooksus; 4) sooritab palliviske paigalt; 5) sooritab paigalt kaugushüppe. 	<p>jooks erinevatest lähteasenditest, mitmesugused jooksuharjutused, jookse erinevas tempos. Kiirendusjooks, kestmisjooks, võimetekohase jooksutempo valimine. Püstistart koos stardikäsklustega. Teatevahetuse õppimine lihtsates teatevõistlustes, pendelteatejooks teatepulgaga. Hüpped. Paigalt kaugushüpe, maandumine kaugushüppes. Madalatest takistustest ülehüpped mõlema jalaga.</p> <p>Visked. Viskepalli hoie. Tennispallivise ülalt täpsusele ja kaugusele. Pallivise paigalt.</p>
Liikumismängud	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab harjutusi erinevaid palle põrgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge; 2) mängib rahvastepalli lihtsustatud reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust. 	<p>Jooksu- ja hüppemängud. Mängud (jõukohaste vahendite) viskamise, heitmise ja tõukamisega. Liikumismängud väljas/maastikul. Liikumine (jooksud, pidurdused, suunamuutused) pallita ja palliga.</p> <p>Pallikäsitsemise harjutused: põrgatamine, vedamine, viskamine, söötmine ja püüdmine. Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused palliga. Rahvastepall.</p>
Võimlemine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab liikuda, kasutades rivisammu; 2) sooritab tireli ette, turiseisu ja kaldpinnalt tireli taha; 3) hüpleb hübitsat tiirutades ette (30 sekundi jooksul järjest). 	<p>Rivikorra harjutused. Rivistumine viirgu ja kolonni, harvenemine ja koondumine, tervitamine, loendamine, pöörded paigal, kujundliikumised.</p> <p>Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Päkikõnd, kõnd kandadel, liikumine juurdevõtusammuga kõrvale, rivisamm.</p> <p>Üldkoormavad ja koordineerimise arendavad hüplemisharjutused. Harki- ja käärihüplemine, hüplemine hübitsa tiirutamisega ette jalalt jalale, koordineerimisharjutused.</p> <p>Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Üldarendavad</p>

		<p>võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega, harjutused vahendita ja vahenditega saatelugemise ning muusika saatel.</p> <p>Rakendusvõimlemine. Ronimine varbseinal, kaldpingil, üle takistuste ja takistuste alt, rippseis, ripped ja toengud.</p> <p>Akrobaatilised harjutused. Veered kägaras ja sirutatult, juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tireliks, tirel ette, kaldpinnalt tirel taha, veere taha turiseisu, kaarsild, toengkägarast ülesirutushüpe maandumisasendi fikseerimisega.</p> <p>Tasakaaluharjutused. Liikumine joonel, pingil, kasutades erinevaid kõnni- ja jooksusamme, päkkõnd ja pöörded päkkadel, võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja peatumistega, tasakaalu arendavad liikumismängud.</p> <p>Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks. Sirutus-mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt maandumisasendi fikseerimisega.</p>
Talialad: uisutamine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) libiseb jalgade tõukega paralleelsetel uiskudel; 2) oskab sõitu alustada ja lõpetada; 3) uisutab järjest 4 minutit. 	<p>Uisutamine: Uiskude kandmine. Uisurivi. Kõnd ja libisemine uiskudel. Kehaasend. Käte ja jalgade töö uisutamisel. Jalgade tõuge ja libisemine paralleelsetel uiskudel. Sõidu alustamine ja lõpetamine (pidurdamine).</p>
Tantsuline liikumine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mängib/tantsib õpitud eesti, vene laulumänge; 2) tantsib õpitud eesti, vene ja teiste rahvaste (st lähtuvalt õpilaste etnilisest taustast) rahvatantse; 3) liigub vastavalt muusikale, rütmile, helile. 	<p>Eesti ja vene laulumängud.</p> <p>Eesti, vene ja teiste rahvaste rahvatantsud.</p> <p>Lihtsamad tantsuvõtted ja tantsusammud. Liikumine ruumis kasutades erinevaid suundi, tasandeid ja tantsujooniseid üksi, paaris ja grupis. Sammud ja liikumised, rütmi ja koordinatsiooniharjutused vastavalt muusika iseloomule.</p>

2.2.4. Liikumise õpitulemused ja õppesisu 2. klassis

2. klassis õpitakse liikumist 3 tundi nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Teadmised spordist ja liikumisviisidest	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab regulaarse liikumise/sportimise tähtsust tervisele; 2) nimetab põhjusi, miks ta peab olema kehaliselt aktiivne; 3) oskab käituda kehalise kasvatuses tunnis, liikudes/sportides erinevates sportimispaikades ning liigeldes tänaval; 4) järgib õpetaja seatud reegleid ja ohutusnõudeid; 5) täidab mängureegleid; 6) teab ja täidab (õpetaja seatud) hügieeninõudeid; 7) annab hinnangu oma kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske); 8) loetleb spordialasid. 	<p>Liikumise ja sportimise tähtsus inimese tervisele. Liikumissoovitused I kooliastme õpilasele. Liikumine/sportimine üksi ja koos kaaslastega, oma kaaslase soorituse kirjeldamine ning hinnangu andmine. Ohutu liikumise/liiklemise juhised õpilasele, käitumisreeglid kehalise kasvatuses tunnis; ohutu ja kaaslasi arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeledes; ohutu liiklemine sportimispaikadesse ja kooliteel. Hügieenireeglid kehalise harjutuse tehes. Teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietumisest. Pesemise vajalikkus kehaliste harjutuste tegemise järel. Elementaarsed teadmised spordialadest.</p>
Jooks, hüpped	Õpilane:	Jooks. Jooksuasend, jooksuliigutused, jooks erinevas tempos.

ja visked	<ol style="list-style-type: none"> 1) jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega; 2) läbib joostes võimetekohase tempoga 500m distantssi; 3) sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes ja pendelteatejooksus; 4) sooritab palliviske paigalt; 5) sooritab paigalt kaugushüppe. 	<p>Võimetekohase jooksutempo valimine. Pendelteatejooks teatepulgaga Hüpped. Paigalt kaugushüpe, maandumine kaugushüppes. Hüpped hoojooksult, et omandada jooksu ja hüppe ühendamise oskus. Madalatest takistustest ülehüpped parema ja vasaku jalaga. Visked. Tennispallivise ülalt täpsusele ja kaugusele. Pallivise paigalt.</p>
Liikumismängid	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab harjutusi erinevaid palle põrgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge; 2) mängib rahvastepalli lihtsustatud reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust. 	<p>Jooksu-, hüppe- ja viskemängud. Pallikäsitsemisharjutused, viskamine ja püüdmine. Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused pallidega. Rahvastepall. Maastikumängud.</p>
Võimlemine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab liikuda, kasutades rivisammu; 2) sooritab tireli ette, turiseisu ja kaldpinnalt tireli taha; 3) hüpleb hüpitsat tiirutades ette (30 sekundi jooksul järjest). 	<p>Rivi- ja korraharjutused. Loendamine, harvenemine ja koondumine. Hüppega pöörded paigal. Kujundliikumised. Kõnniharjutused. Rivisamm (P) ja võimlejasamm (T). Põhivõimlemine ja üldarendavad harjutused. Üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega, harjutused vahendita ja vahenditega saatelugemise ning muusika saatel. Lühike põhivõimlemise kombinatsioon. Hüplemisharjutused: hüplemine hüpitsa tiirutamisega ette. Koordinatsiooniharjutused. Rakendusvõimlemine. Rippseis ja ripped; ronimine varbseinal, üle takistuste ja takistuste alt. Tasakaaluharjutused. Päkk-kõnd joonel,</p>

		<p>pingil ja poomil; pöörded päkkadel pingil. Tasakaalu arendavad mängud.</p> <p>Akrobaatika. Veered kägaras ja sirutatult, juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tireliks, trel ette, veere taha turiseisu, turiseis, toengkägarast sirutushüpe maandumisasendi fikseerimisega. Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks. Mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt maandumisasendi fikseerimisega, harjutused äratõuke õppimiseks hoolaualt.</p> <p>Rivikorra harjutused. Rivistumine viirgu ja kolonni, harvenemine ja koondumine, tervitamine, loendamine, pöörded paigal, kujundliikumised.</p>
Talialad: suusatamine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab suuski jalga panna ja suusakeppe õigesti käes hoida; 2) suusatab paaristõukelise sammuta sõiduviisiga ja vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga; 3) laskub mäest põhiasendis; 4) läbib järjest suusatades distantsi. 	<p>Suusatamine. Suuskade kinnitamine, pakkimine ja kandmine. Õige kepihoie, suusarivi.</p> <p>Lehvikpööre tagant.</p> <p>Tasakaalu- ja osavusharjutused suuskadel.</p> <p>Kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes. Libisamm.</p> <p>Vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis. Paaristõukeline sammuta sõiduviis laugel nõlval. Käärtõus. Laskumine kõrgasendis.</p>
Tantsuline liikumine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mängib/tantsib õpitud eesti, vene laulumänge; 2) tantsib õpitud eesti, vene ja teiste rahvaste (st lähtuvalt õpilaste etnilisest taustast) rahvatantse; 3) liigub vastavalt muusikale, 	<p>Eesti ja vene laulumängud.</p> <p>Eesti, vene ja teiste rahvaste rahvatantsud.</p> <p>Liikumine ja koordineerimine sõna, rütmi, kehapilli või muusikaga.</p> <p>Tantsukujundid rühmas ja liikumine nendes. Erinevad liikumised rütmi või muusika iseloomu vaheldumisel. Süld- ja valsivõte; käärhüpped, galopp- ja vahetussamm. Laulumängud erinevates joonistes. 2-3 kombinatsioonilised lihtsamad paaritantsud.</p>

	rütmile, helile.	
Ujumine	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab vee pinnal hõljuda; 2) oskab sukelduda; 3) oskab rinnuli ja selili asendis edasi liikuda; 4) hindab adekvaatselt oma võimeid vees ja rakendab eakohaseid veeohutuslaseid oskusi. 	Ohutusnõuded ja kord basseinides ning ujumispaiades. Ujumise hügieeninõuded. Veega kohanemine, sukeldumine, hõljumine, libisemine, rinnuli ja selili asendis edasiliikumine.

2.2.5. Liikumise õpitulemused ja õppesisu 3. klassis

3. klassis õpitakse liikumist 3 tundi nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Teadmised spordist ja liikumisviisidest	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab regulaarse liikumise/sportimise tähtsust tervisele, nimetab põhjusi, miks peab olema kehaliselt aktiivne; 2) oskab käituda kehalise kasvatus tunnis, liikudes/sportides erinevates sportimispaikades ning tänaval liigeldes, järgib õpetaja reegleid ja ohutusnõudeid, täidab mängureegleid, teab ja täidab (õpetaja kehtestatud) hügieeninõudeid; 	Liikumise ja sportimise tähtsus inimese tervisele. Liikumissoovitused I kooliastme õpilasele. Liikumine/sportimine üksi ja koos kaaslastega, kaaslase soorituse kirjeldamine ning sellele hinnangu andmine. Ohutu liikumise/liiklemise juhised õpilasele. Käitumisreeglid kehalise kasvatus tunnis. Ohutu ja kaaslasi arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeldes. Ohutu liiklemine sportimispaikadesse ja kooliteel. Hügieenireeglid kehalisi harjutusi tehes. Teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietumisest. Pesemise

	<p>3) annab hinnangu enda sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske);</p> <p>4) loetleb spordialasid ja nimetab tuntud sportlasi.</p>	<p>vajalikkus pärast kehaliste harjutuste tegemist.</p> <p>Elementaarsed teadmised spordialadest, Eesti sportlastest ning Eestis toimuvatest spordivõistlustest ja tantsuüritustest.</p>
Jooks, hüpped, visked	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega; 2) läbib joostes võimetekohase tempoga 1 km distantsi; 3) sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes ja pendelteatejooksus; 4) sooritab palliviske paigalt ja kahesammulise hooga; 5) sooritab hoojooksult kaugushüppe pakku tabamata. 	<p>Jooks. Jooksuasend, jooksuliigutused, jooksu alustamine ja lõpetamine, jooks erinevatest lähteasenditest. Mitmesugused jooksuharjutused, jooks erinevas tempos. Kiirendusjooks, kestvusjooks, võimetekohase jooksutempo valimine. Püstistart koos stardikäsklustega. Teatevahetuse õppimine lihtsates teatevõistlustes, pendelteatejooks teatepulgaga. Hüpped. Paigalt kaugushüpe, maandumine kaugushüppes. Hüpped hoojooksult, et omandada jooksu ja hüppe ühendamise oskus. Kaugushüpe hoojooksult paku tabamiseta. Madalatest takistustest ülehüpped parema ja vasaku jalaga. Kõrgushüpe otsehoolt.</p> <p>Visked. Viskepalli hoie. Tennisepallivise ülalt täpsusele ja kaugusele. Pallivise paigalt ja kahesammulise hooga.</p>
Liikumismängud	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab harjutusi erinevaid palle põrgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge; 2) mängib rahvastepalli lihtsustatud reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust. 	<p>Jooksu- ja hüppemängud. Mängud (jõukohaste vahendite) viskamise, heitmise ja tõukamisega. Liikumismängud väljas/maastikul.</p> <p>Liikumine (jooksud, pidurdused, suunamuutused) pallita ja palliga. Palli käsitlemise harjutused (põrgatamine, vedamine, viskamine, söötmine ja püüdmine).</p> <p>Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused palliga. Rahvastepall.</p>

<p>Võimlemine</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab liikuda, kasutades rivisammu (P) ja võimlejasammu (T); 2) sooritab põhivõimlemise harjutuste kombinatsiooni (16 takti) muusika või saatelugemise saatel; 3) sooritab tireli ette, turiseisu ja kaldpinnalt tireli taha; 4) hüpleb hüpitsat tiirutades ette (30 sekundi jooksul järjest). 	<p>Rivi- ja korraharjutused. Rivistumine viirgu ja kolonni, harvenemine ja koondumine, tervitamine, loendamine, pöörded paigal, kujundliikumised. Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Päkk-kõnd, kõnd kandadel. Liikumine juurdevõtusammuga kõrvale. Rivisamm (P) ja võimlejasamm (T).</p> <p>Üldkoormavad ja koordineerivad arendavad hüplemisharjutused. Harki- ja käärihüplemine. Hüplemine hüpitsa tiirutamisega ette jalalt jalale.</p> <p>Koordineerivharjutused.</p> <p>Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega. Harjutused vahendita ja vahendiga saatelugemise ning muusika saatel. Rakendusvõimlemine. Ronimine varbseinal, kaldpingil, üle takistuste ja takistuste alt. Rippseis, ripped ja toengud.</p> <p>Akrobaatilised harjutused. Veered kääras ja sirutatult. Juurdevõitvad harjutused turiseisuks ja tireliks. Tirel ette, kaldpinnalt tirel taha. Veere taha turiseisu. Kaarsild. Toengkääras ülesirutushüpe maandumisasendi fikseerimisega.</p> <p>Tasakaaluharjutused. Liikumine joonel, pingil ja poomil, kasutades erinevaid kõnni- ja jooksusamme. Päkk-kõnd ja pöörded päkkadel. Võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja peatumistega. Tasakaalu arendavad liikumismängud. Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks. Sirutus-mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt maandumisasendi fikseerimisega, harjutused äratõuke õppimiseks hoolaualt.</p>
--------------------------	--	--

Talialad: suusatamine	Õpilane: 1) suusatab paaristõukelise sammuta sõiduviisiga ja vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga; 2) laskub mäest põhiasendis; 3) läbib järjest suusatades 2 km (T) / 3 km (P) distantsti;	Suusatamine. Suuskade kinnitamine, pakkimine ja kandmine. Õige kepihoie, suusarivi. Kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes, tasakaaluharjutused suuskadel. Trepptõus, käärtõus. Sahkpidurdus. Laskumine põhiasendis. Paaristõukeline sammuta ja vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis.
Tantsuline liikumine	Õpilane: 1) mängib/tantsib õpitud eesti, vene, inglise laulumänge; 2) tantsib õpitud eesti, vene ja teiste rahvaste (st lähtuvalt õpilaste etnilisest taustast) rahvatantse; 3) liigub vastavalt muusikale, rütmile, helile.	Eesti, vene ja inglise laulumängud. Eesti, vene ja teiste rahvaste rahvatantsud. Lihtsamad tantsuvõtted ja tantsusammud. Liikumine ruumis, kasutades erinevaid suundi, tasandeid ja tantsujooniseid üksi, paaris ja grupis. Sammud ja liikumised, rütmi- ja koordinatsiooniharjutused vastavalt muusika iseloomule.
Ujumine	Õpilane: 1) oskab vee pinnal hõljuda; 2) oskab sukelduda; 3) oskab rinnuli ja selili asendis kokku 200 meetrit edasi liikuda; 4) hindab adekvaatselt oma võimeid vees ja rakendab eakohaseid veeohutuslaseid oskusi.	Ohutusnõuded ja kord basseinides ning ujumispaikades. Ujumise hügieeninõuded. Veega kohanemine, sukeldumine, hõljumine, libisemine, rinnuli ja selili asendis edasiliikumine.

2.1.6. Liikumise õpitulemused ja õppesisu 4. klassis

4. klassis õpitakse liikumist 2 tundi nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Teadmised spordist ja liikumisviisidest	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis; 2) mõistab ohutus- ja hügieeninõuete täitmise vajalikkust ning järgib neid liikumise tundides ning tunnivälises tegevuses; 3) kirjeldab, kuidas vältida ohuolukordi liikudes, sportides ja liigeldes ning rakendab neid teadmisi; 4) teab, mida teha õnnetusjuhtumite ja lihtsamate sporditraumade korral; 5) suudab iseseisvalt sooritada üldarendavaid harjutusi; 6) sooritada kehaliste võimete teste; 7) valib õpetaja juhtimisel harjutusi oma kehalise võimekuse arendamiseks ning sooritab neid; 8) tunneb õpitud spordialade/tantsustiilide oskussõnu, kasutab neid sündmuste 	<p>Kehalise aktiivsuse tähtsus tervisele. Kehaline aktiivsus kui tervisliku eluviisi oluline komponent. Liikumissoovitused II kooliastme õpilasele.</p> <p>Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus liikudes, sportides ning liigeldes. Ohutu ümbrust säästev liikumine harjutuspaikades ja looduses. Teadmised käitumisest ohuolukordades. Lihtsad esmaabivõtted. Käitumine spordivõistlusel ja tantsuüritustel. Teadmised iseseisvaks harjutamiseks (kuidas sooritada soojendus- ja rühiharjutusi, kuidas sooritada kehaliste võimete teste ning treenida õpetaja abiga valitud harjutusi kasutades kehalisi võimeid ja rühti). Teadmised spordialadest/liikumisviisidest, suurvõistlustest ja/või üritustest Eestis, tuntumatest Eesti sportlastest jms..</p>

	<p>kirjeldamisel ning oskab käituda spordivõistlustel ja tantsuüritustel;</p> <p>9) nimetab Eestis toimuvaid suurvõistlusi, tuntud sportlasi ja võistkondi, teab tähtsamaid fakte Eesti üld- ja noorte tantsupidudest.</p>	
Võimlemine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni (32 takti) saatelugemise või muusika saatel; 2) hüpleb hüpitsat ette tiirutades paigal; 3) sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas. 	<p>Rivi- ja korraharjutused. Ümberrivistumine viirus ja kolonnis. Pöörded samlliikumisel. Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Harjutuskombinatsioonid. Hüplemisharjutused hüpitsa ja hoonööriga. Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused saatelugemise ja/või muusika saatel. Harjutused vahendita ja vahendiga: käte ja jalgade hood, lõdvestamised, vetrumised. Rühiharjutused. Kehatüve lihaseid treenivad ja sirutusoskust kujundavad harjutused. Akrobaatika. Erinevad tirelid. Tiritamm (P) ja selle õppimiseks juurdeviivad harjutused. Painduvust arendavad harjutused ja kaarsild (T).</p>
Kergejõustik	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) jookseb kiirjooksu stardikäsklustega; 2) jookseb järjest 5 minutit; 3) sooritab kaugushüppe paku tabamiseta; 4) sooritab õige teatevahetuse pendelteatejooksus; 5) sooritab hoojooksult palliviske. 	<p>Jooksuasendi ja -liigutuste korrigeerimine. Põlve- ja sääretõstejooks. Jooksu alustamine ja lõpetamine. Kiirjooks ja selle eelsoojendus. Madallähte tutvustamine. Stardikäsklused. Ringteatejooksu teatevahetus. Kestvusjooks. Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega. Pallivise hoojooksult.</p>

Liikumis- ja sportmängud	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mängib sportmängudeks ette valmistavaid liikumismänge ja sooritab teatevõistluse palliga; 2) mängib reeglite järgi rahvastepalli ning aktsepteerib kohtuniku otsuseid. 	Sportmängudeks ette valmistavad liikumismängud ja teatevõistlused pallidega. Rahvastepall.
Tantsuline liikumine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kasutab eneseväljendamiseks loovliikumist; 2) tantsib õpitud rühmatantse. 	Eesti rahva- ja seltskonnatantsud paaris ning paarilise vahetusega. Eakohased tantsuvõtted ja -sammud. 4–8taktilised liikumis- ja tantsukombinatsioonid. Ruumitajuülesanded. Põimumine liikudes. Pöörded ja pöörlemine. Kujutluspiltidel baseeruv liikumine üksi, paaris ja grupis. Tantsuürituste külastamine ja arutelu.
Orienteerumine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) orienteerub silmapaistvate loodus- või tehisobjektide järgi etteantud piirkonnas; 2) oskab mängida orienteerumismänge kaardiga ja kaardita. 	Orienteerumine ruumis ja vabas looduses plaani järgi. Orienteerumine silmapaistvate loodus- ja tehisobjektide järgi etteantud piirkonnas. Orienteerumismängud.
Ujumine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) läbib ujumistesti. 	Ohutusnõuded ja kord basseinides ja ujumispaikeades. Hügieeninõuded ujumisel. Rinnuli- ja seliliujumine.
Talialad: uisutamine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab uisutades ülejalasõitu vasakule ja paremale; 2) kasutab uisutades sahkpidurdust; 3) uisutab järjest 6 minutit. 	Uisutamine erinevate käteasenditega. Ülejalasõit vasakule ja paremale. Sahkpidurdus. Start, sõit kurvis ja finišeerimine. Kestvusuisutamine. Mängud ja teatevõistlused uiskudel.

2.1.7. Liikumise õpitulemused ja õppesisu 5. klassis

5. klassis õpitakse liikumist 3 tundi nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Teadmised spordist ja liikumisviisidest	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis;2) kirjeldab, kuidas vältida ohuolukordi liikudes, sportides ja liigeldes ning rakendab neid teadmisi;3) suudab iseseisvalt sooritada üldarendavaid harjutusi;4) oskab sooritada kehaliste võimete teste;5) valib õpetaja juhtimisel harjutusi oma kehalise võimekuse arendamiseks ning sooritab neid;6) tunneb õpitud spordialade/tantsustiilide oskussõnu, kasutab neid sündmuste kirjeldamisel ning oskab käituda spordivõistlustel ja tantsuüritustel7) nimetab Eestis ja maailmas toimuvaid suurvõistlusi, tuntud sportlasi ja võistkondi, teab tähtsamaid fakte antiikolümpiamängudest ning Eesti üld- ja noorte tantsupidudest.	<p>Kehaline aktiivsus kui tervisliku eluviisi oluline komponent. Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus sportides. Ümbrust säästev liikumine harjutuspaikades ja looduses. Ohtude vältimine. Teadmised iseseisvaks harjutamiseks: kuidas sooritada õpetaja toel valitud harjutusi. Suurvõistlused maailmas, tuntumad maailma sportlased jms. Teadmised antiikolümpiamängudest.</p>

Võimlemine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab hübitsat ette tiirutades hüplemiskombinatsiooni; 2) sooritab iluvõimlemise elemente hübitsaga (T); 3) sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas; 4) sooritab harjutuskombinatsiooni kangil (P) 5) sooritab õpitud toenghüppe (hark- või kägarhüpe). 	<p>Rivi- ja korraharjutused. Ümberrivistumine viirus ja kolonnis. Pöörded sammliikumisel. Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Harjutuskombinatsioonid.</p> <p>Hüplemisharjutused hübitsa ja hoonööriga. Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused saatelugemise ja/või muusika saatel. Harjutused vahendita ja vahendiga: käte ja jalgade hood, lõdvestamised, vetrumised.</p> <p>Rühiharjutused. Kehatüve lihaseid treenivad ja sirutusoskust kujundavad harjutused. Iluvõimlemine (T). Hübitsa hood, ringid, kaheksad, tiirutamised. Erinevad hüpped. Lihtsad visked ja püüded.</p> <p>Rakendus- ja riistvõimlemine. Kahe- ja kolmevõtteline ronimine. Käte erinevad haarded ja hoided. Upp-, tiri- ja kinnerripe. Hooglemine rippes. Ees- ja tagatoengust hooga mahahüpped. Kangil jala ülehoog käärtõngusse ja tagasi ning tireltõus ühe jala hoo ja teise tõukega (P).</p> <p>Akrobaatika. Erinevad tirelid. Tiritamm (P) ja selle õppimiseks juurdeviivad harjutused. Painduvust arendavad harjutused ja kaarsild (T). Ratas kõrvale. Kätelseis abistamisega.</p> <p>Tasakaaluharjutused. Erinevad kõnni- ja hüplemisharjutused. Pöörded ja mahahüpped. Toenghüpe. Hoojooksult hüpe hoolauale. Äratõuge ja toengkägar (kitsel, hobusel).</p> <p>Ülesirutusmahahüpe maandumisasendi fikseerimisega. Hark- või kägarhüpe.</p>
Kergejõustik	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab õige teatevahetuse; 2) sooritab kaugushüppe paku tabamisega; 	<p>Jooksuasendi ja -liigutuste korrigeerimine. Põlve- ja sääretõstejooks. Jooksu alustamine ja lõpetamine. Kiirjooks ja selle eelsoojendus. Madallähte tutvustamine. Stardikäsklused.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> 3) sooritab üleastumistehnikas kõrgushüppe; 4) sooritab hoojooksult palliviske; 5) jookseb kiirjooksu stardikäsklustega; 6) jookseb järjest 7 minutit. 	Ringteatejooksu teatevahetus. Kestvusjooks. Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega. Pallivise hoojooksult.
Liikumis- ja sportmängud	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) sooritab põrgatused takistuste vahelt ja sammudelt viske korvile korvpallis; 2) sooritab ülalt- ja altsöödud paarides; 3) sooritab palli söötmise ja peatamise jalapöia siseküljega jalgpallis; 4) sooritab õpitud sportmängudes õpetaja poolt koostatud kontrollharjutuse. 	<p>Korvpall. Palli hoie söötes, püüdes ja peale visates. Palli põrgatamine, söötmine ja vise korvile. Sammudelt vise korvile. Kaitseasend. Korvpallireeglitega tutvumine. Mäng lihtsustatud reeglite järgi.</p> <p>Võrkpall. Ettevalmistavad harjutused võrkpalliga. Ülalt- ja altsööt pea kohale, vastu seina ning paarides. Alt-est palling.</p> <p>Pioneeripall. Kolme viskega võrkpall. Minivõrkpall.</p> <p>Jalgpall. Söödu peatamine jalapöia sisekülje ja rinnaga (P) ning löögitehnika õppimine, arendamine ja täiustamine. Mäng 4 : 4 ja 5 : 5.</p>
Tantsuline liikumine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse, sh eesti ja teiste rahvaste tantse; 2) kasutab eneseväljendamiseks loovliikumist. 	Keha telg ja kehahoid. Valsivõttes liikumine ja juhtimine. Põimumine ja kätlemine. Polka pööreldes. Eesti rahva- ja seltskonnatantsud. Teiste rahvaste seltskonnatantsud.
Orienteerumine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) oskab orienteeruda enda joonistatud kaardi järgi; 2) teab leppemärke (10). 	Leppemärgid, maastikuobjektid. Maastiku ja kaardi võrdlemine ja seostamine. Lihtsa objekti plaani koostamine. Liikumine joonorientiiride järgi.

Ujumine	Õpilane: 1) suudab ujuda 500 m vabalt valitu stiilis.	Rinnuli- ja selliliujumine. Kroolitehnika omandamine.
Talialad: suusatamine	Õpilane: 1) suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduviisiga, vahelduvtõukelise kaheammulise sõiduviisiga; 2) sooritab laskumise põhi- ja puhkeasendis; 3) sooritab uisusammpöörde; 4) läbib järjest suusatahes 2 km (T) / 4 km (P) distantsi.	Laskumised põhi- ja puhkeasendis. Tõusuviiside kasutamine erineva raskusega nõlvadel. Uisusammpööre. Paaristõukeline ühesammuline sõiduviis. Vahelduvtõukeline kaheammuline sõiduviis. Uisusamm ilma keppideta, pooluisusamm laugel laskumisel.

2.1.8. Liikumise õpitulemused ja õppesisu 6. klassis

6. klassis õpitakse liikumist 3 tundi nädalas.

Teema	Õpitulemused	Õppesisu
Teadmised spordist ja liikumisviisidest	Õpilane: 1) selgitab kehalise aktiivsuse ja hea rühi tähtsust tervisele, kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis ning enda kehalist aktiivsust/liikumisharrastust; 2) mõistab ohutus- ja hügieeninõuete täitmise vajalikkust ning järgib neid kehalise	Kehalise aktiivsuse tähtsus tervisele. Kehaline aktiivsus kui tervisliku eluviisi oluline komponent. Liikumissoovitused II kooliastme õpilasele. Õpitud spordialade/liikumisviiside oskussõnavara. Õpitavate spordialade põhilised võistlusmäärused. Ausa mängu põhimõtted spordis. Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus liikudes,

	<p>kasvatuse tundides ning tunnivälises tegevuses, teab, kuidas vältida ohuolukordi liikudes, sportides ja liigeldes ning mida teha õnnetusjuhtumite ja lihtsamate sporditraumade korral;</p> <p>3) suudab iseseisvalt sooritada üldarendavaid võimlemisharjutusi ja rühiharjutusi, oskab sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne;</p> <p>4) sooritab kehaliste võimete testi ja annab tulemusele hinnangu võrreldes eelmistel aastatel saavutatuga, valib õpetaja juhendusel harjutusi kehalise võimekuse arendamiseks ning sooritab neid;</p> <p>5) tunneb õpitud spordialade/tantsustiilide oskussõnu, kasutab neid sündmuste kirjeldamisel ning oskab käituda spordivõistlustel ja tantsuüritustel;</p> <p>6) teab, mida tähendab aus mäng spordis;</p> <p>7) 7) nimetab Eestis ja maailmas toimuvaid suurvõistlusi, tuntud sportlasi ja võistkondi, teab tähtsamaid fakte antiikolümpiamängudest ning Eesti üld- ja noorte tantsupidudest.</p>	<p>sportides ning liigeldes. Ohutu ümbrust säästev liikumine harjutuspaikades ja looduses. Teadmised käitumisest ohuolukordades. Lihtsad esmaabivõtted. Käitumine spordivõistlusel ja tantsuüritustel. Teadmised iseseisvaks harjutamiseks (kuidas sooritada soojendus- ja rühiharjutusi, kuidas sooritada kehaliste võimete teste ning treenida õpetaja abiga valitud harjutusi kasutades kehalisi võimeid ja rühti). Teadmised spordialadest/liikumisviisidest, suurvõistlustest ja/või üritustest Eestis ning maailmas, tuntumatest Eesti ja maailma sportlastest jms. Teadmised antiikolümpiamängudest.</p>
Võimlemine	<p>Õpilane:</p> <p>1) hüpleb hüpitsat ette tiirutades paigal ja liikudes;</p>	<p>Rivi- ja korraharjutused. Ümberrivistumine viirus ja kolonnis. Pöörded samliikumiselt. Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused.</p>

	<p>2) sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas ja rööbaspuudel;</p> <p>3) sooritab harjutuskombinatsiooni madalal poomil (T) ja kangil (P);</p> <p>4) sooritab õpitud toenghüpet (hark- või kägarhüpe).</p>	<p>Harjutuskombinatsioonid. Hüplemisharjutused hüpitsa ja hoonööriga.</p> <p>Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused saatelugemise ja/või muusika saatel. Harjutused vahendita ja vahendiga: käte ja jalgade hoid, lõdvestamised, vetrumised.</p> <p>Rühiharjutused. Kehatüve lihaseid treenivad ja sirutusoskust kujundavad harjutused.</p> <p>Iluvõimlemine (T). Hüpitsa hoid, ringid, kaheksad, tiirutamised. Erinevad hüpped. Lihtsad visked ja püüded.</p> <p>Rakendus- ja riistvõimlemine. Kahe- ja kolmevõtteline ronimine. Käte erinevad haarded ja hoided. Upp-, tiri- ja kinnerripe. Hooglemine rippes. Ees- ja tagatoengust hooga mahahüpped. Hooglemine rööbaspuudel toengus ja küünarvarstoengus. Kangil jala ülehoog kääretoengusse ja tagasi ning tireltõus ühe jala hoo ja teise tõukega (P).</p> <p>Akrobaatika. Erinevad tirelid. Tiritamm (P) ja selle õppimiseks juurdeviivad harjutused. Painduvust arendavad harjutused ja kaarsild (T). Ratas kõrvale. Kätelseis abistamisega.</p> <p>Tasakaaluharjutused. Erinevad kõnni- ja hüplemisharjutused. Pöörded ja mahahüpped.</p> <p>Toenghüpe. Hoojooksult hüpe hoolauale. Äratõuge ja toengkägar (kitsel, hobusel). Ülesirutus-mahahüpe maandumisasendi fikseerimisega. Hark- või kägarhüpe.</p>
--	---	---

Kergejõustik	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab madallähte stardikäsklustega ja õige teatevahetuse ringteatejooksus; 2) sooritab kaugushüppe paku tabamisega; 3) sooritab üleastumistehnikas kõrgushüppe; 4) sooritab hoojooksult palliviske; 5) jookseb kiirjooksu stardikäsklustega; 6) jookseb järjest 9 minutit. 	<p>Jooksuasendi ja -liigutuste korrigeerimine. Põlve- ja sääretõstejooks. Jooksu alustamine ja lõpetamine. Kiirjooks ja selle eelsoojendus. Madallähte tutvustamine. Stardikäsklused. Ringteatejooksu teatevahetus. Kestvusjooks. Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega. Kõrgushüpe (üleastumishüpe). Pallivise hoojooksult.</p>
Liikumis- ja sportmängud	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab alt-eest pallingu võrkpallis; 2) mängib korvpalli, jalgpalli ja võrkpalli lihtsustatud reeglite järgi. 	<p>Korvpall. Palli hoie söötes, püüdes ja peale visates. Palli põrgatamine, söötmine ja vise korvile. Sammudelt vise korvile. Kaitseasend. Korvpallireeglitega tutvumine. Mäng lihtsustatud reeglite järgi. Võrkpall. Ettevalmistavad harjutused võrkpalliga. Ülalt- ja altsööt pea kohale, vastu seinale ning paarides. Alt-eest palling. Pioneeripall. Kolme viskega võrkpall. Minivõrkpall. Jalgpall. Söödu peatamine jalapöia sisekülje ja rinnaga (P) ning löögitehnika õppimine, arendamine ja täiustamine. Mäng 4 : 4 ja 5 : 5.</p>
Tantsuline liikumine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse, sh eesti ja teiste rahvaste tantse; 2) kasutab eneseväljendamiseks loovliikumist. 	<p>Ruumitaju ja koordineerimisharjutused. Pöörlemistehnika. Valsi põhisamm. Loovtantsu põhielement aeg ja jõud: dünaamika liikumisel (energilisus, jõulisus, pehmus jt). Jooniste, asendite, võtete ja sammude täpsustamine. Eesti rahva- ja seltskonnatantsud. Tantsustiilide erinevus.</p>

Orienteerumine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab orienteeruda kaardi järgi ja kasutada kompassi; 2) teab põhileppemärke (15); 3) arvestab liikumistempot valides erinevaid pinnasetüüpe, reljeefivorme ja takistusi. 	<p>Maastikuobjektid, leppemärgid, kaardi mõõtkava, reljeefivormid (lõikejoonte vahe). Kauguste määramine. Liikumine joonorientiiride järgi. Kaardi ja maastiku võrdlemine. Asukoha määramine. Kompassi tutvustamine. Suunaharjutused kompassiga seistes ja liikudes. Õpperaja läbimine kaarti ja kompassi kasutades. Orienteerumismängud.</p>
Ujumine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) suudab läbida 600 m vabalt valitud stiilis. 	<p>Rinnuli- ja selliliujumine. Liblikujumise tehnika omandamine.</p>
Talialad: suusatamine	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduviisiga, vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga ja paaristõukelise kahesammulise uisusammuga; 2) sooritab laskumise põhi- ja puhkeasendis; 3) sooritab uisusamm- ja poolsahkpöörde; 4) sooritab teatevahetuse teatesuusatamises; 5) läbib järjest suusatades 3 km (T) / 5 km (P) distantsti. 	<p>Laskumised põhi- ja puhkeasendis. Tõusuviiside kasutamine erineva raskusega nõlvadel. Uisusamppööre, poolsahkpööre ja poolsahkpidurdus. Paaristõukeline ühesammuline sõiduviis. Vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis. Uisusamm ilma keppideta, pooluisusamm laugel laskumisel. Paaristõukeline kahesammuline uisusamm-sõiduviis. Teatesuusatamine.</p>